

T.C.
İstanbul Kültür Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

**ESKİ TÜRK TİCARET KANUNU İLE YENİ TÜRK
TİCARET KANUNUNDA ANONİM ORTAKLIKLARIN
GENEL KURULU**

Yüksek Lisans Tezi

Tuğba BORAN

Ana Bilim Dalı: Özel Hukuk
Programı: Özel Hukuk

Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Merih Kemal OMAĞ

İstanbul 2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
GİRİŞ.....	1

I.BÖLÜM

ANONİM ORTALIKLARDA GENEL KURUL

I.ORGAN OLARAK GENEL KURUL	4
II.GENEL KURULUN TANIMI VE YAPISI	7
III.GENEL KURULUN SINIFLANDIRILMASI.....	10
A. Pay Sahiplerinin Tümünün İştirak Edebilecekleri Genel Kurullar.....	10
1. Olağan -Olağanüstü Genel Kurul Toplantıları.....	10
B. Pay Sahiplerinin Bir Kısmının İştirak Edebileceği Genel Kurullar	13
1. Kuruluş Genel Kurulu	14
2. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu	15
3. Oydan Yoksun Pay Sahipleri Genel Kurulu.....	20
4. Tahvil Sahipleri Genel Kurulu	22
5. İntifa Senedi Sahipleri Genel Kurulu	24
6. Elektronik Ortamda Genel Kurul	26
a. Sanal (Virtüel) Genel Kurul	27
b. Çevrim İçi (Online) Genel Kurul.....	28
IV.GENEL KURULUN YETKİLERİ	31

II.BÖLÜM

GENEL KURUL KARARLARININ ALINMASI

I.GENEL KURUL TOPLANTISININ YAPILMASI İÇİN HAZIRLIK İŞLEMLERİ.....	36
A. Toplantıya Katılma Hakkı ve Şartları.....	36
B. Toplantıya Katılacak Kişiler.....	37
1. Pay Sahiplerinin Genel Kurul Toplantısına Katılması	37
a. Hamiline Yazılı Pay Senedi Sahipleri	39
b. Nama Yazılı Pay Senedi Sahipleri.....	42
c. Senede Bağlanmamış (Çıplak) Pay Sahipleri.....	47
d. Oy Hakkından Yoksun Pay Sahipleri.....	49
2. Toplantıya Katılma Hakkına Sahip Olan Diğer Kişiler.....	51
3. Temsil Yetkisi Kullanılarak Genel Kurula Katılma ve Oy Kullanma.....	53
a. Kurumsal Temsil	60
b. Elektronik Ortamda Temsil	63
4. Toplantıya Katılmasına İzin Verilenler ve Katılmak Zorunda Olanlar.....	65
II.DAVETSİZ GENEL KURUL	68
III.TOPLANTIYA DAVET	69
A. Davete Yetkili Olan Organ ve Makamlar	70
1. Yönetim Kurulu.....	70
2. Denetçiler.....	71
3. Azınlık	73
4. İflas İdaresi, Tasfiye Memurları ve Pay Sahiplerinin Tümü.....	76
B. Davetin Şekli ve Hukuki Niteliği.....	77
IV.TOPLANTI ZAMANI VE KOMİSER İSTENMESİ	80
A. Toplantı Zamanı	80
B. Komiser İstenmesi	80

V.HAZIR BULUNANLAR LİSTESİNİN DÜZENLENMESİ VE HUKUKİ MAHİYETİ	81
VI.GENEL KURULUN TOPLANMASI VE TOPLANTININ YÜRÜTÜLMESİ.....	85
A. Genel Kurul Toplantısında Yetersayılar (Toplantı Nisabı).....	85
1. Olağan (Adi) Toplantı Yetersayısı	86
2. Ağırlandırılmış Toplantı Yetersayıları	87
VII.GENEL KURUL TOPLANTISININ YÜRÜTÜLMESİ.....	91
A. Genel Kurulda Görüşme Usulü	91
1. Toplantı Başkanlığı ve İç Yönerge	91
2. Bakanlık Temsilcisinin (Komiserin) Toplantıda Hazır Bulunması ve İlgili Yönetmelik.....	94
3. Gündemin Belliliği ve Gündeme Bağlılık İlkesi	98
B. Görüşmelerin Yönetimi	101
C. Toplantının Ertelenmesi	104
VIII.TOPLANTI TUTANAĞI	106
A. Tanımı ve Önemi	106
B. Tutanağın Muhteviyatı	107
C. Tutanağın Düzenlenmesi ve İmzalanması.....	110

III. BÖLÜM

GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA, GENEL KURUL KARARLARININ ALINMASI VE ETKİLERİ

I.GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA.....	111
A. Genel Olarak.....	111
B. Oy Hakkının Kullanılması.....	113
C. Oy Hakkının Kullanılmasına Yönelik İlkeler ve Oy Hakkının Niteliği	115
1. İlkeler.....	115
a. Oy Hakkı Genel Kurulda Kullanılabilir	115
b. Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkı Sadece Pay Sahibine Tanınmıştır	116
c. Her Pay Sahibinin En Az Bir Oyu Vardır (Yeni TTK'ya göre).....	117

d. Belirli Bir Biçim ve Yöntemde Oy Kullanma	118
e. Özgürce Kullanma	120
2. Hukuki Niteliği	121
D. Oy Hakkının Kullanılmasına İlişkin Kanuni Sınırlamalar	123
1. Oy Hakkından Yoksunluk	123
2. Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi (TTK m. 329/III. c. 2).....	127
E. İradî Sınırlamalar	131
a. Esas Sözleşme İle Getirilen Sınırlamalar	131
b. Oy Anlaşmaları İle Getirilen Sınırlamalar	132
F. Oy Hakkının Kullanılmasına Yönelik Kanuni Sınırlamaları Etkisiz Bırakmak İçin Devir ve Devrin Sonuçları	134
G. Oyların Toplanması, Sayılması ve Sonucun Tespiti	137
H. Üstün Oy.....	139
II.GENEL KURUL KARARI	141
A. Tanımı ve Niteliği.....	141
III.GENEL KURUL KARARI ALINABİLMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN KARAR YETERSAYILARI.....	142
A. Olağan Karar Yeter Sayısı	142
B. Ağırlandırılmış Karar Yeter Sayısı	143
C. Karar Yeter Sayılarına Aykırılığın Yaptırımı.....	144
IV.GENEL KURUL KARARININ TESCİL VE İLANI İLE KARARIN ETKİLERİ	145
A. Genel Kurul Kararının Tescil ve İlanı	145
B. Genel Kurul Kararının Etkileri	147
SONUÇ.....	150
KAYNAKÇA	vii

ÖZET

Boran Tuğba, Eski Türk Ticaret Kanunu ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Ortaklıkların Genel Kurulu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.

Genel kurul, anonim ortaklığın vazgeçilmez zorunlu bir organıdır. Anonim ortaklık, genel kurul tarafından alınan kararlar ile yönetilir. Ortaklığın iradesi genel kurulda oluşur.

Bu çalışmamızda genel kurulun oluşumunu ve işleyişini, TTK hükümleri ile Yeni TTK hükümleri ışığında inceledik. Anonim ortaklık genel kurulu, TTK m. 360 vd. düzenlenen, nasıl toplanacağı, toplantı zamanı, oy ve müzakereler ile karar alınması aşamalarını içeren zorunlu bir organdır. Tezimizin birinci bölümünde, anonim ortaklık genel kurulunun tanımını, özelliklerini, yetkilerini inceledik. Ayrıca genel kurulu sınıflandırarak alt başlıklar içinde diğer genel kurul toplantılarına değindik. İkinci bölümde, genel kurul toplantısına katılacakları tespit ettikten sonra, toplantıya davetin yapılmasını, komiserin istenmesini ve hazirun cetvelini ele aldık. Ayrıca, genel kurul toplantılarını, bu toplantıların işleyişini ele alarak komiserin görevlerine değindik. Ardından genel kurul toplantı tutanağını ele aldık. Son bölümde genel kurul toplantısında oylamadan bahsederek genel kurulda kararın oluşumuna ve etkilerine değindik.

ABSTRACT

Boran Tuğba, In the frame of the Turkish Commerce Law and New Turkish Commerce Law, General Shareholder's Meeting in Joint Stock Corporations, Graduate Thesis, Istanbul, 2011

General shareholder's meeting is an indispensable and compulsory organ of the joint stock corporation. Joint stock corporation is managed by the decisions made in the general shareholder's meeting. The decree of the corporation is formed at the general shareholder's meeting.

In this study, we have inspected the formation and the process of the general shareholder's meeting, in the light of TTK (Turkish Commerce Law) arbitruments and the new TTK (Turkish Commerce Law) arbitruments. Joint stock corporation general shareholder's meeting is a compulsory organ which is arranged by TTK (Turkish Commerce Law) clause 360 and continuing , and contains how to hold a meeting, the time of the meeting, the stages of decision-making by votes and negotiations. In the first part of the thesis, we have inspected the definition, characteristics and powers of the joint stock corporation general shareholder's meeting. Furthermore, by classifying general shareholder's meeting , we have dealt with other board meetings throughout subtitles. In the second part , having determined the attendants of the general shareholder's meeting, we have discussed the invitation to the meeting, asking for the officer and the attendant list. Besides, we have dealt with board meetings and the duties of the officer by handling the process of these meetings. Then we discussed board meeting records. In the last part, while we are referring to voting in board meeting, we have dealt with the formation of the decision at the general shareholder's meeting and its effects.

ÖNSÖZ

Anonim ortaklıklar, ticaret hukukunun en dikkat çeken konularından birisi olmuştur. Özellikle ticaret ve sanayi yaşamında ki ilerlemeler, para ve sermaye piyasalarında ki gelişmeler, anonim ortaklıklar konusunun hep gündemde kalmasını sağlamıştır. Tezimizin içeriğinde inceleneceği gibi anonim ortaklık genel kurulu, ortaklık tüzel kişiliğinin iradesini açıklamakla görevlendirilmiş bulunan, alınan kararlar bakımından kural olarak iç ilişkide istisnaen dış ilişki de etkili olan ortaklığın zorunlu karar organıdır. Genel kurul kendisine tanınmış yetkileri kullanabilmesi için kanun ve ortaklık esas sözleşmesinde öngörülen biçim ve özde toplanıp karar alması gerekir. Genel kurul, kural olarak bütün pay sahiplerinin katılabildiği ve verdikleri oyları ile ortaklık işlerine ilişkin haklarını kullandıkları tek organdır. Bu organların oluşturduğu ortaklık kararlarıyla anonim ortaklık iradesi oluşmuş olur ve yönetim kurulu üyeleri ile tüm pay sahiplerini bağlar.

Genel kurul, tüm pay sahiplerinin katıldığı tek organ olması dolayısıyla demokrasinin en somut olarak gerçekleştiği tek alandır. Uygulamada anonim ortaklık genel kuruluna katılımın az olması nedeniyle ortaya çıkan ve güç boşluğu olarak adlandırılan bu durumu önlemek amacıyla hem Yeni TTK ile getirilen düzenlemelere değindik hem de pay sahiplerinin genel kurula bilgiyle ve bilinçli katılımını sağlamayı amaçladık. Bilinç ve bilgi sonuç olarak bir kültürün birikimidir. Her alanda çabayı ve yaratıcılığı ifade eder. Ayrıca Yeni TTK ile getirilen düzenlemelerin yürürlüğe girmesi ile birlikte, kanuni amaçların gerisinde kalmış bulunan eski genel kurul anlayışı terk edilmiş olacaktır. Bu anlamda hedefimiz genel kurul toplantısına önem ve işlev kazandıracak düzenlemeleri açıklamak ve pay sahipliği haklarının bilinçli kullanılacağı bir ortamın hukuken gereklerini belirtmektir.

Bu tezi ulaşabildiğim bilimsel ve yargısal eserlerden yararlanarak hazırladım. Dolayısıyla bu tezde ileri sürülen görüşlerin hepsi yazarın kendisine ait değildir. Bu görüşlerin temeli daha önce ortaya konulan eserlerdir. Bu konuda daha önce yazılmış çok değerli monografik çalışmalar bulunmaktadır. Tezimin yazımında yaralandığım bütün eser sahiplerine minnettar olduğumu belirtmek isterim.

Tez konumun seçiminde ve tezin yazım sürecinde bana yol gösteren danışmanım ve hocam Prof. Dr. Merih Kemal Omağ'a teşekkür etmeyi bir borç bilirim..

Haklarımı hiçbir zaman ödeyemeyeceğim sevgili aileme, babam Ahmet ve annem Adalet Boran'a minnettarım.

İstanbul 2011

Tuğba BORAN

KISALTMALAR

Age.	: Adı geçen eser
AO	: Anonim Ortaklık
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BATİDER	: Ankara Üniversitesi Bankacılık ve Ticaret Enstitüsü Dergisi
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
BTHAE	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
D	: Dergi
E	: Esas
HAAO	: Halka Açık Anonim Ortaklıklar
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HPD	: Hukukî Perspektifler Dergisi
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İkt. Mal.	: İktisat ve Maliye Dergisi
İPGK	: İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu
İsv. BK	: İsviçre Borçlar Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K	: Karar
Komiser Yönetmeliği	:07.08.1996 tarihli RG’de yayımlanan 22720 sayılı “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik”
KVK	: Katma Değer Vergisi Kanunu
m.	: Madde
MK	: Medeni Kanun

MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
S.	: Sayı
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
sh.	: Sayfa
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TD	: Ticaret Dairesi
THYKS	: Ticaret Hukuku ve Yargı Kararları Sempozyumu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve devamı
vs.	: Ve saire
VUK	: Vergi Usul Kanunu
Y.	: Yıl
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

Anonim ortaklık, TTK m. 360 da düzenlenen “bir unvana sahip esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız malvarlığı ile ilgili olan ortaklıktır.” Anonim ortaklık genel kurulu ise, TTK m.360 vd. da düzenlenen ve ortaklık ana sözleşmesinde nasıl toplanacağı, toplantı vakti, oy müzareke ve karar vermesinin tabi olduğu şartların yazılması suretiyle ana sözleşmede yer alan, pay sahiplerinin ortaklık işlerinin görülmesi amacıyla bir araya geldikleri, kararları ile kural olarak iç ilişkide, istinaen de dış ilişkide etkili olduğu ortaklığın zorunlu bir organıdır. **6102 sayılı Yeni TTK** da ise genel kurul madde 407 ve devamında düzenlenmektedir. 407/1’e göre, pay sahipleri ortaklık işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Bu hüküm, genel kurulun, bir taraftan ortaklık işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu, diğer taraftan da, ortaklığın iradesini oluşturmasının aracı olan pay sahipliği haklarının -kural olarak- bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktadır. Genel kurul, anonim ortaklık yönetiminde birinci derecede etkili olan zorunlu bir organ olması sıfatıyla kararlar alır ve bu kararlar, diğer organlar ile tüm ortakları bağlayıcı niteliktedir. Bu nedenle genel kurul, anonim ortaklığın en yüksek karar organıdır.

Anonim ortaklık genel kurulunun yapılması ise, genel kurulun toplantıya davet edilmesi ve pay sahiplerinin genel kurul toplantısına alınması anından itibaren başlayan ve toplantının kapatılmasına kadar devam eden bu süreçte toplantının açılması, tutanağın düzenlenmesi, müzakerelerinin yapılması, oylamanın yapılması ve kararların alınması aşamalarını içeren bir aşamadır. Anonim ortaklık genel kurulu, ancak usulüne uygun olarak pay sahiplerinin bir araya gelmesi ve ilan edilen gündem maddelerini müzakere edilmesi ile karar alabilir. Bunun yanında anonim ortaklık yönetim kurulu toplantılarında (TTK m. 330/2, Yeni TTK 390/4), ortak sayısı 20’den az olan limited şirketlerde ve derneklerde söz konusu olabilen toplantı yapılmaksızın karar alınması imkânı anonim ortaklık genel kurulları için kabul edilmemiştir. **Yeni TTK’da** da anonim ortaklık genel kurullarının toplantısız karar alma imkânı kabul edilmemiştir.

Anonim ortaklığın iradesini oluşturan asıl organ genel kuruldur. Ancak uygulamada genel kurul toplantılarına katılımın az olduğu ve yönetim kurulunun ortaklığın yazgısına hâkim olan pozisyonda yer aldığı görülmektedir. Bunun en büyük nedenleri arasında, pay sahiplerinin tek başına genel kurulda alınacak kararlarda etkili olmayacakları inancıdır. Böylece güç boşluğu sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle anonim ortaklıkta ki genel kurulun işleyişini tam olarak ortaya koymak için genel kurulu organ olarak ele almak, hukuki

niteliğini tespit etmek ve anonim ortaklıktaki önemini ortaya koymak amacıyla, **yeni yasada** getirilen ve yeni öngörülen sistemlere de değinerek, tezimizde genel kurulun yapılması sürecini ele aldık. Bu kapsamda, bir pay sahibinin toplantıda hangi haklara sahip olduğunu ve haklarını nasıl kullanacağını, pay sahiplerinin haklarını kullanmada hazırlıklı ve önceden önlemler alarak toplantıda yer almasını kolaylaştırmayı amaçladık.

Günümüz bilgi toplumu, iletişim alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak, hızlı karar alama sürecinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu anlamda **6102 sayılı Yeni TTK kabul edilmiş ve resmi gazete de 14.02.2011 tarihinde yayınlanmıştır**. Ancak yürürlük tarihi 01.07.2012 olarak kabul edilmiştir. Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulunun yürüteceği düzenlenmiştir. Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte bu kanun kapsamında anonim ortaklık genel kurulunda ortaya çıkan güç boşluğunu önlemek ve pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılımını artırmak için teknolojik gelişmelerden faydalanmak amacıyla elektronik ortamda genel kurul toplantısının yapılabilmesinin önü açılmış olacaktır.

Bilgi toplumuna geçişi sağlayan teknolojik gelişmeler arasında en önemlisinin iletişim alanında yaşandığı söylenebilir. Bu gelişme, kablosuz iletişimin yaygınlaşmasına ve düşük maliyetli iletişim hizmetlerinin hayata geçirilmesine olanak vermiştir. Bilgi toplumunda bilgiye ulaşma ve iletişim kurmada küresel iletişim araçlarından en etkilisi ise internettir. İnternet, aralarındaki ortak bir protokol sayesinde, bilgi ve belgelerin akışına olanak sağlayan bilgisayar ağlarını birbirine bağlayan uluslararası bir ağıdır. İnternet teknolojisinde görülen bu hızlı ve sürekli gelişim, şirketler hukuku üzerinde de etkisini göstermiştir. Uluslararası pazarda rekabet edebilmek ve daha hızlı ve etkili kararlar verebilmek için anonim ortaklıklar, bilgi teknolojileri ve bunların sunduğu geniş imkânlardan yararlanarak, yönetim faaliyetlerini bu düzen içinde yer alacak şekilde planlayıp, organize etmek ve yürütmek zorundadırlar. **Yeni TTK** ile birlikte anonim ortaklıkta internet kullanımı mümkün olabilecek ve genel kurul toplantıları elektronik ortamda yapılabilecektir.

Çalışmamızın birinci bölümünde hem mevcut kanun hem de **yeni yasa** açısından öncelikle, genel kurulu tanımı ve hukukî niteliği ele alınmış olup, genel kurulun yetkileri genel hatları ile incelenmiş, ayrıntılı olarak ele alınmamıştır. Ayrıca genel kurul toplantıları sınıflandırılmış ve bu sınıflandırma kapsamında, olağan-olağanüstü genel kurul toplantıları ve diğer genel kurul toplantıları ele alınmıştır. Yeni TTK da ki düzenlemeye paralel olarak elektronik ortamda genel kurul toplantıları incelenmiş ve çevrimiçi (online) genel kurul ayrıca ele alınmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, genel kurul toplantısının yapılmasının ilk aşaması olarak, genel kurul toplantısına katılabilecek kişiler ile toplantıya davet konuları ele alınmıştır.

Toplantıya katılacak kişilerle ilgili olarak toplantıya katılma hakkına sahip olan pay sahipleri ile pay sahipleri dışında toplantıya katılacaklar belirlenmiş ayrıca temsilci aracılığı ile genel kurula katılım üzerinde durulmuş ve toplantıya katılması zorunlu olanlar ile katılmasına izin verilenler ayrı başlık altında incelenmiştir. Toplantıya davet, davete yetkili olanlar, davetin hukuki niteliği ve şekli, davetsiz genel kurul anlatılmış ve toplantı zamanı ve komiser istenmesi üzerinde durulmuş ve hazirun cetvelinin düzenlenmesi ve hukuki mahiyeti tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca; genel kurul toplantıları ve bu toplantıların işleyişi anlatılmıştır. Toplantı yeter sayıları ele alınmış genel kurul toplantılarının yürütülmesine değinilmiş, toplantının açılması, başkanlık divanının seçilmesi, gündeme bağlılık, müzakereler ve görüşmelerin başka güne bırakılması anlatılmış ve son olarak da toplantı tutanağı ele alınmıştır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde, genel kurul toplantısında oylama genel kurul kararlarının alınması ve etkilerine değinilmiştir. Oy hakkının kullanılması, kullanılmasına yönelik ilkeler, oy hakkının hukuki işlem niteliği, oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamalara değinilmiş ve bu sınırlamalar ayrı ayrı ele alınmıştır. Daha sonra oyların toplanması ve sayılmasından sonra oylama sonucunun tespitine yer verilmiş ve oylama ile ilgili son olarak da genel kurul başkanının üstün oyuna değinilmiştir. Karar aşamasında ise genel kurul kararının tanımı ve hukuki niteliği, karar yetersayıları ve kararın tescil ve ilanı ile kararın etkileri ayrı olarak ele alınmıştır.

Bütün bunlardan sonra çalışmamızın kısa özeti ve varılan sonuçlar anlatılmıştır.

Çalışmamızda hem mevcut kanun hem de Yeni TTK yer alan düzenlemelere yer verilmiştir. Yeni kanunda öngörülen ve mevcut kanunda yer almayan düzenlemeler ayrıca ele alınmıştır. .

Genel kurul kararlarının iptali ve hükümsüzlük halleri çalışmamızın kapsamı dışında bırakılmıştır.

I. BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKLARDA GENEL KURUL

I. ORGAN OLARAK GENEL KURUL

Anonim ortaklık, ekonomik amaç ve konular için bir ticaret unvanı altında en az beş gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulan esas sermayesi belli ve paylara bölünmüş bulunan ve ortaklık sıfatı paya göre belli olan, borçlarından dolayı sorumluluğu, kendisinin yalnız malvarlığıyla, ortaklarının üstlendikleri sermaye paylarıyla sınırlı bulunan, tüzel kişilikte ve hukuki ehliyetini, ortaklık ana sözleşmesinde yazılı amaç ve konusu çerçevesinde kullanabilen bir ticaret ortaklığıdır¹.

Türk hukukuna göre, anonim ortaklıklar ticarî amaçla kurulmuş olmaları, sermaye ortaklığı² olmaları ve ortaklığı oluşturan ortaklardan bağımsız birer tüzel kişiliğe sahip olmaları nedeniyle, ortaklığın malvarlığının sahibi ve yöneticisi tüzel kişiliktir. Tüzel kişilerde ve bu arada anonim ortaklıklarda organlık faaliyetlerinin organlar marifetiyle yerine getirilmesi kuraldır³. Anonim ortaklıklarda, ortaklık faaliyetlerinin organlar marifetiyle yerine getirilmesi ortaklıklar hukukunun genel bir kuralıdır⁴. Tüzel kişilik tam bu noktada kendini hissettirmekte, organları vasıtasıyla faaliyet alanlarında etkin olmakta ve pay sahipleri geri planda kalmaktadır. Tüzel kişilik, ortaklık organizasyonu içerisinde hakları kazanma ve borçları kullanabilme bakımından idare ve temel işlevlerini gören organlara muhtaçtır⁵. Bu kapsamda anonim ortaklıklar hak ve borçlara organları aracılığı ile sahip olup, yine hak ve borçlarını bu organlar aracılığı ile yerine getirirler.

---

¹ Zafer Saka, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004, sh. 29.

² Doktrinde sıkça kullanılan '*Sermaye Şirketi – Şahıs Şirketi*' ayrımı ve nitelemesine TTK'de yer verilmemiştir. Bu ayrım ve niteleme kendisine önemli hukukî sonuçlar da bağlanmak suretiyle vergi mevzuatında yer almıştır (Bkz. örneğin KVK m. 1). Yürürlüğe girmemiş Yeni TTK m. 124/2 de ticaret şirketlerinden kolektif ve komandit şirketlerin şahıs; anonim limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ise sermaye şirketi olduğunu hükme bağlamıştır.

³ Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku; Adi Ortaklık, Ticaret ortaklıklarına ilişkin Genel Hükümler, Kolektif, Komandit, Paylı Komandit, Limited, Anonim ve Holding Ortaklıklar ile Kooperatif**, Gözden Geçirilmiş 9. Bası, İstanbul, Beta Basım Yayım, 2003, sh. 291.

⁴ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu) , **Ortaklıklar**, sh..291.

⁵ Tuğrul Ansay: **Anonim Şirketler**, 6. Baskı, Ankara 1982, sh. 81, (**Anonim Şirketler**).

Bunun yanında yürürlüğe girmemiş Yeni TTK⁶ m. 335 ile anonim ortaklık tescil edilip borçlara ve haklara ehil oluncaya kadarki dönemdeki oluşum için, “*Ön-Anonim Ortaklık*” müessesesi getirilmiştir. Madde ön-anonim ortaklığın varlığına işaret etmekte ve bu ortaklığın oluşma anını açıklığa kavuşturmaktadır. Ön-anonim ortaklık, tüzel kişiliği haiz anonim ortaklıktan farklıdır. Anılan nokta 355. maddenin birinci fıkrasının saklı tutulması ile vurgulanmıştır. Ön-anonim ortaklık ile anonim ortaklığın ayrışması sadece Yeni yasanın 12 inci maddesi bakımından değil, organların oluşumu ve yetkilerini kullanma anlarının belirlenmesi başta olmak üzere birçok diğer hüküm yönünden de önemlidir. Hâkim görüş uyarınca, ön-anonim ortaklık bir adı şirket ve dernek olmayıp; bir elbirliği mülkiyeti (ortaklığı) oluşturur. Ön-ortaklığın ortakları (kurucular) tacir sıfatını taşımazlar. Ortaklığın tescili ile ön-ortaklık tasfiyesiz infisah eder. Tek kişi anonim ortaklığında ise ön-ortaklık, tek kurucunun özel malvarlığı niteliğini taşır. Türk hukukunda ön-anonim ortaklığın niteliği ile hukukî durumu öğretide ve mahkeme kararlarında açıklığa kavuşacaktır (Yeni TTK, Madde Gerçekleri, 12. ve 335.madde hükmü).

Bu madde “kurulma” ve “tüzel kişilik kazanma” gibi Alman hukukunda benimsenen bir sistemi hukukumuzda getirmekte ise de bu düzenlemenin Yeni Borçlar Kanununun 620. maddesinin 2. fıkrasında tekrarlanan “bir ortaklık, kanunla düzenlenmiş ortaklıkların ayırt edici niteliklerini taşıyorsa, bu bölüm hükümlerine tabi adi ortaklık sayılır” hükmüyle bağdaşmamaktadır. Moroğlu bu açıdan maddeyi eleştirmektedir⁷.

Türk Ticaret Kanunu, anonim ortaklıklarda yönetim kurulu, denetçiler⁸ ve genel kurul olmak üzere varlığı gerekli üç organ düzenlenmektedir. Bu organların kurulması

---

⁶ 14.02.2011 tarihli 27846 sayılı Resmi Gazete de yayınlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununu ifade eder.

⁷ Eleştiriler için bkz: **Erdoğan Moroğlu, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler**, 3. Bası, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2005 sh. 111, 112.(**Değerlendirme ve Öneriler**).

⁸ Yürürlüğe girmemiş Yeni TTK ile halen yürürlükte olan TTK da var olan denetim organı kaldırılmış olup, yerine iç ve dış denetim müesseselerini getirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca, Yeni TTK'nin 1523. maddesinde denetim açısından, büyük sermaye şirketi-küçük sermaye şirketi ayrımı getirilmiştir. Sermaye şirketleri ile ilgili Yeni TTK da getirilen ölçü şu şekildedir:

MADDE 1523. (1) Bu Kanunun 1522. maddesine istinaden belirlenen küçük ve orta ölçekli işletme ölçütleri, sermaye şirketleri için de geçerlidir. Bu ölçütlerin üzerindeki sermaye şirketleri ise büyük sermaye şirketi sayılır.

(2) Küçük ve orta ölçekli olsalar dahi, aşağıdaki şirketler büyük sermaye şirketi sayılırlar:

a) Borçlanma araçları veya özkaynağa dayalı finansal araçları kamuya açık bir piyasada (yerel ve bölgesel piyasalar da dâhil olmak üzere, yerli veya yabancı bir sermaye piyasasında veya tezgâh üstü piyasada) işlem gören veya bu tür bir piyasada işlem görmek üzere söz konusu araçları ihraç edilme aşamasında bulunan sermaye şirketleri.

b) Esas faaliyet konularından biri, varlıkları güvenilir kişi sıfatıyla geniş bir kitle adına muhafaza etmek olan bankalar, yatırım bankaları, sigorta şirketleri, emeklilik şirketleri ve benzerleri.

(3) Birinci fıkraya göre belirlenen büyüklük ölçütleri, bilanço günü itibarıyla, birbirini izleyen iki faaliyet döneminde aşılırsa veya bu ölçütlerin altında kalınırsa şirketin büyüklük yönünden konumu değişir.

(4) Tür değiştirme hâlinde ve yeni kuruluş şeklindeki birleşmelerde, şirketin konumu, tür değiştirmenin veya birleşmenin gerçekleşmesinden sonraki ilk bilanço gününde, birinci ve ikinci fıkralarda yer alan şartlara göre belirlenir.

(5) İşçi sendikalarının ve diğer kanunlarda öngörülmüş bulunan yetkililerin ve kişilerin bu konuda bilgi alma hakları saklıdır.

MK'nın 49 ve 50. maddelerine göre anonim ortaklıklar da tüzel kişiliğin kazanılması için değil, medeni hakların kullanılması için gereklidir. Ancak medeni hakları kullanmak için bütün bu organların varlığı şart değildir. Anonim ortaklık var olan organlarının yetkisi dâhilinde medeni hakları kullanma hak ve yetkisine sahip olur⁹.

Yönetim kurulu, anonim ortaklığı idare ve temsil eden bir organdır (TTK m.317). Denetçiler ise ortaklığı diğer pay sahipleri adına denetleyen, Ticaret Kanununda ve ana sözleşmede belirtilen işleri gören organdır. (TTK m.347) Bu organların varlığı kanunen zorunlu olup, herhangi birisinin yokluğu anonim ortaklığın feshine sebep teşkil eder (TTK m. 435). Ancak yukarıda değindiğimiz gibi anonim ortaklığın tüzel kişilik kazanması için bu zorunlu organların tayin edilmiş olması mecburi olmayıp anonim ortaklığın tescil ve ilanı yeterlidir. Zorunlu organların varlığı, tüzel kişiliğin medeni hakları kullanabilmesi için gereklidir.

Anonim ortaklıklarda ki tüzel kişilik ve bu tüzel kişiliğin organlarının düzenlenme amaçları ele alındıklarında; organlar arasında, demokratik sistemlerdeki hiyerarşiye benzer bir fonksiyon bölümünün bulunduğu düşünülebilir¹⁰. Anonim ortaklıklarda ki genel kurul, yasama organına; yönetim kurulu da yürütme organına benzetilebilir. Denetim organının doğrudan demokratik sistemde bir karşılığı bulunmamakla beraber, Anayasa Mahkemesi ile Devlet Denetleme Kurulu ve diğer denetim birimleri ile yargının da denetim organının karşılığı olduğu düşünülebilir.

Anonim ortaklık genel kurulu TTK. m. 360 ve devamında (**Yeni TTK m. 407** ve devamında) düzenlenen ve ortaklık esas sözleşmesinde nasıl toplanacağı toplantı vakti, oy müzारेke ve karar verilmesinin tabi olduğu şartların yazılması suretiyle ana sözleşmede yer alan, pay sahiplerinin ortaklık işlerinin görüşülmesi amacıyla bir araya geldikleri, kararları ile kural olarak iç ilişkide, istinaende dış ilişkide etkili olduğu ortaklığın zorunlu bir organdır. Genel kurul ortaklığın zorunlu oranı olmasının yanı sıra aynı zamanda da karar organdır. Genel kurul kararları iç ilişkide etkilidir. Ancak istisnai haller saklıdır¹¹. Bu kararlar yönetim

---

Yeni TTK'ya göre, anonim ortaklıkların finansal tabloları ve yıllık raporu denetçi tarafından denetlenecektir. Bu denetimden geçmeyen veriler düzenlenmemiş kabul edilecektir. Yeni TTK ile profesyonel denetime özellikle önem verilmiş olup, AB muhasebe standartlarının kullanılması zorunlu hale getirilmektedir.

⁹ **İlhan Yiğit; Anonim Ortaklık Genel Kurulun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, Yüksek Lisans Tezi, İÜSBE, İstanbul 2004, sh. 5; **Hasan Karşoğlu: Anonim Şirket Genel Kurul Kararları Kararların Alınması ve Etkileri**, Yüksek Lisans Tezi, GÜSBE Ankara 2007 sh.9.

¹⁰ **Burcu Dalay Ülgen: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993, sh. 2. Ayrıca bkz: **Hüseyin Hatemi: Medeni Hukuk Tüzel Kişileri I**, İstanbul 1979, sh. 2 vd (**Medeni Hukuk Tüzel Kişileri**).

¹¹ Arslanlı'ya göre, genel kurul organların seçimi kararında ortaklığı temsil eder. **Anonim Şirketler, C.II Anonim Şirketlerin Organizasyonu**, İstanbul, 1959, sh. 1,2. Buna karşın Poroy; organların seçiminin dışa

kurulu tarafından yerine getirilerek dış ilişkide de etkili olur. Bu nedenle genel kurul kararları sonucunda ortaya çıkan sorumluluk, genel kurul kararını uygulayan organ veya organların üyelerine aittir¹².

Çalışmamızın konusu anonim ortaklıklarda genel kurul olduğu için yukarıda bahsedilen anonim ortaklığın diğer organlarına ise değinilmeyecektir.

II. GENEL KURULUN TANIMI VE YAPISI

Genel kurul, anonim ortaklığın zorunlu organlarından birisi ve en yüksek karar organıdır (TTK m. 360 vd. ve **Yeni TTK** m. 407 vd.)¹³. Olağan şekli itibariyle, anonim ortaklıkta birbirini tanıması beklenmeyen çok sayıda pay sahibi¹⁴ bir arada bulunmaktadır. Ortaklık malvarlığının sahibi de tüzel kişiliktir. Tüzel kişilik ise, sahip olduğu ortaklığı organları aracılığıyla yönetir ve bu organlar aracılığıyla faaliyette bulunur. İşte bu organların en önemlisi, birbirini tanımayan çok sayıda ortağı bir araya getirerek ortaklığın genel yönetimi ve işleri ile ilgili kararlar alabilen genel kuruldur¹⁵.

Anonim ortaklık genel kurulu, ortaklığın vazgeçilmez bir organıdır. Genel kurul ve sahip olduğu yetkiler esas sözleşme ile ortadan kaldırılamamaktadır. Genel kurul ortakların tamamını içine alan ve bir araya getiren yani ortaklardan bir araya gelen ve teşekkül eden bir organdır. Ortaklardan oluşan genel kurulda oy haklarını kullanan ortaklar, ortaklık işlerine ilişkin karar alırlar ve genel anlamıyla ortaklığı yönetirler.

---

dönük bir işlem olmaması nedeniyle genel kurulun Arslanlı'nın iddia ettiği gibi olmadığı yani ortaklığı temsil ettiğinin kabul edilemeyeceğini söylemektedir. **Ortaklıklar**; (Tekinalp, Çamoğlu), sh. 390 vd.

¹² **Arslanlı H.; C. II**, dn.8. Aksi görüş için bakınız **Oğuz İmregün, Anonim Ortaklıklar**, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayınları, sh. 99 vd.

¹³ TTK'de çeşitli genel kurullardan söz edilmektedir. Kuruluş genel kurulu (m. 289-297), olağan genel kurul (m. 360 vd.), olağanüstü genel kurul (m. 364 vd.), davetsiz genel kurul (m. 370) imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu (m. 389, 391) intifa senedi sahipleri genel kurulu (m. 402/3), tahvil sahipleri genel kurulu (m. 429 vd.), tasfiye genel kurulu (m. 440 vd) gibi. Bkz: **Erdoğan Moroğlu: TTK'ya Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 2001, sh. 53, dn.1 (**Hükümsüzlük**).

¹⁴ Bir şirket kurmak amacıyla bir araya gelerek bir sözleşme düzenleyen kişiler "*şerik*" pay senedi çıkaran bir şirkete iştirak edenler "*pay sahibi*" veya "*hissedar*" kavramları ile ifade edilir. "*Ortak*" kavramı ise kooperatiflere özgü olması gereken bir kavramdır. Ancak günümüzde bu ayrım önemini yitirmiş ve bu kavramlar eş anlamlı şekilde kullanılır hale gelmiştir. Bkz. **Orhan Nuri Çevik: Anonim Şirketler**, 3. Baskı, Ankara 1988, sh. 67, (**Anonim Şirketler**). **Yürürlüğe girmemiş Yeni TTK** ise şahıs şirketleri ile kooperatiflere özgü olarak "*ortak*" kavramını, anonim şirketlere özgü olarak da "*pay sahibi*" kavramını kullanmaktadır. Yeni TTK, Madde Gerçekleri, 135.madde hükmü. Bu kavramların yan yana kullanıldığı yeni kanun hükümlerinde (örneğin, TTK m. 1528) bu ayrım göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmamızda da yeni kanuna uygun şekilde "*pay sahibi*" kavramı kullanılacaktır.

¹⁵ **Yahya Deryal: Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Kararlarının Hukukî Niteliği**, Prof. Dr. Fehiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul 2003, sh. 386 vd.

Anonim ortaklık genel kurulunda ortakların usulüne uygun bir araya gelmesi ve ilan edilen gündem maddelerinin müzareke edilmesi ile karar alabilirler. Bunun yanında anonim ortaklık yönetim kurulu toplantılarında (TTK m. 330/2), ortak sayısı 20'den az olan limited ortaklıklarda (TTK m. 536/2) ve derneklerde (MK m. 59/2) söz konusu olabilen toplantı yapılmaksızın karar alınması imkânı anonim ortaklık genel kurulları için kabul edilmemiştir¹⁶.

Anonim ortaklık genel kurulun tanımını müstakil olarak veren bir hüküm TTK da yer almamaktadır. **Yeni TTK'da** da, genel kurulun tanımı müstakil olarak yer veren bir hükme rastlanmamaktadır. Ancak doktrinde genel kurul, değişik şekillerde tanımlanmıştır¹⁷. Bunun yanında İsviçre Borçlar Kanunu'nda anonim ortaklık genel kurulunun çok genel bir tanımı yapılarak, üst organ olduğu açıkça vurgulanmıştır¹⁸. Ancak bu durum Türk hukukunda tartışmalıdır zira genel kurulun anonim ortaklığın üst organı olduğu yönünde TTK' da bir hüküm bulunmamaktadır¹⁹. Doktrinde bir kısım yazarlar; diğer organları ibra etme, seçme ve azletme, yönetim kurulu ve denetçilerin sorumluluğunun dava edilmesi gibi yetkilere (TTK m. 369) sahip olan genel kurulun üst organ²⁰ olduğu fikrini savunmaktadırlar. Ayrıca diğer organların, genel kurul tarafından alınmış olan kararları yerine getirmek ya da getirilmesini

---

¹⁶ **Erdoğan Moroğlu: Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları**, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. VII. Ankara 1990, sh. 43 (**Davete Aykırılık**); **İsmail Doğanay: TTK Şerhi**, Birinci Cilt, Madde 1-419, İstanbul 2004, sh. 859 (TTK Şerhi); **Suat Ballar: Türk Dernekler Hukuku**, İstanbul 1987, sh. 151 vd. (**Dernekler Hukuku**), **Karşlıoğlu H. :Anonim Şirket Genel Kurul Kararları Kararların Alınması ve Etkileri**, sh.12.

¹⁷ **Arslanlı H. : C.II, sh. 1; Ansay T: Anonim Şirketler**, , sh. 81, (**Anonim Şirketler**); **Çevik O.N.: Anonim Şirketler**, sh. 117, **Süleyman Ünal: TTK' ya Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara 1990, sh. 5; **Hayri Domaniç: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II**, İstanbul 1988, sh. 776 (TTK Şerhi) ;**Fadullah Cerrahoğlu: Anonim Şirketlerde Umumi Heyet**, İstanbul Ticaret, C. 10, S. 478, İstanbul 1967, sh. 5. (**Umumi Heyet**).

¹⁸ **Yiğit İ., age.** sh. 5.

¹⁹ İsviçre doktrini 23 Şubat 1983 tarihli Borçlar Kanunu taslağını hazırlanırken de genel kurulun üst organ niteliğini tartışmıştır. Taslağı hazırlayan komisyon üyelerinin bir bölümü bugün anonim ortaklığa yönetim kurulunun hâkim olduğunu, özellikle halka açık anonim ortaklıklarda genel kurulun sadece aklama fonksiyonu olduğunu ileri sürmüşlerdir. Buna karşılık taslağı hazırlayan komisyon genel kurulun üst organ olarak nitelendirilmesinin ortaklığı idare gücünden kaynaklanmadığını, onun temel kararları veren organ olması ve diğer organları seçme ve kâr dağıtma karar alabilen organ olması sebebiyle bu nitelemeyi hak ettiğine karar vermiştir. Bkz: **Işık Özer: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, sh. 37.

²⁰ **Arslanlı H. : II-III**, sh. 3; **Necat Tüzün: Anonim Şirketler**, Ankara 1962, sh. 40;**Ersin Çamoğlu: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu**, İstanbul 1972, sh. 48, (**Hukukî Sorumluluğu**); **Hayri Domaniç: Anonim Şirketler**, İstanbul 1978. sh. 571-572; **Ansay T: Anonim Şirketler**, sh. 92 ve 169; **Oğuz İmregün: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan**, İstanbul 1995, sh. 127 vd, dn 1, (**İptal Davası**) ; **Korkut Özkorkut: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali**, Ankara 1996, sh. 15; **Bahir Mazhar Erüreten, Açıklamalı, Uygulamalı,İçtihatlı Anonim Şirket Davaları**, İstanbul,1988,.sh. 224; **Doğrusöz/Somer: Ticaret Şirketleri, Uygulama Rehberi, C. I, Anonim Şirketler**, İstanbul 1992, sh. 95; **Oğuz Kürşat Ünal: Sermaye Piyasalarında Halka Açık Anonim Ortaklıklar**, Ankara 1999, sh. 191. **Yiğit İ.,age.** sh. 4,5,6,7,8.

denetlemek zorunda olmaları (TTK m. 336/IV;353/10) da genel kurulun üst organ olduğu fikrini güçlendirmektedir²¹.

Doktrindeki diğer bir kısım yazarlar ise aksi görüşü savunmaktadır. Bu yazarlara göre; TTK da bu konuda hüküm olmadığı gibi, yılda en az bir defa toplanan genel kurul, sürekli bir organ değildir ve ancak temel konularda karar alabilmektedir²². Buna karşı yönetim kurulunun devamlı faaliyette bulunan bir organ olması, genel kurul ile denetim kuruluna tanınan yetkileri dışındaki tüm yetkilerin yönetim kuruluna ait olması, yönetim kurulunun genel kurula nazaran daha önemli bir organ olduğunu göstermektedir²³. Sürekli bir organ olan yönetim kurulu, Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK.) hükümleri uyarınca genel kurulun bir takım yetkilerine de sahip olduğundan, genel kurula nazaran çok daha etkin bir konumdadır. Bu sayılan nedenler dikkate alındığında aksi görüşü savunan bu yazarlar, genel kurulun üst organ niteliğinde olmadığı sonucuna varmaktadırlar²⁴.

Türk Hukuku bakımından genel kurulun diğer organlarla ilişkilerine bakıldığında üstün ve egemen durumda bulunduğu söylenebilir. Zira TTK' ya göre yönetim kurulu ve denetçilerin seçilmeleri ibra edilmeleri ve azli konularında karar verme yetkisi (vazgeçilmez şekilde) genel kurulun tekelindedir (TTK m. 312/I, 316, 347)²⁵. Fakat genel kurulun bazı önemli konularda devredilmez ve üstün nitelikte yetkileri bulursa da, yönetim kurulunun devamlı faaliyette bulunan aktif ve etkin bir organ olması nedeniyle gerçekte ortaklığa hâkim olduğu görüşü de (modern eğilimler referans gösterilerek) ileri sürülmektedir²⁶. Bu kapsamda genel kurulun bir iç organ olduğu görüşü de benimsenebilir.

Yürürlüğe girmemiş Yeni TTK da üst organ kuramını reddetmekte ve organlar arasında altüst ilişkisi değil; işlev bölümü kuralının hâkim olduğunu ve kendilerine tanınan

²¹ İmregün O. : **Anonim Ortaklık**, sh. 100.

²² **Fehiman Tekil: Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul 1998, sh. 262, (**Anonim Şirketler**) ;Aksi görüş; genel kurul her zaman, olağan ya da olağanüstü toplanmaya hazır, kanunî prosedüre göre her zaman toplantı yaparak karar alabilecek yetkiye sahiptir. Bu nedenle genel kurul devamlı bir organdır; **Erüreten, B.M: Açıklamalı, Uygulamalı, İctihathı Anonim Şirket Davaları**, sh.224.

²³ **Ernst Hirsch: Ticaret Hukuku Dersleri**, B. 2, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, İstanbul 1948, sh. 213–214; **Poroy (Tekinalp/Çamoğlu): Ortaklıklar**, sh. 279–280; **Hasan Pulaşlı: Şirketler Hukuku**, Konya 1995, sh. 204–205; **Çevik O.N. : Anonim Şirketler**, sh. 660.

²⁴ Genel kurulun üst organ niteliğini reddeden, organlar arasında fonksiyon ayrılığına dayanan eşitlik, işbölümü, görev ayrılığı ilkesi için bkz. **Fehiman TEKİL: Anonim Şirketlerde Yetki Sorunları** Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999. (**Yetki Sorunları**), sh. 606–607.

²⁵ **Ömer TEOMAN: Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları I**, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, İstanbul 1995, sh. 225. (**Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları**); Domaniç de, genel kurulun üst organ niteliğinin, şirketi ilgilendiren her konuda karar alabilmesi ile ilgili olmadığını, belki diğer kanunî organla onun seçimi, denetlenmesi ve azli konularında yetkili olmasına bağlı olduğunu vurgulamaktadır. **Domaniç H. : TTK Şerhi**, sh. 778. **Yiğit İ.age. sh. 4,5.**

²⁶ **Poroy (Tekinalp/Çamoğlu): Ortaklıklar**, sh. 280. Eserde Çamoğlu, şu görüşleri kaydeder: “Bunun ortakları bünyesinde toplayan genel kurul üst organ niteliğine sahiptir. Fakat yapısının zorunlu sonucu olarak ağır işleyen bir organdır”, bkz. sh. 288.

devredilemez yetkilerle, organların eşdeğer olduğunu kabul etmektedir²⁷. Yeni TTK m. 407/1'e göre, “*pay sahipleri ortaklık işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar, kanuni istisnalar saklıdır.*” Bu fıkra genel kurulun, bir taraftan ortaklık işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu, diğer taraftan da, ortaklık iradesini oluşturmasının aracı olan pay sahipliği haklarının –kural olarak- bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktadır²⁸. Yeni getirilen düzenleme sayesinde üst organ olup olmadığı yönündeki tartışmalar bu anlamda cevap bulmuş olacaktır.

III. GENEL KURULUN SINIFLANDIRILMASI

Mevcut yasa incelendiğinde, anonim ortaklıkta birden fazla genel kurul kararı yer aldığı görülecektir. Kuruluş genel kurulu, olağan olağanüstü genel kurul, tahvil sahipleri ve intifa senedi sahipleri genel kurulu, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu gibi genel kurul toplantıları aşağıda ayrı başlıklar halinde incelenecektir. Ayrıca genel kurulun sınıflandırılması açısından **yeni yasada** getirilen değişiklikler de bu başlık altında ele alınacaktır.

A. Pay Sahiplerinin Tümünün İştirak Edebilecekleri Genel Kurullar

Bütün pay sahipleri bu tip genel kurul toplantılarına katılma hakkına sahiptir. İki hali söz konusu olabilir. Bunlar, olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarıdır.

1. Olağan -Olağanüstü Genel Kurul Toplantıları

Genel kurul sürekli çalışan bir organ değildir. Yasa ve sözleşme hükümleri uyarınca genel kurul olağan ya da olağanüstü olarak toplanır ve kararlar alınır (TTK m. 364). Tedrici kuruluşta söz konusu olan kuruluş genel kurulu toplandığı sırada anonim ortaklık tüzel kişilik

---

²⁷ Özer I; **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması.**, sh. 10.

²⁸ Abuzer Kendigelen: “**Gerekçeli Karşılaştırmalı Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun**” On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Mart 2011, sh. 510 vd.

kazanmış olmadığından, organ niteliğinde değildir²⁹. Yasa ve sözleşme hükümleri uyarınca toplanan pay sahipleri veya yetkili temsilcileri genel kurulu oluşturur.

Olağan genel kurul toplantısı, her hesap dönemi için ve hesap devresinin sonundan itibaren üç ay içerisinde, yılda en az bir defa olmak üzere ve TTK m. 369’da sayılan gündem maddelerini müzareke edip karara bağlamak üzere toplanan genel kuruldur (TTK m. 364, 369)³⁰.

TTK m. 364/1 uyarınca olağan genel kurul her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içerisinde ve yılda en az bir defa yapılır. TTK’da hesap devresinin başlayacağı ve biteceği tarih hakkında özel bir düzenleme mevcut olmamakla birlikte, TTK m. 72/3’te “iş yılı” ifadesi kullanılarak iş yılının en az altı, en fazla on iki ay olabileceği belirtilmiş ve iş yılının başlangıç tarihi ise belirtilmemiştir. Ancak doktrinde, TTK m. 72/3’teki “iş yılı” ifadesi ile hesap devresinin kastedildiği kabul edilmektedir³¹. Uygulamada, VUK m. 174 uyarınca yıllık hesap devresi, kural olarak, takvim yılı olarak kabul edilmekte ve gerekiyorsa, Maliye Bakanlığı’ndan izin almak kaydıyla hesap devresinin başlangıç tarihini takvim yılı başından farklı bir tarih olarak belirlemek de mümkündür³².

TTK m. 364/2’ye göre ; “yılıda bir kaç kere kazançlarını dağıtan anonim şirketlerde, her dağıtma için umumi heyeti toplantıya davet lazımdır” ifadesi bir başka olağan genel kurul toplantısına işaret etmektedir. Bu maddeye göre, yılda birkaç kere kazançlarını dağıtan anonim ortaklıklarda, her dağıtıma ilişkin genel kurulun toplantıya davet edileceği düzenlenmektedir. TTK’nın 457’nci maddesine göre safi kazanç, yıllık bilânçoya göre tespit olunacağından, yılda bir defadan fazla kazanç dağıtmak mümkün olmayacaktır. Bu durumda TTK’nın 364’üncü maddesinin 2’nci fıkrası ile 457’nci maddesinin 1’nci fıkrası arasında bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ancak yılda bir kez olağan toplantı yapılabilir sonucuna ulaşmaktayız³³. TTK madde 457 emredici olarak düzenlenmiştir.

²⁹ Domanıç H., TTK Şerhi, sh.777.

³⁰ İmregün O., Anonim Ortaklık, 107; Ansay T: Anonim Şirketler, sh. 158; Çevik O.N: Anonim Şirketler, sh. 751, Poroy(Tekinalp/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 389; İsmail Arslan: Şirketler Hukuku Bilgisi, Konya 2002, sh. 225.

³¹ Domanıç H: TTK Şerhi, sh. 578–579, Poroy(Tekinalp/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 390. Yargıtay 11.HD. 27.01.2003 tarihli ve E: 8399, K: 671 sayılı kararında “ilk üç ay” ifadesi ile olağan toplantının iş yılının ilk üç ayında yapılması gereğine işaret etmiştir. (Karshoğlu H.;age.,sh. 22,23.dn).

³² İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh. 108.

³³ İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 107–108. Aksi görüş; Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.391,392, Arslanlı H.; C. II, sh. 12 bk. Bununla beraber; Arslanlı y. 38 deki açıklaması ile bu konuda kesin bir tavır almaktan kaçınmaktadır.

Olağan genel kurul toplantısı, her hesap dönemi sonundan itibaren ilk üç ay içinde yapılan genel kurul toplantısıdır. Olağan genel kurul toplantısının bu üç aylık sürenin bitiminden sonra toplanması, o genel kurulda alınan kararların geçerliliğini etkilemez³⁴.

Olağan genel kurul toplantısının gündeminde hangi konuların olması gerektiği TTK m. 369'da düzenlenmiştir. Ancak TTK m. 369'da düzenlenen gündem maddelerinin tamamının olağan genel kurul gündeminde yer almasının zorunlu olduğu söylenemez. *Zorunlu olan hususlar*, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler tarafından verilen yıllık raporların okunması ile ortaklık bilânço ve kar ve zarar hesabının ve kazancın dağıtılması hakkındaki tekliflerin onanması veya reddidir. *Şarta bağlı hususlar ise*, ana sözleşmede belirlenmemişse, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin ücret ve aidatlarının belirlenmesi, süresi biten yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin yeniden seçilmeleri veya değiştirilmeleridir³⁵. *Sair hususları ise* tek tek sayma imkânı yoktur. Belirleme yetkisi genel kurul toplantıya çağıran organın veya azınlığın yetkisindedir³⁶.

Olağan genel kurul toplantısı, öngörülen sürede toplantı yeter sayısının elde edilememesi nedeniyle toplanamamış veya toplanıp da azınlığın talebi üzerine ertelenmişse, yapılacak olan toplantının niteliği değişmeyecektir. Bu durumlar üzerine yapılan yeni genel kurul yine olağan genel kurul toplantısı olacaktır³⁷.

Olağan üstü genel kurul toplantısı, belirsiz zamanlarda gereği halinde genel kurulun toplantıya çağırılması ile oluşur. Bu nedenle 20 yıllık bir anonim ortaklıkta hiç olağanüstü genel kurul toplantısı yapılmamış olabileceği gibi, bir yıllık bir anonim ortaklıkta daha il olağan genel kurul toplantısı dahi yapılmadan genel kurul birçok kez olağanüstü toplantıya çağırılmış olabilir. Olağanüstü toplantıya çağıran azlık veya organ, olağanüstü genel kurulun gündemini saptayacaktır. Gündem "*lüzum görülen, zaruri ve müstacel sebepler ve gerektirici nedenlerdir*". Olağan genel kurul gündemi TTK 369 da düzenlendiğini yukarıda belirtmiştik. Bu maddede sair hususlarında olağan genel kurul gündemine alınabilmesi açıkça öngörülmüştür. Bu açıdan hukukumuzda gündem açısından ayırımın bir önemi yoktur³⁸.

Olağan genel kurul toplantısı ile olağan üstü genel kurul toplantısının yapılamamasının yaptırımları birbirinden farklıdır. Olağan genel kurul toplantısının yapılmaması, ortaklığı feshine de yol açabilir (TTK m. 274.434.435). Olağanüstü genel kurul

³⁴ **Yiğit İ.**; age.,sh. 11 dn. 33 : **Yargıtay HD' nin 7.5.1968,E.2237/K.2661** sayılı kararı.. Uygulamada üç aylık sürenin geçmesinden sonra da genel kurul toplantılarının yapıldığı görülmektedir. Ancak bu durumun sakıncaları bulunmaktadır. Bu sakıncalar hak. Bkz. **Moroğlu E.:** **Hükümsüzlük**, sh.170.

³⁵ **İmregün O. Anonim Ortaklık**, sh.116 vd.

³⁶ **İmregün O. a.e**, sh. 120.

³⁷ **İmregün O.a.e**, sh.108,109.

³⁸ **Domaniç H., TTK Şerhi**, sh. 805.

toplantısının yapılmaması ise, ortaklığın feshini gerektirmez. İcabında azlığın genel kurula davet merasimini başlatmasına neden olabilir³⁹.

Yeni TTK da, olağan ve olağanüstü toplantılar madde 409 da düzenlenmiştir. Hüküm mevcut kanunun tekrarıdır. *Mevcut kanunda yer alan, yorum güçlüklerine yol açan, hiçbir uygulaması bulunmayan ve kar payı avansı karşısında anlamını tamamen yitiren yılda birkaç defa kar dağıtan anonim ortaklıklara ilişkin hüküm, yeni kanuna alınmamıştır.* Yeni TTK genel kurulun, esas sözleşme de öngörülme şartıyla ortaklık merkezinin bulunduğu yer dışında Türkiye’de veya başka bir yerde toplanmasına olanak sağlanmıştır. Toplantının yurtdışında yapılma sorunu ile ilgili olarak, içtihat ve doktrin kapısı açıktır. Yeni kanuna bu konuda katı bir hüküm konulması uygun bulunmamıştır⁴⁰.

“Yılda birkaç defa kar dağıtan anonim ortaklıklara ilişkin hüküm”, yeni kanuna alınmamıştır. Bizce bu değişiklik isabetli olmuştur. Zira yukarıda “yılda bir kaç kere kazançlarını dağıtan anonim şirketlerde, her dağıtım için umumi heyeti toplantıya davet lazımdır” ifadesinin bir başka olağan genel kurul toplantısına işaret edip etmediği yönünde ki tartışmalar bu anlamda son bulmuş olacaktır. Yeni yasa her kazanç dağıtımında olağan genel kurul toplantısının yapılıp yapılmayacağı yönünde ki tereddütleri gidermiş olmaktadır.

B. Pay Sahiplerinin Bir Kısımının İştirak Edebileceği Genel Kurullar

Anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin oluşturdukları genel kurul olağan ve olağanüstü genel kurul ve imtiyazlı pay sahipleri genel kuruludur. Bütün pay sahipleri olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarına katılabilir. Daha küçük ortakların veya pay sahibi olmayanlarında katılabileceği genel kurullar TTK da düzenlenmiştir. Bu kurullar anonim ortaklığın zorunlu bir organı olan genel kurullardan iki ana esasta farklılık gösterir. Birincisi bu kurullar zorunlu organ niteliğinde değildir. İkincisi bu kurulların üyeleri ya özel nitelik gerektirir veya üyelerin pay sahibi olma zorunlulukları yoktur.

Kuruluş genel kurulu; anonim ortaklığın tedrici kuruluşunda ortaklığa iştirak taahhüdü veya kanunen ödenmesi gereken muayyen bedelleri ödeyen kimselerin; intifa senedi sahipleri genel kurulu intifa senedi sahiplerinin; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu, imtiyazlı

³⁹ Domanıç H. a.e, sh. 805,806.

⁴⁰ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 514.

haklara sahip olan imtiyazlı pay sahiplerinin; tahvil sahipleri genel kurulu da tahvil sahiplerinin bir araya gelmeleri ile oluşur⁴¹.

1. Kuruluş Genel Kurulu

Tedrici usulle kurulan anonim ortaklıklarda ortaklığın tescilinden önce pay sahiplerinin ilk toplantısıdır⁴². Kurucu ortakların katılımıyla gerçekleşen toplantı türüdür⁴³. TTK m. 289-297'ye göre yapılan ve iştirak taahhüdünde bulunan kişilerin katıldığı bir toplantıdır. Kuruluş genel kurulu, ortaklığın tescilinden ve tüzel kişilik kazanmasından önce görev yaptığından, kuruluş genel kurulunun organ sıfatı yoktur⁴⁴.

Payların tamamı taahhüt edilip bedellerinin tamamen ve nakden ödenmesi ile halka başvurma aşaması sonuçlandıktan sonra on gün içinde anonim ortaklığın kurucu ortaklarının katılımıyla gerçekleştirilen toplantı türüdür. Kuruluş genel kurulu, kurucular tarafından ifa edilen kuruluş işlemlerini tetkik ve tasdik eder⁴⁵ Kuruluş genel kurulu, anonim ortaklıkla ilgili belirli işlemleri gerçekleştirmek üzere toplanan özel bir kuruldur. Türk Ticaret Kanunu'nun 289. maddesi gereğince anonim ortaklığın tescil ve ilanından önce, ortaklık tüzel kişilik kazanmadan görev yapan bir genel kuruldur. Dolayısıyla anonim ortaklığın organı değildir. Bu genel kurulda alınacak kararların, Türk Ticaret Kanunu'nun bu kurulla ilgili özel hükümleriyle birlikte genel hükümler çerçevesinde (örneğin kararların yokluk veya butlanı), keza ortaklık kurucularına yöneltilecek dava vasıtasıyla (TTK. md. 305 vd.) denetlenmesi gerekir⁴⁶.

Kuruluş genel kurulunun gündemi TTK m. 289'da düzenlenmiştir. Buna göre gündem, payların tamamına iştirakin ve bedellerinin tamamının ödendiğinin tespiti, ayın sermayeye değer biçecek bilirkişilerin seçimi, kuruculara sağlanacak özel menfaatlerin karara bağlanması, denetçilerin seçimi, katılma taahhüdünde belirtilmemesi halinde ilk yönetim

---

⁴¹ İmregün O. Anonim Ortaklık, sh. 106; Arslanlı, H: C. II, sh. 3. Ancak Domaniç, özel nitelikli kurullardan, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun TTK m. 48 anlamında bir organ olduğu kanaatindedir. Domaniç H. Anonim Şirketler, sh. 572; Çevik O.N:Anonim Şirketler, sh. 661,662.

⁴² TTK' da Tedrici ve Ani kuruluş şeklinde iki kuruluş şekli düzenlenmekle beraber yürürlüğe girmemiş Yeni TTK' da yalnızca "Ani Kuruluş" düzenlenmiştir (Yeni TTK m. 335). Çevik O.N; Anonim Şirketler, sh. 661.

⁴³ Gönen Eriş; Açıklamalı-İçtihatlı, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara Seçkin Yayınevi, 1995, sh.116 vd.. (Anonim Şirketler).

⁴⁴ Yiğit İ; age. sh. 23.

⁴⁵ Çevik O.N:Anonim Şirketler, sh. 662.

⁴⁶ Muhammet İlyasov, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2009, DEÜSBE, sh. 11.

kurulu üyelerinin seçimi, kurucuların ortaklığı kurmak için giriştikleri taahhütlerin ve yaptıkları masrafların kabulü maddelerinden oluşacaktır (TTK m. 289)⁴⁷.

Kuruluş genel kurulunda her pay sahibine bir oy hakkı verir (TTK m.290/3,4). Ayın nev'inden sermaye koyan kimse bunun değerinin biçilmesinde, kendilerine özel menfaat sağlanan kurucu ve diğer pay sahipleri, bu menfaatlerin kabulü gündem maddesinde oy hakkını sahip değildir (TTK m. 291)⁴⁸.

Gerçekten, kuruluş işlemleri, bu arada kuruluş genel kurulu kararları Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Ticaret sicili memurluğunun denetimine tâbidir. Kuruluş işlemlerinden de kurucular ve ilk yönetim kurulu üyeleri sorumludur⁴⁹.

Yeni TTK da tedrici kuruluşu yer verilmediğinden dolayı kuruluş genel kuruluna ait düzenlemelere de dolayısıyla yer verilmemiştir⁵⁰.

2. İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu

TTK m. 401 de esas sözleşme ile bazı nevi pay senetlerine; kar payı, tasfiye halinde şirket mevcudunun dağıtılması, oya iştirak, gibi hususlarda imtiyaz tanınabilir. Anonim ortaklığın kuruluşunda, başlangıçtaki malî, hukukî, idarî ve finansal sorunları çözen, gerekli organizasyonu sağlayan kişi ya da kişiler, bu hizmet ve emekleri nedeniyle bazı ayrıcalıklar elde etmek isteyebilmektedir. Bu nedenlerden dolayı anonim ortaklık kurucuları, kuruluşta bazı imtiyazlar (ayrıcalıklar) sağlayan pay senedi çıkarmak zorunda kalmaktadır⁵¹.

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulu, TTK m.389 (**Yeni TTK m. 454**) ve TTK 391'de (**Yeni TTK m. 456**) düzenlenmiştir. Buna göre; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu, ana sözleşmesine göre imtiyazlı payların olduğu ortaklıklarda, genel kurulun imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyazlı haklarını ihlal edecek tarzda ana sözleşmeyi değiştirmeye veya ortaklık esas sermayesini arttırmaya karar vermesi halinde, TTK m. 389 ve 391'e göre, genel kurul kararlarını görüşmek amacıyla sadece imtiyazlı pay sahiplerinin katılımıyla yapılan

---

⁴⁷ Yiğit İ.; age. sh.23.

⁴⁸Yargıtay 11.HD. 21.12.1998 tarihli ve E: 7487, K: 9141 sayılı kararı (Karshoğlu H.; age.sh.29).

⁴⁹ İlyasov M.; Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, sh. 11.

⁵⁰ Moroğlu'na göre, bir kere, Sermaye Piyasası Kurulu'nun özerk bir irade olarak düzenleme ve denetim yetkilerine ilişkin hükümlerin Sermaye Piyasası Kanununda ve bu kanundaki halka açık ortaklıklar ile menkul kıymetlere ilişkin özel hukuk hükümlerinin Türk Ticaret Kanununda yer alması gereğinin gözden kaçırılmasının önemli bir hata olduğunu savunmaktadır. (Moroğlu E., Değerlendirme ve Öneriler, sh. 14, 15.)

⁵¹Tahir Çağa: Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Hisseler, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Cilt: V, Ankara 1988, sh. 36.

toplantılardır (TTK m. 389, 391)⁵². Tanımda dikkat çekilmesi gereken iki husus daha vardır: Biricisi, imtiyaz “*pay sahibine*” değil “*paya*” tanınır. İkincisi ise “*imtiyaz*” ancak esas sözleşmeye hüküm koymak sureti ile oluşturulabilir⁵³.

TTK m.401’de, “*esas mukavele ile bazı nev’i pay senetlerine kar payı veya tasfiye halindeki ortaklık mevcudunun dağıtılması vesaire hususlarda imtiyaz hakları tanınabilir*”⁵⁴ ifadesi ile “*paylar arasındaki eşitlik*” diye nitelenen bu kurala zıt bir hüküm öngörülmüştür. Bunun doğal sonucu da, maliklerine diğer paylara nazaran “*ayrıcılık ve üstün haklar*” sağlayan payların varlığı kabul edilmiştir⁵⁵.

Yeni TTK da, imtiyazlı payların niteliği ve kullanılması ile ilgili, imtiyazları daraltan ve imtiyazlı pay müessesesini olağanüstü bir durum olarak tanımlayan yeni bir anlayış öngörülmüştür. TTK da oyda imtiyazla ilgili bir sınırlama yokken, Yeni TTK’ nin 479. maddesinde bir paya en fazla 15 oy hakkı verilmesi öngörülmüştür. Bu maddenin gerekçesinde; kanunun oyda imtiyazlı paylara olanak tanımmasının temelinde, ne güç, ne de hâkimiyet oluşturulmasına yardımcı olmak düşüncesi vardır. Kabul gören yaklaşım, akılcı, çağdaş, kurumsal yönetim ilkelerine dayalı amaca uygun, iyi, dağınık olmayan ve profesyonel yönetimdir. Baskı aracı olan, hâkimiyeti güvence altına alma düşüncesine yönelik, kanunî sınır aşan oyda imtiyaz kanuna aykırıdır ifadesi yer almış olup, ayrıca aynı maddede, TTK’ dan farklı olarak, oyda imtiyazın; *esas sözleşme değişikliklerinde, işlem denetçilerinin seçiminde ve ibra ve sorumluluk davası açılması görüşmelerinde* kullanılmayacağı açıkça düzenlenerek, oyda imtiyazın istisnaî bir uygulama olması gerektiği vurgulanmıştır.

Anonim ortaklıkta ortaklar hisseleri oranında kârdan pay alırlar ve yine şirketin genel kurulunda kullandıkları oy, hisseleri oranında bir etkinliğe sahiptir. Bu nedenle şirketin yönetim kurulunun oluşumu, denetçi seçimi, sermaye artırımını, kârın dağıtılıp dağıtılmayacağı vb. hususlarda, şirketteki hisse (pay) oranı son derece önemlidir. Bu nedenle çoğu anonim ortaklık ortağı, kuruluşta hissedar olurken ya da sonradan o şirketin pay senetlerini alırken özellikle asgari %50 hisseye sahip olmaya çalışırlar⁵⁶.

Genel kurulca verilen ana sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin karar, bu imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, bu tür kararların ve ayrıca genel kurulun, sermaye artırım kararlarının uygulanabilmesi için, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunca

⁵² İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: **Yiğit İ, age.** sh. 13 vd.

⁵³ **Yargıtay 11.HD. 12.11 1992 tarihli ve E: 3211, K:10546 sayılı kararı (Karşoğlu H. age.** sh. 30–39).

⁵⁴Yürürlüğe girmemiş Yeni TTK m. 421/3’de, TTK’deki düzenlemelerden farklı olarak, imtiyazlı pay oluşturulması ile ilgili kararın, sermayenin en az %75’inin olumlu oyları ile alınabileceği hükmü bulunmaktadır.

⁵⁵ **Mustafa Çeker: Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması**, Ankara 2000, sh. 47, vd. (**Oy Hakkı**).

⁵⁶ **Karşoğlu H.; age.**,sh. 30.

verilecek ayrı bir kararla onanması gerekir (TTK m. 389,391)⁵⁷. TTK m. 391, sermaye artırımını kararının imtiyazlı pay sahibinin haklarını ihlal edeceği farz edildiğinden dolayı haklarını ihlal etmesi şartı aranmaksızın imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu toplanacaktır⁵⁸. TTK m. 389, ana sözleşme değişikliği kararından sonra yapılacak özel bir toplantıdan, TTK m. 391 ise genel kurul kararından ayrı olarak yapılacak toplantıdan bahsetmektedir. Ayrıca bu görüş kanunun amacına da uygundur⁵⁹. Bu kurul, genel kurula ilişkin toplantı ve karar yetersayılarını düzenleyen TTK m. 388 3.ve 4. fıkralarında öngörülen düzenlemeler çerçevesinde çalışır (TTK m. 389,391).

Bu pay sahipleri kendi aralarında yapacakları genel kurul toplantısıyla, ortaklık genel kurul kararını değerlendirerek söz konusu kararı onama veya ret yoluna gideceklerdir. Eğer imtiyazlı hisse senedi sahibi tek bir kişiden oluşuyor ise bu durumda toplantı yapılmasına gerek kalmayacak, bu pay sahibinin genel kurul kararını kabul veya reddini belirten iradesini genel kurul tutanağına yazdırarak imzalaması veya ortaklığa muhatap imzalı yazıyla bildirmesi yeterli olacaktır⁶⁰

Bir anonim ortaklıkta ne kadar imtiyazlı pay grubu varsa, o kadar da imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu vardır. Bu kurulların oluşabilmesi için özel bir işlem yapılmasına veya ana sözleşme de düzenleme yapılmasına gerek yoktur. İmtiyazlı payların ana sözleşme de düzenlenmiş olması, imtiyazlı pay sahipleri genel kurullarının kendiliğinden oluşması için yeterli olacaktır⁶¹.

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun ne zaman toplanacağı ve davetin şekline ilişkin bir hüküm TTK da bulunmamaktadır. **Yeni TTK da** ise yönetim kurulunun genel kurul kararının ilan edildiği günden itibaren bir ay içinde imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağıracağını düzenlemektedir.

---

⁵⁷ Yeni TTK' nin 454. maddesinde de imtiyazın korunması ile ilgili İPÖK düzenlenmiş olup, yalnızca genel kurul kararlarının, imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyaz haklarını ihlâl etmesi durumunda bu genel kurul kararlarının İPÖK tarafından onaylanması şartı getirilmiştir. TTK var olan sermaye artırımını durumunda, doğrudan İPÖK' nin devreye girmesi sistemi de yeni düzenleme ile kaldırılmış olacaktır.

⁵⁸ **Yiğit İ.,age.** sh. 14,15. Yargıtay kararları da aynı yöndedir..11 HD., 07.10.1983 t., E.83/3577(**Yiğit İ.,a.e.** sh. 15 dn). Kendigelen, esas sermaye artırımını kararları açısından zorunlu olarak onama kararının aranmasının yerinde olmadığını ve yapılacak değişiklikle kaldırılması gerektiğini belirtmektedir. **Abuzer Kendigelen, Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri, Prof. Dr. Fehiman Tekilin Anısına Armağan, İstanbul Beta Basım Yayım, 2003**, sh. 320 vd.

⁵⁹ Yargıtay da imtiyazlı pay sahiplerinin, hepsi olumlu oy kullanmış olsalar dahi ayrı olarak toplanması gerektiğini hükme bağlamıştır. **Y.11.HD.,5.5.1975 t., E.1516/K.3138**. Yargıtay birçok kararında; esas sermayenin artırılması ile ilgili genel kurul kararlarının, başkaca hiç bir şartın gerçekleşmesi gerekmeden, imtiyazlı pay sahiplerince imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunca onanması gerektiğini açıkça vurgulayarak, bu kararın olmamasının, genel kurul kararının icra edilmesini durduracağını da belirtmiştir. **Yargıtay 11. HD. 09.05.1994 tarihli ve E: 4926, K: 4130 sayılı; Yargıtay 11. HD. 07.04.1994 tarihli ve E: 1175, K: 2721 sayılı; Yargıtay 11. HD. 26.12.1986 tarihli ve E: 05180, K: 07134 sayılı kararları.** (Yiğit İ.;age.,sh. 15 vd. dn.)

⁶⁰ **İlyasov M.; Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali**, sh. 12.

⁶¹ **Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar**,sh..465.

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulunca verilen kararlar da, her işlem gibi dava hakkı kullanılarak yargı denetimine konu olur. Ancak dava hakkı, hak arama özgürlüğünün bir sonucu bulunmakla, böyle bir hakkın somut bir olayda kullanılması yasa da özel koşullara bağlı kılınmamışsa, kıyasen kısıtlayıcı bir dava türü içinde kullanılma koşulu getirilemez. Özgürlükler, ancak yasayla ve Anayasada gösterilen ölçütlere bağlı kalınarak kısıtlanabilir (AY.m.13)⁶². Bu bağlamda imtiyazlı pay sahipleri genel kurul kararlarına karşı kıyasen genel kurul iptali davası hükmü koşullarında dava açılması gerekmez. Kararların, TTK'nin bu kurula özgü özel hükümleri ve birlikte hukuksal işlemlere ilişkin genel hükümler çerçevesinde kurul üyelerine yöneltilecek dava yoluyla denetlenmesi gerekir⁶³.

İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun toplantıya davet şartları, gündemi, toplantı ve karar yeter sayıları TTK m. 389 ve m. 391. maddelerinde açıkça düzenlenmiştir. TTK m. 389 uyarınca, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu şartlar oluştuğunda, yönetim kurulu veya denetçiler toplantıya çağırma mecburdur. Bu düzenlemeye göre; bu kurulu yönetim kurulu veya denetçiler toplantıya çağırır. Bunun yanında, imtiyazlı pay sahiplerinden her birinin de genel kurulu toplantıya çağırma hakkı vardır (TTK m. 391, m. 389). İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulu toplantısına davet olağanüstü genel kurul toplantısına uygulandığı şekilde yapılır. İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulunun, TTK 370'inci maddesi hükmünden faydalanarak davetsiz olarak da toplanması mümkündür. İmtiyazlı pay sahipleri genel kurulu, olağan genel kurul için uygulanan usul dairesinde toplantıya davet edilir. İmtiyazlı pay sahipleri genel kurullarında:

- Toplantıdan önce yapılacak işler,- Bakanlık komiserinin temini,- Toplantıya giriş, - Başkanlık divanının teşkili,- Müzakere usulü,- Toplantı tutanağının düzenlenmesi ve imzalanması,- Toplantıda alınan kararların tescil ve ilanı gibi hususlarda anonim ortaklıkların genel kurul toplantılarında uygulanan usul dairesinde işlem yapılır⁶⁴. Genel kurul toplantılarında toplantı ve karar yeter sayıları hakkında TTK m. 388/3, 4, 5'nci fıkralar hükümleri uygulanır (TTK m. 389). Buna göre ilk toplantıda, imtiyazlı pay sahiplerinin 2/3'ünün hazır bulunması şarttır. Bu katılma sağlanamaz ise ikinci toplantıda imtiyazlı pay sahiplerinin 1/2'sinin hazır bulunması gerekir. Bu kurulun kararları da ilgili hüküm gereğince ekseriyetle alınacaktır.

---

⁶² Moroğlu, söz konusu genel kurul kararlarının iptalinin dava edilmesi konusunda yasa boşluğu olduğu, bu boşluğun TTK .m. 381 vd. maddeleri hükümleri kıyasen uygulanmak suretiyle giderilebileceği görüşündedir. **Moroğlu E., Hükümsüzlük**. sh. 159.

⁶³ **Zafer Saka, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, sh.58.

⁶⁴ **Çevik O.N: Anonim Şirketler**, sh. 912-913; **Neşe Kırtıl: Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu, İzmir 2005** sh. 13

Sonuç itibariyle, imtiyazlı pay sahipleri genel kurul kararının etkisi ile ilgili ayrıca şu hususları da belirtmek gerekir ki; TTK m. 389'uncu maddesi gereğince imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlâl eden bir genel kurul kararıyla TTK m. 391'inci maddesine göre genel kurulca alınan bir sermayenin artırılması kararının imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunca onanmamasının veya imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu toplanıp karar alınmamasının bu genel kurul kararlarının iptaline yol açmayacağı sadece, infazını durduracağı, yani yürütülmesine engel oluşturacağı da doktrinde kabul edilmektedir⁶⁵. Yargıtay da konu ile ilgili birçok kararında bu yönde hüküm oluşturmuştur⁶⁶.

Yeni TTK m. 454 “İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunu” düzenlemiştir. Hüküm bazı yeniliklerle TTK m. 389'un devamı niteliğindedir⁶⁷. Bu nedenle sadece getirilen yeniliklere değinilecektir. *Bu yeniliklerden ilki*, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırma zorunluluğu yönetim kuruluna verilmesidir. Yönetim kurulu bu daveti yaparken belirli sürelerle uymak zorundadır. Yönetim kurulunun ihmali halinde, her imtiyaz sahibine davet için mahkemeye başvurma hakkı tanınarak, özel kurulun toplantıya çağırılmama tehlikesi önlenmiş olmaktadır. *İkinci yenilik ise*; yeni yasa özel kurul için özel toplantı ve karar yeter sayısı öngörmüştür. İzleyen toplantılarda düşmeyen bu ağır yetersayılar ile ortaklığın korunması ve küçük bir çoğunlukla olumsuz karar alınmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca imtiyazlı pay haklarının ihlal edilmesi halinde gerekçenin belirtilmesi zorunluluğunu öngören yasa koyucu mahkemelerin denetimini kolaylaştırmayı amaçlamıştır.

Yeni TTK m. 454/4 'e göre, “*genel kurulda, imtiyazlı payların sahip veya temsilcileri, esas sözleşmenin değiştirilmesine, üçüncü fıkrada öngörülen toplantı ve karar yeter sayılarına uygun olarak olumlu oy vermişlerse ayrıca özel toplantı yapılmaz*”. Bu yeni fıkra yukarıda değindiğimiz tartışmaya bir çözüm niteliğindedir. Diğer bir yenilik ise, “*davete rağmen, süresi içinde özel kurul toplanamazsa, genel kurul kararı onaylanmış sayılır*” şeklindedir. Bu hüküm yenidir. Ortaklığı korumak amacıyla öngörülmüştür. Davete rağmen, toplantının yeter sayılarına ulaşamadığı için yapılamaması, genel kurul kararının sürünceme de kalması sonucunu doğurmaktadır ve uygulamanın gecikmesi ortaklığa zarar vermektedir. Özel kurulun kararının iptalinin dava edilebilmesi TTK da yer almamakla birlikte ancak doktrin ve Yargıtay kararları ile kabul edilmişti. Yeni TTK 454/ 7,8 bu duruma son vermiştir. Hükümde davalı gösterilmiş ve dava açma süresi kısaltılmıştır.

⁶⁵ Karshoğlu H., age. sh.39

⁶⁶ Yargıtay 11. HD. 07.04.1992, E: 1175, K: 2721; Yargıtay 11. HD. 11.06.1979, tarihli ve E: 2402, K: 3083 sayılı kararı; Yargıtay 11. HD. 16.10.1979, tarihli ve E: 4286, K: 4769, sayılı kararı (Karshoğlu H., age. sh.39 dn.)

⁶⁷ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 563.

Moroğlu 2. fıkrada geçen “genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren” ibaresinin hatalı olduğunu, doğrusunun genel kurul toplantısının ilan edildiği tarihten itibaren olması gerektiğini belirtmiştir. Yine yönetim kurulunun özel kurulu toplantıya çağırmasının zorunlu olduğunun vurgulanmamasının da bir eksiklik olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek bir durumda her iki kurulun, aynı ilanla ve arka arkaya toplanıp karar almak üzere davetleri, zaman ve masraf kaybını önleyeceği gibi işin gereğine de uygun olduğunu belirtmektedir. Moroğlu Yeni TTK m. 454/4. fıkrasının da bütünüyle hatalı olduğunu, ortaklık genel kurulunda imtiyazlar değil esas sözleşme değişikliğinin oylandığını bu nedenle imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının olumsuz etkilenip etkilenmediği konusunda yeterince değerlendirme yapıp fikir sahibi olmamalarının baskın ihtimal olduğunu Yargıtay’ın ve öğretinin kökleşmiş içtihatlarının bu yönde olduğunu belirtmektedir⁶⁸. Bizde bu eleştirilere katılıyoruz.

3. Oydan Yoksun Pay Sahipleri Genel Kurulu

Oydan yoksun paylar 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 14/A maddesinde düzenlenmiş olup, bu madde dayanak alınarak Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 20 Mart 2003 tarihli, 25054 Sayılı Resmi Gazete de yayınlanan “*Oydan Yoksun Hisse Senetlerine ilişkin Tebliğ*” ile düzenlenmiştir (Seri I No:30 sayılı Tebliğ).

Kanunda düzenlendiği şekli ile oy hakkı pay sahibi olmaya bağlıdır (TTK 373/1). Ancak halka açık anonim ortaklıklarda ortakların sayısının çokluğu ve ortakların birçoğunun amacının yönetime katılma olmayıp, ortakların yalnızca kâr amacı gütmeleri nedeniyle; TTK’nin aksine Sermaye Piyasası Kanunu’nda halka açık anonim ortaklıklar için oy hakkından yoksun pay çıkarılmasına izin verilmiştir⁶⁹ (14/A). Oydan yoksun pay sahipleri Tebliğin 18. maddesine göre özel bir kurul oluştururlar. Oydan yoksun pay sahiplerinin haklarında değişiklik yaratan genel kurul kararları, toplantı tarihinden itibaren en geç bir ay⁷⁰

⁶⁸ Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 199,200.

⁶⁹ Karshoğlu H., age.sh.39 dn: SerPK’da 1992 yılında yapılan değişiklikle SerPK m. 14/A hükmünde oy hakkından yoksun paylar düzenlenmiştir. Geniş bilgi için bkz: Ömer Teoman: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983, sh. 11 vd. (Yoksunluk) ;Poroy(Tekinalp/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 412-413; Pulaşlı H.; Şirketler Hukuku, sh. 283-284; Fusun Nomer: Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar, İstanbul 1994, sh. 5 vd. (Oydan Yoksun Paylar); Sami Karahan: Oydan Yoksun İmtiyazlı Paylar, Batider, C. 18, S. 3, Haziran 1996, sh. 22 vd. (Oydan Yoksun İmtiyazlı Paylar),

⁷⁰ Buradaki bir aylık sureye ilişkin düzenleme emredici nitelikte değildir. Oydan yoksun pay senedi sahipleri genel kurulu, bir ay geçmesinden sonra onama kararını alırsa bu geçerli bir onama kararı olur. Nomer F:a.e, sh. 81. Aynı yönde bkz: Karahan S.;a.e, sh. 62.

içinde bu özel kurulca onanmadıkça hüküm ifade etmez⁷¹. Bu kurulun toplantı ve karar yeter sayıları hakkında TTK'nin 389. maddesi hükmü uygulanır. Oydan yoksun pay sahiplerinin haklarını değiştiren veya ortadan kaldıran veya ihlal eden genel kurul kararları aleyhine, özel kurul toplantı tutanağına, muhalefetini yazdıran pay sahibi, gerektiğinde oydan yoksun pay sahipleri özel kurul kararları için iptal davası açabilir ve genel kurul kararının iptali için dava açılmak üzere, keyfiyeti yönetim kurulu ve denetçilere bildirir⁷².

Oydan yoksun pay sahiplerinin haklarında değişiklik yapan genel kurul kararları, pay sahibinin aleyhinde ya da lehinde olabilir⁷³. Her halükârda bu kararların, oydan yoksun pay sahiplerinin oluşturacağı özel kurulda onanması gerekir⁷⁴. Oydan yoksun pay sahipleri genel kurulu, anonim ortaklık genel kurulu tarafından, oydan yoksun pay sahiplerinin haklarını ihlâl eden bir karar alınması üzerine toplanacaklardır⁷⁵. Bu Tebliğ de toplantı ve karar yeter sayıları hakkında açıkça TTK m. 389'a atıf yapılmıştır. Ancak toplantıya davet şekli ve davete yetkili olan kişi ya da organlar hususunda, Tebliğde herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu hallerde de TTK m. 389 uygulanabilir⁷⁶. Oydan yoksun pay sahipleri özel kurulunu toplantıya davet şekli olarak, bu payları anonim ortaklık genel kurulu toplantısına davet şekline ilişkin olarak Tebliğ m. 17'de belirtilen iadeli taahhütlü mektupla davet olacağını kabul etmek gerekir⁷⁷.

Oydan yoksun pay sahipleri genel kurulunun kararının genel kurul kararı üzerindeki etkisi konusunda Tebliğ m. 18, "*hüküm ifade etmez*" ifadesini kullanmıştır. Ancak bu ifade isabetli olmadığı haklı olarak ileri sürülmüştür Çünkü TTK m. 389'da olduğu gibi, burada da bu kurulun kararı genel kurul kararının geçerlilik şartı olmayıp sadece uygulanabilmesinin koşuludur. Genel kurul kararının kendisi geçerlidir ve ortaklık içi ilişkide bir takım sonuçlar doğurur. O halde söz konusu genel kurul kararının infaz edilebilmesi için, imtiyazlı pay sahipleri genel kurulunda olduğu gibi bu özel genel kurul tarafından onaylanması gerekir⁷⁸.

Oydan yoksun pay sahipleri genel kurulunun, en geç bir ay içinde toplanıp bir karar alması gerekir. Tebliğ m. 18'de öngörülen bir aylık süre emredici bir süre değildir. Oydan

---

⁷¹ **Pulaşlı H.; Şirketler Hukuku**, sh. 284; **Teoman Ö.; Oy Hakkından Yoksunluk**, sh. 13 **Nomer F.; Oydan Yoksun Paylar**, sh. 85.

⁷² **Saka Z.;age.**;sh. 59.

⁷³ **Karahan S: Oydan Yoksun İmtiyazlı Paylar**, sh. 61-62; **Moroğlu E: Hükümsüzlük**, sh. 12; **Nomer F: Oydan Yoksun Paylar**, sh. 80.

⁷⁴ **Ömer Korkut: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000, sh. 14; **Çeker M: Oy Hakkı**, sh. 103.

⁷⁵ **Yiğit İ: age.** sh. 21 dn: Oydan yoksun pay senedi sahiplerinin haklarında değişiklik yapan genel kurul kararları için bkz: **Nomer F: Oydan Yoksun Paylar**, sh. 81 -84.

⁷⁶ **Karahan S: Oydan Yoksun İmtiyazlı Paylar**, sh. 62 vd; **Teoman Ö: Oy Hakkından Yoksunluk**, sh. 17.

⁷⁷ **Çeker M: Oy Hakkı**, sh. 123.

⁷⁸ **Yiğit İ.age.** sh. 22 vd

yoksun pay senetleri sahipleri özel kurulunun kararı, bir aylık süreden sonra alınması, bu özel kurulu kararının geçerliliğini etkilemez. Aynı şekilde, bu süreden sonra özel kurulda verilen onaylama kararı ile onaylanan genel kurul kararı da geçerli olarak onandığı kabul edilir. O halde genel kurul kararının reddedilmiş olduğundan söz edilemez⁷⁹. Tebliğde öngörülen süreye uymak, yönetim kurulu ve denetçilerin görevi dâhilindedir. Yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin, bu süreye uymamaları halinde sorumlulukları söz konusu olacaktır (TTK m. 336 vd.)⁸⁰. Oydan yoksun pay sahipleri genel kurulunun haklarını değiştiren, ortadan kaldıran veya ihlal eden genel kurul kararları aleyhine, toplantı tutanağına muhalefeti yazdıran pay sahibi, gerektiğinde oydan yoksun pay sahipleri genel kurul kararları için iptal davası açabilir ve genel kurul kararlarının iptali için dava açılmak üzere, keyfiyeti yönetim kurulu üyeleri ve denetçilere bildirir. Ayrıca kayıtlı sermaye sisteminde, oydan yoksun hisse senedi sahipleri yönetim kurulu kararları aleyhine de iptal davası açabilirler⁸¹.

Oydan yoksun pay sahipleri genel kuruluna ilişkin düzenlemelere TTK ile paralel olarak Yeni TTK da yer verilmemiştir.

4. Tahvil Sahipleri Genel Kurulu

Tahvil⁸² çıkarma yolu ile anonim ortaklıklara para sağlanması karşılıklı menfaatler açısından sakıncayı da beraberinde getirmektedir. Çünkü sayıları büyük miktarları tutan tahvil sahipleri birbirlerini tanımazlar ve anonim ortaklıkça da bilinmezler. Ortaya çıkan yeni durumlar, şartlarda ki değişiklikler, tedbir niteliğinde karar alınması gerektiğini veya bazı konularla birlikte hareket zorunluluğunu ortaya çıkarabilir⁸³. Böyle durumlarda tahvil sahiplerinin bir araya gelip bağlayıcı kararlar almasını sağlayan kurula tahvil sahipleri genel kurulu adı verilir⁸⁴.

Tahvil sahipleri genel kurulu anonim ortaklığın bir organı değildir. Tahvil sahiplerinin ortaklıklarında ilişkilerinde bütün tahvil sahipleri için geçerli karar alabilecek,

---

⁷⁹ Karshoğlu H.; age.; sh. 42. Yiğit İ.;age. sh. 23.

⁸⁰ Yiğit İ.;age. sh. 23.

⁸¹ Saka Z; age. sh. 59.

⁸² Ömer Teoman; Avrupa Anonim Ortaklığında Tahviller; Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim; C.I; (1971-1982); İstanbul Beta Basım Yayım,2000;sh.450 vd.

⁸³ Ünal Tekinalp; Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması; İkt. Mal. C.XVII; S.5, sh.218 (Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması).

⁸⁴ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu); Ortaklıklar; sh. 707.

olan ve tahvil sahiplerinin katıldığı bir kuruldur. Bu kurul ancak kanunda öngörülen hallerde karar alabilirler bu kararları icra için temsilci seçebilirler⁸⁵.

Türk Hukukunda, tahvil sahipleri genel kurulu, ortaklığın bir organı olmayıp, ortaklık karşısında üçüncü kişi durumunda olan tahvil sahiplerinin oluşturduğu bir kurul olduğunu⁸⁶, Domaniç'te, tahvil sahipleri genel kurulunu, aynı seriye dâhil bütün tahvil sahiplerinin iştirak edebildiği bir alacaklılar birliği olarak kabul etmektedir⁸⁷. İmregün; bu kurulun iflasta ki alacaklılar toplantısına benzer sui generis bir karakteri olduğunu savunur⁸⁸.

TTK m. 429-432'de tahvil sahiplerine, genel kurul biçiminde toplanarak, belirli konulara ilişkin karar almak ve bu kararların icrasında tahvil sahiplerini temsil etmek üzere bir veya birden çok temsilci atamak yetkisi tanımıştır.

Tahvil sahiplerine anonim ortaklık, farklı haklar tanıyan tahviller çıkarmış olabilir, bu durumda anonim ortaklık genel kurulu, bütün tahvil sahiplerinin değil de, bazı tahvil sahiplerinin, sahip olduğu haklarda değişiklik yapmışsa, TTK 389'a kıyasen, sadece hakları ihlal edilen tahvil sahiplerinin toplanıp karar vermesinin yeterli olacağını savunan yazarlar vardır⁸⁹. İmregün ise ilk önce bütün tahvil sahiplerinin toplanıp karar almasını, sonra hakları ihlal edilen tahvil sahiplerinin toplanıp karar almasını aramaktadır⁹⁰.

Bu kurulu, ortaklık yönetim kurulu veya denetçiler gerektiğinde toplantıya çağırabilir (TTK m. 429 c.1). Bu organlar, tedavülde bulunan tahvillerin bedelleri tutarının beşte birine sahip olanların, herhangi bir neden göstermeleri gerekmeksizin istemi durumunda da, tahvil sahipleri genel kurulunu toplantıya çağırarak zorundadırlar⁹¹. Anonim ortaklığın toplantıya davetine ilişkin hükümler TTK m. 364-370, tahvil sahipleri genel kurulunda da uygulanır (TTK m. 429)⁹².

---

⁸⁵ İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh. 412.

⁸⁶ Hirsch E.; Ticaret Hukuku Dersleri, sh. 544-545; Arslanlı C. II, sh. 296-298; İmregün O. Anonim Ortaklık sh. 412; Oğuz İmregün, Kara Ticareti Hukuku Dersleri 9. Bası, İstanbul, sh.440; Yılmaz Ulusoy; Mukayeseli Sermaye Şirketleri; Ankara; 1974;sh.482.

⁸⁷ Domaniç H.; TTK Şerhi II; sh.1448.

⁸⁸ İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh.412 vd.

⁸⁹ Yiğit İ; age; sh.27; Teoman Ö; Tahviller, sh.450 vd.

⁹⁰ İmregün O.; Anonim Ortaklık; sh.414-415.

⁹¹ Tekinalp Ü.; Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması; sh.220, Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar; sh.708.

⁹² Ünal Tekinalp: Tahvil Sahipleri Genel Kurulunun Görevleri ve Yetkileri, İkt. Mal, C. XVII, S. 6, sh. 544, (Tahvil Sahipleri); Tekinalp Ü: Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması, sh. 320, Domaniç H.; TTK Şerhi II, sh. 1449, Tekinalp(Poroy/Çamoğlu),Ortaklıklar; sh 708, Teoman, bunun büyük bir eksiklik olduğunu söylemektedir. Teoman; Tahviller, sh. 454.

Toplantı gündemi, davet yapan organ tarafından hazırlanmakla birlikte, TTK'nin 430'uncu maddesinde tahvil sahipleri genel kurulunun yetkileri sayılmış olup bu maddede yer alan hususlardan başka bir konu gündemde yer alamaz⁹³.

TTK'de tahvil sahipleri genel kurulunun toplantı yeter sayısı ve oy hakkının kime ait olduğu gibi önemli birçok konuda bir düzenleme yapılmamıştır. TTK'de ancak tahvil sahipleri genel kurulu karar yeter sayısı düzenlenmiştir (TTK m. 431). Doktrinde toplantı yeter sayısının en az karar yeter sayısı kadar yani "*tedavülde bulunan tahvillerin üçte ikisini temsil eden tahvil sahiplerinin*" genel kurulda hazır bulunması gerektiği genel olarak kabul edilmiştir⁹⁴.

Tahvil sahipleri genel kurulu toplantısının yapılması ve yürütülmesi ile ilgili TTK açık bir hüküm bulunmamakla beraber olağanüstü genel kurulun yapılması ve yürütülmesi ile ilgili hükümler kıyasen uygulanır⁹⁵.

Tahvil sahipleri genel kuruluyla, tahvil sahipleri arasında birliktelik ve ortak irade yaratıcı özgürlük sağlamaktadır. Tahvil sahipleri genel kurul kararlarının, TTK'nin bu kurula özgü özel hükümleri ve birlikte hukuksal işlemlere ilişkin genel hükümler çerçevesinde kurul üyelerine yöneltilecek dava yoluyla denetlenmesi gerekir (MK m. 2; BK m. 19–20)⁹⁶.

Tahvil sahipleri genel kuruluna ilişkin hükümlere Yeni TTK da yer verilmemiştir.

5. İntifa Senedi Sahipleri Genel Kurulu

Sahibine sadece malvarlıksal haklar sağlayan, pay senetlerinin aksine, anonim ortaklıkta her hangi bir payı temsil etmeyen, onun için pay sahipliği hakları sağlamayan, kıymetli evrak, bazen de menkul kıymet niteliğine haiz bulunan senetlere intifa senedi denir⁹⁷. Bu kapsamda anonim ortaklığın esas sözleşme ile çıkardığı intifa senetlerine bazı malvarlıksal haklar⁹⁸ tanınır. İntifa senedi sahipleri, anonim ortaklıkta karşı üçüncü kişi durumunda olup, ortaklıkla aralarında ortaksal bir ilişki yoktur⁹⁹. Ortaksal anlamda bir ilişki yoktur ama

⁹³ Korkut Ö.: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi sh. 15; Tekinalp Ü.: Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması, sh. 220. Karshoğlu H.;age. sh. 44.

⁹⁴ Karshoğlu H.;age. sh. 44,45.

⁹⁵ Tekinalp Ü.: Tahvil Sahipleri, sh. 254, İmregün O.: Anonim Ortaklık, sh. 415; Arslanlı H.; C. II, sh. 398; Oğuz İmregün, Anonim Ortaklıklarda İntifa Senetleri, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan; İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları: İstanbul, 1976,sh..445 vd.

⁹⁶ Saka Z.;age., sh. 59.

⁹⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar; sh. 642., Karshoğlu H. : age. sh.45.

⁹⁸ Ömer Teoman: Anonim Ortaklıklarda İntifa Senetleri, İstanbul 1978, sh. 214 vd. (İntifa Senetleri).

⁹⁹ Korkut Ö.: Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi, sh. 18.

sözleşmesel anlamda bir ilişki vardır. Dolayısıyla ortaklık, bu haklar üzerinde onların rızaları olmadan sözleşme değişikliği yoluyla tasarrufta bulunamaz. Bunun için intifa senedi sahiplerinin de olurunun alınması gerekir.

TTK m. 402/3 uyarınca intifa senedi sahipleri TTK m. 429–432 hükümlerine tabi bir kurul teşkil ederler. İşte bir kurul teşkil eden intifa senedi sahipleri genel kurulu, intifa senedi sahiplerinin haklarında değişiklik yapılmasına izin verebilecektir¹⁰⁰.

Anonim ortaklık, intifa senedi sahiplerinin hakları üzerinde, bu kişilerin rızası olmadan, sözleşme değişikliği yolu ile tasarrufta bulunamaz. Ancak sözleşmede böyle bir tasarruf öngörülmesi durumunda bu tasarruf işlemi muteber olabilmektedir¹⁰¹. Sözleşmede böyle bir hüküm öngörülmemiş ise intifa senedi sahiplerinin haklarında değişiklik, ancak bunların oluşturduğu kurulun muvafakatiyle hüküm ifade eder¹⁰².

TTK’de değişik türde ve özellikle biri diğerine oranla ayrıcalıklı intifa senetleri çıkarılmışsa, intifa senedi sahiplerinin kendi içlerinde de menfaatleri farklı ve birbirleriyle çatışabileceğinden, bu durumda bunların ayrı ayrı kurul olarak toplanmalarını kabul etmek gerekir. Eğer sadece bir grup intifa senedi sahiplerini ilgilendiren karar alınacaksa, TTK m. 389’a kıyasen, o grup sahiplerinin, kendilerinin tedavüldeki toplam tutarlarının mutlak ekseriyetiyle toplanıp karar vermeleri yeterli olacaktır¹⁰³.

TTK’nin intifa sahipleri genel kuruluna TTK’nin m. 402 yollaması ile TTK m. 429, 432’de tanıdığı yetkilerin dışında kalan değişikliklerin yapılabilmesi, hakların azaltılması veya kaldırılabilmesi için intifa senedi sahiplerinin her birinin onayı gerektiği kabul edilmektedir¹⁰⁴.

İntifa sahipleri genel kurulunun yapılması ve işleyişi ile ilgili TTK’da bir hüküm olmamakla beraber, kıyasen İPGK için gereken şartlar ve çalışma usulü esas alınmaktadır¹⁰⁵. Bir önceki tahvil sahipleri genel kurulu ile ilgili yaptığımız açıklama, İntifa sahipleri genel kurulunun yapılması ve işleyişi ile ilgili de geçerlidir.

TTK m. 402/3 de yer alan ve intifa senedi sahipleri genel kurulunun temelini oluşturan hükme Yeni TTK da yer verilmemiştir. Yeni TTK m. 502 intifa senetlerinin çıkarılmasını ve 503. madde ise intifa senetlerinin hükümlerini düzenlemiştir. Ancak bu maddelerde intifa senedi sahiplerinin ayrı bir kurul oluşturacağı düzenlenmemiştir.

---

¹⁰⁰ Yiğit İ.: age. sh. 25.

¹⁰¹ Karşoğlu H.;age.,sh. 45.

¹⁰² İmregün O.; İntifa Senetleri sh. 445.

¹⁰³ Yiğit, İ.;age. sh. 25.

¹⁰⁴ Arslanlı H.;C. I, sh. 15, Karşoğlu H.: age. sh., 47.

¹⁰⁵ İmregün O.; İntifa Senetleri, sh. 446.

6. Elektronik Ortamda Genel Kurul

Elektronik ortamda genel kurul toplantısı ise iki şekilde gerçekleştirilebilir. Birincisi, pay sahiplerinin belirli bir yer ve zamanda toplanmaksızın tamamen elektronik ortamda bir araya gelerek toplantı yaptıkları “sanal genel kurul¹⁰⁶”. İkincisi ise pay sahiplerinin fiilen belirli bir yerde toplanarak hazır buldukları genel kurula, elektronik ortamda “*çevrim içi (online)*¹⁰⁷ katılım”ın mümkün kılındığı “*çevrim içi (online) katılımlı genel kuruldur*”¹⁰⁸.

TTK'nin reformize edilmesi aşamasında, öncelikle, genel kurula davette, genel kurulun yürütülmesinde, oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasında ve pay sahibi ile ortaklık arasındaki iletişimde elektronik medya araçlarının (e-mail gibi) kullanılmasının önü açılmalıdır. Böylelikle genel kurullarda internetin kullanımı esnasında karşılaşılabilecek sorunlar pratikte gözlemlenebilecek ve toplumun internet aracılığıyla genel kurula alışması sağlanacaktır. Fakat nihai amaç sanal genel kurulun yapılmasıdır. Bu reform çalışmaları sırasında, sanal genel kurul için gerekli olan teknik altyapıyı oluşturan Anonim Ortaklıkta esas sözleşmelerine bir hüküm koyarak genel kurullarını internet aracılığıyla yapmalarına izin verilmelidir¹⁰⁹.

Türk hukukunda anonim ortaklıklar genel kurulunun elektronik ortamda yapılabilmesi ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. **Henüz Yürürlüğe girmemiş olan Yeni TTK. m. 1527 de** elektronik ortamda genel kurul yapılabileceği ve elektronik ortamda oy kullanılabilmesi yönünde bir ifade kullanılmıştır. Gelişen teknolojiye faydalanarak genel kurulun daha pratik, seri ve etkin şekilde çalışabilmesini sağlamak adına aynı zamanda genel kurullarda oluşan güç boşluğunu da önleyebileceği gerekçesi ile genel kurulun elektronik ortamda yapılması ile ilgili ihtiyaçlar genel olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla çağın gelişen ihtiyaçlarına paralel olarak **Yeni TTK da** bu konu da düzenlemeler yapılmıştır.

Moroğlu bu maddeyi esasa yönelik olarak değil ancak ifade bozukluğu yönünden eleştirmektedir. Moroğlu'na göre, Yeni TTK m. 1527/5 de yer alan ....*Anonim Şirketlerin tüzükten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar...* hükmünün ifadesinin bozuk olduğunu cümlede yer alan “*aynen aktarılacak*” ve “*değişiklik yapamazlar*”

¹⁰⁶ Şaban Kayıhan: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu'na Armağan, Ankara-2004, sh. 607 vd. Özer I.;age. sh. 43 vd.

¹⁰⁷ TDK tarafından “Çevrim İçi ” şeklinde Türkçeleştirilen “online” kelimesi, bilgisayarın birçok başka bilgisayarlardan oluşan internete bağlı ve bu ağ üzerinde çalışır durumda olduğu anlamına gelir. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük Çevrimiçi: <http://www.tdk.org.tr>

¹⁰⁸ Mehmet Emin Bilge: Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan, C. 1, İstanbul 2003, sh. 219-235, (Genel Kurulda İnternet). ÖZER I, age.; sh.48.

¹⁰⁹ Mustafa İsmail Kaya; Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması, 2003,sh. 225.

ibarelerinden birinin fazla olduğunu buna göre hükmün değiştirilmesi gerektiğini belirtmektedir¹¹⁰.

a. Sanal (Virtüel) Genel Kurul

Sanal (virtüel) genel kurullarda toplantı, tamamen elektronik ortamda gerçekleşmektedir. Bu genel kurul türünde, yalnızca toplantıya katılmak zorunda olan kişiler bir araya gelir (Yönetim Kurulu, Başkanlık divanı, Komiser vb.); pay sahipleri ise bu kişilerin bir araya geldikleri yere çağrılmaz. Pay sahipleri sadece internete bağlanarak toplantıya katılabilirler¹¹¹.

Şuan için genel kurulların tamamen sanal ortamda gerçekleştirilmesi mümkün görülmemektedir¹¹². Bununla birlikte, yasal düzenlemelerin günün koşullarına göre yorumlanması gerektiği, dolayısıyla şuan dahi sanal genel kurulun mümkün olabileceği de ifade edilmektedir. Bu görüşe göre, yasa da ifade edilen toplantı bir yere bağlı olmaksızın “Netmeeting” veya “internet konferans” şeklinde de gerçekleştirilebilmelidir. Yeter ki göz ve kulak olarak katılım sağlansın. Bütün katılımcılar aynı zamanda aynı yerde yani, tek bir internet adresinde (www.GK.tr) gibi bir araya gelebilirler. Dolayısıyla, yasal düzenlemeler de geçen “yer” ve “toplantı” ifadelerini fiziki olarak anlamayıp, sanal toplantı yerlerini de bu anlamda kabul etmek gerekir¹¹³.

Günümüz teknolojik koşullarında sanal genel kurul toplantısı yapılması imkânı vardır ve bu tip toplantıların, gerekli kanunî düzenlemeler yapılarak hukuken de olanaklı hale getirilmesi mümkündür. Buna karşılık genel kurulun tamamen elektronik ortama taşınması pay sahipleri açısından bazı sakıncalar doğurabilecek niteliktedir. Sanal genel kurul, kullanabilmek için belli bir bilgi birikimi isteyen gelişmiş iletişim araçlarını kullanamayan pay sahiplerinin, genel kurula katılma ve pay sahipliği haklarını kullanma olanaklarını imkânsız hale getirir. Bu ise anonim ortaklıkta geçerli olan eşit işlem ilkesine aykırıdır¹¹⁴.

---

¹¹⁰ Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 297.

¹¹¹ Özer I.; age; sh. 43.

¹¹² Bilge M. E. : Genel Kurulda Internet, sh. 224.

¹¹³ Bilge M.E.: Genel Kurulda Internet, sh. 224–225.

¹¹⁴ Bilge M. E.: Genel Kurulda Internet, 225; Eşit İşlem İlkesi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Üzeyir Akbulut: Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1996, sh. 38; Şükrü Yıldız: Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004. (Eşit İşlem İlkesi), sh. 33 vd.

Bu sebeple tamamen sanal bir genel kurul, gelecekte iletişim tekniklerinin çok gelişip, yayılması ve herkesin rahatlıkla (önemli bir maddi külfet getirilmeden) bu araçları kullanma olanağına kavuşması durumunda söz konusu olabilir¹¹⁵.

b. Çevrim İçi (Online) Genel Kurul

Çevrim içi katılımlı genel kurul toplantılarında, genel kurul toplantısında hazır bulunmak zorunda olan kişiler ile toplantıya katılmak isteyen pay sahipleri veya temsilcilerinden oluşan geleneksel anlamda genel kurul toplantısı kanuna uygun olarak belirli bir mekânda yapılmakta; çevrim içi katılımı arzu eden pay sahipleri ise elektronik ortamda bu toplantıya katılabilmektedirler¹¹⁶

Genel kurula elektronik ortamda katılmak isteyen pay sahiplerine bu imkânın tanınması, genel kurulun internetten yayımlanması anlamına gelir. Bu durumda ortaya çıkan sorun ise genel kurul toplantılarının kamuya açık olmaması ilkesinin korunmasıdır. Bu ilkenin, genel kurul toplantısının internetten yayımına sadece pay sahipleriyle sınırlı olarak izin verilmesi yoluyla korunmuş olduğu kabul edilmektedir¹¹⁷. Toplantının internetten yayımının sadece pay sahiplerine hasredilmesi için yayım şifrelenmeli, böylece pay sahibi olmayan kişilerin elektronik ortamda genel kurula katılmaları engellenmelidir. Çevrim içi katılımcının¹¹⁸ ortaklıkta pay sahibi olmayan bir kimseyi bilgisayarın ekranı başına getirerek toplantıda olup bitenler hakkında onun da bilgi sahibi olmasına olanak yaratması ihtimali de bulunmaktadır. Ancak bu durum, genel kurulun internetten yayımlanmasına bir engel teşkil etmez. Nitekim pay sahiplerinin, kendilerini genel kurulda temsil ettirmek için pay sahibi olmayan kişileri genel kurula göndermeleri de mümkündür¹¹⁹.

Çevrim içi katılımlı bir genel kurulda, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ile çevrim içi katılımcılar arasında eşit işlem ilkesi gereği herhangi bir ayırım yaratılmamasına dikkat edilmelidir. Pay sahipliği hakları açısından, biri diğerinden daha avantajlı bir konuma

---

¹¹⁵ **Bilge M.E.: Genel Kurulda İnternet**, sh. 225.

¹¹⁶ **Özer I.: age**; sh. 43; çevrim içi katılımlı genel kurullar, geleneksel anlamda genel kurul toplantıları ile birlikte, eş zamanlı olarak yapıldığından bu tür genel kurullar, Alman doktrininde “kombine model” olarak da adlandırılmaktadır.

¹¹⁷ **Bilge M. E.: Genel Kurulda İnternet**, sh. 226; **Kayhan Ş.: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet** sh. 622–623; **Fatih Bilgili: İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı**, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, sh. 577–578.

¹¹⁸ Çevrim içi katılımcı ile kastedilen, çevrim içi katılımlı genel kurullara, buldukları yerden elektronik ortamda katılan pay sahipleridir. Bkz: **Özer I.: age**, sh. 44.

¹¹⁹ **Özer I.: age**, sh. 44.

getirilemez¹²⁰. Bu nedenle geleneksel anlamda bir genel kurula katılan pay sahipleri, toplantıda hangi haklardan yararlanabilecekse, çevrim içi katılımcılara da aynı haklar sunulmak zorundadır. Anılan durumda, çevrim içi katılımlı genel kurullarda çok geniş teknik imkânlardan yararlanılmasını gerektirir¹²¹.

Anonim ortaklık bilgisayar, web kamerası, ses kartı ve mikrofon gibi teknik cihazları toplantı salonunda hazır bulundurmalı; böylece çevrim içi katılımcı, ses ve görüntünün kendisine nakledilmesi yoluyla genel kurul toplantısını bulunduğu yerden bilgisayar ekranı aracılığıyla takip edebilmelidir. Web kamerası aracılığıyla toplantıya katılanların bulunduğu platform ile konuşmacının bulunduğu kürsünün ayrı ayrı veya birlikte gösterilmesi mümkündür. Ayrıca çevrim içi katılımcı bilgisayar başında toplantıyı izlerken, ekranda eş zamanlı olarak açacağı değişik pencerelerde pay sahiplerinin incelemesine sunulan dosya ya da raporları inceleyebilmelidir¹²².

Aynı şekilde çevrim içi katılımcının bilgisayarı, gerekli teknik donanıma sahipse, bir tele (video) konferansta¹²³ olduğu gibi çevrim içi katılımcının görüntüsü ve sesinin de genel kurulda hazır bulunanlara yayınlanması sağlanmalıdır. Bunun için genel kurul toplantı salonunda, tüm pay sahiplerinin görebilecekleri bir yerde geniş bir ekran kurulması düşünülebilir. Böylece çevrim içi katılımcı, genel kurulu izlemek dışında konuşmalara katılarak görüş bildirme, eleştiride bulunma haklarına da sahip olur¹²⁴. Sesinin aktarılamadığı durumlarda ise, çevrim içi katılımcının yapacağı konuşmanın metninin e-posta yoluyla toplantıya gönderilmesi ve bunun toplantı salonundaki ekranda görüntülenmesi veya toplantıda hazır bulunan birisi tarafından herkese okunması imkânı yaratılmalıdır¹²⁵. Ancak bu halde, çevrim içi katılımcı toplantıda hazır bulunan pay sahipleri tarafından görülmeyeceğinden, geleneksel anlamda yapılan genel kurulda olduğu gibi, pay sahipleri vücut diliyle ikna etme şansı olmayacaktır¹²⁶.

Genel kurul toplantısının yayımının internetten yapılması halinde toplantıda hazır bulunan pay sahiplerinin, yaptıkları konuşmaları ya da yönelttikleri soruların yayımdan çıkarılmasını talep hakkı olmamalıdır. Çevrim içi katılımlı genel kurullara değinilen yürürlüğe

---

¹²⁰ Bilge M. E. : Genel Kurulda İnternet, sh. 235. Akbulut Ü.: Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi, sh. 37, Merih Kemal Omağ.: Anonim Şirketler Hukukunda Eşit Davranma İlkesi, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, C. 12, S. 1, Eskişehir 1976, sh. 48.

¹²¹ Karshoğlu H, age, sh.51.

¹²² Kayıhan Ş.: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, sh. 226.

¹²³ Özer İ.: age. sh. 45. Tele (video) konferans, coğrafi olarak birbirinden uzakta bulunan iki ya da daha çok kişi ya da grup arasında karşılıklı ses iletiminin yanı sıra hareketli görüntü iletimine de olanak sağlayan bir sistemdir.

¹²⁴ Bilgili F.: İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı, sh. 576; Kayıhan Ş. : Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, sh. 622.

¹²⁵ Kayıhan Ş.: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, sh. 623; Özer İ.: age. sh. 46.

¹²⁶ Arslan Kaya: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, BTHAE, Ankara 2001, sh. 222.

girmemiş Yeni TTK m. 1527/5'de¹²⁷ toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ile çevrim içi katılımcılar arasında hukuken bir farklılık yaratılması öngörülmemiştir. İnternet yayımı sadece pay sahipleriyle sınırlı olarak yapıldığından toplantıda hazır bulunan pay sahiplerine böyle bir hak tanınmaz; çevrim içi katılımcılar toplantıda olanları kesintisiz olarak takip edebilirler¹²⁸.

Pay sahiplerine genel kurula elektronik ortamda katılım imkânını sunan bir ortaklık, toplantının bilgisayar ekranından nasıl takip edileceği, nasıl söz alınacağı, incelenmeye sunulan belgelere ortaklığın internet sitesinde nerelerden ulaşılacağı ve en önemlisi oyun elektronik ortamda ne şekilde kullanılacağı konusunda pay sahiplerini bilgilendirmek zorundadır. Bu bilgilerin verilmesi, ortaklığın internet sayfasına konacak açıklamalarla sağlanır¹²⁹.

Ortaklığın pay sahiplerini, ortaya çıkabilecek aksamalar ve gecikmeler hakkında genel olarak bilgilendirilmesi ve uyarması gerekir. Ayrıca ortaklıklar, çevrim içi katılımlı bir genel kurul sırasında gerek kendi sistemlerinden gerek kendileri dışındaki hususlardan kaynaklanan bir aksaklık olması durumunda, bu aksamalara ilişkin kayıtları tutmalıdır. Bu kayıtlarda, aksamanın meydana geldiği tarih ve saat, aksamanın uzunluğu, nedenleri, sonuçları, aksamanın giderilebilmesi için alınan önlemler ve aksama nedeniyle ortaklığa ulaşan şikâyetler yer almalıdır¹³⁰.

Elektrik ya da internet bağlantısının kesilmesi gibi ortaklığın etki alanı dışında oluşan aksaklıklar yaşanması halinde genel kurulda alınan kararların iptali söz konusu olmamalıdır. Sistem tam olarak kurulup pay sahiplerine verilen bilgiler doğrultusunda hareket edildiği sürece, pay sahibinin sistemi yanlış kullanması, bağlantı sağlayamaması gibi durumlarda riski pay sahibi taşır¹³¹. Buna karşılık, pay sahiplerine çevrim içi katılım imkânının sunulacağına belirtilmiş olmasına rağmen sistemin kurulmasında veya

---

¹²⁷ Yeni TTK M.1527/5 göre; *Anonim Şirketlerde genel kurula elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulanması esasları bir tüzükle düzenlenir. Tüzükte genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneği yer alır. Anonim şirketler tüzükte aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamazlar. Tüzük ayrıca oyun gerçek sahibi ve temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile 407. maddenin üçüncü fıkrasında öngörülen komiserlerin bu hususa ilişkin yetkilerini içerir. Bı tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kota edilmiş şirketlerde zorunlu hale gelir.*

¹²⁸ **Karşoğlu H.;** age, sh. 53.

¹²⁹ Şirket internet sitesi için bkz: Yeni TTK m. 1524/1.

¹³⁰ **Mehmet Emin BİLGE;** *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı*, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VII, S. 1-2, Erzincan 2003, sh. 363, (*Oy Vermede İnternet*).

¹³¹ **Özer I.;** age, sh. 46.

işletilmesinde kanunî düzenlemelere aykırılık yapılmışsa o genel kurulda alınan kararların iptali söz konusu olabilir¹³².

Yeni TTK m. 1527’de hükme bağlanan genel kurul türü, yukarıda değinildiği gibi “*çevrim içi katımlı genel kurul*”dur. Yeni kanun sanal genel kurula izin vermemiştir. Yeni TTK m. 1527’de, elektronik ortamda genel kurul yapılması hakkında Bakanlar Kurulu’nun çıkartacağı bir tüzükle düzenleme yapılacağı bildirilmiş olup, hazırlanacak tüzükte teknolojinin ve bu sistemin gereklerine göre düzenlemeler yapılarak sorunların giderilmesi mümkün olabilecektir¹³³.

Söz konusu düzenleme ile anonim ortaklıklarda genel kurul toplantılarının online olarak yapılabilmesi, özellikle yabancı sermayeli şirketlerde önemli bir sorunu çözecektir. Ortak ve/veya temsilci sıfatıyla katılımcılarının bir kısmı yurtdışında yerleşik yabancılardan oluşan Genel Kurul toplantılarının fizikî olarak yapılması önemli güçlükler arz etmektedir. Getirilen bu düzenleme ile pay sahiplerinin fiziken toplantıya katılmasalar bile haklarından haberdar olmaları ve oy kullanabilmeleri sağlanacaktır. Genel Kurulların elektronik ortamda yapılabilmesine ilişkin uygulama esasları bir Tüzük ile düzenlenecektir. Öte yandan, taraflar esas sözleşmelerinde açıkça kararlaştırmışlarsa, üyelerin bir kısmının fiziki olarak hazır bulunması durumunda, karma sistem uygulanıp diğer kısım üyeler elektronik ortamda oy kullanabilirler.

IV. GENEL KURULUN YETKİLERİ

Anonim şirketin en önemli karar organı olması nedeniyle, genel kurulun yetkileri oldukça geniştir. Elbette ki, ayrıntılı olarak her konuda şirketin işlem yapabilmesi için bir genel kurul kararına ihtiyaç duyulmaz. Çünkü şirketi idare ve temsil ile görevli ve bu konuda münhasır yetkilere sahip bir yönetim kurulu vardır¹³⁴. Ancak şirketi ilgilendiren önemli konular ile pay sahiplerinin hakları ile ilgili hususlarda, demokratik sistemdeki güçler ayrılığı ilkesine benzer şekilde bazı sınırlar olmakla birlikte, esas olarak karar verme yetkisinin genel kurulda olduğu kabul edilebilir¹³⁵.

¹³² Bilge M.E.: *Oy Vermede İnternet*, sh. 363–364.

¹³³ Özer I.: *age.* sh. 46. Karşoğlu H.: *age.* sh. 54. Ayrıca Yeni TTK m. 1527’de, elektronik ortamda yapılacak genel kurul toplantılarının esas sözleşme ile de düzenlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

¹³⁴ Karşoğlu H.; *age.*; sh. 56.

¹³⁵ İmregün O.; *Anonim Ortaklıklar*, sh. 100–104; Pulaşlı, H: *Şirketler Hukuku*, sh. 207 Vd; Çevik, O.N: *Anonim Şirketler*, sh. 323- 324; Şükrü Yıldız: *TTK’ya Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 1989, sh. 11 vd. (*Genel Kurul Kararlarının İptali*) ; Ünal, S: *age.* sh. 6 vd.

Anonim ortaklık genel kurulunun yetkileri hususunu sadece genel olarak ele alacağız. Anonim ortaklık genel kuruluna özgü devredilmez yetkiler, limited ortaklık ortaklar kurulu için olduğu gibi, yasada ayrıca bir özel hükümle düzenlenmiş değildir (TTK m.539). TTK'nin farklı hükümlerinde gösterilen anonim ortaklık, genel kuruluna özgü yetkilerin belirlenmesinde temel ölçütler, genel kurulunun iç organ olma niteliği ve konunun organların oy ve kararını gereksindirmesi olmalıdır.

Anonim ortaklıkta genel kurulun yetkileri, ortaklığın konusu, diğer organların münhasır yetkisine giren yetkiler, üçüncü kişilerin hakları, pay sahiplerinin müktesep ve vazgeçilmez nitelikteki hakları ve imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyazlı olan haklarıyla sınırlıdır¹³⁶.

Anonim ortaklığın üç organı başlı başına birer varlıktırlar ve her organ kanun koyucunun iradesi ile kendisine özgü yetkilerle donatılmıştır. Genel kurulun üst organ olduğu yönündeki tartışmalarda bu bağlamda destek bulmamaktadır. Zira genel kurul yönetim kurulu ve denetim kurulu üzerinde bir “amir” olmayıp diğer organların münhasır yetkisine giren konularda yetkisizdir. Üstelik genel kurul sürekli çalışan bir organ değildir. Aksine yönetim kurulu devamlı faaliyette bulunan bir kuruldur. Ancak yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin genel kurul tarafından seçilmesi ve azledilmesi gerekçesinden yola çıkarak bazı yazarlar genel kurulun üst organ olduğunu kabul etmektedirler¹³⁷. Her organ kanunun düzenlemesi uyarınca kendi ihtisasına girdiği kabul edilen yetkilerle donatılmıştır. Ancak ana sözleşmeye hüküm koymak şartıyla, bu ihtisas alanlarının sınırları değiştirilebilir¹³⁸.

Genel kurulun yetkileri devredilebilen ve devredilemeyen yetkiler olmak üzere iki grupta değerlendirilebilir.

Genel kurulun bir takım yetkileri vardır ki, bunlar ancak genel kurul tarafından kullanılabilir ve bir başka organa ana sözleşme ile dahi devredilemez¹³⁹. Devredilmez yetkilere TTK sisteminde yer verilmemesinden dolayı Kom. Yön. m. 15 de sayılan ve genel kurulun devredilmez görev ve yetkilerini düzenleyen hüküm TTK karşısında hüküm ifade etmez¹⁴⁰. TTK'da anonim ortaklık genel kurulunun münhasır yetkilerinin ayrı bir maddede düzenlenmediği yukarıda belirtilmişti. Ancak dağınık olarak kanunda açıkça genelle bırakılan yetkiler, münhasır yetkiler olarak kabul edilerek; bunların dışındaki yetkilerin, esas sözleşme ile başka bir organa bırakılabileceği kabul edilmesiyle bu sınırın aslında genel

¹³⁶ Yiğit İ.;age.,sh. 4 vd.

¹³⁷ Arslanlı H. : II-III, sh. 6,7 vd; İmregün O.: Anonim Ortaklık, sh. 100 vd. Domaniç H.; TTK Şerhi, sh. 778 bk.

¹³⁸ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 193, Ansay T.: Anonim Şirket, sh.90.

¹³⁹ Yiğit İ.;age.,sh. 6,7.

¹⁴⁰ Yiğit İ.;a.e,sh. 6.

kurulun münhasır yetkilerini belirlediği kabul edilebilir. Sonuç olarak TTK’da açıkça genel kurula bırakılmış yetkiler dışındaki görev ve yetki başka organlara bırakılabilmelidir¹⁴¹. **Yeni TTK 340. maddesi ile** “*esas sözleşmede, bu kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak kanunda buna açıkça cevaz verilmişse sapabilir*” kuralı hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm anonim şirket hukukunun gelişmesini kısıtlayarak, adeta anonim şirkete çelik korse giydireceği şeklinde eleştirilmiş olup sözleşme serbestliğini hem Borçlar Kanunu 19/20 anlamında hem de Medeni Kanun’un 23. maddesinin öngördüğünün çok ötesinde sınırlamıştır¹⁴². Bir taraftan da, standartlık sağlanarak keyfiliğin engelleneceği ve gereksiz birçok izin müessesesini ortadan kaldıracağı savunulmuştur¹⁴³.

Genel Kurulun devredilmez nitelikte olan görevleri; anonim ortaklık ana sözleşmesinin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin seçilmeleri, azledilmeleri (TTK m. 312, 369/4), ibra edilmeleri (TTK. m. 441, 442) bilanço, kar ve zarar hesabının onanması, kar dağıtımı ve teklifinin kabulü, veya reddi (TTK. m. 369) yönetim kurulu üyelerine ortaklığın konusuna giren işlerle uğraşması (TTK. m. 335) ve ortaklıkla işlem yapması için izin verilmesi (TTK. m. 334) yetkileri genel kurulun devredilmez yetkileri arasındadır. Bu yetkiler ana sözleşmeyle bile bir başka organa devredilemez¹⁴⁴.

Ortaklık sermayesinin üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde bu sermayenin tamamlanmasına veya üçte biri ile yetinmeye (TTK. m. 324), ortaklığın feshine, tasfiye halinde aktiflerin toptan satılmasına karar vermek (TTK. m. 443/2) yeni bir anonim ortaklığın kurulması şeklinde ortaklıkların birleşmesi halinde (TTK. m. 452) birleşen ortaklıkların genel kurullarının tasdik yetkisi, ortaklığın bir kamu tüzel kişisi tarafından devralınması halinde tasfiyenin yapılmamasına karar verme (TTK. m. 454/1), ortaklık müstahdem ve işçileri için yardım sandıkları ve diğer yardım kazancından akçe ayrılmasına izin verilmesi de devredilmez yetkiler arasındadır¹⁴⁵.

Genel kurul organının münhasır yetkileri olmakla birlikte, diğer organlara ait münhasır yetki alanı da bulunmaktadır. Bu münhasır yetki alanlarına müdahale etmemek kaydıyla, genel kurulun bazı yetkilerinin yukarıda belirttiğimiz gibi diğer organlara verilebilir¹⁴⁶. Bu konuda ortaya çıkabilecek tereddütler, hükmün gayesi ile pay sahiplerine

¹⁴¹ Karshoğlu H.;age.,sh. 60.

¹⁴² Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 117,118.

¹⁴³ Bkz: Yeni TTK 340. madde gerekçesi, Kendigelen A.;Yeni TTK, sh. 417,418.

¹⁴⁴ İmregün O.; Kara Ticareti, sh.288.

¹⁴⁵ Yiğit İ.;age.,sh. 7.

¹⁴⁶ İmregün O. Anonim Ortaklık, sh. 104.

genel kurulda verilen hakların koruduğu menfaatler göz önüne alınarak çözüme kavuşturulabilir¹⁴⁷.

Yeni TTK m. 408 görev ve yetkiler kenar başlığı altında genel kurulun görev ve yetkilerini düzenlemiştir. Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmuş bulunan hâllerde karar alır. Çeşitli hükümlerde öngörülmuş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez: *a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları c) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin ve işlem denetçilerinin seçimi ile görevden alınmaları d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi f) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.* Tek pay sahipli anonim ortaklıklarda bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.

Genel kurul karar verme yetkisini, kanundan ve kanun hükümleri çerçevesinde esas sözleşmeden alır. Esas sözleşme anonim ortaklığın organsal yetki sistemini kuran yapısına ve organlar arasında ki kanuni işlev dağılımına aykırı bir şekilde genel kurulu yetkilendiremez. Yönetim kurulu kendisine kanunla bırakılan, devredilemez yetkileri genel kurula nakledemez, onun onayına bağlayamaz. Genel kurul da diğer organlara ait devredilemez yetkileri kendisine çekemez. Yönetim kurulu da genel kurulun yetkilerini yüklenemez. Denetleme görevine ilişkin hiçbir yetki genel kurula ve yönetim kuruluna bırakılamaz ve onun tarafından kullanılamaz.

Yeni TTK genel kurulun devredilmez bazı yetkilerini toplu olarak göstermektedir. Ancak bu yetkiler tahdidi olarak sayılmamıştır. 408. maddenin c. fıkrasında düzenlenen “*kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin ve işlem denetçilerinin seçimi ile görevden alınmaları*” yetkisi genel kurulun devredilmez yetkileri arasındadır. Bu fıkra yeni hüküm niteliğindedir. Yeni TTK denetleme sistemi farklı olarak düzenlenmiştir. Denetçi ve işlem denetçisi kural olarak genel kurul tarafından seçilir ve görevden alınır. Fakat interalia sermaye artırım denetçisi yönetim kurulunca (Yeni TTK m. 458), ve menkul kıymet ihraç denetçisi, yetkilendirilmiş yönetim kurulunca (Yeni TTK m. 505) seçilir¹⁴⁸.

¹⁴⁷ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh..390.

¹⁴⁸ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 512, 513.

Moroğlu, esas itibariyle İsv. BK'nın 698. maddesinden alınmış olan bu hükmün aksayan yanının, anılan hükümden ayrılan yanı olduğunu belirtmektedir. Bu anlamda 408/1 fıkrasında geçen “ *genel kurul, kanunda ve esas sözleşme de açıkça öngörülen hallerde karar alır*” hükmünün genel kurula aşırı bir sınırlama getirdiğini, genel kurulun, kanun veya esas sözleşme ile diğer organlara bırakılmamış olmakla beraber kanun veya esas sözleşme ile “açıkça” yetkilendirilmediği hususlarda da karar alamayacağını belirtmektedir. Örneğin yönetim kurulunun devredilemeyen yetkilerine girmeyen bir konuda genel kurul bir tavsiye kararı alamayacaktır. Bu nedenle bu sınırlamanın gereksiz olduğunu düşünmekte ve anılan maddeyi bu yönüyle eleştirmektedir¹⁴⁹. Bizde bu eleştirilere katılıyoruz.

---

¹⁴⁹ Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 172,173.

II.BÖLÜM

GENEL KURUL KARARLARININ ALINMASI

I. GENEL KURUL TOPLANTISININ YAPILMASI İÇİN HAZIRLIK İŞLEMLERİ

Genel kurul toplantısı yapılmadan önce toplantının yapılması için varlığı gerekli bir takım işlemlerin yapılması gerekmektedir. Bu işlemler yapılmadan bir genel kurul toplantısı mümkün olmaz. Bu nedenle genel kurul toplantısına yönelik hazırlık işlemleri genel kurulun usulüne uygun teşekkül etmesi için varlığı gerekli unsurlardandır. Hazırlık işlemleri; toplantıya katılacakların belirlenmesi, toplantıya davet, toplantı salonunda bazı belgelerin hazır bulundurulması ve hazır bulunanlar listesinin¹⁵⁰ düzenlenmesidir.

A. Toplantıya Katılma Hakkı ve Şartları

Genel kurula katılma vazgeçilmez ve bertaraf edilmez bir hak¹⁵¹. Genel kurula katılma hakkı, genel kurudaki müzakerelere katılma, görüş açıklama, eleştiride bulunma, oy kullanma, kararlara muhalefet etme, bilgi alma gibi hakları kapsayan üst bir kavramdır¹⁵². Anonim ortaklığın genel kurula katılma hakkı, esas olarak TTK m. 360'da düzenlenmiştir. TTK m. 360 dışında, TTK m. 361, m. 381/1/b.1, m. 385 ve Kom. Yön. m. 21/a'da da genel kurula katılma hakkı ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır.

---

¹⁵⁰ TTK, hazır bulunanlar listesi için yalnızca "cetvel" kavramını kullanmaktadır. Ancak toplantıda hazır bulunan pay sahiplerini ve temsilcilerini ifade ettiği için doktrinde daha çok "hazır cetveli" kavramı yerleşmiştir. Bkz. **Ömer Teoman: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazır Cetveli, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-**, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001, sh. 405. Yeni TTK'da "hazır bulunanlar listesi" kavramı kullanılmıştır.

¹⁵¹ **Ömer Teoman: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim–, C. I (1971- 1982), İstanbul 2000, sh. 457, (Konuşma Süresinin Sınırlandırılması).

¹⁵² **Arslanlı, C. II**, sh. 23; **Ansay T.: Anonim Şirketler**, sh. 164; **Çevik, O.N.; Anonim Şirketler**, sh. 758; **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 544 vd.; **Moroğlu E.,Hükümsüzlük**, sh. 91; **Pulaşlı H.: Şirketler Hukuku**, sh. 310–311; **Turgut Gücük: Genel Kurula Katılma ve Oy Hakkının Engellenmesi**, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu IV, Ankara 1987, sh. 255.

TTK m. 360'ın kenar başlığının “toplantıya iştirak hakkı” olmasına rağmen, maddede oy hakkının düzenlenmiş olması nedeniyle genel kurula katılma hakkını, sadece oy hakkının mevcut olması şartına bağlı kılmak doğru olmaz. Oy hakkı bulunmayan bir kimsenin veya temsilcisinin (TTK m. 291, m. 374), diğer şekle ilişkin gerekleri yerine getirmiş olması koşulu ile genel kurula katılmasına ve buna bağlı diğer hakları kullanmasına engel olunamaz¹⁵³. Ayrıca genel kurula katılmak bir görevdir ve görevin getirdiği bir zorunluluktur. Bu zorunluluk, yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin genel kurul toplantılarına katılmalarının zorunluluğu ve bu zorunluluğun bizzat katılmakla ilgili olup olmadığıdır¹⁵⁴. Yine genel kurula katılmasına izin verilebilecek olan dinleyicilerin genel kurul toplantısına katılması bir hak ve görevden ziyade, genel kurula katılması hususunda izin verilme söz konusudur¹⁵⁵.

Toplantıya katılma ve oy hakkı bulunan kişilerin tespitinde göz önünde bulundurulacak olan TTK m. 360 uyarınca, pay sahibi veya intifa hakkı sahibi genel kurula bizzat veya bir temsilci aracılığıyla katılma hakkına sahiptir¹⁵⁶.

Yeni TTK m. 407 ile murahhas üyeler ile yönetim kurulu üyelerinin en az birinin genel kurul toplantısında bulunmasının zorunlu olduğuna işaret edilmiştir. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilir. Denetçi ve kendilerini ilgilendiren konularda işlem denetçisi genel kurulda hazır bulunur. Aynı zamanda **Yeni TTK m. 415** uyarınca genel kurula, yönetim kurulu tarafından hazırlanan hazır bulunanlar listesinde yer alan pay sahiplerinin katılacağı öngörülmüştür.

B. Toplantıya Katılacak Kişiler

1. Pay Sahiplerinin Genel Kurul Toplantısına Katılması

---

¹⁵³ Arslanlı, C. II, sh. 23-24; Ansay T.: Anonim Şirketler, sh. 164; Çevik O.N.; Anonim Şirketler, sh. 759; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 543 ; Moroğlu E.: Hükümsüzlük, sh. 92.

¹⁵⁴ Ömer Teoman,; Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul Toplantılarına Bizzat Katılmak Yükümü Var mıdır? Otuz Yıl Ticaret Hukuku–Tüm Makalelerim–, C. I, (1971–1982), Beta Basım Yayım, İstanbul 2000. (Katılma Yükümlülüğü), sh. 128 vd.

¹⁵⁵ Dinleyicilerin toplantıya katılması ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: Ömer Teoman, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına “Dinleyicilerin Katılması” Otuz Yıl Ticaret Hukuku–Tüm Makalelerim–, C. I, (1971-1982), Beta Basım Yayım, İstanbul 2000. sh 110 vd.; Yiğit İ.;age, sh. 29.

¹⁵⁶ İmregün O.: Anonim Ortaklık, sh. 100; Çevik O.N.; Anonim Şirketler, sh. 758; Pulaşlı H.: Şirketler Hukuku, sh. 311; Mustafa Çeker: Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Münasebetiyle), BATİDER, C. XVIII, S. 4, Ankara 1996, sh. 157–158; Yiğit İ., age, , sh. 30.

Pay sahibinin genel kurula katılma hakkı, vazgeçilmez ve bertaraf edilemez nitelikte bir haktır. TTK m. 385 genel kurula katılma hakkını müktesep hak¹⁵⁷ olarak kabul etmektedir. Pay sahibi bu hakkını bizzat kullanabileceği gibi bir temsilci aracılığıyla da kullanabilir. Genel kurula katılma, pay sahipleri arasında eşit işlem ilkesinin mutlak anlamda uygulandığı bir haktır. Oransallık ilkesi (Oransallık ilkesi, pay sahiplerinin, pay sahipliği haklarından sermayeye katılımları oranında yararlanmalarını ifade eder.) bu hakta uygulanmaz; bir paya sahip olan pay sahibi ile onlarca payı bulunan pay sahibi arasında genel kurula katılma hakkı açısından hiç bir fark yoktur¹⁵⁸. Bu anlamda genel kurula katılma hakkını kaldıran veya daraltan esas sözleşme hükümleri de geçerli değildir¹⁵⁹.

Pay sahibi gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir¹⁶⁰.

Yeni TTK’ da “Genel Kurula Katılma ” başlığı altında düzenlenen ve “ilke” kenar başlığı taşıyan TTK m. 425’de pay sahibinin, paylarından doğan haklarını kullanmak için genel kurula kendisinin katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilci olarak atayabileceği hükme bağlanmıştır. Hüküm pay sahipliği haklarının temelini oluşturan temsil edilebilirlik ilkesini esas sözleşme, genel kurul kararları ve diğer düzenlemelerle kaldırılamayacak kanunî bir kural haline getirmekte; aksine düzenlemeleri geçersiz kılmaktadır. Hükümde geçen “*bir kişiyi temsilci olarak*” ibaresi kanundan ve esas sözleşmeden doğan oy haklarından yoksunluk hallerinin dolanılmasına yol açmaması koşuluyla, pay sahibinin temsil yetkisini birden çok kişiye vermesine engel olacak şekilde yorumlanmamalıdır¹⁶¹.

¹⁵⁷ **Özer I., age**, sh.48 dn. : Müktesep haklar, pay sahibinin rızası olmaksızın üzerinde tasarruf yapılamayan (TTK m. 385/1); ancak pay sahibinin kendi rızası ile tasarruf edilebilen haklardır. Bu haklar, Genel kurul veya Yönetim Kurulu kararlarına tabi değildir (TTK m. 385/2); yani anonim şirketin organları sahibinin rızası olmadıkça bu hakları değiştiren ve etkileyen kararlar alamaz. Müktesep haklar, bireysel nitelik taşırlar ve sermayeye katılmanın büyüklüğüne bağlı olmaksızın her bir pay sahibine tanınmışlardır. Bkz. **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar** sh. 493–494; **Üner Dağ, Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması**, İstanbul 1996 (**Oy Hakkının Kazanılması**). sh. 9–10; **Pulaşlı H.: Şirketler Hukuku**, sh. 689–690. **Tekinalp**, genel kurula katılma hakkının pay sahipleri için “müktesep” bir hak değil; “vazgeçilemeyen” bir hak olduğunu savunmaktadır. Yazara göre, pay sahiplerinin rızası alınarak müktesep haklar ortadan kaldırılabilir ancak rıza olsa bile Genel Kurula katılma hakkı ortadan kaldırılamaz. **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar** sh. 501–502.

¹⁵⁸ **A. Bumin Doğrusöz.; Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları, Yaklaşım Dergisi**, Cilt 1, S. 3, Ankara 1993, sh. 19.

¹⁵⁹ **Moroğlu E.: Hükümsüzlük**, sh. 91; **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 577.

¹⁶⁰ **Yiğit İ.: age**, sh. 30-31, bkz: dn. 104; Pay sahibi kavramının tam olarak anlaşılabilmesi için anonim ortaklıklar hukukunda bir diğer kavram olan payın ne olduğunun ortaya konması gerekir. Çünkü anonim ortaklık hukukunun merkez kavramı paydır. Anonim ortaklıkta payın temelde üç anlamı vardır. Bunlar, esas sermayenin bir bölümü olması, anonim ortaklığa katılmaktan doğan hak ve borçların bir bütünü olarak pay sahipliği ve pay senedi anlamlarıdır.

¹⁶¹ **Ünal Tekinalp: Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı’nda Anonim Şirkete İlişkin Kurumsal ve Dogmatik Düzen**, HPD, S.4, İstanbul 2005, sh.14 vd (**Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı**).

Maddenin gerekçesinde, hükmün, pay sahipliği haklarının temelini oluşturan temsil edilebilirlik ilkesini, esas sözleşme, genel kurul kararları, diğer düzenlemeler ve özellikle idari tasarruflarca kaldırmayacak bir kanuni kural haline getirmekte; aksine düzenlemeleri geçersiz kılmaktadır. Hükmün temsil edilebilirliği ağır şekil şartlarına bağlayan düzenlemeleri de engellediği, yerli ve yabancı doktrinde savunulur. Kanun koyucu, temsilcinin pay sahibi olmasını şart koşan esas sözleşme hükmünü geçersiz sayarak bir sınırlama için tavrını açıklamış ve diğer sınırlamalara da ışık tutmuştur. Diğer geçerli ve geçersiz sınırlamaları öğretisi ile mahkeme kararları gösterecektir¹⁶².

a. Hamiline Yazılı Pay Senedi Sahipleri

Hamiline pay senetleri, senedin metin veya şeklinden, hamili kim ise, o kimsenin pay sahibi olduğu anlaşılan pay senedi olarak tanımlanabilmektedir (TTK m. 570). Hamiline pay senetleri, devirlerinin çok kolay ve hızlı olabilmesi nedeniyle tercih edilmektedir. Çünkü hamiline yazılı pay senetlerinin devri için, yalnızca senedin devralana teslimi yeterli olup, şirkete bildirmek vs. gibi başka hiçbir işleme gerek kalmadan teslim ile devir işlemi sonuç doğurur (TTK m. 415).

Hamiline pay senedi sahiplerinin genel kurul toplantısına katılma ve oy kullanma hakkına sahip olabilmesi için hamiline pay senetlerinin zilyedi olduğunu ispat etmesi gerekir. Bunu ispat etmek için, hamile yazılı pay senetleri sahipleri, pay senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren belgeleri toplantı gününden bir hafta önce ortaklığa tevdi etmelidirler (TTK m. 360/3/c. 3)¹⁶³. Burada ki süre TTK m. 272/2 b.7'den yararlanarak tevdi süresi ana sözleşme ile belirlenebilir. Ancak bu süre, sadece uzatılabilir ama kısaltılamaz. Çünkü TTK m. 360/3 emredici bir hükümdür. Bu hüküm ortaklık lehine getirilen bir hüküm olduğu için, ortaklık ancak lehine olan bu süreden süreyi uzatmakla vazgeçebilir. Ancak süreyi kısaltamaz. Zira hamiline yazılı pay senetleri tedavül kabiliyeti olan senetlerdir dolayısıyla onların bu özelliklerinin korunması gerekir. Uygulamada, hâmiline yazılı pay senedi sahipleri, bu senetleri bankaya tevdi etmekte, bankadan alınan belgeyi ortaklığa ibraz ederek hak sahibi olduklarını ispatlamaktadırlar¹⁶⁴.

¹⁶² Kendigelen A.; Yeni TTK, sh. 530.

¹⁶³ Ayrıntılı bilgi için bkz: Suat Ballar: “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Öncesi Hâmiline Yazılı Pay Senetlerinin Zilyetliği İle Hukukî Devir Ve Teslimlerinin Kanıtlanması”, IV. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1989, sh. 93 – 121.

¹⁶⁴ Gönen Eriş; Ticarî İşletme Ve Şirketler II, B. 3, Ankara 2004, sh. 2065.

Tevdiin konusu hamiline yazılı pay senedi, hamiline yazılı ilmühaber veya bunlara sahip olduğunu gösteren belgelerdir¹⁶⁵. Hamiline yazılı pay senetleri yerine bunlara sahip olduğunu gösteren belgelerin tevdi edilmesi, bazen zorunluluktan kaynaklanabilir. Pay senedi, rehin veya ariyet olarak bir başkasına verilmiş ya da başka bir nedenle tevdi edilmiş olabilir. Bu durumda pay sahibi, senetlerin doğrudan zilyedi olmadığı halde genel kurula katılabilmektedir¹⁶⁶. Pay sahibinin hak sahipleri tarafından veya adli ve idari makamlarca düzenlenen bu belgeleri tevdi ederek genel kurula katılma hakkı, oy hakkının bir devamı olarak ne bertaraf edilebilir ne de kısıtlanabilir¹⁶⁷. TTK tevdi zorunluluğunun yanı sıra bu tevdiin şirkete yapılması gerektiği de vurgulanmıştır. Ancak esas sözleşmeye konacak bir hüküm ile veya yönetim kurulu kararı ile kolaylık sağlamak adına şirket dışında da tevdi yeri¹⁶⁸ gösterilebileceği kabul edilmektedir¹⁶⁹.

Genel kurul toplantısına katılacak hamile yazılı pay senedi ya da hamile yazılı ilmühaber sahiplerinin kimler olduğu ancak tevdi şartının yerine getirilmesi ile belirlenebilir. Çünkü tevdi şartının yerine getirilmesi ile tevdi anındaki şekli hak sahipleri, dolayısıyla pay sahipleri belirlenmiş olur. Böylece anonim ortaklık, tevdi anından ilgili genel kurul toplantısının sonuna kadar geçen süre içinde bu kimselerin şahıslarında gerçekleşebilecek değişiklikleri rahatlıkla izleyebilir ve hileli olabilecek durumları (TTK m. 361) önleyebilir¹⁷⁰.

Tevdiin amacı, genel kurul toplantısı sırasında pay senetlerinin el değiştirmesi ve hileli durumların önlenmesi olduğuna göre, tevdi yerinin de bu amaca uygun olarak tespit edilmesi gerekir. Bu çerçevede, ortaklık merkezinin yanı sıra varsa şubeler de tevdi yeri olarak belirlenebilir¹⁷¹. Esas sözleşmede hüküm olmak veya yönetim kurulu tarafından ilan

---

¹⁶⁵ TTK m. 360/3, tevdi edilecek pay senetlerinden bahsederken yalnızca “hamile yazılı pay senetleri”ni saymıştır. Oysa hamile yazılı pay senetleri için sevk edilmiş hükümler, bunların yerini tutmak üzere çıkarılan hamile yazılı ilmühabelere de kıyasen uygulanabilir. Bu nedenle hamile yazılı ilmühaberler sahipleri de genel kurul toplantısına katılabilmek için, senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren belgeleri ortaklığa tevdi etmelidirler. Bkz. **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar** sh. 557.

¹⁶⁶ **Üner Dağ., Hamile Yazılı Hisse Senetlerinde Genel Kurula İştirakin ve Oy Hakkını Kullanmanın Bir Şartı Olarak Tevdi Mükellefiyeti**, Prof. Dr. Reha Poroy’a Armağan, İstanbul 2005, (**Tevdi Mükellefiyeti**), sh. 92

¹⁶⁷ **Yiğit İ.:** age. sh. 41; **Poroy(Tekinalp/Çamoğlu): Ortaklıklar**, sh. 328; **Arslanlı H.:C. II**, sh. 25.

¹⁶⁸ **Arslanlı H.; C. II**, sh. 29; **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu): Ortaklıklar**, sh.529.

¹⁶⁹ Tevdiin amacı, genel kurul toplantısı sırasında pay senetlerinin el değiştirmesi ve hileli durumların önlenmesi olduğuna göre, tevdi yerinin de bu amaca uygun olarak tespit edilmesi gerekir. Bu çerçevede, şirket merkezinin yanı sıra varsa şubeler de tevdi yeri olarak belirlenebilir. Esas sözleşmede öngörülmüş olmak veya yönetim kurulu tarafından ilan edilmek koşuluyla Türk yasalarına göre kurulmuş “noter”lere ya da “banka”lara da aynı amaçla tevdi mümkün olmalıdır. Bu durumda pay sahibi, tevdi yerinden aldığı yazılı bir belgeyle genel kurul toplantısına katılabilir. Bu şartlara uyulmaksızın oluşturulan tevdi yerleri, TTK m. 360/3 anlamında “tevdi yeri” olarak kabul edilemez. Bu nedenle pay sahiplerine, genel kurula katılma ve buna bağlı hakları kullanma hususunda herhangi bir yetki vermez. Bkz: **Çeker M.: Oy Hakkı**, sh. 255; **Özer I.:** age. sh. 56; **Dağ Ü.:** **Tevdi Mükellefiyeti**, sh. 95.

¹⁷⁰ **Pulaşlı H.:** **Şirketler Hukuku**, sh. 316; **Dağ Ü.:** **Tevdi Mükellefiyeti**, sh. 93–94.

¹⁷¹ **Çeker M.:** **Oy Hakkı**, sh. 255.

edilmek koşuluyla Türk kanunlarına göre kurulmuş “noter”lere ya da “banka”lara da aynı amaca tevdi mümkün olmalıdır¹⁷². Bu durumda pay sahibi, tevdi yerinden aldığı yazılı bir belgeyle genel kurul toplantısına katılabilir¹⁷³.

Ortaklığa pay senedi sahipleri tarafından hamiline yazılı pay senetleri veya diğer belgeler süresi içerisinde tevdi edildiğinde, ortaklık tarafından kendilerine bir “alındı belgesi” verilir. Alındı belgesinde gerekli olan bilgiler yer alır ve tarih belirtilir. Alındı belgesi hangi genel kurul toplantısı için verilmişse, o toplantının bitimine kadar geçerliliğini korur. Toplantı yeter sayılarının oluşmaması halinde ikinci toplantının yapılması durumunda alınan bu tevdi belgesi geçerliliğini koruyacaktır zira tekrar yapılan bu toplantı önceki genel kurul toplantısının devamı niteliğindedir. Ancak bilânço görüşmelerinin ertelenmesi durumunda erteleme üzerine yapılacak genel kurul toplantısı yeni bir genel kurul toplantısı olduğu için tevdi işlemlerinin yeniden yapılması gerekir¹⁷⁴.

Pay sahiplerinin toplantıya katılım hakları bir zorunluluk olmadığından pay sahipleri, genel kurul toplantısına katılma fikrinden istedikleri zaman vazgeçebilirler. Bu nedenle hamiline yazılı pay senedi sahipleri tevdi ettikleri senet veya belgeleri, toplantıya katılmak istemedikleri veya vazgeçtikleri her durumda tevdi yerinden alabilirler¹⁷⁵.

Tevdi şartı hükmün emredici niteliği gereği mutlaka yerine getirilmelidir. Aksi takdirde pay sahibi genel kurul toplantısına katılamaz ve oy kullanamaz dolayısıyla bu nedene dayanarak kararın iptali için dava açamaz¹⁷⁶.

Hamiline yazılı pay senedi çıkarılırken bedellerinin tam olarak ödenmesi gerekmektedir. Bedelleri tamamen ödenmemiş paylar için hamiline yazılı pay senedi çıkarılamaz, çıkarılmışsa bu senetlerin geçersiz olduğu genel olarak kabul edilir¹⁷⁷. İşte pay

---

¹⁷² Arslanlı H.: C. II, sh. 29; Yargıtay da, hamile yazılı pay senedi sahibinin, bu senetleri bankaya tevdi ederek ilgili belgeyi şirkete ibraz etmesi halinde genel kurula girmeye hak kazanacağını belirtmiştir. 11. HD., T. 24.01.1986, 5786/144 sa. ka. Özer I., age., sh 55 dn.

¹⁷³ Çeker, ortaklık dışındaki yerlere yapılan tevdiinin, bu kurumlar tarafından verilen belgenin bir haftalık tevdi süresi içinde ortaklığa ibraz edilmesi halinde hüküm ifade edeceğini savunmaktadır. Çeker M., Oy Hakkı, sh. 255–256. Ancak tevdi süresi içinde bu belgelerin ortaklığa ibraz edilmesini şart koşmanın, tevdiin, süresi içinde doğrudan ortaklığa yapılmasını şart koşmakla aynı sonucu doğuracağını düşündüğümüzden biz bu görüşe katılmıyoruz. Biz, tevdiin konusu olan belgelerden birinin, esas sözleşme ya da YK kararı ile belirlenen tevdi yerlerine süresi içinde tevdi edilmesine karşılık bu kurumlardan alınacak belgelerin, genel kurula giriş için yeterli olacağı kanaatindeyiz. Özer I., age, sh. 56 dn.

¹⁷⁴ F.Von Steiger: İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku, Çeviren: Tahir Çağa 3. Bası, İstanbul,1968. (İsviçre de Anonim Şirketler) sh. 210 vd.

¹⁷⁵ Karshoğlu H.;age.sh. 133,134.

¹⁷⁶ Yiğit İ.;age. sh. 46.

¹⁷⁷ Yargıtay 11. HD. 20.01.2002 tarihli ve E: 8063, K: 296 sayılı kararı, Yargıtay 11. HD. 20.03.1987 tarihli ve E: 7665, K: 1621 sayılı kararı. (Karshoğlu H.;age.,sh. 136)

bedelleri tamamen ödenmeden çıkarılan bu senetleri devralan kimse, senet geçersiz olduğu için, genel kurula katılamayacaktır¹⁷⁸.

Yeni TTK m. 426/2'de de hamile yazılı pay senedinin zilyedi bulunduğunu ispat eden kimsenin, şirkete karşı pay sahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. Yeni TTK m. 415/3'e göre ise "*hamile yazılı pay senedi sahipleri, genel kurulun toplantı gününden en geç bir gün önce bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı alırlar ve bu kartları ibraz ederek genel kurul toplantısına katılabilirler*". Giriş kartı alınmasının zorunlu olması, hamile yazılı pay senetlerinin, bunlara sahip bulunduğunu gösteren belgelerin şirkete tevdi edileceğini göstermektedir. TTK m. 360/3'ün aksine burada, ispat süresi toplantı gününden en geç bir gün önceki güne kadar uzatılarak giriş kartı alınması zorunlu hale getirilmiştir. Giriş kartı alınmasının zorunlu olması, hamile yazılı pay senetleri, hamile yazılı ilmühaberler veya bunlara sahip bulunduğunu gösteren belgelerin şirkete tevdi edileceğini göstermektedir.

Moroğlu **Yeni TTK 428 ile 431.** maddelerde düzenlenen temsilcilerin giriş kartı almaları hususunun 430. maddedeki "bildirge" ve 431. maddedeki "bildirim" koşuluna bağlamamasının büyük bir eksiklik olduğunu dile getirmektedir. Aynı zamanda madde de geçen pay sahipliğinin Merkezi Kayıt Kuruluşu kayıtlarına dayalı pay sahipliğinin göz önünde tutulmaması yönünden de eleştirmektedir¹⁷⁹.

Hamiline yazılı pay senetlerin devrinde temel ilke Yeni TTK m. 489'da düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca, hamiline yazılı pay senetlerinin devrinde temel ilke, senedin devrinin şirket ve üçüncü kişiler bakımından zilyetliğin devri ile gerçekleşmesidir. Söz konusu hükümle, TTK'daki düzen korunmuştur. Ancak TTK, "zilyetliğin devri" ifadesi yerine "teslim" ifadesini kullanırdı. Yeni TTK ile, kavramı daha iyi anlatan "zilyetliğin devri" ifadesi benimsenmiştir.

b. Nama Yazılı Pay Senedi Sahipleri

Ortaklık paylarını temsilen nama yazılı pay senedi çıkarılmışsa, genel kurula katılma hakkına sahip olan kişi nama yazılı pay senedine sahip olan kişidir. Ortaklık karşısında pay senedinin sahibi ise, pay defterine kayıtlı olan kişidir (TTK m. 417/4). Nama yazılı senetlerde pay sahibinin adı soyadı ve adresleri pay defterine kayıtlı olduğundan, nama yazılı pay

¹⁷⁸ Karşoğlu H.;age.,sh. 136.

¹⁷⁹ Moroğlu E.;Değerlendirme ve Öneriler, sh. 176,177.

senedine bağlanmış pay sahipleri ortaklık tarafından zaten bilinmektedir. Dolayısıyla nama yazılı pay senetleri sahiplerinin kimlik bilgileri ve adresleri de pay defterine kayıtlı olduğu için başkaca bir işleme gerek kalmadan, nama yazılı pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katılmaya haklarının olduğu kabul edilmektedir¹⁸⁰.

Nama yazılı pay senetleri, genel olarak aslen ve devren iktisap edilebilir. Nama yazılı pay senetlerinin aslen iktisabı durumunda, aslen iktisap edenler pay defterine kayıtlı olduğundan pay sahiplerinin genel kurul toplantısına katılmalarıyla ilgili herhangi bir zorluk veya sorun söz konusu değildir. Aslen iktisap yolu ile nama yazılı pay senedini elde eden kişinin durumu ortaklık tarafından pay defteri vasıtasıyla bilindiğinden yalnızca kimliğini ibraz ederek toplantıya girebilecektir¹⁸¹.

Hazır bulunanlar listesi yönetim kurulu tarafından hazırlarken, listeye pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahiplerinin adı, soyadı ve ticaret unvanı da yazılır.. Uygulamada senede bağlanmamış çıplak payların sahipleri, nama yazılı pay senedi sahipleri, nama yazılı ilmühaberlerin sahipleri veya bunların temsilcileri genel kurula katılırken, hazırlanan bu listeyi imzalayarak genel kurul toplantısına katılmaktadırlar. Genel kurul toplantı yerine pay senetlerini getirmek zorunda değillerdir¹⁸².

Nama yazılı pay senetlerinin devren iktisabı halinde, senedi devralan kişi, geçerli bir şekilde yapılan devir işlemine dayanarak genel kurula katılabilmek için devir işlemini anonim ortaklığa bildirmelidir¹⁸³. Anonim ortaklık yönetim kurulu, nama yazılı pay senedinin TTK m. 416'ya uygun olarak devredildiğini ispat eden devralanı, pay defterine kaydetmekle yükümlüdür¹⁸⁴. Devir işlemi, şirkete bildirilmez ise ortaklık, pay defterini esas alacak ve o senetlerin devreden eski malike ait olduğu yönünde işlem yapılacaktır. Genel kurulda, nama yazılı senet sahiplerinin, senetleri yanlarında getirme zorunluluğu olmadığından, yalnızca kimlik ibrazı ile toplantıya katılabileceklerinden, eski malik pay defterine göre hak sahibi olduğundan, yalnızca kimliğini ispat ederek genel kurul toplantısına katılabilecektir¹⁸⁵. Asıl malik olan, yani devren iktisap eden ise pay defterinde malik olarak gözükmeyeceğinden, oy

---

¹⁸⁰ Arslanlı H.; C. II sh. 24; Moroğlu, E.: Hükümsüzlük, sh. 65. Yargıtay 11. HD. 8.11.2004 tarihli ve E: 1848, K: 10978 sayılı karar. Yargıtay 11. HD. 19.10.1982 tarihli ve E: 03800, K: 03992 sayılı karar. Karshoğlu H, age., sh 124.

¹⁸¹ Çeker M.: Oy Hakkı , sh. 249, Karshoğlu H, age., sh 125.

¹⁸² Yiğit İ.,age.,sh. 34.

¹⁸³ Devralanın, pay defterine kaydının yapılabilmesi için başvurusu zorunludur. TTK m. 417/2 uyarınca devri ispat etme olanağı devralanın elindedir. Ancak devreden de anonim şirkete karşı yükümlüklerinden kurtulabilmesi için bildirimde bulunabilmesi kabul edilmelidir. Bkz. Arslanlı, Anonim Şirketler C. I, sh. 170; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 644; Pulaşlı H.: Şirketler Hukuku, sh. 732; Dağ Ü., Oy Hakkının Kazanılması, sh. 174.

¹⁸⁴ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.645

¹⁸⁵ Moroğlu E.: Nama Yazılı Senetlerin Devri, .sh. 253; Arslanlı H.: Anonim Şirketler, C. I, sh. 182; İmregün O.: Anonim Ortaklık, sh. 366.

hakkı ve toplantıya katılma hakkı açısından pay senedinden doğan hakları kullanamayacaktır¹⁸⁶. Kayıt talebinin haksız olarak reddedilmesi halinde, devralan veya devreden mahkemeye başvurarak devrin onaylanmasını ve kayıt yapılmasını sağlayabilir (eda davası). Bu andan itibaren genel kurula katılma ve buna bağlı olan hakları kullanma hak ve yetkisine devralan sahip olur¹⁸⁷.

Anonim ortaklıkta kural, payın ve pay sahipliğinin devredilebilirliğidir. Ancak ortaklık içinde pay sahiplerinin kişiliklerine ilişkin niteliklerin korunması veya pay sahipliği sıfatını devralacak kişilerin denetime tabi tutulması amacıyla esas sözleşmeye hüküm konarak pay sahipliğinin devrinin güçleştirilmesi ya da önlenmesi yoluna gidilebilir¹⁸⁸. İşte, esas sözleşmede yer alan ve nama yazılı pay senedinin devrini kısıtlayan veya tamamen yasaklayan bu hükümlere “bağlam”¹⁸⁹; devirleri bağlamla yasaklanmış veya sınırlandırılmış nama yazılı pay senetlerine de “bağlı nama yazılı pay senetleri” denir¹⁹⁰. Nama yazılı pay senetlerinin devri, kanunla da sınırlandırılmış olabilir. TTK m. 304, m. 313/1/c. 3, m. 329, m. 361/1, m. 418/3 ve m. 404 payın devrine sınırlama getiren hükümlerdir. Bu devir sınırlandırmalarının bazılarında geçersizlik sadece ortaklığa karsıdır; bazılarında ise taraflar arasında da geçersizlik vardır. Bununla birlikte tüm bu sınırlandırmalarda devir, ortaklık karsısında hüküm ifade etmez. Bu nedenle devralan pay sahipliğinden doğan hakları kullanamaz; genel kurulda pay sahibi sıfatıyla kabul edilmez. Devreden bu hakları kullanmaya devam eder¹⁹¹. Bağlı nama yazılı pay senetlerinde¹⁹², pay sahipliği sıfatının kazanılması için yetkili organın bu talebi bir kararla kabul etmesi gerekir.

Yeni TTK’da “yetkisiz katılma” kenar başlığını taşıyan madde 433, TTK m. 361’e göre daha geniş bir anlatımla düzenlenmiştir. Bu hüküm, oy hakkına ilişkin sınırlamaların, uygulanmaması amacını taşıyan her türlü devri ve bırakmayı madde kapsamında değerlendirme olanağı vermiştir. Buna göre, oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak veya herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak amacıyla payların veya pay senetlerinin devrinin ya da pay senetlerinin başkasına verilmesinin geçersiz olacağı öngörülmüştür. Esas

¹⁸⁶ Şafak Narbay: **Anonim Ortaklıkta Pay Defteri**, Ankara 2003, sh. 151 vd.

¹⁸⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, sh. 655; Teoman Ö., **Bağlı Nama Yazılı Pay**, sh. 52; Yiğit İ. age, sh. 37.

¹⁸⁸ Murat Uğur Aksoy,: **Anonim Ortaklıklarda Teorik Bir Kavram Olarak Bağlı Pay Senetleri**, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, s. 300 vd. (**Bağlı Pay Senetleri**).

¹⁸⁹ Bağlam hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, sh.654 vd.

¹⁹⁰ Bağlamın, nama yazılı pay senetleri yerine çıkarılan ilmühaberler ve çıplak paylar için de konması mümkündür. Ancak hamile yazılı pay senetleri için konulamaz. Bkz. Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, sh. 648.

¹⁹¹ Özer I.; age.,sh. 51.

¹⁹² Ömer Teoman,: **Bağlı Nama Yazılı Pay (Senedi) ve Halka Açık Anonim Ortaklık Kavramı Üstüne Düşünceler**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971– 1982), İstanbul 2000, sh. 45.

sözleşme ile devri tamamen yasak olan nama yazılı pay senetlerinde, devir işlemi ortaklığa karşı ileri sürülemeyeceğinden, devralan kişinin de toplantıya katılma hakkı yoktur. Yargıtay da konu ile ilgili bir kararında¹⁹³ “...şirket ana sözleşmesine göre devri yasak olan pay senetleri, bu yasağa karşın devir edilirse, devir hususu anonim ortaklık bakımından geçersiz olmakla birlikte, devir eden ile devrolan yönünden devir sözleşmesi geçerlidir.” ifadesini kullanarak, şirket açısından böyle bir devrin hüküm doğurmayacağına işaret etmiştir.

Bağlı nama yazılı pay senetlerinde, pay sahipliği sıfatının kazanılabilmesi için ortaklığın pay defterine kayıt talebini kabul etmesi gerekir (TTK m. 417/4, m. 418). Bu durumda devralan, pay sahipliği sıfatını ortaklığa karşı kazanacağından genel kurula katılma ve buna bağlı olan hakları kullanabilir¹⁹⁴.

Miras, karı - koca mallarını yönetime ilişkin hükümler veya cebri - icra yoluyla pay sahipliğinin kazanılması halinde, ortaklığın, pay defterine kayıttan kaçınma yetkisi yoktur (TTK m. 418/4/c. 1)¹⁹⁵. Bu durumda senedi bu yollarla iktisap eden yeni malikler, pay sahipliği sıfatını söz konusu durumların gerçekleşmesi ile birlikte iktisap ederler ve genel kurula katılma hakkını kazanırlar. Ancak yönetim kurulu üyeleri veya pay sahipleri, bu senetleri borsa rayici ile veya böyle bir değer bulunmadığı takdirde kayıt için başvurma tarihindeki gerçek değerleri üzerinden almaya istekli oldukları takdirde anonim ortaklık kayıttan kaçınabilir (TTK m. 418/4/c. 2). Yönetim kurulu üyeleri ve pay sahipleri satın alma haklarını kullandıkları takdirde paydan doğan hakları kullanmaya bu kişiler yetkili olur ve genel kurula katılabilirler¹⁹⁶.

Yeni TTK m. 415/2’de açıkça nama yazılı pay senedi sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurula katılabileceğini düzenlemektedir. Genel kurula katılırken gerçek kişilerin kimlik göstermeleri, tüzel kişilerin temsilcilerinin ise vekâletname ibraz etmeleri şarttır. Anılan bu hüküm yenidir. Gerekçede özellikle pay senedi borsa da işlem gören anonim şirketlerde beyaz ciro ile dolaşımda bulunan nama yazılı hisse senetlerinin sahiplerinin genel kurula katılmalarını sağlamak ve bunu kolaylaştırmak amacıyla öngörülmüştür. Bu anlamda

---

¹⁹³ **Yargıtay 11. HD. 16.09.2003 tarihli ve E: 1840, K: 7853.** Bkz: **Karshoğlu H.,** age, sh. 128.

¹⁹⁴ **Özer I. age.,** sh.52.

¹⁹⁵ **Yiğit I.;age.** sh. 38,39.

¹⁹⁶ **Özer I.: age.,** sh 53 dn: doktrinde yönetim üyeleri veya diğer pay sahipleri tarafından satın alma hakları kullanılana kadar, miras, karı - koca mallarını yönetime ilişkin hükümler veya cebri - icra yoluyla pay sahipliğini kazanan maliklerin pay sahipliği haklarını kullanıp kullanamayacakları konusunda “geciktirici şart” ve “bozucu şart” teorisi olmak üzere iki teori ileri sürülmüştür. “Geciktirici şart teorisi” uyarınca satın alma hakkı kullanılana kadar payı kazanan bu kişiler, paydan doğan hakları kullanamazlar. Satın alma hakkı kullanılmazsa, bu kişilerin paydan doğan hakları kullanabilme imkânı doğar. **Bkz. Pulaşlı H.: Şirketler Hukuku,** sh. 787. Bizimde katıldığımız “bozucu şart teorisi”ne göre ise, senedi bu yollarla iktisap eden yeni malikler kazanma tarihinden itibaren pay sahipliği sıfatını kazanırlar; satın alma hakkı kullanıldığında ise pay sahipliği sıfatları sona erer. Bkz. **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar,** sh. 661; **Dağ Ü.: Oy Hakkının Kazanılması,** sh. 216–217.

uygulamanın ortaya koyduğu önemli bir gereksinim, özellikle pay senetleri borsa da işlem gören anonim şirketlerde pay defteri ile gerçek arasında ki uyumsuzluk dikkate alınarak ve Merkezi Kayıt Kuruluşunun varlığı da göz önüne alınarak ikinci fıkra maddeye eklenmiştir.

Bizde bu düzenlemeyi yerinde buluyoruz. Zira hamiline pay senetlerine yöneltilen eleştiriler bu fıkra için geçerli değildir zira nama yazılı pay senetleri için Merkezi Kayıt Kuruluşunun varlığı da göz önünde bulundurulmuştur. **Yeni TTK’da** “*şirkete karşı yetkili olma kenar başlığını taşıyan*” 426. maddesinde nama yazılı pay senetlerinden bahsetmiştir. Bu madde nama yazılı pay senetlerinden doğan pay sahipliği haklarının pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya pay sahibince yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılacağını öngörmüştür (nama yazılı paylara ilişkin özel düzenlemeler için bakınız: Yeni TTK 492. ve devamı maddeler)¹⁹⁷.

Yeni TTK’ya göre, nama yazılı pay senetlerinin devrinde temel ilke, nama yazılı payların serbestçe devridir. Yeni TTK m. 490 uyarınca, kanunda veya esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, nama yazılı paylar herhangi bir sınırlamaya bağlı olmaksızın devredilebilir. Öte yandan, Yeni TTK m. 490/2 uyarınca hukuki işlemlerde devir, ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devri ile gerçekleşir. TTK m. 416 ise, temel olarak aynı ilkeyi benimsemekle beraber, hukuki işlemle devir ve kanuni devir arasında herhangi bir ayırım yapmazdı. Bu durum, kanuni devirlerde de ciro edilmiş senedin devrinin gerektiği gibi yanlış bir düşünceye ve ifadeye yol açardı. Yeni TTK ile, hukuki işleme vurgu yapılarak, kanunun ifadesi düzeltildi.

Nama yazılı pay devri sınırlamaları Yeni TTK m. 491’de düzenlenmiştir. Bu madde nama yazılı payların devrinde uygulanacak kanuni sınırlamayı düzenler. Bu madde uyarınca, bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar, ancak şirketin onayı ile devrolunabilir. Ancak, devrin miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya yoluyla gerçekleştiği durumlar, bu kuraldan istisnadır. Görüldüğü üzere, nama yazılı payların serbestçe devri kural olmakla beraber, bu kurala bir istisna olarak, bedeli tamamen ödenmemiş paylar bakımından şirketin onayı aranır. Bu halde kanuni bağlam söz konusudur. Böylece, şirketin ödeme gücü yetersiz kişilerle karşı karşıya kalmasının engellenmesi amaçlanır. Ayrıca Yeni TTK m. 491/2 uyarınca, şirket yalnızca devralanın ödeme yeterliliği şüpheliyse ve şirket tarafından talep edilen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilir. Şirket, devralanın ödeme gücü bulunuyorsa, devri onaylamayı reddedemez. Eğer devir miras,

---

¹⁹⁷ Kendigelen A.;Yeni TTK, sh. 519,520.

mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya icra yoluyla gerçekleşmiş ise, şirketin onayı aranmaz.

Yeni TTK m. 492 ise, pay devirlerinde uygulanacak esas sözleşmesel sınırlamayı (sözleşmesel bağlamı) düzenler: Esas sözleşmede nama yazılı payların ancak şirket onayıyla devredilebileceği öngörülebilir. Bu madde ile, esas sözleşmesel pay devri sınırlamaları bakımından geçerli olacak temel kural belirlenir. Söz konusu sınırlamanın, borsaya kote edilmiş ve edilmemiş paylar bakımından tabi olacağı farklı kurallar ise, kanunun izleyen maddelerinde düzenlenir¹⁹⁸.

c. Senede Bağlanmamış (Çıplak) Pay Sahipleri

Anonim ortaklıklarda, payın oluşması için, bu paylar ilgili bir senet çıkartılması zorunlu olmayıp pay, anonim ortaklığın kurulması veya sermayenin artırılması ile (kuruluş ve sermaye artırma prosedürlerinin tamamlanmasını müteakip) kendiliğinden doğar. Oluşmuş olan bu pay, sonradan isteniyorsa bir senede bağlanabilir. Ancak bu bir zorunluluk değildir. Anonim ortaklıklar, pay senedi çıkarmadan da faaliyetlerine bir kısıtlama olmadan devam edebilirler (SerPK hükümleri saklıdır). Elbette ki esas sözleşme ile de bunun aksi kararlaştırılarak pay senedi çıkarmak zorunlu hale getirilebilir¹⁹⁹.

Senede bağlanmamış (çıplak) pay, pay için kıymetli evrak niteliğinde nama ya da hamiline yazılı bir pay senedinin veya geçici ilmühaberinin çıkarılmamış olduğu paylara denir²⁰⁰.

Genel kurul toplantısına katılabilmek için pay sahipliğinin ispatlanması gerekmektedir. Bunun için TTK, nama yazılı pay senetleri için pay defteri tutulmasını öngörmüştür (TTK m. 326, m.417). Kanunda yazılı olmamakla birlikte senede bağlanmamış çıplak paylar ve nama yazılı pay senetleri yerine çıkarılan nama yazılı ilmühaberler de pay defterine yazılmalıdır²⁰¹.

“Pay defteri” kenar başlığını taşıyan **Yeni TTK m. 499**, pay defterine senede bağlanmamış pay ve nama yazılı pay senedi sahipleriyle, intifa hakkı sahiplerinin; ad, soyad,

¹⁹⁸ H. Ercüment Erdem; Yeni Türk Ticaret Kanununda Payın Devrine İlişkin Yenilikler, www.globalenerji.com.tr

¹⁹⁹ Karşoğlu H., age, sh. 135 -136.

²⁰⁰ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 441.

²⁰¹ Pay defterine sadece senede bağlanmamış çıplak pay, nama yazılı pay senedi ve nama yazılı ilmühaber sahipleri yazılır. Hamile yazılı pay senedi sahipleri ve hamile yazılı ilmühaber sahipleri yazılmaz. Bkz. Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 644; Eriş G.: İctihatlı TTK, sh. 1246–1247; Dağ Ü.: Oy Hakkının Kazanılması, s. 173; Kaya A., Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, sh. 299.

unvan ve adresleriyle pay defterine kaydolunacağını kanunen düzenlemiştir. “*Şirkete karşı yetkili olma*” kenar başlığını taşıyan TTK m. 426 ise genel kurula katılma ve buna bağlı hakların kullanılabilmesi için, pay sahipliği sıfatının ispatı bakımından pay defterine kayıtlı olan senede bağlanmamış pay, nama yazılı pay senedi ve ilmühaber sahiplerini esas almış ve bu kişileri hak sahibi kabul etmiştir.

Senede bağlanmamış pay sahipleri de, genel kurula katılma haklarını, TTK’nin 326’ncı ve 417’nci maddeleri kapsamında tutulan pay defterlerindeki kendi kayıtlarının varlığıyla ispat edebilirler. Bununla birlikte pay defterine kayıt işlemi pay sahipliğinin varlığı için bir geçerlilik şartı olarak kabul edilmemiş, yalnızca pay sahipliği açısından bir karine teşkil ettiği kabul edilmiştir. Yapılan kayıt ile pay defterine kaydedilen kişi ortaklık açısından pay sahibi kabul edilir²⁰².

Çıplak pay sahipleri, payın aslen kazanılması halinde, anonim ortaklık tarafından kendiliğinden pay defterine kaydedilirler. Bu nedenle çıplak payın aslen kazanılması halinde, genel kurula katılma hakkına, pay defterinde kayıtlı olan kişi sahiptir (TTK m. 417/4). Çıplak payın devri halinde²⁰³ ise payın yeni sahibi genel kurula katılma hakkına sahip olur. Bunun için devralan, anonim ortaklığa karşı, devri ispat ederek kendisini pay defterine yazdırmalıdır²⁰⁴. Devir, anonim ortaklığa karşı, pay defterine kayıt ile hüküm ifade eder (TTK m. 417). Ancak çeşitli sebeplerle kaydın henüz gerçekleşmediği veya yazım isteminin anonim ortaklığa henüz ulaşmadığı durumlarda da payın yeni sahibi, pay sahipliğini her türlü delille ispat edebilir ve genel kurula katılabilir²⁰⁵.

---

²⁰² Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar*, sh. 645; Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, sh. 729–731; Dağ Ü.: *Oy Hakkının Kazanılması*, sh. 182 vd; Çeker M.: *Hapis Hakkı*, s. 167–168; Kaya A.: *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı* sh. 299, dn. 87. Yargıtay da pay defterindeki kaydın, açıklayıcı nitelikte olduğunu kabul etmektedir. **11. HD., T. 28.01.1987, 6729/349** sa. ka., **11. HD., T. 07.11.1994, 4115/8272** sa. ka. için bkz. **Yiğit İ., age.** sh.35, dn. 124. Nitekim Yeni TTK m. 426 hükmün gerekçesinde de, pay sahipliğinin ispatında, pay defterindeki kaydın sadece bir karine oluşturduğu belirtilmiştir. TTK, Madde Gereççeleri, 426. madde hükmü, www.tbmm.gov.tr.

²⁰³ TTK, sadece senede bağlanmış payların devredilmesine ilişkin hükümlere yer vermiş; çıplak payın devrine ilişkin herhangi bir hüküm getirmemiştir. Ancak bu, çıplak payın devredilemeyeceği anlamına gelmez. Bedelinin tamamı ödenmiş çıplak pay, alacağın temlik hükümlerine göre devredilir ve yazılı sekil şarttır. Bedeli ödenmemiş veya kısmen ödenmiş çıplak payın devri ise, devralan kişinin borcu yüklenmesi anlamına geldiği için temlikname yanında anonim şirketin muvafakati aranır. Anonim ortaklığın muvafakati ile devreden, borcundan kurtulur. Anonim ortaklık, muvafakat verip devralanı pay defterine kaydetmeyi, onun teminat göstermesi koşuluna bağlayabilir (TTK m. 418/3). **Özer I., age.** sh. 50.

²⁰⁴ Eğer pay birden fazla kişiye devredilmişse, ilk temlik geçerli saymak gerekir. Çünkü alacağın temlik bir tasarruf işlemidir ve bu işlem sonucunda, devreden, o hak üzerindeki yetkisini kaybeder; bundan böyle geçerli bir şekilde tasarrufta bulunamaz. Bkz. **M. Kemal Oğuzman, / M. Turgut Öz., Borçlar Hukuku, Genel Hükümler**, İstanbul 2000, sh. 904. Önceki tarihli olan temlik geçerli olacağına göre, genel kurula katılmaya da payı ilk devralan yetkili olacaktır. **Yiğit, age.** sh. 33.

²⁰⁵ **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 643; **Çeker M.: Oy Hakkı**, sh. 133; **Yiğit, age., sh. 32., Özer I., age., sh.51.**

Yeni TTK madde 415/2 hazır bulunanlar listesinde adı bulunan senede bağlanmamış pay sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurula katılabileceğini düzenlemiştir.

d. Oy Hakkından Yoksun Pay Sahipleri

Oy hakkı her paya emredici bir nitelikte tanınmış, vazgeçilmez ve bertaraf edilmez nitelikte bir haktır. TTK'nın kabul ettiği sisteme göre her payın en az bir oy hakkı vardır ve oysuz pay olmaz. Bu paylar sahiplerine oy hakkı ve oy hakkına bağlı, iptal davası açmak gibi hakların dışında ki bütün hakları sağlarlar. Oysuzluklarının sebebi bir taraftan anonim ortaklığın sermaye gereksinimini karşılamak, diğer taraftan da oy gücü dengesini bozmamaktır²⁰⁶ Kanun koyucu, TTK m. 291 ile m. 374'de (Yeni TTK 436) oy hakkından yoksunluk hallerini²⁰⁷ ve m. 329/3'de (Yeni TTK madde 379, 382, 383, 384, 389) oy hakkının donmasını düzenlemiştir²⁰⁸.

Oy hakkından yoksun pay senedi sahiplerine oy hakkı bahşetmeyen, buna karşılık kar payından ve anonim ortaklık arzu ederse tasfiye bakiyesinden imtiyazlı olarak yararlanma hakkı sağlayan, ayrıca diğer pay sahipliği haklarını da veren (genel kurula katılma ve buna bağlı hakların kullanımı; müzakerelere katılma, öneride bulunma, bilgi alma hakkı gibi) senetlerdir²⁰⁹. Bazı hallerde, oy hakkından yoksun pay sahiplerinin genel kurula katılması kaçınılmaz bir zorunluluk olarak ortaya çıkar. Örneğin, yönetim kurulu üyelerinin, haklarındaki ibra kararlarında oy kullanma hakları yoktur. Bununla birlikte, pay sahiplerini aydınlatmak ve genel kurulun gereği gibi işlemesini sağlamak için toplantıda bizzat hazır bulunmakla yükümlüdürler (TTK m. 375)²¹⁰.

Buna karşılık oy hakkının donduğu hallerde (TTK m. 329/3/c. 2), oy hakkının yanı sıra genel kurula katılma ve ona bağlı olan haklar da kullanılamaz²¹¹. Aslında bu paylar genel kurulda temsil edilmezler. Bu durumda ne pay sahibi ne de yetkili temsilci genel kurulda oy hakkı kullanmaya yetkili değildir²¹².

TTK m. 329/1, anonim ortaklığın kendi paylarının mülkiyetini kazanması veya onların rehin alınması sonucunu doğuran sözleşmeleri geçersiz saymakta, ancak aynı

²⁰⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 452,453.

²⁰⁷ Oy hakkından yoksunluk için bkz. Bölüm III Madde D-1.

²⁰⁸ Oy hakkının donması için bkz. Bölüm III Madde D-2.

²⁰⁹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 453.

²¹⁰ Yiğit İ.;age.,sh. 48, Teoman Oy Hakkından Yoksunluk, 174 vd.

²¹¹ Teoman Ö.: Oy Hakkından Yoksunluk, sh. 174.

²¹² Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.988, Çeker M.: Oy Hakkı, sh.198-199.

maddede bu kurala bazı istisnalar da getirmektedir. Devralmanın geçerli olduğu bu istisnai hallerde edinilen paylar, genel kurulda temsil edilmez ve bu duruma “oy hakkının donması” denir. TTK m. 329/3/c. 2, bu kuralı, “ortaklıkça devralınan payların genel kurulda temsili caiz değildir” şeklinde ifade etmiş ve oy hakkının bizzat ortaklık yöneticileri veya temsilciler aracılığıyla kullanımını yasaklamıştır. TTK, temsil yasağından söz etmiş olmasına karşılık, kural, aynı zamanda katılma ve ona bağlı hakları da içerir. Bu nedenle, anonim ortaklığın bu paylara ilişkin olarak genel kurula katılması veya katılma hakkına bağlı olan hakları kullanması mümkün değildir²¹³.

SPK m. 14/A ile oydan yoksun paylar düzenlenmiştir. Anonim ortaklık, ana sözleşmede hüküm bulunmak koşuluyla, kar payı imtiyazı sağlayarak, oydan yoksun paylar ihraç edebilecektir. Bu maddeye dayanılarak Sermaye Piyasası Kurulunun Yayımladığı Seri I No: 30 sayılı tebliğ m. 17 ye göre, oydan yoksun pay senedi sahipleri, esas sözleşme de hüküm bulunmak kaydıyla, genel kurula oy hakları bulunmaksızın katılabilir ve görüş açıklayabilirler²¹⁴.

Tebliğ m.5 göre, oydan yoksun pay senetleri hamiline ya da nama yazılı olarak çıkarılabilirler. Hamiline yazılı pay senetlerinde bir hafta önceden ortaklığa tevdi, nama yazılı pay senetlerinde pay defterine kayıt ile genel kurula katılabilirler. Bu senetlerde bağlam hükümleri uygulanmaz²¹⁵. (Tebliğ m. 5).

Yeni TTK 436. madde bazı değişikliklerle TTK m. 374’ün yerini almıştır. Böylece içtihatlar ve öğretide ki birikim korunmuştur. Oydan yoksunluğa sebebiyet veren hallerin içine, pay sahibinin, karı veya kocasının, alt ve üst soyunun ortağı oldukları şahıs şirketleriyle, hâkimiyetleri altında ki sermaye şirketleri de dâhil edilmiştir. Oydan yoksunluğa, yeni kanun açısından daha kapsamlı olarak oydan yoksunluk başlığı altında değinilmiştir.

---

²¹³ **Ömer Teoman: “Şirketçe Devralınan Payların Umumi Heyette Temsili Caiz Değildir>> Kuralının (TK m. 329, f. 3, c. 2) Anlamı, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000, sh. 262;(TTK 329’un Anlamı).**

²¹⁴ Pay sahiplerine vazgeçilemez şekilde tanınan genel kurula katılma hakkının ve buna bağlı hakların kullanılabilmesi sonucunu doğuracak nitelikte olan, oydan yoksun pay sahiplerinin genel kurula katılmasını esas sözleşme de hüküm bulunması şartına bağlayan hüküm, oydan yoksun pay sahipleri esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasa da genel kurula katılma ve görüş açıklama haklarını kullanabilmelerine engel teşkil etmemelidir. Bkz. **Yiğit İ., age**, s. 50.

²¹⁵ **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 453.

2. Toplantıya Katılma Hakkına Sahip Olan Diğer Kişiler

Anonim ortaklıklarda ki paylar, ister nama veya hamiline yazılı olsun, isterse çıplak pay olsun, ticarî hayat içerisinde bazı hukukî işlemlerin konusunu teşkil edebilirler. Bu paylar rehnedilebilir, haczedilebilir veya pay üzerinde intifa hakkı kurulmuş olabilir. Bu tip hukukî işlemlere maruz kalmış paylar ile ilgili, genel kurul toplantısına kimin, hangi esaslara göre katılacağı TTK m. 360/3'b.1 ve 2 ile f.4'te düzenlenmiş olup, bunun dışında pay sahibi olmayan bazı kişilere de genel kurul toplantısına katılma hakkı tanınmıştır²¹⁶.

TTK m. 360/4'e göre, üzerinde intifa hakkı bulunan pay senetlerinden²¹⁷ doğan oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. İntifa hakkı sahibi, oy hakkını kullanırken pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyet ölçüsünde gözetmek zorunluluğu altındadır; aksi halde pay sahibine karşı sorumlu olur. TTK' da intifa hakkının anonim ortaklık payı üzerinde ne şekilde kurulacağı konusunda bir düzenleme bulunmamakla beraber genel olarak MK 795'inci maddesine göre mülkiyetin devrine ilişkin esasların uygulanması gerektiği kabul edilmiştir²¹⁸.

İntifa hakkı sahibinin senet üzerindeki hakları kullanabilmesi için, intifa hakkının ortaklık pay defterine kaydı ile ilgili olarak²¹⁹ doktrindeki bir kısım yazarlar²²⁰, intifa hakkı sahibinin yönetime ilişkin hakları kullanabilmesi için pay defterine kaydı zorunlu görmüşlerdir. Doktrinde büyük çoğunluğu oluşturan yazarlar ise²²¹; intifa hakkının kurulması açısından pay defterine kaydın zorunlu olmadığını, ancak yönetime ilişkin hakların, özellikle de oy hakkının, intifa hakkı sahibine tanınması nedeniyle pay defterine kaydın, intifa hakkının ortaklığa karşı ileri sürülmesinde yararlı olacağı görüşündedirler. İntifa hakkının

²¹⁶ Karşoğlu H., age., sh.140-141

²¹⁷ Pulash H., Şirketler, sh. 318-319; Çeker M.: Oy Hakkı, sh. 166-168.. Bkz. Özer I., age., sh. 62

²¹⁸ Bağlı nama yazılı pay senetlerinde, senedin mülkiyetinin devri yeterli değildir; intifa hakkının kurulabilmesi için ayrıca, ortaklık yönetim kurulunun onayı alınması gerekir. Kendigelen A.: İntifa Hakkı, sh. 104. Yargıtay bir kararında "aksine düzenleme olmadıkça intifa hakkının, hak sahibine, konusu üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlayacağına" işaret etmiştir. Yargıtay 3. HD. 03.07.2003 tarihli ve E: 5183, K: 9068 sayılı kararı. Karşoğlu H.; age., sh.141dn.

²¹⁹ İntifa hakkı sahibinin kendisini pay defterine kaydettirme imkânı varsa da, hukuken böyle bir hakkı olmadığına işaret edilmektedir. İntifa hakkı, sahibine ancak bu hakkın kendisine tanıdığı hak ve yetkileri verir. Pay defterine kayıt bu yetkilerden değildir. Abuzer Kendigelen.: Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1997, sh. 102-103. İsviçre Hukukunda BK m. 686 hükmünün yeni şekli ile intifa hakkı sahiplerinin de pay defterine kaydedileceği ve ortaklığa karşı ancak bu kayıtlı kişilerin intifa hakkı sahibi sayılacağı hükmüne bağlanmıştır. Bkz: Korkut Ö.: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi, sh. 93.

²²⁰ Arslanlı H.: Anonim Şirketler, C. I, sh. 168; İmregün O.: Anonim Ortaklık, sh. 372; Çevik O.N.: Anonim Şirketler, sh. 787.

²²¹ Kendigelen A.: İntifa Hakkı, sh. 103 vd; Teoman Ö.: İntifa Senetleri, sh. 58; Hamdi Yasaman: Menkul Kıymetler Borsası Hukuku, İstanbul 1992. sh. 39; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 584; Hüseyin Ülgen: Anonim Ortaklıklarda Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Halinde Oy Hakkının Malik Tarafından Kullanılmasını Öngören Sözleşmenin Geçerliliği, İkt. Mal. 1977, C.XXIII, sh.495 (İntifa Hakkı), Tekil F.: Anonim Şirketler, sh. 297; Pulash H.; Şirketler Hukuku, sh. 48.

kurulabilmesi ve intifa hakkının sağladığı hakların kullanılabilmesi için pay defterine kayda gerek olmadığını, intifa hakkının ortaklığa karşı ileri sürülebilmesi için herhangi bir yolla bildirim ve hak sahipliğinin ispatının yeterli olduğunu savunan yazarlarda bulunmaktadır²²².

Oy hakkı sadece genel kurula toplantısında kullanılabilirdiğinden, intifa hakkı sahibi genel kurul toplantısına katılma ve buna bağlı hakları kullanma hakkına sahiptir²²³. Bununla birlikte, oy hakkını kullanmasa da pay sahibinin de genel kurul katılma hak ve yetkisi devam etmektedir. Pay sahibi, ancak bu şekilde intifa hakkı sahibinin oyunu kendi menfaatleri doğrultusunda kullanıp kullanmadığını tespit edebilir²²⁴. Oy hakkının intifa hakkı sahibine verilmesinin sebebi intifa hakkının niteliği gereği payın yönetiminin intifa hakkı sahibine ait olmasıdır.

TTK m. 360/4 intifa hakkı sahibinin oy hakkını kullanma yetkisini haiz olduğunu ancak malike karşı menfaatleri hakkaniyete uygun olarak kullanmamasından sorumlu olduğunu belirtmektedir. Bu hüküm emredici bir hüküm olmadığından, intifa hakkı sahibi ile pay sahibi arasında yapılacak bir sözleşmeyle veya esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, oy hakkının pay sahibi tarafından kullanılacağı da kararlaştırılabilir²²⁵. Aksi düzenleme esas sözleşme dışında bir sözleşme ile yapılmışsa, bu sözleşmenin geçerli olabilmesi için esas sözleşme de hüküm bulunması şart değildir²²⁶.

Hamile yazılı pay senetleri üzerinde rehin hakkı kurulduğu, bunların tevdi edildiği veya ariyet olarak verildiği hallerde ise TTK m. 360/3 uyarınca oy hakkı pay sahibine aittir. Dolayısıyla genel kurul toplantısına katılma hakkını da söz konusu hak sahipleri değil, pay sahibi kullanır. Ancak bu kişilere yazılı şekilde temsil yetkisi verilmesiyle, ilgili hak sahiplerinin genel kurula katılmaları ve pay sahibinin temsilcisi sıfatıyla, onun menfaatlerine ve talimatlarına uygun şekilde genel kurulda oy kullanmaları sağlanabilir (TTK m. 360/3/b. 1 ve 2)²²⁷ Ariyet olarak verilen veya rehnedilen payların zilyedi, bu paylara oy hakkını kullanmak aracılığı ile sahip olmaz. Aksi anılan müesseselerin esasına aykırılık teşkil eder²²⁸.

---

²²² Bkz: **Kendigelen A.: İntifa Hakkı**, sh. 104 vd; **Yargıtay 11 HD. 10.01.1987 tarihli ve E:7332 K:672 sayılı kararı**.

²²³ **Ayşe Nur Berzek, Anonim Ortaklıkta Pay Üzerinde İntifa Hakkı Sahibinin Oy Hakkı ve Oy Hakkına Bağlı Diğer Haklar**, AÜEHFD, C. VI, S. 1-4, Erzincan 2002, sh. 225; **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh 544.

²²⁴ **Ömer Teoman: Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971-1982), İstanbul 2000, sh. 341. **Özer I.,age.**, sh. 63.

²²⁵ **Ülgen H.: İntifa Hakkı**, sh.493,**Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 559; **Çeker M, Oy Hakkı**, sh. 172-173; **Teoman Ö.: İntifa Hakkı**, sh. 338.

²²⁶ **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 559.

²²⁷ **Yiğit İ.,age.**,sh. 59.

²²⁸ **Karshoğlu H.: age.** sh 145.

Bütün bunlar göz önüne alındığında sonuç olarak denilebilir ki, pay sahibi olmayan intifa hakkı sahibinin genel kurula katılma hakkının olduğu; bunların dışında rehneden, üçüncü kişiye ariyet olarak verilen veya tevdi edilen paylarda, hapis hakkı²²⁹ kurulmuş pay zilyedinin genel kurula katılma dolayısıyla da oy hakkına sahip olmadığı söylenebilir.

Yeni TTK da “Birden çok hak sahibi” kenar başlığını taşıyan 432. maddenin ikinci fıkrası, TTK m. 360/4 hükmü değiştirilmeksizin aynen kaleme alınmıştır. Buna göre, *“bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde, aksi kararlaştırılmamışsa, oy hakkı, intifa hakkı sahibi tarafından kullanılır. Ancak intifa hakkı sahibi, pay sahibinin menfaatlerini hakkaniyete uygun bir şekilde göz önünde tutarak hareket etmemiş olması dolayısıyla pay sahibine karşı sorumludur.”***Yeni TTK madde 427/2 de** *“hamiline yazılı pay senedini, rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödüllü sözleşmesi ve benzeri sözleşmeler sebebiyle elde bulunduran kimse, **pay sahipliği haklarını, ancak pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirilmişse kullanabilir.*** Bu fıkra sahibinin zilyetliğinde bulunmayan hamiline yazılı pay senetlerine ilişkin temsil yetkisinin yazılı bir belge ile verilebileceğini hükme bağlamaktadır.

Yeni TTK madde 432/1’e göre, bir pay, birden çok kişinin ortak mülkiyetinde ise bunlar içlerinden birini veya üçüncü bir kişiyi, genel kurulda paydan doğan haklarını kullanması için temsilci olarak atayabilirler. Hüküm TTK 360/4. fıkrasının tekrarı niteliğindedir. Dolayısıyla pay sahipleri dışında toplantıya katılacaklar açısından Yeni TTK ile getirilen bir yenilik yoktur. Yeni TTK da yer alan düzenlemeler mevcut kanunun tekrarı niteliğindedir.

Moroğlu Yeni kanunun 432. maddesi ile ilgili olarak 2. fıkrasını takiben pay üzerinde kısmen mülkiyet ve kısmen de intifa hakkı bulunması halinde birinci fıkra hükmünün uygulanması gerektiğini ve bununda ilgili maddeye üçüncü fıkra olarak eklenmesi gerektiğini belirtmektedir²³⁰.

3. Temsil Yetkisi Kullanılarak Genel Kurula Katılma ve Oy Kullanma

²²⁹ 11. HD. 7.3.1997 tarihli ve 6475/1468 sayılı kararında (Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 560) payın üzerinde hapis hakkı bulunması halinde genel kurula katılma ve oy hakkının hapis hakkı sahibine ait olduğunu hükme bağlamıştır. Bu karar katılma olanağı yoktur.

²³⁰ Moroğlu E.,Değerlendirme ve Öneriler, sh. 188.

Oy hakkı kural olarak maddi açıdan hak sahibi tarafından kullanılır. Ancak temsilci tarafından da kullanılması yasaldır. TTK m. 360/2 oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasına imkân vermiştir. Buradan hareketle genel kurula katılma hakkının bizzat pay sahibi tarafından kullanılmasında geçerli olan ilkelerin temsilci aracılığıyla kullanmada da aynen yürütüleceğinin kabul edilmesi gerekir. Statüsü müsait olan tüzel kişide temsilci olabilir. Temsilci aracılığıyla genel kurula katılma TTK m. 360/3 ve Kom. Yön. m. 21, 23 de düzenlenmiştir. Halka açık anonim ortaklıklarda da genel kurula temsilci aracılığıyla katılmada bu hükümler uygulama alanı bulacaktır. SPK seri: IV No: 8 sayılı “*Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği*” ile konuyu düzenlemiştir²³¹. Bu tebliğ halka açık anonim ortaklıkların genel kurullarında vekâleten oy kullanma ve davet yoluyla vekâlet toplanmasında uygulanır. Kanuni temsilci aracılığıyla oy kullanma genel hükümlere tabidir²³². Biz tezimizde bu tebliğin ayrıntılarına değinmeyeceğiz.

Temsilcinin genel kurula katılma hakkı da vazgeçilmez haklardandır²³³. TTK 360/2’nci maddesindeki serbestlik nedeniyle temsilci aracılığı ile toplantıya katılma ve oy kullanma hakkının bertaraf edilemeyeceği veya temsil zorunluluğu getirilemeyeceği kabul edilmekte olup²³⁴, pay sahibi dilediği takdirde bir sebebe ihtiyaç duymadan temsilci atayabilmeli veya bizzat katılma hakkını kullanabilmelidir²³⁵. Temsilcinin kişiliğine ilişkin olarak, bazı sınırlandırmaların getirilebilmesi mümkündür. Esas sözleşme ile temsilcinin pay sahibi olma zorunluluğu getirilebilir²³⁶. Esas sözleşme hükümlerine aykırı olarak pay sahibi tarafından temsilci tayin edilmişse temsilcinin kişiliğine itiraz edilebilir. Bu durumda pay sahibinin bizzat genel kurula katılması veya şartlara uyan bir başka kişiyi temsilci olarak tayin etmesi gerekir²³⁷. Ancak, oy kullanma da temsilci yasağı veya temsilci zorunluluğu öngören

---

²³¹ 1- (19.12.1996 tarihli ve 22852 sayılı Resmi Gazete’de “Seri: IV, No: 8 Sayılı Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği’nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliği” Seri: IV, No: 21 yayımlanmıştır.)2- (6.6.2003 tarihli ve 25130 sayılı Resmi Gazete’de “Halka Açık Anonim Ortaklıklar Genel Kurullarında Vekâleten Oy Kullanılmasına ve Çağrı Yoluyla Vekâlet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği’nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ” Seri: IV, No: 30 yayımlanmıştır.)3- (2.9.2009 tarihli ve 27337 sayılı Resmi Gazete’de “Çağrı Yoluyla Ortaklık Paylarının Toplanmasına İlişkin Esaslar Tebliği” Seri: IV, No: 44 yayımlanmıştır.

²³² **Yiğit İ.,age.**, sh. 61

²³³ **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh.: 542-543, 561-564.

²³⁴ **Deryal Y: Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Kararlarının Hukukî Niteliği** sh. 392; **Doğrusöz A.B: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısı**, sh. 18.

²³⁵ **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 532.

²³⁶ **Yiğit İ: age.** sh. 61.

²³⁷ **Yiğit İ.;age.** sh. 62.

ya da hakkın özüne dokunur biçimde oyun temsilci aracılığıyla kullanılmasını kısıtlayan esas sözleşme düzenlemeleri, geçerlilik kazanamaz²³⁸

Temsilciler aracılığı ile genel kurula katılma, temsilcinin niteliğine göre bireysel temsil, halka açık anonim ortaklıklarda vekâlet toplayanlar aracılığı ile temsil, kanunî temsil, müşterek temsil²³⁹ ve elektronik ortamda temsil olarak bir ayrıma tâbi tutulmuş olup, bu ayrımda temsilcilik sıfatı ön plana çıkartılmıştır. Biz konuyu genel kurul kararının alınması açısından genel hatları ile ele alacağız. Ancak elektronik ortamda temsil ve kurumsal temsil aşağıda ayrıca ele alınacaktır.

Senede bağlanmamış paylar ve nama yazılı pay senetleri için temsil yetkisinin yazı ile verilmesi şarttır. Yazılı şekil geçerlilik koşuludur²⁴⁰. Temsil yetkisi belgesinin, anonim ortaklığın pay defterinde kayıtlı malik tarafından imzalanması ve temsilciyi göstermesi şarttır. Esas sözleşmede daha ağır bir şekil şartı getirilip getirilemeyeceği tartışmalıdır. Ancak kanaatimizce yetki verilmesini güçleştiren şekil şartı geçerli sayılmamalıdır.

Açık temsil, TTK m. 360’da öngörülen şekle uygun olarak yazılı bir temsil belgesi vasıtasıyla pay sahibi tarafından temsilci tayin edilmesine denir. Bu durumda temsilci, ortaklığa karşı bu sıfatını ispat etmek suretiyle kendisine yetki veren pay sahibinin adına ve onun talimatları doğrultusunda oy kullanır²⁴¹. Nama yazılı olan paylarda ve senede bağlanmamış çıplak paylarda açık temsil geçerlidir²⁴².

Hamiline yazılı pay senetlerinde temsil yetkisinin verilmesinin anonim ortaklığa karşı kanıtlanması çok basittir. Çünkü TTK m. 360 f.3’e göre “hamiline yazılı hisse senedinin zilyedi olduğunu ispat eden kimse şirkete karşı rey hakkını kullanmaya salahiyetlidir” bu kural gereğince temsilci sadece zilyet olduğunu ispat etmelidir²⁴³. Zilyetliğin devri sonunda zilyet olduğunu ispat eden kişi ayrıca bir işleme gerek kalmaksızın genel kurul toplantısına katılabileceği için temsil gerçekleşmiş olmaktadır. Uygulamada “*meşru hamil görüntüsü sağlayan devir*”²⁴⁴ adı verilen ve öncelikle hamile yazılı pay senetlerinde sıkça kullanılan

²³⁸ Saka Z.;age.,sh. 138.

²³⁹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 562 vd; Çeker M.: Oy Hakkı, sh. 267 vd; Mehmet Helvacı; “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik” Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklık Genel Kurullarının Yapılması (İlgili Mevzuatla Birlikte) İstanbul, Beta Basım Yayım, 1997, sh. 50 vd. (Genel Kurul). Yiğit İ.; age., sh. 63 vd.

²⁴⁰ Çeker M.: Oy Hakkı , sh. 264; Doğrusöz A.B: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısı, sh. 19, Tekinalp(Poroy/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 563.

²⁴¹ Çeker M.: Oy Hakkı, sh. 263; Yiğit İ.: age. sh. 62, dn. 240.

²⁴² Çeker M.: Oy Hakkı, sh. 263.

²⁴³ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 565. Asuman Turanboy; Anonim Ortaklıklarda Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Hissedarlara Çağrı Yoluyla Oyda Vekâlet, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/297/2733.pdf>

²⁴⁴ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 566.

gizli temsilde, pay sahibi, yazılı bir temsil belgesi vermek yerine pay senetlerinin zilyetliğini temsilciye devreder. Böylece pay sahibi adına genel kurula katılarak oy kullanan temsilci, ortaklığa karşı pay sahibi sıfatıyla hareket eder. Ancak temsilci, iç ilişkide pay sahibinin hesabına hareket ettiğinden, yine onun talimatları doğrultusunda oy kullanmakla yükümlüdür²⁴⁵. Anonim ortaklık esas sözleşmelerinin hamiline yazılı pay senetleri ile ilgili kanıtlama için, zilyetlik geçirilmesini zorlaştırıcı hükümler getirmeyecekleri, çünkü güçleştirmenin bu senetlerin niteliğine aykırı düştüğü ileri sürülür²⁴⁶

Kom Yön. göre; kapalı ve halka açık anonim ortaklıklarda nama yazılı pay senedi sahipleri temsilci tayin ederken, vekâletnameyi notere tasdik ettirmeli ya da vekâletnameye noter tarafından onaylanmış bir imza sirküleri eklenmelidir²⁴⁷. TTK'nin 360. maddesi ise temsilci tayininin yazılı şekilde yapılmasını hükme bağlanmıştır²⁴⁸. Temsilcinin noter tarafından onaylanmış bir vekâletname ile atanması kuralı uygulamada ciddi şekilde eleştirilmekle beraber, diğer taraftan da genel kurul toplantılarının sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlayabileceği için, amaca uygun olduğu öne sürülmüştür²⁴⁹. Kanaatimizce, Komiser Yönetmeliği 21'inci maddedeki düzenlemenin yerinde olmadığı görüşüne katılıyoruz. Ancak Yargıtay bazı kararlarında Komiser Yönetmeliğine atıf yapmakta olup konu ile ilgili bir kararında “*genel kurul toplantısına usulince çağrılmasına rağmen vekillerin 22720 sayılı yönetmelik hükümlerine uygun vekâletnameler ibraz edememesi nedeniyle toplantıya kabul edilmemesinde bir usulsüzlük yoktur.*” ifadesini kullanmış ve Komiser Yönetmeliği 21'inci maddesinin uygulanması gerektiğine karar vermiştir²⁵⁰.

TTK'da Temsil yetkisinin ne kadar süre için geçerli olduğuna dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle pay sahibi, serbest iradesiyle temsilcinin bu yetkisinin ne kadar süreyle geçerli olacağını belirleyebilir ve temsil belgesine işaret edebilir. Temsil belgesinde bu yönde bir hüküm yoksa temsil yetkisinin ilgili genel kurul toplantısıyla sınırlı olduğunu kabul etmek gerekir²⁵¹. Ancak bir genel kurul toplantısının devamı, toplantı kapatılmaksızın

²⁴⁵ Teoman Ö.; *Oy Hakkından Yoksunluk*, sh. 192–193; Dağ Ü.; *Oy Hakkının Kazanılması*, sh. 124; Çeker, M.: *Oy Hakkı*, sh. 263.

²⁴⁶ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), *Ortaklıklar*, sh. 566.

²⁴⁷ Helvacı M.: *Genel Kurul*, sh. 15 vd., Yiğit İ., *age.* sh. 63; Pulaşlı H.: *Şirketler Hukuku*, sh. 312. Helvacı, Komiser Yönetmeliğinde, getirilen noterden tasdik şartının uygulamada pratikliği önleyeceği, açık durumlarda temsilci atamayı zorlaştıracağı gerekçesi ile karşı çıkmaktadır. Yiğit ise Kom. Yön. de bulunan bu hükmün, BK m. 386 ve m. 11'e aykırılık teşkil ettiğini, BK'nın vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlerinde (BK m. 386–398) vekâletin şekline ilişkin açık bir düzenlemenin de bulunmadığına işaret ederek BK m. 11 gereği sözleşmenin geçerliliğinin, kanunda açıklık olmadığı takdirde hiçbir şekilde tâbi olamayacağını ileri sürmüştür.

²⁴⁸ Yürürlüğe girmemiş Yeni TTK da mevcut kanuna paralel hükümler kabul edilmiştir.

²⁴⁹ Korkut Ö.: *a.g.e.* sh. 92.

²⁵⁰ Yargıtay 11. HD. 22.01.2001 tarihli ve E: 9458, K: 320 sayılı kararı (Karşlıoğlu H., *a.g.e.*, sh.151dn.)

²⁵¹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar*, sh. 568; Çeker M.: *Oy Hakkı*, sh. 275, Özer I., *age.* sh. 70. Saka Z.; *age.*,sh. 140.

ara verilecek oturumlar biçiminde sürmesini anlatır. Yoksa bir genel kurul toplantısının devamı, sonraki bir genel kurul toplantısı olamaz. Nitekim Kom. Yön. m. 23/2 ve Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 10/1 hükümlerinde de aynı esas benimsenmiştir. Buna göre, temsil belgeleri ait oldukları toplantı ve hukuken bu toplantının devamı sayılan genel kurul toplantıları için geçerlidir. Gündemin değiştirilmemesi kaydıyla yetersayının yokluğu, azlığın talebi veya genel kurulun kararıyla yahut herhangi bir nedenle toplantının ertelenmesi halinde yapılacak toplantılar hukuken önceki toplantının devamı sayılır (Kom. Yön. m. 23/3)²⁵².

Temsil yetkisi, pay sahibi tarafından her zaman geri alınabilir. Bu halde temsilcinin genel kurul toplantısına katılmasının engellenmesi için temsil yetkisinin geri alınmış olduğu anonim ortaklığa derhal bildirilmelidir (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 10/2).Temsil yetkisi, geçerlilik süresinin tamamlanmasıyla da sona erer. Ayrıca hukuksal bir işlemde doğan temsil yetkisi, temsil edilece her zaman sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Öte yandan bu yetki, tersi iki tarafça kararlaştırılmış veya işin niteliğinden anlaşılması olmadıkça, temsilcinin veya temsil edilenin ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi ya da ikisinden birinin veya her ikisinin iflasına karar verilmesi ile sona erer²⁵³.

Anonim ortaklıkta temsilcinin genel kurula katılması ve genel kurulda oy kullanabilmesi için temsilci olduğunu anonim ortaklığa karşı ispatlaması gerekir. Bu amaçla nama yazılı pay senetlerinde, pay defterinde ad ve soyadı yazılı olan pay sahibi tarafından imzalanmış olan yazılı bir temsil belgesinin genel kurul toplantı başkanlığına ibraz edilmesi gerekli ve yeterlidir²⁵⁴. Ayrıca temsilci aracılığı ile oy kullanıldığından, alınan kararın geçerli olabilmesi için, temsilciler ile temsile bağlanan sermaye miktarlarının hazır bulunanlar listesine kaydedilmesi gerekmektedir²⁵⁵.

Genel kurul başkanı temsilcilerin temsil belgesinde yer alan kişi olup olmadıklarını incelemekle görevlidir. Kom. Yön. ilgili maddesi komiseri, asaleten veya temsilci olarak genel kurula katılanların, gerektiğinde kimlik kontrollerini yapmakla görevlendirmiştir. Bu durumda komiser ile genel kurul toplantı başkanı arasında bir anlaşmazlık ortaya çıkarsa,

---

²⁵² Saka yönetmeliğın bu hükmüne katılmamaktadır. Zira önceki genel kurul toplantısı herhangi bir nedenle kapatıldıktan sonra, başka bir tarihte ve belki başka bir yerde yapılacak sonraki genel kurul toplantısı ayrı bir oluşumdur. Toplantı yeter sayısı yoksa, genel kurul toplantısı açılmayıp, yapılmamış olacaktır. Yapılmamış bir toplantının da devamı olamayacaktır. **Saka Z.;age.**,sh. 140.

²⁵³ **Saka Z.;age.**,sh. 140,141.

²⁵⁴ **Özer I.:** age. sh. 70; **Çeker M.:** **Oy Hakkı**, sh. 270-271; **Erdoğan Moroğlu:** **Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmesi**, Ankara 1996, sh. 74-75 (**Oy Sözleşmeleri**).

Nama yazılı pay senetleri için pay defterindeki kayıtlar bildirci nitelikte oldukları ve aksi ispatlanabilir bir karine teşkil ettikleri için adı pay defterinde bulunmayan gerçek pay sahibine bu sıfatını yönetim kuruluna ispat etme hakkı tanınmalı ve temsil belgesi düzenleme imkânı verilmelidir. Yönetim kurulu, TTK m. 375 uyarınca bu tür iddiaları değerlendirmek zorundadır. Bu durumda temsil belgesini, gerçek pay sahibi olduğunu ortaklığa karşı ispat eden kişi imzalayabilir. Bkz. **Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 565.

²⁵⁵ **Karshoğlu H., a.g.e.** sh.151

başkanın görüşü üstün tutulur ve uygulanır. Bu durumda komiser çekince koyarak tutanağı imzalamalıdır²⁵⁶.

Yeni TTK açısından ise temsil yetkisi ile ilgili olarak temsilcinin genel kurula katılma yetkisi ve buna bağlı hakları kullanması, esasında Yeni TTK m. 425 ve izleyen maddelerinde düzenlenmiştir. Aşağıda yeni kanun açısından konuyla ilgili olarak getirilen düzenlemelere yer vereceğiz.

Yeni TTK m. 425; *Pay sahibi, paylarından doğan haklarını kullanmak için, genel kurula kendisi katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilcisi olarak genel kurula yollayabilir. Temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir.* Buna göre; Yeni TTK m. 425 ile temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükümlerinin geçersiz olacağı kanunen de düzenlenmiştir. Pulaşlı²⁵⁷ bu hükme rağmen kapalı tip anonim şirketlerde pay sahibi olmayan temsilciler vasıtasıyla oy hakkının kullanılmasının sınırlandırılabilmesi gerektiğini belirtmiştir²⁵⁸.

Yeni TTK m. 427/1, temsilcinin talimata uyma yükümlülüğünü açıkça düzenlemiştir. Buna göre, *“katılma haklarını temsilci olarak kullanan kişi, temsil edilenin talimatına uyar. Talimata aykırılık, oyu geçersiz kılmaz. Temsil edilenin, temsilciye karşı hakları saklıdır”*. Bu hüküm kurumsal temsil için de, istisnalar saklı kalmak üzere geçerlidir (Bkz. Yeni TTK m. 428, m. 429)²⁵⁹. Yukarıda mevcut kanunda belirtilen hükümler gereğince, yazılı şekilde hazırlanan temsil belgesi, genel kurul toplantı başkanlığına ulaşmış olduğundan, toplantı başkanının temsil belgesinde yazan talimatları dikkate alması gerekir. Toplantı başkanlığınca varsa temsil belgesinde belirtilen talimatlara aykırı davranıldığı bilmesi veya bilinmesinin gerekmesi durumunda, genel kurul kararına etkisi olduğu sürece genel kurul kararının iptali söz konusu olabilecektir²⁶⁰. Yeni kanun bu görüşün aksini düzenlemiştir. Temsil edilenin temsilciye karşı haklarını saklı tutmakla birlikte talimata aykırılığın oyu geçersiz kılmayacağını hükme bağlamıştır. Bize göre bu yönde ki bir düzenleme, yazılı olan ve oy kullanmaya yönelik talimatları içeren temsil belgesinin, toplantı başkanlığınca toplantı sırasında elinde bulundurulmasını anlamsız hale getirmektedir.

---

²⁵⁶ Ersin Çamoğlu, Ticaret Bakanlığı Komiserinin Genel Kurul Toplantısının Açılmasına İzin Vermekten Kaçınma Yetkisi, İkt. Mal., C. 22, S. 9, 1976, sh. 364–365.

²⁵⁷ Hasan Pulaşlı Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması, Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan, Ankara 2006, sh. 792–793 (Özer I.: age.,sh. 66 dn. naklen)

²⁵⁸ Özer I.: age. sh. 69.

²⁵⁹ Özer I.,age. sh. 68.

²⁶⁰ Çeker M.; Oy Hakkı, sh. 273, 274; Simge Sertoğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Oy Hakkının Kullanılmasında Sınırlamalar, Yüksek Lisans Tezi, AÜSBE, Ankara 2007, sh. 47 vd.; www.belgeler.com

Yeni TTK’ da ki temsilci tanımlarından farklı olarak **“tevdii temsilcisi”** müessesesini öngörmüştür. Pay senetlerinin saklanmak için bankalara, saklama kuruluşlarına ve aracı kurumlara tevdi edilmesi halinde, pay senetlerinden doğan genel kurula katılma ve buna bağlı haklar, tevdi eden ile tevdi edilen arasındaki ilişkinin niteliği ve amacı gereği veya alınan özel ya da genel bir temsil yetkisine dayanılarak tevdi olunan tarafından kullanılabilir. Tevdi ilişkisi dolayısıyla temsilci olan kişiye **“tevdii temsilcisi”** denilir. Temsilin bu şekline ilişkin ilk kez m. 429, **“Tevdi Eden Temsilcisi”** kenar başlığı ile Türk hukukuna yeni bir düzenleme getirmiş bulunmaktadır. Bu hüküm uyarınca tevdi eden temsilcisi, kendisine tevdi edilmiş bulunan pay ve pay senetlerinden doğan katılma ve oy haklarını tevdi eden adına kullanma yetkisini haizse, nasıl hareket etmesi gerektiği konusunda talimat almak için her genel kurul toplantısından önce, tevdi edene başvurmak zorundadır. Talimat zorunluluğu, Yeni TTK’ dan doğduğu için temsilciye yetki veren sözleşmede açıklık bulunmasa, hatta aksine bir düzenleme bulunsa bile temsilcinin pay sahibinden talimat alma zorunluluğu ortadan kalkmaz. Hükümde geçen **“her genel kurul”** ibaresi ile talimatın her genel kurul toplantısından önce ve her gündem maddesi için alınacağı belirginlik kazanmıştır. TTK m. 429/2’ ye göre, zamanında istenmiş olup da talimat alınmamışsa, tevdi edilen kişi katılma ve oy haklarını tevdi edenin genel talimatı uyarınca kullanır; böyle bir talimatın yokluğu halinde oy, yönetim kurulunun yaptığı öneriler yönünde verilir. Emredici nitelikte olan bu hükmün kabulünün sebebi, tevdi temsilcisinin oyu kendi menfaatine uygun olacak şekilde kullanmasına engel olmaktır²⁶¹. Maddenin son fıkrası, tevdi olunan kişileri, bağlı olacakları usul ve esasları ve temsil belgesinin içeriğini belirleme yetkisini Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) tarafından çıkarılacak bir yönetmeliğe bırakmıştır. (Yeni TTK m. 428/1 ve 2. fıkralarında öngörülen organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci ile Yeni TTK m. 429’ da öngörülen tevdi eden temsilcisi için öngörülen bildirim yükümlülüğü getirilmiştir. Bildirim yükümlülüğü için bakınız: TTK m. 431)²⁶².

Moroğlu bu hükmün **“Oy Hakkı”** veya **“Oy Hakkının Kullanılması”** kenar başlığı altında yer alması gerektiği görüşünü savunmaktadır. Öte yandan da maddenin ikinci fıkrasında geçen **“...talimatın yokluğu halinde oy, yönetim kurulunun yaptığı öneriler yönünde verilir”** hükmünün tevdi eden temsilcisinin oy hakkını kendi lehine kullanmasını engellemek için konulmuşsa da, yönetim kurulunun kendi önerilerinin lehine oy kullanmasını

²⁶¹ Tekinalp Ü.: **Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı**, sh. 22.

²⁶² Karshoğlu H.: **age.** sh. 148–149 dn.

sağlayacak şekilde manipülasyonlara da kapı açtığını belirtmektedir²⁶³. Gerçektende yönetim kurulu, bir takım güdümlü “tevdii eden temsilcilerini” toplantıya sokup bunların yönetim kurulu lehine oy kullanmalarını sağlayabilir.

a. Kurumsal Temsil

Kurumsal temsil, temsil durumunun, öngörölmüş bir amacı işbirliğiyle sağlamaya yönelik, görev yaratan düzenli bir yapılanma içinde üstlenilerek gerçekleşmesidir. Kurumsal temsilde, pay sahipleri adına genel kurula katılacak kişiler, birden çok pay sahibini temsil etmek üzere yetki belgesi toplamakta ve böylece kendilerine yetki veren pay sahipleri arasında birliktelik sağlayarak, genel kurul kararlarında ve ortaklık yönetiminde etkili olabilecek bir grup yaratmaktadır²⁶⁴.

Kurumsal temsil²⁶⁵ genellikle, organ temsil (yönetim kurulu aracılığıyla temsil), vekâlet toplananlarca temsil ve banka ve aracı kurumlarca temsil türlerinde gerçekleşmektedir²⁶⁶.

²⁶³ Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 186.

²⁶⁴ Saka Z., Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, sh. 146–147.

²⁶⁵ Kurumsal Temsil Yeni TTK m. 428 de hukuki bir zemine oturtulmuştur. Anılan madde şu şekildedir:

Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci Madde 428:

(1) Şirket, kendisiyle herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi, genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilcileri olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine tavsiye edecekse, bununla birlikte şirketten tamamen bağımsız ve tarafsız bir diğer kişiyi de aynı görev için önermeye ve bu iki kişiyi esas sözleşme hükmüne göre ilan edip şirketin internet sitesine koymaya mecburdur.

(2) Bundan başka, yönetim kurulu, genel kurul toplantısına çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanacağı ve şirket internet sitesinde yer alacağı tarihten en az kırk beş gün önce, yapacağı bir ilan ve internet sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla, pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve bunlara ulaşılabilir adres ve elektronik posta adresi ile telefon ve tele faks numaralarını en çok yedi gün içinde şirkete bildirmeye çağırır. Aynı çağrıda kurumsal temsilciliğe istekli olanların da şirkete başvurmaları istenir. Yönetim kurulu, bildirilen kişileri, birinci fıkradaki kişilerle birlikte, genel kurul toplantısına ilişkin çağrısında, adreslerini ve onlara ulaşma numaralarını da belirterek, ilan eder ve internet sitesinde yayımlar. Bu fıkranın gerekleri yerine getirilmeden, kurumsal temsilci olarak vekâlet toplanamaz.

(3) Kurumsal temsilcilik, bir pay sahipliği girişimidir; meslek olarak ve ivaz karşılığı yürütülemez. Kurumsal temsilci Türk Borçlar Kanununun 510 uncu maddesini ileri sürerek temsil ettiği pay sahiplerinden herhangi bir talepte bulunamaz.

(4) Bildirge, pay sahipleri tarafından kurumsal temsilciye verilmiş talimat yerine geçer.

(5) Kusurlu olarak bildirgesine veya kanuna aykırı hareket eden veya hileli işlemler yapan kurumsal temsilci bu fiil ve kararlarının sonuçlarından Türk Borçlar Kanununun 506. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca sorumlu olur; sorumluluğu kaldıran veya sınırlayan sözleşmeler geçersizdir.

(6) Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca kendisine temsil yetkisi verilenler ile pay sahibinin Türk Borçlar Kanununun temsile ilişkin hükümleri uyarınca yetkilendirdiği temsilci 429 ilâ 431 inci madde hükümlerine tâbi değildir.

Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 564; **Teoman Ö.: Oy Hakkından Yoksunluk**, sh. 72; **Çeker M.: Oy Hakkı**, sh. 280.

²⁶⁶ Kurumsal temsil konusunda ayrıntılı bilgi için bkz: **Çeker M.: Oy Hakkı**, sh. 277 vd.

Organ temsil, pay sahiplerinin genel kurula katılmalarını özendirme ve kolaylaştırmak için düşünülmüş, temsil yetkisinin, önceden belirlenen kişilerde toplanmasını sağlamayı amaçlayan bir yöntemdir. Ancak belirtmeliyiz ki, pay sahipleri ortaklığın genel kurulunda ortaklık organlarınca temsil edilemez. Çünkü böyle bir temsil, ortaklığın kendi paylarını iktisap etmesi sonuçlarını yaratır ve ortaklıkça devralınan payların genel kurulca temsil edilemeyeceği yasağına aykırı olur ve bu yasağın dolanılması anlamını taşır (TTK m. 329)²⁶⁷.

Banka veya aracı kurumlar aracılığıyla temsil, banka veya aracı kurumların saklama hizmeti sundukları pay senetlerinden doğan oy haklarını kullanmak üzere pay sahiplerinden temsil yetkisi almaları halidir²⁶⁸. Bu temsil de, pay senetlerinin alımı, satımı, saklanması, kar paylarının tahsili, sermaye artırımını gereklerinin yerine getirilmesi gibi işlemlerin izlenmesi, danışmanlık verilmesi ve bunlara bağlı hizmetlerin yerine getirilmesinde sağlanan kolaylık ve bu konularda kurumsal uzmanlık ve güvene bağlı olarak gelişmektedir²⁶⁹. Bu temsil şeklinde bireysel temsile ilişkin hükümler uygulanır²⁷⁰ (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 4/4).

Vekâlet toplayanlarca temsil (Proxy Sistemi), halka açık anonim ortaklıklarda söz konusudur. Bu ortaklıklarda sermaye ve yönetiminde denetimi sağlamak amacıyla, pay sahiplerine davet da bulanarak, genel kurullarında oy hakkını kullanabilmek için vekâlet toplanabilir²⁷¹ (Seri: IV No:8 sayılı Tebliğ m. 1, 3/1). Çağrı yoluyla vekâlet toplanabilmesi için, ortaklık ana sözleşmesinde buna engel bir hüküm bulunmamalıdır (Seri: IV No:8 sayılı Tebliğ m. 11/1). Ayrıca çağrıda bulunarak vekâlet toplamak isteyenler, pay sahiplerine vekâlet vermelerini temin için herhangi bir menfaat veremez veya sağlayamaz (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 11/2). Özel çıkardan oylama sonucunda oluşan değil, bunun dışındaki bir çıkar anlaşılmalıdır²⁷². Öte yandan ortaklıkların bağlı buldukları mevzuatta ki, vekâleten oy kullanma sınırlarına ilişkin özel hükümler saklıdır (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 14/1).

²⁶⁷ Saka Z., Anonim Ortaklıkta Genel Kurul, sh. 147. Karşı görüş için bkz: Çeker M.: Oy Hakkı, sh. 280–281.

²⁶⁸ Ünal Tekinalp, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları, İstanbul 1979, sh. 65 vd. (Yönetime Katılma).

²⁶⁹ Tekinalp Ü.: Yönetime Katılma, sh. 69, Saka Z., Anonim Ortaklıkta Genel Kurul, sh. 150.

²⁷⁰ Pay senetlerinin, saklanmak için bankalara, saklama kuruluşlarına ve aracı kurumlara tevdi edilmesi halinde, pay senetlerinden doğan genel kurula katılma ve buna bağlı haklar, tevdi eden ile tevdi edilen arasındaki ilişkinin niteliği ve amacı gereği veya alınan özel ya da genel bir temsil yetkisine dayanılarak tevdi olunan tarafından kullanılabilir. Tevdi ilişkisi dolayısıyla temsilci olan kişiye, tevdi temsilcisi denir. Temsilin bu şekline ilişkin ilk kez Yeni TTK m. 429, “Tevdi eden temsilcisi” kenar başlığı ile Türk hukukuna yeni bir düzenleme getirmiş bulunmaktadır.

²⁷¹ Öğretide, çağrı yoluyla vekâlet veren pay sahiplerinin belli yönde oy kullanması konusunda birleşmiş olacakları, bu nedenle çağrının bir tür “oy anlaşması” sağlayan “icap” olarak nitelenebileceği ileri sürülmüştür. Bkz: Ünal Oğuz Kürşat: Sermaye Piyasalarında Halka Açık Anonim Ortaklıklar, Ankara 1999, sh. 200

²⁷² Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, sh. 84.

Ayrıca vekilin, vekil edenin talimatlarına uygun davranmaması durumunda genel hükümler uygulanır (Seri: IV, No:8 sayılı Tebliğ m. 14/2) .

Pay sahiplerine yapılan çağrı sonucunda vekâlet toplanması tamamlandıktan sonra bu kişi ya da kurumlar, genel kurul toplantısına temsilci olarak katılır ve oy hakkını, temsil belgesinde öngörülen talimatlara uygun olarak kullanırlar²⁷³ .

Yeni TTK pay sahiplerinin genel kurulda temsili ile ilgili yeni hükümler getirmiştir. Bunlar arasında en önemlisi “Organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci” kenar başlıklı Yeni TTK m. 428 hükmüdür. Bu hükümde, yönetim kurulu veya başka bir organ, kendisine herhangi bir şekilde ilişkisi bulunan bir kişiyi, genel kurul toplantısında kendileri adına oy kullanıp ilgili diğer işlemleri yapması için yetkili temsilci olarak atamaları amacıyla pay sahiplerine önermişse, aynı anda, bağımsız ve tarafsız bir kişiyi de aynı görev için önermeye ve bu iki kişiyi esas sözleşme hükmüne göre ilan edip, ortaklığın internet sitesine koymaya mecburdur. Tavsiye olunan birinci kişi, yönetim kuruluna bağlılığı sebebiyle kanun tarafından “organın temsilcisi”, ikincisi ise “bağımsız temsilci” olarak adlandırılmıştır. Hükümün hedefi, özellikle halka açık anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin tek seçenikle ve bir oldubitti ile karşı karşıya kalmalarına engel olmak ve pay sahipleri demokrasisinin kurulmasını sağlamaktır²⁷⁴ .

Hüküm, organ temsilcisi atamak veya atanıyorsa, organın temsilcisi ya da bağımsız temsilcinin pay sahibi olması zorunluluğu getirmemiştir. Yeni TTK m. 428/2, pay sahiplerinin de bir kurumsal temsilci önerebileceklerini hükme bağlamaktadır. Bu hüküm uyarınca “yönetim kurulu, genel kurul toplantısına davet ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımı ve ortaklık internet sitesinde yer alması tarihinden en az kırk beş gün önce yapacağı bir ilanla ve ayrıca internet sitesine koyacağı yönlendirilmiş bir mesajla pay sahiplerini, önerdikleri kurumsal temsilcilerin kimliklerini ve kendilerine ulaşılma adres ve numaralarını en çok yedi gün içinde ortaklığa bildirmeye çağırır. Aynı davette kurumsal temsilciliğe istekli olanların da aynı şekilde ortaklığa başvurmaları istenir. Yönetim kurulu, bildirilen kişileri, birinci fıkradaki kişilerle birlikte, genel kurul toplantısına ilişkin çağrısında adreslerini ve onlara ulaşılma numaralarını da belirterek ilan eder ve internet sitesinde yayımlar. Aksi halde kurumsal temsilci olarak vekâlet istenemez veya vekâlet toplanamaz. Bu hüküm ile temsil belgesi toplama işini yapabileceklerin önerilmesi, bunların ortaklık yönetiminden tamamen

---

²⁷³ Reha Poroy,: Halka Açık Anonim Şirketlerde Çağrı Yoluyla Oyda Vekalet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Sorunlar, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995, sh. 195–196; Mustafa Çeker.: Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekalet Toplanması, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt XVIII, Sayı 1–2, Batider 1995, sh. 173–197 (Vekalet Toplama) sh. 193.

²⁷⁴ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 533.

bağımsız hareket edebilmesi ve öncelikle güç boşluğunun doldurulması amaçlanmıştır. Yeni TTK'ye göre kurumsal temsilci yalnızca, TTK m. 428/2'de düzenlenen temsilcidir. Kurumsal temsilcilerin, vekâlet toplayanlar tarafından temsilden ayrılması gerekir. Kurumsal temsilci, bir bildirge ile seçilmesi için oy kullanacağı yönetim kurulu üyesi ile denetçiyi açıklayan, dağıtılacak kar payı başta olmak üzere pay sahiplerini ilgilendiren konularda önerilerini ilan eden ve pay sahiplerinden bu bildirgeye göre vekâlet vermelerini isteyen kişidir. Vekâlet toplayanlar tarafından temsilde ise çağrıda bulunan kişi, vekâleti bir bildirge kapsamında talep etmemektedir²⁷⁵. 428/3 de yer alan temsil mevcut kanun anlamında temsildir. Bir münferit pay sahibi kendisini ne organın temsilcisi ne bağımsız temsilci ne de kurumsal temsilci ile temsil ettirmek isteyebilir. Bu durumda yetkiyi, bunlar dışında güvendiği kişiye de verebilir. Yeni TTK 428/3 hükmü bunu düzenlemiştir.

Kurumsal temsilciye, organın temsilcisine ve bağımsız temsilciye genel kurulun toplanmasından önce bir bildirge yayımlama yükümlülüğü getiren hüküm Yeni TTK m. 430'dur. "Bildirge" kenar başlığını taşıyan bu hükme göre, "428. maddenin birinci ve ikinci fıkrasında öngörülen temsilciler, temsil belgelerinin içeriğini ve oylarını hangi yönde kullanacaklarını, radyo, televizyon, gazete veya diğer araçlarla ve gerekçeleriyle birlikte açıklarlar". Bildirge, uzun vadeli bir proje veya program değildir; kurumsal temsilcinin nasıl oy kullanacağını açıklayan bir taahhüt niteliğindedir. Yeni TTK m. 428/4 uyarınca kurumsal temsilcilerin bu bildirgeleri, pay sahibinin temsilcilere verdiği talimat yerine geçer ve temsilciler anılan talimat dışına çıkamazlar. Yeni TTK m. 430 kapsamındaki bir bildirgenin, reklâm amacı olmaması ve bu yönde bir anlatımın tercih edilmemesi gerekir²⁷⁶.

b. Elektronik Ortamda Temsil

Türk Hukukunda mevcut yasal düzenlemeye göre, elektronik ortamda genel kurul yapmak mümkün değildir. Ancak mevcut yasada bu düzenlemeler olmadığı için teknolojik yenilikler ve ticaret hayatının sürekliliği gereği **Yeni TTK' da** gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Yeni TTK m. 1527/5 hükmüne göre, çevrim içi katılımlı genel kurullarda, oyun, bizzat pay sahibi tarafından veya çevrim içi katılımlı bir genel kurula da katılma imkânı bulunmayan pay sahiplerinin temsilcileri aracılığıyla elektronik ortamda kullanılmasının

²⁷⁵ **Özer I., age.**, sh. 71–72 dn.

²⁷⁶ Yeni TTK 430, 428 madde gerekçeleri için bkz: **Kendigelen A.: Yeni TTK**, sh. 533, 534, 535, 536, 538.

mümkün olduğu yukarıda açıklanmıştı. Elektronik ortamda genel kurulun yapılmasına müsaade edildiği durumda, temsilin de elektronik ortamda yapılabileceğinin kabulü gerekmektedir. Burada Yeni TTK da yer alan düzenlemelerin hayata geçirilebilmesi için Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) hazırlanacak bir yönetmeliğin çıkarılması gerekmektedir. Zira oyun gerçek sahibi tarafından kullanıldığına tespiti, güvenilir bir teknik hazırlık ve söz konusu teknik altyapının detaylarının tespitini gerektirmektedir. Yeni kanunda, bu tür online toplantıların yapılabilmesi için ortaklıkta bulunması gereken teknik altyapının varlığının tespiti ve ortağın bu sistemi kullanma istemi ile ilgili düzenlemelere de yer verilmiştir²⁷⁷.

Elektronik ortamda temsilci aracılığıyla genel kurula katılma ve oy kullanımı açısından bireysel temsilin söz konusu olabilmesi için, yazılı şekilde düzenlenmesi gereken temsil belgesinin elektronik ortamda verilmesi gerekir. Bunun için elektronik ortamda hazırlanan belgelerin, diğer yazılı belgelerle olan eşdeğerliliğinin kanunen kabul edilmiş olması şarttır. Nitekim hukukumuzda da, “Elektronik İmza Kanunu (E-İmza K)”nın²⁷⁸ ilgili maddesi ile güvenli elektronik imzanın (e-imzanın), elle atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğuracağı hükme bağlanmış bulunmaktadır²⁷⁹. E-imza K. 22’nci maddesi ile BK 14/1 maddesine²⁸⁰ bir ekleme yapılarak, yazılı şekil şartı gereken durumlarda elektronik imzanın kullanılabilmesi hüküm altına alınmıştır²⁸¹. Dolayısıyla bu kanun hükümleri (EİK m. 5, m. 22, BK m.14) beraber değerlendirildiğinde, eğer elektronik ortamda genel kurul yapmak

²⁷⁷ Kendigelen A.:Yeni TTK, sh. 1434.

²⁷⁸ Bkz: 23.01.2004 tarih ve 25355 sayılı Resmi Gazete, E-imza K m. 20, idari ve teknik açıdan gerekli alt yapının sağlanması ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları üzerinde denetim ve idari yaptırım yetkisi kurulması için Telekomünikasyon Kurumunu görevlendirmiş; Kurum da bu yetkiye dayanarak “Elektronik İmza Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği ve bu Yönetmeliğin 34. maddesine dayanarak e-imzaya ilişkin teknik kriterleri daha detaylı olarak düzenleyen “Elektronik İmza İle İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliği”ni yayımlamıştır. Bkz. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=9.5.8716&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch>: (Son yararlanma 19.06.11).

²⁷⁹ Özer I, age, sh. 76.

²⁸⁰ Özer, I: age. sh. 76. Karşoğlu H: age. sh. 155. BK m. 14 hükmü, yazılı şekil şartının unsuru olan imzanın ne olduğu ve nasıl tatbik edilmesi gerektiğine ilişkin olup, bu hükmün ispatla veya ispat gücüyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu bakımdan, ispat gücü ifadesinin kullanılmış olması sebebiyle hem amaç yeteri kadar iyi ve açık olarak ifade edilememiş, hem de BK m. 14 hükmünün ahengi bozulmuştur. Bkz: **Emrehan İnal: E-Ticaret Hukukundaki Gelişmeler ve İnternette Sözleşmelerin Kurulması**, İstanbul 2005, sh. 143. Zaten ispata ilişkin olarak, E-İmza K. m. 23, HUMK’a m. 295/A hükmünü ekleyerek, usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik verilerin senet hükmünde olduğunu ve bu verilerin aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılacağını ayrıca düzenlemiştir. Nitekim 1 Temmuz 2012 de yürürlüğe girecek olan Yeni Borçlar Kanunu (BK) m. 15, bu durumu düzelterek bir biçimde, güvenli e-imzanın el yazısıyla atılmış imzanın bütün hukukî sonuçlarını doğuracağını belirtmiştir. Yeni BK, 15. maddesi hükmü, Bkz <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110204-1.htm> (son yararlanma 19.06.11).

²⁸¹ İnal E.:age. sh. 144.

mümkün olabilecek ise, temsilcilerinin de güvenli bir elektronik imzayla verilmiş, bir temsil belgesi vasıtasıyla genel kurul toplantısına katılma hakkı bulunacağı söylenebilir²⁸².

Ancak halen yürürlükte olan mevzuata göre, temsilci atamanın, noterden onaylanmış temsilci belgesinin varlığına dayanan durumlarda, güvenli elektronik imza olsa da noter onayı olmadığından temsilci atamak mümkün görünmemekle beraber²⁸³, Yeni TTK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte Komiser Yönetmeliği ve SPK'nın ilgili yönetmeliklerinde gerekli değişiklikler yapılarak sorun giderilebilecektir. Elektronik ortamda temsil belgesi düzenleme durumunda, sistemin sağlıklı bir şekilde işlemesine olanak sağlamak için, temsil belgelerinin komiser tarafından veya bağımsız başka bir görevli tarafından (noter, avukat veya bağımsız bir görevli) kontrol edilmesi sağlanarak yetkisiz temsilcilerin önüne geçilebilir²⁸⁴.

Toplantıya katılım hakkı ile ilgili son olarak şunu da belirtelim ki; TTK 361'inci madde uyarınca, genel kurula katılma hakkı bulunmayan kimseler, karara katılmış ve bu katılım sonuca etkili olmuş ise bu kararların iptali istenebilecektir²⁸⁵. Hatta bu iptal isteminde, pay sahiplerinin önceden itiraz etmiş olması şartı (TTK m. 381) geçerli olmaz (TTK m. 361/3).

4. Toplantıya Katılmasına İzin Verilenler ve Katılmak Zorunda Olanlar

Görevleri nedeniyle genel kurula katılmak zorunda olanlar, yönetim kurulu üyeleri, denetçiler ve komiserdir. Genel kurul toplantısına katılmasına izin verilenler ise dinleyicilerdir. Genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip veya görevli olanların haricinde kalan kişilere dinleyici denir. Örneğin pay sahiplerinin hukuk danışmanları, basın mensupları, teknik konularda uzman olan veya toplantıyı bilimsel amaçla izlemek isteyen kişilerdir. Dinleyicilerin genel kurul toplantısına katılması ile ilgili TTK da ve Kom. Yön. her hangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak dinleyicilerin katılmasını engelleyen bir hükümde yoktur.

Dinleyicilerin genel kurul toplantısına katılması esas sözleşme ile düzenlenebilir. Esas sözleşme de bu yönde bir hüküm yoksa doktrinde dinleyicilerin genel kurul toplantısına katılma hakkının genel kurul tarafından tanınabileceği kabul edilmektedir. Ancak genel kurul

---

²⁸² Karşoğlu H., age. sh. 155.

²⁸³ Bilge, M.E: Genel Kurulda İnternet, sh. 229.

²⁸⁴ Bilge M.E.; Oy Vermede İnternet, sh. 361.

²⁸⁵ Karşoğlu H: age. sh. 156–157. Yargıtay 11. HD. 11.03.1999 tarihli ve E: 10000, K: 2055 sayılı kararı.

kararı ile mi yoksa genel kurul başkanının kararı ile mi onay verileceği tartışmalıdır²⁸⁶. Ancak genel kurul kararının alınmasının zaman alması dolayısıyla pratik açıdan genel kurul başkanının toplantıdan sorumlu olması gibi sebeplerle genel kurul başkanının karar vermesi daha uygundur. Bu karara itiraz edilebilir (TTK m. 361/1). Tabi ki, genel kurul katılmaya hakkı olanlar dışındakilerin katılmasına müsaade edilmeyecek şekilde kapalı olarak da yapılabilir²⁸⁷.

Genel kurul toplantısının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve pay sahiplerinin iradelerinin etkilenmemesi için dinleyiciler toplantı salonunda ayrı bir yere oturtulmalı, görüşmelere müdahale eden davranışlarına izin verilmemelidir. Alınan tüm önlemlere rağmen, dinleyiciler oylamaya katılmışlarsa alınan bu karar iptal edilebilir nitelikte bir karardır²⁸⁸.

Anonim ortaklık denetçilerin görevleri TTK m. 353'de ve Kom. Yön. m. 20 de sayılmıştır. Genel kurul toplantısında hazır bulunmak bu görevler arasında sayılmıştır. Denetçilerin genel kurula katılma yükümü olağan ve olağanüstü toplantı ayrımı yapılamadan hazır bulunma yükümü öngörülmüştür. Kom. Yön. göre, birden fazla denetçinin olması halinde toplantının açılabilmesi ve başlayabilmesi için en az birisinin bulunması yeterli görülmektedir. Komiser genel kurul toplantısı başlamadan önce olağan kurulda denetçilerden en az birinin bulunup bulunmadığına bakmak zorundadır. TTK m. 353/2' ye göre denetçilerin genel kurulda bulunma zorunluluğu ana sözleşme veya genel kurul kararı ile sınırlanamaz²⁸⁹. Yönetim kurulu üyelerinin aksine denetçilerin genel kurulda bulunma yükümü yasa da açıkça düzenlenmiştir. Bunun nedeni yasada asıl bilgi verme yükümlülüğünün denetçilerde olmasıdır²⁹⁰.

Yönetim kurulu üyelerinin genel kurul toplantısına katılmak zorunda olduklarına dair bir hüküm TTK'da bulunmamaktadır. Ancak buna rağmen genel kurul kararının oluşması için zorunlu olarak yapılması gereken bazı işler yönetim kuruluna verildiğinden bu işlerin yapılabilmesi için yönetim kurulunun zorunlu olarak toplantıda hazır bulunması gerekecektir²⁹¹. TTK'da herhangi bir hüküm olmamasına rağmen yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılma yükümlülüğü açıkça Kom. Yön. m. 20 de düzenlenmiştir. Olağan genel

---

²⁸⁶ Ömer Teoman, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına "Dinleyicilerin" Katılması" Otuz Yıl Ticaret Hukuku,- Tüm Makalelerim-C.I, (1971-1982), İstanbul, Beta Basım Yayım, 2000, sh. 232. (Dinleyiciler).

²⁸⁷ Teoman Ö.; Dinleyiciler, sh. 235.

²⁸⁸ Özer I.;age.,sh. 82.

²⁸⁹ Yiğit İ.;age.,sh. 77.

²⁹⁰ Çeker M.:Oy Hakkı, sh. 174, Yiğit İ: age. sh. 77.

²⁹¹ Ömer Teoman, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul Toplantılarına Bizzat Katılma Yükümü Var Mıdır?" Otuz Yıl Ticaret Hukuku,- Tüm Makalelerim-C.I, (1971-1982), İstanbul, Beta Basım Yayım, 2000, sh. 381.

kurul toplantısında en az bir yönetim kurulu üyesi hazır bulunmadıkça toplantı yapılmaz. Ancak olağanüstü toplantı bakımından yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin genel kurulda hazır bulunma zorunluluğu yönetmelikte düzenlenmemiştir²⁹². Komiser de ilgili yönetmeliğe göre, olağan genel kurul toplantısı başlamadan önce yönetim kurulu üyelerinden en az birisinin toplantı yerinde bulunup bulunmadığını kontrol etmekle görevlidir.

Kom. Yön. m. 20/2 uyarınca, olağan genel kurul toplantılarında yönetim kurulu üyelerinden veya denetçilerden en az birisinin hazır bulunmaması halinde toplantı yapılamaz. Kom. Yön. m. 31/1, b(c)' ye göre, komiser denetçiler ve yönetim kurulu üyelerinden en az birisinin olağan genel kurul toplantı yerinde bulunmaması halinde toplantının açılmamasına izin vermemek ve durumu tutanağa bağlayarak ilgililerle birlikte imzalamakla görevlidir. Yönetmelik bu durumda olağan toplantının açılmayacağını kabul etmektedir. Bu durumda yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin sorumluluğuna gidilebilir.

Yeni TTK'da ki düzenlemeye bakacak olursak, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin genel kurul toplantısına katılacağına açıkça düzenlendiğini görüyoruz. Bu anlamda, Yeni TTK m. 407/2 de murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi ve kendilerini ilgilendiren konularda işlem denetçisi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler. Yeni TTK m. 407/2 hükmü yenidir. Amaç pay sahiplerinin, yönetim ve denetime ilişkin sorularının cevaplanmasını sağlamaktır. Pay sahiplerinin genel kurula katılma hakları olup yükümlülükleri yokken, murahhas üyeler, en az bir yönetim kurulu üyesi ile denetçi ile gereğinde işlem denetçisi (Yeni TTK m. 400 ve 554) bakımından genel kurula katılma hem hak hem de yükümlülüktür. Ayrıca yeni kanunda yönetim kurulu üyelerinin ve denetçinin görüş açıklayabilme hakları açıkça hükme bağlanmış, bu yolla onların gereğinde kendilerini savunabilmeleri ve yaptıkları işlem ve kararları açıklayabilme olanakları yaratılmış ve böylelikle sorumluluk hukuku yönünden konuları güçlendirilmiştir²⁹³.

Yeni TTK komiserlere ilişkin farklı düzenleme öngörmüştür. Bu düzenlemeye göre şirketler ikiye ayrılır. Bir kısım şirketlerde bakanlık komiseri bulunacaktır. Bu şirketler bakanlığın tebliği ile belirlenecektir. Diğer şirketlerde de komiser bulunacaktır ancak bu komiserlerin kimler olacağı ve niteliği Adalet Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) birlikte çıkaracakları bir tebliğde gösterilecektir.

---

²⁹² Karshoğlu H.;age.sh. 158.

²⁹³ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 510.

II. DAVETSİZ GENEL KURUL

Türk-İsviçre sisteminde, genel kurul bazen davetsizde toplanabilir (TTK m. 370; Kom. Yön. m. 13)²⁹⁴. Bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarından biri itirazda bulunmamak şartıyla, davet usulüne riayet etmeden toplanabilir ve diğer bütün kurallar gözetilmek kaydı ile karar alabilirler. Bu iki şart gerçekleşmeden TTK m. 370'e göre yapılan genel kurul yoktur ve alınan kararlar da yoktur²⁹⁵.

Yeni TTK'nın 416. maddesi de “*çağrısız genel kurulu*” düzenlemiştir. Bu hükmün yeniliği, toplantıda geçerli karar alınabilme şartının yüzde yüz katılımın devamına bağlı olduğunun açıklığa kavuşturulmuş bulunmasıdır. Uygulamada tartışmalı olan bu nokta, toplantının niteliğine uygun bir şekilde çözüme kavuşturulmuştur. Bir pay sahibinin toplantıyı terk etmesi bile davetsiz genel kurulun karar alabilme yeteneğini ortadan kaldırır. Çünkü davetsiz genel kurulun karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil toplantı süresince de aranır. Buna karşılık toplantının davetsiz yapılmasına ilişkin itiraz daha sonra yapılamaz; yapılması genel kurulun karar alma ehliyetini ortadan kaldırmaz. Söz konusu itiraz gündeme geçilinceye kadar yapılmalıdır²⁹⁶. Davetsiz genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenir. Aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir. Gündeme bağlılık ilkesinin amacına uygun bulunan bu hüküm uygulamada tartışmalı olan bir konuyu daha açıklığa kavuşturmuştur.

Moroğlu 1. fıkrada geçen pay sahiplerinden veya temsilcilerinden herhangi birinin “itirazda bulunmaması” koşulunun sadece toplanabilmesi için değil karar alabilmesi içinde gerekli olduğunu belirtmiştir. Ancak yukarıda da değindiğimiz üzere davetsiz genel kurulun karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil, toplantı süresince de aranacağı ilgili maddenin gerekçesinde düzenlenmiştir.. Moroğlu bu durumu, maddenin lafzından anlayamadığı için eleştirmiştir. Ayrıca madde de geçen “..gündeme oy birliği ile madde eklenebilir, aksine esas sözleşme hükmü geçersizdir..” ifadesini içeren ikinci fıkranın davetsiz genel kurul oluşması için aranan iki koşul düşünüldüğünde gereksiz olduğunu belirtmektedir. Bu koşullar bütün pay sahiplerinin hazır bulunması ve hiçbir pay sahibinin toplantıya veya karara itiraz etmemesidir²⁹⁷. Bizde, belirttiğimiz ilk eleştiriye katılmamakla birlikte maddenin

²⁹⁴ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 395

²⁹⁵ 11 HD.'nin 29.12.1998 tarihli ve 7836/7820 sayılı kararı, 11 HD. 26.02 2000 tarihli ve 10968/ 1616 sayılı kararı Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 395 naklen.

²⁹⁶ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 520.

²⁹⁷ Moroğlu E.;Değerlendirme ve Öneriler, sh. 177,178.

ikinci fıkrasının davetsiz genel kurulun varlığı için aranan iki koşul düşünülüğünde gereksiz olduğu kanaatindeyiz.

III. TOPLANTIYA DAVET

Toplantıya davet, kanun ve esas sözleşmeye göre yetkili organ veya kişiler tarafından pay sahiplerine veya temsilcilerine yöneltilen ve toplantının yerini, zamanını, gündemini ve katılma koşullarını içeren ilan ve/veya mektup şeklinde yazılı bir irade beyanı veya bildirimidir. Bu irade beyanı veya bildirim, pay sahiplerine ya da temsilcilerine yöneltilmesi hukuken zorunludur ancak onlara ulaşmış olması veya ulaştığının belgelenmesi gerekmez²⁹⁸. Anonim ortaklıklarda bir genel kurul kararının oluşması için usulüne göre toplanmış bir genel kurulun varlığının zorunlu bir unsurudur. Bir genel kurulun hukuken var olması için de, tüm pay sahiplerinin TTK 364 vd. maddeleri gereğince, genel kurul toplantısına usulüne uygun şekilde davet edilmeleri gerekmektedir. Bunun tek istisnası TTK 370'inci maddedeki davetsiz genel kurulun şartlarının oluştuğu durumdur²⁹⁹. Yukarıda bu konu ayrıca ele alınmıştır.

Genel kurulu toplantıya davet TTK m. 364 vd. da (Yeni TTK m. 409 vd.) düzenlenmiştir. TTK m. 364'de (Yeni TTK m. 409) davetin yapılacağı zamanla ilgili olarak olağan ve olağanüstü toplantısı ele alınmış, m. 365-367'de (Yeni TTK m. 410- 412) davete yetkili olanlar sayılmış³⁰⁰, m. 368'de (Yeni TTK m.414) davetin şekli belirtilmiş ve m. 369'da (Yeni TTK m. 409,413) ise davetin içeriği ile ilgili olarak gündem bahsi ele alınmıştır³⁰¹.

Bütün pay sahiplerine veya temsilcilerine yönelik olarak ve TTK ile esas sözleşmede belirtildiği şekilde genel kurul toplantısına davet yapılması, anonim ortaklık genel kurul toplantısının ve o kurulda alınan kararların geçerlilik şartı olarak kabul edilmektedir³⁰². Davetinin, aynı zamanda, şekil ve öz bakımından olağan bir dikkat ve özeni gösteren her pay

---

²⁹⁸ **Özer I.;age.**,sh. 81.

²⁹⁹ TTK 370'inci maddeye göre, tüm ortaklar veya temsilcilerinin hazır olması ve içlerinden hiç birisinin toplantıya itiraz etmemesi hali davetsiz genel kurul olarak adlandırılır. Bkz: **Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 395. **Yargıtay 11. HD. 23.01.2006 tarihli ve E: 417, K: 378 sayılı kararı.** (Karşlıoğlu H.;age.,sh. 159 dn.)

³⁰⁰Yeni TTK m.410 vd. da, Yönetim kurulu ve tasfiye memurlarını genel kurul toplantısına çağrı yapmakla görevlendirmiş; TTK'nın aksine, denetlemeye ilişkin yeni sistemin gereği olarak denetlemeye bu görevi vermemiştir. Denetleme için bkz. Yeni TTK m. 397 vd.

³⁰¹ **Yiğit İ.;age.** sh. 84.

³⁰² **Moroğlu E: Hükümsüzlük**, sh. 63–64.

sahibinin belirli bir yer ve zamanda genel kurulun toplanacağını anlayabileceği nitelikte de olması gerekir³⁰³.

Yeni TTK da genel kurulu toplantıya davet 410 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.

A. Davete Yetkili Olan Organ ve Makamlar

1. Yönetim Kurulu

Türk Hukukunda, anonim ortaklıklarda genel kurulu olağan toplantıya çağırma yetkisi, ortaklık yönetim kurulundadır. Yönetim kurulu “*lüzumu halinde*” genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir³⁰⁴.

İster olağan, isterse olağanüstü olsun, genel kurul yönetim kurulu, kurul halinde karar alarak toplantıya çağırır³⁰⁵ (TTK m. 330).

Azledilen veya seçimine dair karar yok veya batıl olan ya da sonradan iptal edilen ve iptal hükmü kesinleşmiş bulunan yönetim kurulunun, genel kurulu toplantıya davet yetkisi yoktur. Aksi halde, alınan davet kararı ve bu davet üzerine toplanan genel kurulda alınan kararlar yok hükmünde olacaktır³⁰⁶.

Ancak görev süresi sona eren yönetim kurulunun davet yetkisinin olup olmadığı konusunda Yargıtay’ın farklı kararları mevcuttur. Ancak kanaatimizce görev süresi sona eren yönetim kurulunun davet yetkisi olmamalıdır.

³⁰³**Moroğlu E:Hükümsüzlük**, sh. 63. Genel kurulun toplantıya çağırılmasının tek istisnası TTK 370 de düzenlenen çağrısız genel kuruldur.

³⁰⁴**İmregün O: Anonim Ortaklıklar**, sh. 109 vd.

³⁰⁵**Arslanlı H, C. II**, sh. 13; **Çevik O.N.;Anonim Şirketler**, sh. 784; **İmregün O.; Anonim Ortaklıklar**, sh. 109; **Moroğlu E.; Hükümsüzlük**, sh. 71

³⁰⁶**Özer I.:** age. sh. 84. **Karşlıoğlu H:age.**,sh. 166–167 dn: Ancak aksi görüşü savunan bazı yazarlara göre; “seçimlerine ilişkin bazı kararlar batıl veya iptal edilebilir olan bir yönetim kurulu ticaret siciline tescil ve ilan edilmişse, bu durumdaki hükümsüzlük halleri bir mahkeme kararı ile tespit edilmemişse bu durumda böyle bir yönetim kurulunun davet ettiği genel kurul toplantısının hukuken muteber olduğunu kabul etmek gerekir. Bizi böyle bir görüşe sevk eden gerekçe şudur; bir hukukî muamele kabul edilen genel kurul kararları için, işlem güvenliği ve kamu güvenliğini korumak düşüncesi ile MK. 3. maddedeki iyi niyet kavramı olmuştur. “Bir hukukî eksikliği bilmeyen ve duruma göre de bilmesi kendisinden beklenmeyen kimse ve kimseler iyi niyetli sayılmaktadır. İyi niyet ise bir hukukî eksikliğin sonuçlarını ortadan kaldırıp buna olumlu sonuç bağlamaktadır. Buna göre seçimlerine ilişkin kararlar hükümsüz olmakla beraber, sicile tescil ve ilan edilmişse genel kurul toplantısı geçerli olmalıdır. Çünkü genel kurulu oluşturan pay sahipleri iyi niyetli olduğu gibi yönetim kurulu üyeleri de iyi niyetlidir. Böylece yapılan toplantı geçerli kabul edilmekle, zaman, emek ve gereksiz yere masraf yapmak önlenemez olup, aynı zamanda işlem ve hukuk güvenliği sağlanacaktır. Bu durum sicilin kurucu ve düzeltici olduğu sonucundan çıkmış olmamaktır. Genel kurul toplantısından sonra açılan hükümsüzlüğün tespiti davası ya da iptal davası sonucunda yönetim kurulu üyeleri o sıfatı kazanmış olmayacaklar, fakat bu davalar toplantının geçerliliğini etkilememelidir.” Bkz: **Yıldız Ş.; Genel Kurul Kararlarının İptali**, sh. 23- 24.

Yeni TTK m. 410/1'de, TTK'dan farklı olarak, genel kurulu, süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılacağı öngörmüştür. Dolayısıyla uygulamada tartışmalı olan bu sorun yeni kanun ile açıkça çözüme kavuşmuştur. Tasfiye halinde de yetki yönetim kurulundadır. Tasfiye memurları sadece görevleri ile ilgili konular dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağırabileceklerdir. Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir³⁰⁷. Moroğlu³⁰⁸ bu hükmün ikinci cümlesine tasfiye memurlarının yanında, yönetim görevini üstlenen kayyımların ve görevleriyle ilgili konularda iflas idaresinin de genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilmesi gerektiğini belirtmiş ve maddeyi bu yönüyle eleştirmiştir.

2. Denetçiler

Denetçilerin genel kurulu toplantıya çağırma yetkileri TTK m. 365, 355 ve 353/1 b. 8 ile düzenlenmiştir.

Bu hükümler aynen şöyledir:

TTK m. 365: “ *umumi heyeti adi toplantıya davet idare meclisine ve fevkalade toplantılara davet hem idare meclisi, hem de 355. madde gereğince murakıplara aittir.*”

TTK m. 355: “ *murakıplar zaruri ve müstacel sebepler çıktığı takdirde umumi heyeti fevkalade toplantıya çağırmaya mecburdurlar.*”

TTK m. 353.1, b.8 : “ *idare meclisinin ihmali halinde adi ve fevkalade olarak umumi heyeti toplantıya davet etmektir.*”

Bu hükümler arasında açık çelişki vardır. Gerçekten TTK m. 365'e göre, denetçiler genel kurulu sadece olağanüstü toplantıya çağırabilirler ve bu maddenin TTK m. 355'e yaptığı atıf gereğince, bu yetkilerini kullanabilmeleri için orta da “*zorunlu ve ivedi*” (zaruri ve müstacel) sebepler bulunmalıdır. Bu hükümlere göre denetçilerin genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırması yönetim kuruluna oranla daha dar tutulmuştur. Davet için ortada zorunlu ve ivedi hallerin bulunması gerekir. Oysa yönetim kurulu, “*lüzumu halinde*” dahi genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırma yetkisini haizdir³⁰⁹.

³⁰⁷ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 515.

³⁰⁸ Moroğlu E.;Değerlendirme ve Öneriler, sh. 173.

³⁰⁹ İmregün O: Anonim Ortaklıklar, sh. 110.

Buna karşılık TTK m. 353/1, b.8, denetçilere : “ *idare meclisinin ihmali halinde adi ve fevkalade olarak umumi heyeti toplantıya davet etmek*” görevini vermiştir. Bu hüküm de TTK m. 355 ve 565 ile çelişki halindedir. Bu maddeler denetçilere genel kurulu olağan toplantıya çağırma yetkisi vermezken TTK m. 353/1,b.8 bu yetkiyi tanımaktadır ve bu yetkiyi koşulu da “*zorunlu ve ivedi*” hallere değil “*yönetim kurulunun genel kurulu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırmada ihmali*” olarak saptamaktadır³¹⁰.

Yukarda bahsedilen yönetim kurulunun ihmali nasıl saptanacaktır noktasında, olağan toplantılar için bunun mümkün olduğunu söylemek mümkündür. Zira yönetim kurulu hesap devresini izleyen üç ay içinde genel kurulu olağan toplantıya davet etmekle yükümlüdür. Davet etmemişse, yükümünü yerine getirmemiş, ihmal etmiş demektir. Bu halde denetçiler olağan toplantıya davete yetkili olurlar. Olağanüstü toplantıda ise durum bu kadar açık değildir. Kanaatimizce, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırarak denetçiler, bunun için koşulların oluşup oluşmadığını, başka bir deyişle, ortada “*zorunlu ve ivedi*” bir hal bulunup bulunmadığını veya “*yönetim kurulunun ihmali*” olup olmadığını *bizzat kendileri takdir edebileceklerdir*³¹¹. Bu açıdan her iki hükmünde birbiri ile uyum sağlaması için denetçiler bir durumun genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmayı gerektirecek derece de zorunlu ve ivedi bir neden oluşturduğu kanısına varırlarsa, genel kurulu doğrudan doğruya olağanüstü toplantıya çağırabilecek, bu durum çok önemli görmezlerse, yönetim kurulundan genel kurulun olağanüstü toplantıya davet edilmesini talep edecek, yönetim kurulundan bu talebe karşı olumsuz bir cevap alır veya talep yanıtız kalırsa, ortada yönetim kurulunun olağanüstü toplantıya çağırma da ihmali olduğu varsayılarak kendileri olağanüstü toplantıya genel kurulu davet edebileceklerdir. Anacak daha önce de belirttiğimiz gibi, olağanüstü toplantı yapılmasını “*zorunlu ve ivedi*” kılan bir durum varsa, denetçiler, yönetim kuruluna başvurmaksızın, genel kurulu doğrudan doğruya olağanüstü toplantıya çağırabilirler. Bu hususun zorunlu ve ivedi olup olmadığını takdir, denetçilere aittir³¹².

---

³¹⁰ **İmregün O: Anonim Ortaklık, sh. 110**, Kom.Yön.de denetçilerin yönetim kurulunun ihmali halinde genel kurulu olağanüstü olarak toplantıya davet edebilecekleri düzenlenmemiştir. TTK m. 353.1,b.8 uyarınca denetçiler, yönetim kurulunun ihmali halinde genel kurulu olağan toplantıya davet etmeye de yetkilidirler. Dolayısıyla Kom. Yön.de bu hususun düzenlenmemiş olması, denetçilerin genel kurulu yönetim kurulunun ihmali halinde olağan üstü olarak toplantıya davet etmesini etkilemez. Ayrıca denetçiler yönetim kurulu toplantılarına katılarak münasip gördükleri teklifleri genel kurulun olağanüstü toplantı gündemine dahil ettirebilirler (TTK m. 357).

³¹¹ **İmregün O: Anonim Ortaklık, sh. 111**

³¹² Yönetim kurulu istifa veya benzeri nedenlerle görev yapamaz duruma düşünce, ortaklık organsız kalmış sayılır. Bu durumda denetçiler organ eksikliğinin tamamlanması için genel kurulu toplantıya çağırabilirler. **11 HD, 8.11.1982 gün 1982/3858 E., 82/4511K. İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh.112 dn.**

TTK m. 353'e göre, toplanması esasen kararlaştırılmış bir genel kurul gündemine, denetçiler, görüşülmesini istedikleri hususları gündem maddesi olarak koydurabilirler³¹³.

Denetçi sayısı birden fazla ise, denetçiler kurul olarak karar verirler (TTK m. 347/1). Denetçi sayısı bir ise, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi bu kişindir. Birden fazla ise bu hususta kurul olarak karar alınmalıdır. Ancak Yargıtay, denetçi sayısı iki ise, genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya çağırma için bir denetçinin davetinin geçerli olduğunu kabul etmiştir³¹⁴.

Yeni yasada, denetçiye mevcut kanunda düzenlene ve davet yetkisi tanınmasına ilişkin hükümlere yer verilmemiştir. Bu durum yeni yasal sisteminin bir gereğidir. Zira yeni yasa da denetçilik kurumu farklı bir sisteme bağlanmıştır. Konumuzun sınırları dışında olması dolayısıyla ayrıntılara değinmeyeceğiz.

3. Azınlık

TTK m. 366'ya göre, ortaklık sermayesinin en az onda biri değerinde paylara sahip olan pay sahipleri veya temsilcilerinin "*gerekirici sebepleri gösteren yazılı talepleri üzerine*" yönetim kurulunun genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırması veya genel kurul esasen toplanacak ise, azınlığın görüşülmesini istediği hususların gündeme konulması zorunludur. Bu talep hakkını haiz olması gereken payların miktarı sözleşme ile daha az bir orana indirilebilir³¹⁵.

Yönetim kurulu bu talebi kabul ettiğinde sorun yoktur. Ancak yönetim kurulu bu talebi gerekçeli veya gerekçesiz olarak reddedebileceği gibi, verilen süre içinde azınlığa hiç cevap vermeyebilir. Bu durumda azınlık denetçilere başvurmak zorundadır. Denetçiler de azınlığın bu talebini nazara almazlarsa, azınlık TTK m. 367'e dayanarak mahkemeye başvurur³¹⁶.

Mahkeme iki açıdan inceleme yapar. Bunlardan ilki TTK' da öngörülen şekli şartların yerine getirilip getirilmediği; diğeri ise azınlık tarafından toplantı için gösterilen gerekçenin haklı olup olmadığıdır.

---

³¹³ TTK m. 357 denetçilere bu hakkı sadece olağanüstü genel kurul gündemleri için tanınmış görünmekle beraber, TTK m. 369/1, b.5 uyarınca olağan genel kurul toplantılarında da bu esasın kabul edilmemesini gerektirir bir neden yoktur. **İmregün O.: Anonim Ortaklık, sh.112 dn.**

³¹⁴ **11 HD. 8.11.1978 gün 78/4527 E., 78/5066 K. (İmregün, 112).**

³¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz: **Oğuz İmregün, Anonim Şirketlerde Azınlığın Himayesi, III. Banka ve Ticaret Hukuku Haftası, Ankara 1964, sh. 192.**

³¹⁶ **Hamdi Yasaman, Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel kurulu Toplantıya Çağırması, Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan, İÜHF,1995, sh. 450.**

Poroy, yönetim kurulunun azınlık tarafından ileri sürülen sebeplerin olağanüstü toplantıyı gerektirecek nitelikte olup olmadığını araştırmayacağını; yönetim kurulunun daveti yapmakla yükümlü olduğunu ileri sürmüştür³¹⁷. Ancak yazar yönetim kurulu ve denetçilerin azınlığın talebini reddetmesi halinde mahkemeye başvurulduğunda, mahkemenin talebi haklı görmesi halinde azınlığa genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi tanıyacağını yazmıştır. Bu görüş yukarıdaki görüş ile bağdaşmamaktadır. Eğer, yönetim kurulu veya denetçinin gerekçeyi tartışma yetkisi yoksa ve genel kurulu azınlığın talebi ile toplantıya çağırma mecbursa, mahkemenin yapacağı iş azınlığın sırasıyla yönetim kuruluna, bunun reddi sonucu denetçilere başvurup başvurmadığının tespiti ve bu usule uyulmuşsa, talebi kabul etmek olacaktır. Buna karşılık Poroy mahkemenin talebi haklı görmesini aramaktadır³¹⁸.

Gerçekten de mahkemenin görevi azınlığın genel kurul için gösterdiği gerekçenin haklı olup olmadığını ve yönetim kurulu ve denetçilerin ret gerekçelerinin yerinde olup olmadığını araştırmaktır. Doktrinde mahkemenin azınlığın toplantı için ileri sürdüğü gerekçenin haklı olup olmadığını araştıracağı görüşü hâkimdir.

Azınlık mahkemeye başvururken, mahkeme ilk önce başvurunun biçimsel koşullarının oluşup oluşmadığını inceleyecektir. Azınlık mahkemeye başvururken sermayenin 1/10'u miktarında ki pay senetlerini muteber bir bankaya rehin olarak tevdi etmesi gerekir. Bu senetler genel kurul toplantısı sonuna kadar bankada kalır.

Yasa pay senetlerinin “rehninden” söz etmekte ise de, burada ki amaç, azınlığın gerçekten sermayenin 1/10'nuna veya sözleşme de öngörülen daha düşük bir oranına sahip olduğunun kanıtlanmasıdır³¹⁹. Pay senetleri henüz çıkarılmamışsa azınlığın yeterli sermaye payına sahip olduğunu gösterir ortaklık yazısı, ortaklık böyle bir yazıyı vermeden kaçınırsa, mahkemece bu yolda ortaklık defterleri üzerinde yaptırılacak bir tespit, yeterli sayılmalıdır.

Yargıtay 11. HD. 23.9.1965 tarihli bir kararında açılan davanın “*eda davası*” olduğunu açıkça belirtmiştir. Yargıtay 11. HD’ nin 13.10.1982 verdiği bir kararda, mahkemenin bu hususu nizasız kaza addederek evrak üzerinde inceleme yapıp karar verebileceği sonucuna varmıştır. Kararda “mahkemenin duruşma yapıp yapılmaması, karşı taraftan cevap alıp alamamak mevcut delillere göre, kendi takdiri içindedir, duruşma yapmasına bir engel olamadığı gibi, evrak üzerinde inceleme yaparak sonuca varmasına mani bir hüküm de mevcut değildir” denmiştir³²⁰.

³¹⁷ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 392–395.

³¹⁸ Yasaman H., Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel kurulu Toplantıya Çağırması, sh. 450.

³¹⁹ İmregün O:Anonim Ortaklıklar, sh. 113.

³²⁰ Yasaman H.; Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel kurulu Toplantıya Çağırması, sh. 451,452.

İster duruşmalı ister duruşmasız olsun mahkemenin verdiği kararın temyiz edilemeyeceği, temyiz edildiği takdirde “tehiri icra kararı” alınıp alınmayacağı tartışmalıdır. İmregün, mahkemenin kararının temyizinin mümkün olduğunun kabulünün hatalı olacağını; mahkemenin izin kararının idari nitelikte olduğunu; TTK m. 299/4’de ortaklık esas sözleşmesinin onanması kararlarında olduğu gibi, kesin olması gerektiğini savunmaktadır³²¹. Ancak İmregün mahkemenin davayı kabul etmesi halinde kararın kesin olduğunu; buna karşılık red kararı halinde temyiz imkânının bulunduğunu ileri sürmüştür³²². Eriş ise aksi kanaattedir³²³. Yazara göre, verilen karar taraflarca temyiz edilebilir. Bu karar kesinleşmeden yerine getirilmesi istenemez.

Azınlık toplantıya davet yetkisini mahkemeden aldıktan sonra genel kurulu toplantıya çağırır. “Toplantıya davet ve gündeme eklenecek hususlara ait ilana mahkemenin izni de yazılmak lazımdır” (TTK m. 367 ikinci cümle).

Toplantıya davet azınlık tarafından yapıldığına göre, davetin gerektirdiği tüm işlemler, ilanlar, davet mektuplarının yazılması ve usulünce gönderilmesi, hazirun cetvelinin hazırlanması, azınlığın görevi olmalıdır. Bu açıdan azınlık, yönetim kurulundan, paydaşların adreslerini saptamak için işbirliği ve yardım isteyebilir, kurulun imtinaı halinde keyfiyeti mahkeme aracılığı ile sağlayabilir³²⁴.

Yeni TTK m. 411/1’e göre; “*Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.*” Bu düzenleme esasında mevcut kanunun 366. maddesinin değişikliklerle tekrar edilmiş halidir. Söz konusu değişiklik azlık kavramının halka açık olan ve olmayan ortaklıklarda farklı yüzdelerle tanımlanmasıdır³²⁵. Bunun dışında Yeni TTK hükmünde olağan/olağanüstü genel kurul ayrımı yapılmadığı için azlık genel kurula olağan veya olağanüstü toplantı çağrısında bulunulması için yönetim kuruluna başvurabilir. Yeni TTK m. 411/2 ile de gündeme madde konulması istemine süre bakımından bir sınır konmuş ve bu istemin çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce

³²¹ İmregün O., *Anonim Ortaklık*, sh. 115.

³²² İmregün O., *Anonim Ortaklık*, sh. 115.

³²³ Eriş G.; *TTK Şerhi*, sh.1058.

³²⁴ Mahkeme genel kurulu toplantıya çağırma yetkisini davalılara vermiştir. Bu durumda TTK m. 368 de yazılı davet merasimi ve gündemin tanzimi, kendilerine yetki verilen ortaklar tarafından yerine getirilir. **Yargıtay’a 11 HD. 27.12.1985 gün 85/6911 E. 85/7419 sayılı kararı (İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 116).**

³²⁵ Kendigelen A.: *Yeni TTK*, sh. 516.

yönetim kuruluna ulaşmış olması gerektiği hükme bağlanmıştır. Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanacak ilanda, gündemin gösterilmesi zorunlu olduğuna göre bu yerinde bir düzenlemedir. Yeni TTK m. 411/3 uyarınca ise “*çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır*” hüküm, uygulamada çağrı için yönetim kuruluna başvurulup başvurulmadığı ve başvuru tarihinin ispatı sorun yarattığı için getirilmiş bir hükümdür. Mahkemenin izin için yönetim kuruluna başvuru yolunun tüketilmiş olması şart olduğundan bunun ispatlanması önem taşımaktadır³²⁶.

Yeni TTK m. 411/4’ göre, azlığın genel kurulu toplantıya davet talebini, yönetim kurulu kabul ettiği takdirde, hangi sürede toplantıya davet yapması gerektiğini hükme bağlamış, böylece süreye ilişkin uygulamada ortaya çıkabilen sorunlar ortadan kaldırılmıştır. Yeni TTK m. 411/4’ göre ; “*yönetim kurulu çağrıtı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağırılır; aksi halde çağrı istem sahiplerince yapılır*” genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde, yönetim kurulu tarafından toplantıya davet edilmediği takdirde azlığın mahkemeye başvurup karar almasına gerek kalmayacaktır. Bu durumda, genel kurul doğrudan azlık tarafından toplantıya davet edilebilir. Yeni TTK gerekçesine göre; sürenin başlangıcı belirlemek sorun yaratmamalıdır. Kırk beş günlük sürenin başlangıç tarihi yönetim kurulunun karar tarihidir. Davetin kabul edilmediği makul bir süre içinde talep sahiplerine bildirilmişse talep sahiplerinin davet haklarının doğduğunun kabulü gerekir. Yönetim kurulunun toplanması ve bildirim göz önüne alınırsa makul süre on – on iki gündür. En az on beş günlük ilan süresi ve diğer hazırlıklar da dikkate alınacak olursa kırk beş günlük sürenin uygun olduğu sonucuna varılabilir³²⁷ (Yeni TTK Madde Gerekçeleri 411).

4. İflas İdaresi, Tasfiye Memurları ve Pay Sahiplerinin Tümü

Anonim ortaklık iflastan başka bir nedenle tasfiye halinde ise, TTK m. 440/2 uyarınca “*tasfiye işlerinin icaplarından olan hususlar hakkında karar vermek üzere*” genel kurul tasfiye memurlarınca toplantıya davet edilir³²⁸. Ana sözleşme veya genel kurul kararıyla, ayrıca tasfiye memurları atanmadığı takdirde, tasfiye işleri yönetim kurulu tarafından yerine getirilir (TTK m. 441). Bu durumda genel kurulu toplantıya davet yetisi

³²⁶ Karshoğlu H.:age.,sh. 169 dn.

³²⁷ Karshoğlu H.,age.sh. 172 dn.

³²⁸ İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 112

yönetim kurulundadır. **Yeni TTK m. 411** yukarıda da değindiğimiz gibi, tasfiye halinde de yetki yönetim kurulundadır. Tasfiye memurları sadece görevleri ile ilgili konular dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağırabileceklerdir.

İflas yolu ile tasfiyede, müflis ortaklığın yasal temsilcisi iflas idaresi olduğundan, genel kurulun davetsiz da iflas idaresi tarafından yapılır (İİK m. 226).

Genel kurul Kom. Yön.'ne göre ortakların tamamının, imzaları noterde onanmış bir yazı ile, genel kurul olarak toplanmak istediklerini Bakanlığa bildirmeleri durumunda, yalnızca ortaklık organlarının oluşturulması amacıyla toplanabilir.

B. Davetin Şekli ve Hukuki Niteliği

Anonim ortaklık genel kuruluna davet; kanun ve esas sözleşmeye göre yetkili organ veya kişiler tarafından pay sahiplerine veya temsilcilerine yöneltilen ve toplantının yerini, zamanını, gündemini ve katılma koşullarını içeren ilan ve/veya mektup şeklinde yazılı bir irade beyanı veya bildirim olarak tanımlanır. Bu irade beyanı veya bildirim, pay sahiplerine ya da temsilcilerine yöneltilmesinin hukuken zorunlu olduğu, ancak onlara ulaşmış olması veya ulaştığının belgelenmesinin gerekmediğine işaret edilmiştir³²⁹.

Katılma oranını mümkün mertebe artırma için, umumi heyetin toplantıya daveti esas sözleşmede gösterilen şekil ve surette ve her halde TTK 37. maddede anılan gazete ile ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı vaktinden en az iki hafta önce yapılmak gerekir. Senetleri nama yazılı pay sahipleri ile önceden ortaklığa bir hisse senedi tevdi ederek ikametgâhlarını bildiren pay sahiplerine taahhütlü mektup gönderilmek sureti ile toplantı günü bildirilir (TTK m. 368).

Genel kurulun varlığı için gerekli olan davetin de, hukuken oluşması için bazı şartların³³⁰ usulüne göre yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Bunlar; davet tüm pay sahiplerine yapılmalıdır³³¹, davet, kanun ve esas sözleşmeye göre davete yetkili kişi veya

---

³²⁹ **Moroğlu, E.: Hükümsüzlük**, sh. 63; **Özer, I: age.**; sh. 83, **Karşoğlu, H., age.** sh. 160.

³³⁰ **Moroğlu, E.: Hükümsüzlük**, sh.64 vd.

³³¹Yargıtay kararlarında da, çağrının tüm pay sahiplerine yapılması gerektiği açıkça belirtilmiştir. **Yargıtay 11. HD. 6.11.2003 tarihli ve E: 8748, K: 10498 sayılı kararı**. Ayrıca, **27.2.1989 tarihli ve E: 4218, K: 1168 sayılı kararında** “davacının yönetim kurulu üyesi olması nedeniyle TTK 312. madde gereğince en az bir pay sahibi olduğu kabul edilerek, ilandan ayrı olarak kendisine davet mektubu gönderilmesi gerekirken yapılamaması ve bu nedenle davacının toplantıya katılmaması nedeniyle muhalefet şerhi olmadan da genel kurul kararlarını dava açma hakkı bulunmamaktadır.” ifadesini kullanarak tüm pay sahiplerine davet zorunluluğunu vurgulamıştır. **Karşoğlu, H., age.** sh.161 dn.

organ tarafından yapılmalıdır ve davetin şekil ve içeriğinin kanun ve esas sözleşmede belirtilen şekilde olması gerekmektedir.

TTK m. 368'den anlaşılacağı üzere genel kurulun toplantıya davet edilmesi için,

- Toplantıya davetin, hem sözleşme de gösterilen şekilde hem de herhalde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, en az iki hafta önce ilan edilmesi,
- Nama yazılı pay sahiplerine ve hamiline yazılı pay senedi olup da, en az bir pay senedini ikametgâh adresi ile birlikte ortaklığa tevdi eden hamiline yazılı pay sahiplerine taahhütlü mektupla bildirilmesi gerekir.

TTK m. 368, ilanın, toplantı günü hariç olmak üzere en az on beş gün önceden yapılmasını öngörmektedir. Mektuplar için süre konmamış olmakla beraber bunlarında aynı süreye tabi olması gerekir³³². Diğer taraftan TTK m. 360 gereğince “hamiline yazılı hisse senedi sahipleri rey haklarını umumi heyette kullanabilmek için hisse senetlerini veya bunlara mutasarrıf olduklarını gösteren vesikaları toplantı gününden bir hafta önce şirkete tevdi mecburdurlar.” Hamiline yazılı pay senedi sahiplerine davet mektubu yollamaya gerek ve esasen olanak yoktur.

Genel kurulun toplantıya davet şekline ilişkin TTK m. 368 ile getirilen düzenlemeye veya esas sözleşme ile getirilmiş olan ek hükümlere uyulmaksızın yapılan davet ile toplanan genel kurulda alınan kararlar yok hükmündedir³³³. Davetin, bir pay sahibi ya da bir grup pay sahibine aykırı şekilde yapılması arasında da fark yoktur³³⁴.

Buna karşılık, TTK m. 368'deki toplantı ile davet arasında en az iki haftalık süre bulunması gerektiğine ilişkin hükme aykırılık, davetin usulsüz olmasına ve o genel kurulda alınan kararların iptal edilebilirliğine yol açar³³⁵.

TTK m. 364/1 uyarınca her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içinde toplanması

³³² Poroy(Tekinalp/Çamoğlu),Ortaklıklar, sh. 395, İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 117.

³³³Yargıtay'ın bu konuda birbiriyle çelişen kararları bulunmaktadır. Yargıtay ilk olarak, TTK m. 368'e uyulmaksızın yapılan çağrı ile toplanan GK' da alınan kararların iptal edilebilir kararlar olduğuna hükmetmiştir. **TD., T. 24.11.1969, 4169/912 sa. ka.** Daha sonra bu içtihadını terk ederek, çağrı merasimine uyulmadan toplanan genel kurulda alınan kararların yoklukla malul olduğunu ifade etmiştir. **11. HD., T. 19.10.1982, 3800/3992 sayılı kararı. Özer I.; age. sh. 91 dn.**

³³⁴ Yiğit İ., age.,sh. 98.

³³⁵ Arslanlı H., C. II, sh. 19; Moroğlu E.; Davete Aykırılık, sh. 47-48.

gereken olağan genel kurul toplantısına, bu süre içinde bir toplantıyı imkansız kılacak şekilde davet yapılması ise davetin ve bu davet üzerine toplanan genel kurul da alınan kararların geçerliliğini etkilemez. Ancak bu durum, genel kurulu toplantıya çağırarakla yükümlü olanların gecikme nedeniyle doğan zararlardan sorumlu olmalarına yol açar³³⁶.

İlan ve mektuplarda gündemin hiç gösterilmemiş olması, bu genel kurulda alınan kararların yoklukla malul olmasına³³⁷; gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmemesi ise kararların iptal edilebilir kararlar olmasına yol açar (TTK m. 381/1/b. 1). **Yeni TTK m. 446/2** de gündemin gereği gibi ilan edilmediğini ileri süren pay sahiplerinin iptal davası açabileceklerini belirtmektedir.

Yeni TTK m. 414 hükmü de, genel kurul toplantısına yapılacak çağrıya ilişkin olarak TTK m. 368'deki düzenlemeyi muhafaza etmekle beraber çağrının, ortaklığın internet sitesinde yayımlanacak bir ilanla da yapılmasını zorunlu kılmıştır. Yeni TTK'nin düzenleme şekline göre internet sitesine konacak çağrı ilanı, çağrının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasına alternatif olarak değil, gazetede ilanla birlikte yerine getirilmesi gereken zorunlu bir unsurdur. İnternet sitesine konulacak çağrı ilanı da, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanacak ilana paralel olarak, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı tarihinden en az iki hafta önce siteye konmalıdır. Yeni TTK'nın şirketlerin internet sitesi kurma zorunluluğuyla ilgili hükümlere paralel olarak davet ilanlarının da internet sitesinde yayınlanması zorunluluğu getiren hükümleri olumlu karşılıyoruz.

---

³³⁶ **Moroğlu E.: Hükümsüzlük**, sh. 81.

³³⁷ Moroğlu, gündemin çağrı ilan ve mektuplarında hiç gösterilmemesi halinde, GK kararların iptali kabil kararlar olduğunu ileri sürmüştür. **Moroğlu E.: Hükümsüzlük**, sh. 83–84. Bizim de katıldığımız görüşe göre ise, TTK m. 381/1/b. 1'de “gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmemesinden” bahsedilmiş olduğundan, gündemin ilan veya mektuplarda hiç gösterilmemiş olması bu madde kapsamına girmemelidir. Bkz. **Arslanlı H., C. II**, sh. 20; **İmregün O., Anonim Ortaklık**, sh. 123. Ayrıca iptal davası tezimizin sınırları dışında olduğundan ayrıntılara yer verilmeyecektir. Yeni TTK açısından iptal davası ile ilgili hükümlerin genel değerlendirme ve öneriler için bkz : **Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler**, sh. 191 -193.

IV. TOPLANTI ZAMANI VE KOMİSER İSTENMESİ

A. Toplantı Zamanı

Toplantı haftanın her günü hatta Pazar günü dahi yapılabilir. Yargıtay'ın bir kararında komiser bulunması halinde Pazar günü de genel kurul toplantısı yapılabileceğini, bu konuyu kapsayan Hafta Tatili Hakkında ki kanuna aykırılık olmadığını belirtmiştir³³⁸.

Kom. Yön. m. 16/6 ile genel kurulun toplantılarının hafta tatillerinde yapılması imkanı önceden müracaat merciinin uygun görüşünün alınmasına bağlıdır denilmiş; dini ve milli bayram günlerinde ise komiser görevlendirilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

B. Komiser İstenmesi

Genel kurulda komiser istenmesi ve görevlendirilmesi Kom. Yön. m. 16 ve 17 'de düzenlenmiştir. Bunun için başvurunun toplantıdan 10 gün (yurtdışı için 30 gün) önce yapılması, ücretinin yatırılması ve istenen belgelerin ibrazı şarttır³³⁹. Keza, genel kurul toplantılarına TTK m. 378 yollaması ile TTK m. 297 uyarınca Sanayi ve Ticaret Bankalığı komiserinin de katılması zorunludur.

Anonim ortaklığın genel kurullarında alınan kararların geçerli olabilmesi için, toplantılarda komiserinin hazır bulunmasının yanında, kanuna uygun olarak tutulmasına nezaret ettiği tutanağı imzalaması da şarttır. Görevli olan komiserin hazır bulunmadığı, sonradan terk ettiği veya tutanağı imzalamadığı genel kurul toplantılarında alınan kararlar yoktur. Bu hallerde, genel kurul toplanmamış sayılır (TTK m. 378/2 yollamasıyla m. 297, Kom. Yön. m. 8)³⁴⁰.

³³⁸ Y.11 HD. 10.09.1973 E. 73/948, K. 921 (Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 396).

³³⁹ Kom .Yön. m. 16 'ya göre dilekçeye eklenecek hususlar;

-Yönetim kurulu kararının noter tasdikli bir örneği veya karar defterinin ilgili sayfasının şirket yetkililerince aslına uygunluğunun tasdik edilmiş fotokopisi ve tasdik eden şahsın imza sirküleri, -Dilekçeyi imzalayanların imza sirküleri ile toplantıya çağırılanların göreve seçildiklerini gösterir Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, -Genel Kurulun azlık tarafından toplantıya çağırılması halinde kendilerini yetkili kılan mahkeme kararının bir örneği ,-Gündem -Komiser ücretinin yatırıldığına dair banka dekontu, eklenir.

³⁴⁰ Moroğlu E.: Hükümsüzlük, sh. 97; Doğrusöz A. B.; Toplantıya Çağrı, sh. 20.

Anonim ortaklık genel kurullarında komiserin bulunması, ortaklığın dış denetimi ile ilgili bir husustur. Komiser, genel kurul toplantılarında devlet adına gözlemci olarak bulunur³⁴¹.

V. HAZIR BULUNANLAR LİSTESİNİN DÜZENLENMESİ VE HUKUKİ MAHİYETİ

“Cetvel” kenar başlığını TTK m. 376 uyarınca “*umumi heyetin toplantı anında hazır bulunan pay sahibi veya temsilcilerinin, ad ve soyadlarıyla ikametgâhlarını ve pay miktarını gösteren ve reis tarafından imza edilen bir cetvel tanzim olunarak ilk reylerin toplanmasından önce hazır olanların görebilecekleri bir yere asılır.*” Kom. Yön. m. 19’da da hazirun cetveli düzenlenmiştir.

TTK m. 378 f.2, cümle 2’ye göre de “*Toplantıda hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerinin ad ve soyadlarını gösteren 376. maddede ki cetvel ile toplantıya davetin usulü dairesinde cereyan ettiğini ispat eden vesikaların zapta bağlanması*” zorunludur.

Hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesinin amacı, toplantıda hazır bulunan veya temsil olunan pay sahiplerinin adları ve sahip oldukları ya da temsil ettikleri payların adedi hakkında diğer ortakları bilgi sahibi kılabilmek ve gerek genel kurul toplantısına katılma hakkına yöneltilebilecek itirazların ileri sürülmesi, gerek kararların geçerli bir biçim de alınıp alınmadığının denetlenmesi için elverişli hukuki ortamı yaratmaktır³⁴². TTK m. 376 uyarınca hazır bulunanlar listesine, genel kurul toplantısında hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcilerinin³⁴³ ad ve soyadları ile ikametgâhları³⁴⁴ ve pay miktarları yazılır. Ayrıca paylar üzerinde intifa hakkı bulunması durumunda, TTK m. 360/4’e göre, genel kurula katılma ve oy kullanma hakkını kazandığından intifa hakkı sahibinin de, genel kurula katılma hakkı etkilenmemiş olan pay sahibi ile birlikte hazır bulunanlar listesi gösterilmesi gerekir.

---

³⁴¹ Özer I.; age., sh. 97.

³⁴² Teoman Ö.; Hazirun Cetveli, sh. 406.

³⁴³ Teoman bunun yerinde olmadığını belirlemekle birlikte sadece temsilcilerinin adının ve soyadının değil hangi pay sahibini temsil ediyorsa onunda adının ve soyadının bulunması gerektiğini belirtmiştir. Bkz: Teoman Ö.; Hazirun Cetveli, sh. 407

³⁴⁴ Kanunda yalnızca ad, soyad ve ikametgâh gibi kavramlara yer verilmiş olması, sadece gerçek kişi pay sahiplerini göz önünde tutulduğu sonucunu doğurmaktadır. Hâlbuki anonim şirketlerde bir tüzel kişinin de pay sahibi sıfatını taşıması mümkündür. Bu halde, hazirun cetveline tüzel kişinin ticaret unvanı ve merkezi ile genel kurulda söz konusu payları temsile yetkili yönetici ya da temsilcinin de yazılması gerekir. Nitekim Kom. Yön. m. 19/2, “*pay sahiplerinin ad, soyad veya unvanı; toplantıya temsilen katılma var ise temsilcinin adı ve soyadı*” ifadesini kullanmıştır. Özer I., age. sh. 98 dn.

Aynı şekilde pay sahibinin oy hakkından yoksun olması, genel kurula katılma hakkını ortadan kaldırmadığından oydan yoksun olan pay sahipleri de bu listede yer almalıdırlar³⁴⁵.

Genel kurula katılmakla yükümlü kılınan denetçilerin, pay sahibi sıfatını taşımamaları durumunda listede gösterilmeleri gerekmez. Aynı durum dinleyiciler açısından da geçerlidir³⁴⁶.

Hazır bulunanlar listesinde pay sahibinin, sahibi bulunduğu pay miktarının yanı sıra, her payın itibarî değerinin, imtiyazlı olup olmadığının, oyda imtiyazlı pay çıkarılmışsa sahip olduğu oy miktarının da yazılması gerekmektedir³⁴⁷. Anonim ortaklığın oyda imtiyazlı pay çıkarması durumunda, bu oyda imtiyazın hazirun cetveline yazılması oldukça önemli olup, oyda imtiyazlı payların imtiyazlarının kullanılıp kullanılmadığını tespit etmeye yardımcı olacaktır³⁴⁸.

Listede sadece reis'in (toplantı başkanı) imzasının yer alacağını öngören TTK m. 376 bunun pay sahipleri tarafından imzalanıp imzalanmayacağı konusunda herhangi bir açıklığı içermemektedir. Ancak uygulamada liste pay sahipleri ve bu sıfatı taşımayan temsilcilere de imzalatılmaktadır. TTK m. 378, f.2'de listenin düzenlenmesi ve başta komiser olmak üzere pay sahipleri veya temsilcileri tarafından imzalanması bir geçerlilik koşulu olarak kabul edilen toplantı tutanağına eklenecek olması ile açıklanabilir. Hazır bulunanlar listesinin ortaklara ve/veya onların temsilcilerine imzalatılması ileride genel kurula katılmaya itiraz ve oylama sonucunu etkileme (TTK m. 361/2 ve 3) gibi iddiaların aydınlığa kavuşturulmasında büyük yarar sağlayacaktır³⁴⁹.

Hazır bulunanlar listesinin şekli konusunda TTK da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak kanunun amacına uygun yol olarak, pay sahiplerinin genel kurul toplantısına geliş, daha doğrusu kurula katılmak konusunda ki iradelerini açıklama sırasına göre düzenlenmesidir. Ne var ki zamanda tasarruf sağlama adına önceden hazırlanmış matbu listelerden yararlanılabilir ve bunların doldurulması cihetine gidilebilir³⁵⁰. Nitekim Komiser Yönetmeliği 19'uncu maddesi Örnek 2'de bir şekil belirtilmiş ve hazırlanacak listenin örneğe uygun şekilde düzenlenmesi öngörülmüştür. Buna göre; ait olduğu toplantı ile ortaklığın unvanı, sermayesi, toplam hisse adedi, ortakların ad ve soyadı veya unvanı, uyruğu, ikamet adresi, hisse edinim şekli (borsa veya borsa dışı) ve tarihi, toplantıya temsilen katılım varsa

---

³⁴⁵ Özer I.,age. sh. 98.

³⁴⁶ Teoman Ö., Hazirun Cetveli, sh 408.

³⁴⁷ Özer, I.; age. sh. 99, Karshoğlu H.,age. sh. 97.

³⁴⁸ Teoman Ö., Hazirun Cetveli, sh 409,410, Karshoğlu H.;age.,sh. 98.

³⁴⁹ Teoman Ö.;Hazirun Cetveli, sh. 410.

³⁵⁰ Teoman Ö.;Hazirun Cetveli, sh 411.

temsilcinin adı ve soyadı, toplantıya asaleten ve vekâleten katılanların ayrı ayrı ve toplam hisse miktarları gösterilir. Genel kurula gelen pay sahipleri veya temsilcileri, isimleri karşısında bulunan yere imza atarak toplantı salonuna gireceklerdir.

Listenin düzenlenme zamanı konusu doktrinde tartışmalıdır. Gene olarak kabul edilen görüşe göre, hazirun cetveli toplantı “anında” hazır bulunan pay sahiplerini göstermek üzere düzenlenebilir ve bunun “ilk oyların toplanmasından önce hazır olanların görebilecekleri bir yere asılması” gerekmektedir. Aksinin kabulü TTK m. 376 ile bağdaşmaz.³⁵¹ . Ancak hazirun cetvelinin düzenlenmesine genel kurul toplantısı açılmasından sonra da başlanabilir³⁵². Hazirun cetveline, toplantıya sonradan katılan ile toplantıdan geçici olarak veya tamamen ayrılan pay sahiplerinin ya da temsilcilerinin işaret edilmesi gerekecektir. Böylece, o genel kurulda toplantı ve karar yetersayısının halen var olup olmadığı kolaylıkla tespit edilebilecektir³⁵³.

Hazirun cetveli Kom. Yön. m. 19’da yönetim kurulu tarafından hazırlanacağı düzenlenmiştir. TTK m. 376’da bu konuda bir açıklık yoktur.

TTK 376’da listenin reis tarafından imzalanacağı düzenlenmiştir. Kom. Yön 19/son da ise genel kurul divan başkanlığı ve bakanlık komiseri tarafından imzalanır demektir. Yine Yön. m. 20 de yer alan hükmün (Genel kurul toplantılarında yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin kendilerinin hazır bulunması esastır. Olağan genel kurul toplantılarında yönetim kurulu üyelerinden en az bir üye ile denetçilerden de en az birisi hazır bulunmadıkça toplantı yapılamaz.) yerine getirilip getirilmediğinin tespiti için liste hazır bulunan yönetim kurulu üyeleri ile denetçiler tarafından imzalanır. Ayrıca Kom. Yön m. 19/3 e göre hazır bulunanlar listesinde yer alan sermaye ve ortaklık yapısının ortaklık defterine uygun olduğu yönetim kurulu tarafından onaylanacaktır.

Hazır bulunanlar listesinin Kom. Yön. göre yönetim kurulu tarafından düzenlenir. Bu listenin, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulmaması, o genel kurulda alınan

³⁵¹ **Yiğit İ. age.** sh. 114.

³⁵² TTK m. 376’nın “toplantı anında” ifadesini kullanması, hazirun cetvelinin düzenlenebilmesi için her şeyden önce bir genel kurulun toplanmış sayılması gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Ancak yönetim kurulu, pay defterine kayıtlı pay sahipleri ile ortaklığa bir hafta önceden pay senetlerini tevdi eden hamiline yazılı pay senedi sahiplerinin isimlerinin yer aldığı bir listeyi hazırlar ve toplantıya gelen pay sahipleri, isminin karşısında olan yerleri imzalar. Toplantıya katılan pay sahiplerinin imzası ile birlikte, yönetim kurulu tarafından hazırlanan bu liste, artık hazirun cetveli adını alır. O halde, hazirun cetvelinin düzenlenmesine, bu uygulamaya göre, toplantının açılmasından önce başlamak bir zorunluluk teşkil edecektir. Ancak pay sahiplerinin hazirun cetvelini imzalamaları zorunlu değildir. Hazirun cetveli, cetvelde yer alanların isimleri okunarak yapılacak yoklama ve var olanların karşısına işaret konulması suretiyle de düzenlenebilir. Bu takdirde, hazirun cetveli, genel kurul toplantısının açılmasından sonra başlanması halinde, toplantı yeter sayısının varlığı başka bir şekilde tespit edilmelidir. Sonuç olarak, hazirun cetvelinin düzenlenmeye başlayacağı anın TTK m. 376’da sınırlayıcı bir şekilde ele alınmadığı, toplantının açılmasından önce düzenlenebileceği gibi, toplantının açılmasından sonra da düzenlenebileceği kabul edilmelidir. Bkz: **Yiğit, İ.: age.** sh. 114 dn.

³⁵³ **Yiğit İ. age.** sh. 114.

kararların iptal edilebilirliğine yol açar³⁵⁴. Pay sahipleri hazirun cetveline itiraz edebilirler. Bu itiraz, TTK m. 361/2 ve 3 anlamında, toplantıya katılmaya yetkili olmayanların katıldığı biçimde ve yönetim kurulu nezdinde olacaktır. Ancak bu itirazı yönetim kurulu değil genel kurul karara bağlayacaktır.

Yeni TTK’ da hazır bulunanlar listesinin düzenleme yetkisinin yönetim kurulunda olacağı belirtilerek, TTK 376. maddesinde ki belirsizliğe bir son vermiş bulunmaktadır. TTK. m. 417’de; yönetim kurulu, pay defteri kayıtlarına ve giriş kartı alanlara göre, genel kurul toplantısına katılabileceklerin listesini hazırlar. Yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacak liste, toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede pay sahiplerinin ad ve soyadları, unvanları, yerleşim yerleri, pay veya pay senedi sayısı, imtiyazlı payların adedi ve sermaye miktarıyla toplantıya aslen veya temsil yoluyla katılacakların imza yerleri belirtilir. Yönetim kurulu bu listeyi hazırlarken, toplantıya katılmaya hakkı olanları tespit için gerekli incelemeleri yapar ve ilgililerden bilgi alır. Listede adı bulunmayan kişi toplantıya katılamaz. Katılanların imzaladıkları liste “hazır bulunanlar listesi” adını alır ve toplantı başkanı ve komiser tarafından imzalanır. Bu hüküm ile uygulamadaki bazı boşluklar doldurulmak istenmiştir³⁵⁵. **Yeni TTK m. 417/3 de** hazirun cetvelinin yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacağı ve toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulacağı hususu açıkça düzenlenmiştir.. Moroğlu bu listeye her bir pay sahibinin oy adedinin de yazılması gerektiğini belirtmiştir³⁵⁶.

Dolayısıyla yukarıda değindiğimiz hazirun cetvelinin düzenlenme zamanı ve kim tarafından düzenleneceği hususunda ki mevcut kanundan kaynaklanan boşluklar yeni kanunla doldurulmuş olmaktadır. Bu anlamda yeni kanunda hazır bulunanlar listesine ilişkin düzenlemeleri yerinde buluyoruz.

Yeni yasada hazır bulunanlar listesinin elektronik ortamda tutulacağına veya şirketin internet sitesinde yayınlanacağına ilişkin bir düzenlemeye yer vermemiştir. Ancak Yeni TTK’nın “İnternet Sitesi” başlıklı 1524. maddesinde genel kurul toplantılarının yapılması ve hazırlıklarına ilişkin bilgiler ile pay sahiplerine sunulması gereken belgelerin internet sitesinde yayınlanmasını öngördüğünden hazır bulunanlar listesinin de internet sitesinde yayınlanmasına bir engel yoktur. Hazır bulunanlar listesinin 1526. maddeye göre güvenli e-imza ile imzalanması da mümkündür. Böylelikle özellikle pay sahibi sayısının fazla olduğu anonim ortaklıklarda, hazır bulunanlar listesinin düzenlenmesinde harcanan zaman ve

³⁵⁴ Yiğit İ., age. sh. 117. Teoman Ö., Hazirun Cetveli, sh. 417, 418.

³⁵⁵ Tekinalp Ü.: Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı, sh. 21. Karshoğlu H., age., sh. 100 dn.

³⁵⁶ Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 178.

toplantıya girip çıkan pay sahiplerini veya temsilcilerini fiilen saptamaktaki güçlükler nedeniyle genel kurul toplantısına katılmaya hakkı olan kişilerin elektronik ortamda tespit edilmesi ve giriş çıkışlarda otomatik olarak denetlenmesi yoluna gidilmesi mümkün olacaktır.

VI. GENEL KURULUN TOPLANMASI VE TOPLANTININ YÜRÜTÜLMESİ

A. Genel Kurul Toplantısında Yetersayılar (Toplantı Nisabı)

Yasa koyucu genel kurula mümkün olduğu kadar fazla sermayeyi temsil eden pay sahiplerinin katılmasını arzu etmiştir. Gerek olağan gerekse olağanüstü toplantılarda, görüşme açılabilmesi için belirli bir oranda sermayeyi temsil eden pay sahiplerinin genel kurulda hazır bulunmalarını veya temsil edilmelerini şart koşmuştur³⁵⁷. Dolayısıyla toplantı yeter sayısı, genel kurulun toplanıp karar alabilmesi için anonim ortaklığın en az ne kadar sermayesinin toplantıda hazır bulunması gerektiğini ifade eden yeter sayıdır.

Toplantıda yasanın aradığı yetersayılar, şeklen dahi olsa elde edilemezse, genel kurul toplanmamış sayılır. Bu nedenle, şeklen dahi olsa, toplantı yetersayısı sağlanmaksızın toplanan bir genel kurul karar alamaz, almışsa bu karar hüküm ifade etmez, geçerli değildir³⁵⁸. Buna karşılık, gerçekte toplantı yetersayısı olmadığı halde, şeklen toplantıda toplantı yetersayısı varmış gibi görünüyorsa, toplantıya katılmaya yetkili olmayan kişilerin katılması ile yetersayı tamamlanmışsa, alınan kararlar sadece iptal edilebilir (TTK. m. 361, 381). Bu ayrımın nedeni şeklen dahi olsa, toplantı yetersayı oluşmamışsa, ortada bir genel kurulun bulunmamasıdır. Genel kurul olmayınca karar alması da olası değildir. Buna karşılık muallel olmakla beraber, şeklen bir toplantı yetersayısı varsa, ortada muallel de olsa bir genel kurul var demektir ve bu kurulun alacağı kararlardan, muallelde olsalar, söz edilebilir³⁵⁹.

³⁵⁷ İmregün O.,Anonim Ortaklık, sh. 130.

³⁵⁸ İmregün O.,a.e, sh. 130.

³⁵⁹ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 332, toplantı yetersayısı şeklen dahi bulunmayan toplantıda alınan kararların yoklukla malul olduğunu, zira ortada bir genel kurul toplantısı bulunmadığını, gerekli yetersayı mevcut, ancak toplantıya katılmaya hakkı bulunmayan kişilerin katılması ile gerçekleşmişse TTK. m. 361/2 alınan kararların yine geçersiz olup bir tespit davasına konu olabileceğini, toplantı yetersayısı, katılmaya hakkı olanlarca doldurulmuş, ancak hakkı olmayanlar oylamaya katılıp etkili olmuşlarsa, kararın kabili iptal olduğunu,

Türk anonim ortaklıklar hukukunda, toplantı yetersayısı, toplantının olağan veya olağanüstü olmasına göre değil, toplantıda görüşülecek gündem maddelerinin niteliğine göre değişir. Bu açıdan bir genel kurulda, gündemin belirli maddeleri için toplantı yetersayısı bulunduğu halde, diğer maddeler için toplantı yetersayısı oluşmamış olabilir ve bu maddeler için görüşme açılmaz. Toplantı yetersayısı, her halde, ortaklık sermayesine göre hesaplanır³⁶⁰. Belirtmek gerekir ki, olağan ve ağırlaştırılmış toplantı yetersayısının hesaplanmasında bir farklılık söz konusu değildir³⁶¹.

Yürürlüğe girmemiş yeni TTK da, toplantı yeter sayılarının belirlenmesinde pay sahiplerinin temsil ettikleri sermaye miktarını esas almıştır. Yeni kanunun, sistemi içinde pay sahiplerinin, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ya da genel kurula elektronik ortamda katılan pay sahipleri olması arasında fark yoktur; çevrim içi katılımcılar da toplantı yeter sayısının hesabında dikkate alınırlar. Yeni TTK m. 418/1'e göre "*genel kurullar, bu kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan haller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci bir toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz*". Hükümde sadece "*pay sahipleri*" değil, "*temsilcileri*" ifadesinin de kullanılması, TTK' da ki eksikliği gidermiştir³⁶².

1. Olağan (Adi) Toplantı Yetersayısı

Toplantı yetersayıları bakımından kural TTK m. 372 ile öngörülmüştür. Bu maddeye göre, toplantı yetersayısı pay sahiplerinden bahsetmiş olmasına rağmen sermayeye göre, tespit olunmuştur³⁶³. Özel yetersayı aranmayı gerektirmeyen olağan işlerde toplantı yetersayısı, ilk toplantıda esas sermayenin en az ¼ 'üne sahip ortakların hazır bulunmasıyla oluşur. Bu toplantı yetersayısı aynı zamanda HAAO'lar da TTK m. 388/2 ve 3 de ve bu

---

ortaklığın oylamaya katılmanın karara etkili olmadığını kanıtlayarak iptali önleyebileceğini savunmaktadır. **Moroğlu E.; Hükümsüzlük**, sh.67 göre, toplantı yeter sayısı olmaksın toplanan ve karar alan genel kurul kararlarının sadece TTK m. 361 ve 381 anlamında kabili iptal olduğu görüşündedir. **Arslanlı H.,C.II**, sh. 39, toplantı yetersayısı olmaksızın yapılan genel kurul toplantılarında, alınan kararların hükümsüz olduğu görüşündedir.

³⁶⁰ **İmregün O.,Anonim Ortaklık**, sh. 131.

³⁶¹ **Ünal Tekinalp: Genel Kurul Toplantı Yeter Sayılarına İlişkin Bazı Sorunlar**, İkt. Mal., Y. 1978, C. XXV, S.1, sh. 14. (Toplantı Yeter Sayıları).

³⁶² **Karshoğlu H., age**, sh. 180.

³⁶³ Yargıtay kararlarında toplantı yeter sayısının, şirket sermayesinde temsil edilen paya göre hesaplanması gereğine işaret etmiştir. Yargıtay 11. HD. 28.5.1986 tarihli ve E: 1509, K: 3243 sayılı kararı ile 11. HD. 23.10.1979 tarihli ve E: 4847, K: 4917 sayılı kararı. **Karshoğlu H.age.,sh. 179 dn.**

hükümlere atıf yapılan hallerde (aksi esas sözleşmede düzenlenmemişse) aranacak olan yetersayıdır³⁶⁴. İkinci toplantı da ise herhangi bir yetersayı aranmadığından, tek bir paya sahip pay sahibi genel kurulu oluşturabilir. Kom. Yön. m. 11/2 deki hükme göre, “*Davet edilen ilk toplantıda nisabın temin edilememesi halinde, genel kurul aynı usullerle yeniden toplantıya davet edilir. İlan metnine, nisabın sağlanamaması halinde ikinci toplantının davetine ilişkin olarak konulan hükümler geçersizdir.*” demektedir. Poroy, bu hükmü eleştirmektedir. Yazara göre; yönetmelik ile geçersizlik müeyyidesi konulması mümkün değildir. İlan hemen yapılırsa bile ilan ile toplantı günü arasında en az iki hafta süre olacaktır. İkinci toplantıda temsil edilen sermayenin miktarı ne olursa olsun, toplantı yetersayısı var sayılır³⁶⁵.

Toplantı yetersayısının oluşup oluşmadığı, yönetim kurulunun hazırlamış olduğu hazır bulunanlar listesinin, pay sahipleri tarafından imzalanması ile anlaşılır. Hazır bulunanlar listesini imzalayan bir pay sahibi listede gösterilen adette payla toplantıya katılmış kabul edilir. Toplantı salonundan ayrılma, oylamaya katılmama, toplantı yetersayısının oluşmasını etkilemez³⁶⁶. Yargıtay aksi görüştedir³⁶⁷.

Yeni TTK m. 418 toplantı ve karar nisabını düzenlemiştir. Bu hükme göre, genel kurullar aksine bir düzenleme kanunda veya esas sözleşmede mevcut değilse sermayenin en az ¼ ünü karşılayan pay sahiplerinin veya temsilcilerin varlığıyla toplanır. Bu yetersayının toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda bu yetersayıya ulaşılamazsa ikinci toplantıda yetersayı aranmaz. Bu hüküm mevcut kanunun tekrarı niteliğindedir.

2. Ağırlaştırılmış Toplantı Yetersayıları

TTK m. 372’de diğer toplantı yetersayıları öngörülmüştür. Bu madde de düzenlenen toplantı yetersayısının sözleşme ile hafifletilmesi söz konusu değildir. Ağırlaştırılabilir ancak hafifletilmesi söz konusu değildir. Oysa ağırlaştırılmış toplantı yetersayısına bağlanmış işler, esas sözleşmenin değiştirilmesini gerektiren hallerdir ve toplantı yetersayıları, sözleşme değiştirme işlemi düzenleyen TTK m. 388 çerçevesi içinde düzenlenmişlerdir. Aynı zamanda TTK m. 388 karar yetersayısını da düzenlemektedir.

³⁶⁴ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.397-398

³⁶⁵ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 398.

³⁶⁶ İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 131.

³⁶⁷ Yargıtay 11. HD. 12.4.1999 tarihli ve E: 575, K: 2744 sayılı kararı. Karar için bkz: Karshoğlu H.,age. sh.. 182.

Kuruluş genel kurullarında, belli konuların görüşülmesi için yasa koyucu ağırlaştırılmış toplantı yetersayısı öngörmüştür. TTK 290, 293, 295, 296 maddelerde öngörülmüş bulunan bu yetersayılar ilk toplantı da elde edilmezse, izleyen toplantılarda da aynı yetersayı aranmıştır³⁶⁸.

Sözleşme değişiklikleri ve birleşme; TTK m. 388 özellikle sermaye artırımında (TTK m. 391), ortaklığın feshi kararında (TTK m. 434), sermaye azaltılmasında (TTK m. 396), ağırlaştırılmış toplantı yetersayıları aranmıştır. TTK 1. ve 2. fıkrada yazılı hususlar dışında kalan esas sözleşme değişiklikleri için, toplantı yetersayısı esas veya çıkarılmış sermayenin ½ sidir. Bu yetersayı ilk toplantıda elde edilmezse, en geç bir ay içinde ikinci toplantı yapılır ve ikinci toplantı için arana yetersayı 1/3 tür. İkinci toplantıda bu yetersayıya ulaşılamazsa ya gündemde ki konudan vazgeçmek ya da işe ilk toplantı için öngörülmüş ½ yetersayı ile yeniden başlamak gerekir. Aynı yetersayı birleşmede de aranır (TTK m. 146)³⁶⁹.

Tabiyet değiştirmek, ortaklığın tabiyetini değiştirmek ve taahhütlerini artırmak için oybirliği gerekir. Genel kurul bu konuda karar verebilmesi için bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin hazır bulunması şarttır.

Konunun ve nev'in değiştirilmesi; için toplantı yetersayısı ortaklık sermayesinin 2/3dür. İlk toplantıda bu yetersayı elde edilemezse yönetim kurulu usulüne uygun olarak ikinci toplantıya çağırır bu durumda toplantı yetersayısı esas sermayenin ½ sidir.

Yukarıda değindiğimiz gibi TTK m. 372 de düzenlenen yetersayılar sözleşme ile ağırlaştırılabilir ancak hafifletilemez. TTK m. 388'de tespit edilen yetersayıların esas sözleşme ile değiştirilebileceğini öngören bir hüküm TTK'da mevcut değildir. Kanaatimizce, ağırlaştırılmış toplantı yetersayılarını düzenleyen TTK m. 388'deki hükümler emredici niteliktedir ve değiştirilemez. Zira ağırlaştırılmış tüm toplantı yetersayıları aslında, toplantıya katılma olanağından yoksun azınlık pay sahiplerini koruma için sevk edilmişlerdir. Bundan dolayı emredici niteliktedirler ve Poroy'a göre TTK m. 372 ile zorlama ilişki kurularak değiştirilemeyecektir³⁷⁰. Yazar; bu sayılar, şayet değiştirilebilecekse, daha da ağırlaştırılabilecekleri gibi, hafifletilmelerinin de gerektiğini ve böylece anonim ortaklıklarında ki "güç boşluğunun" bir derece giderilebilmesinin mümkün olacağını savunmaktadır³⁷¹.

³⁶⁸ İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 131.

³⁶⁹ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 400.

³⁷⁰ Aksi görüş için bkz: Moroğlu E.; Hükümsüzlük, sh. 96; İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh. 133; Eriş G.; Anonim Şirketler Hukuku, sh. 517; Arslanlı H.; C. II, sh. 37.

³⁷¹ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh 401–403

Komiser Yönetmeliği 31'inci maddede, toplantı başlamadan önce kanun ve esas sözleşmeye göre gerekli olan toplantı yeter sayısının oluşup oluşmadığını tespit ve kontrol etmek, toplantıda hazır bulunması zorunlu olan hükümet komiserinin görevleri arasında sayılmıştır. Toplantıdan önce hazırlanan hazır bulunanlar listesi ile yahut yapılacak bir yoklama ile toplantı yeter sayısının oluşmadığı veya oluşmuş olmasına rağmen sonradan toplantı açılmadan önceki hazır bulunanlar listesine göre hesaplanan karar yetersayısı kadar payın temsil edilmediğinin anlaşılması halinde toplantı ertelenir (Komiser Yönetmeliği m. 28/1). Toplantıdan önce hazır bulunanlar listesini hazırlamak ve bunun hazırlanıp hazırlanmadığı ile toplantı yeter sayısı kadar sermayeyi temsil eden pay sahibinin toplantıda hazır bulunup bulunmadığını kontrol etmek, hükümet komiseri ile başkanlık divanının öncelikli görevi olmakla beraber³⁷², toplantı esnasında toplantı yeter sayısının var olmadığını veya düştüğünü iddia eden pay sahiplerince başkandan yoklama yapılması talep edilebilir³⁷³. Bu durumda yeter sayısının oluşmadığı veya sonradan bu sayının eksildiğinin tespitinde, yine başlangıçta olduğu gibi toplantının devamına engel olunmalı ve toplantı ertelenmelidir (Komiser Yönetmeliği m. 28).

Yeni TTK m. 421 sadece esas sözleşme değişikliklerine uygulanacak toplantı ve karar yetersayılarını göstermektedir. Hükümden³⁷⁴ anlaşılacağı üzere öngörülen kararların

³⁷² **Helvacı M.; Genel Kurul**, sh. 66; **Özer I.; age.** sh. 107.

³⁷³ Yargıtay da kararlarında toplantı yeter sayısının toplantı süresince devamlılığını zorunlu görmektedir. **Yargıtay 11. HD. 26.4.2002 tarih ve E: 3939 K: 3903 sayılı kararı için bkz: Karshoğlu H., age.** sh.189.

³⁷⁴ Yeni TTK m. 421 esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisabını düzenlemektedir: Bu maddeye göre ,

(1) Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Bu fıkrada öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir.

(2) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır:

- a) Bilânço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.
- b) Şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar.

(3) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır:

- a) Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi.
- b) İmtiyazlı pay oluşturulması.
- c) Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması.

(4) İkinci ve üçüncü fıkralarda öngörülen nisaplara ilk toplantıda ulaşamadığı takdirde izleyen toplantılarda da aynı nisap aranır.

(5) Pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde, aşağıdaki konularda karar alınabilmesi için, yapılacak genel kurul toplantılarında, esas sözleşmelerinde aksine hüküm yoksa, 418 inci maddedeki toplantı nisabı uygulanır:

a) Sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri.

alınabilmeleri en az o oranda toplantı yetersayısının varlığı ile mümkündür. 421/1 esas sözleşmenin değiştirilmesi ile ilgili genel hükmü içermektedir. İlk toplantıda sermayenin ½ 'si bu yetersayıya ulaşamazsa ikinci toplantı da toplantı nisabı sermayenin en az 1/3'dür. Bu hüküm esas itibariyle mevcut kanunun 3. ve 4. fıkralarının tekrarıdır. 421/2. fıkrasında öngörülmuş bulunan, bilânço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ile ortaklık merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar da toplantı yetersayısı oybirliğidir. Bu yetersayı hafifletilemez. Zira tüm pay sahiplerinin onayını gerektirir. 421/3. fıkrasında öngörülen, ortaklığın işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması, nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması kararları için toplantı yetersayısı sermayenin en az %75'dir. Burada öngörülen yetersayıda hafifletilemez ancak ağırlaştırılabilir. En az ifadesinin hükümde yer almasının sebebi budur. 421/4. fıkrasında aynı maddenin 2. ve 3. fıkrasında öngörülen yetersayılara ilk toplantıda ulaşılmadığı takdirde ikinci toplantıda aynı yetersayının aranacağını hüküm altına almıştır. Bu fıkranın amacı 1. ve 3. fıkralarda öngörülen azlık haklarını korumaktır. 421/6. fıkrasına göre, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin genel kurul kararına olumsuz oy vermiş nama yazılı pay sahipleri, bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasından itibaren altı ay boyunca payların devredilebilirliği hakkındaki kısıtlamalarla bağlı değildir. Hükümün amacı devri sınırlandırılmış bulunan bir nama yazılı pay sahibine, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi ve/veya imtiyazlı payların oluşturulması halinde herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmaksızın paylarını devrederek ortaklıktan çıkmak olanağını vermektir. Anılan kararlar, ortaklıkta önemli değişiklikler meydana getirir; bir pay sahibi bu tür kararları önleyemeyebilir. Ancak, onun ayrıca şartları değişmiş bir ortaklıkta, paylarının devrinin sınırlı olması nedeniyle kalmasına göz yummak da adil değildir. Sınırlamaların geçici olarak askıya alınması ona kurtulma olanağı verilmesi anlamını taşır. Bu hak sadece söz konusu karara karşı olumsuz oy kullanmış pay sahiplerine tanınması da yorumlanmayacak kadar açıktır³⁷⁵.

Moroğlu **Yeni TTK madde 421** ile getirilen sistemin halen yurduzda mevcut olan 90.000 kadar anonim ortaklığın esas sözleşmelerini ve ortakları arasında mevcut çıkarlar dengesini alt üst edeceğini ve birçok uyuşmazlıklara yol açacağını ve üstelik böyle bir sistem değişikliği yapılmasını gerektirecek hiçbir neden bulunmadığını ve bu değişikliğin nedeninin

---

b) Birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlar.

(6) İşletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin genel kurul kararına olumsuz oy vermiş nama yazılı pay sahipleri, bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasından itibaren altı ay boyunca payların devredilebilirliği hakkındaki kısıtlamalarla bağlı değildirler.

³⁷⁵ **Kendigelen A.: Yeni TTK**, sh. 526, 527, 528.

gerekçede de belirtilmediğini ve TTK m. 388 hükmünün muhafaza edilmesi gerektiğini belirtmiştir. İlgili maddeyi bu nedenlerle eleştirmiştir³⁷⁶.

VII. GENEL KURUL TOPLANTISININ YÜRÜTÜLMESİ

A. Genel Kurulda Görüşme Usulü

1. Toplantı Başkanlığı ve İç Yönerge

Anonim ortaklık genel kurul toplantısının açılması, TTK 375'inci madde düzenlenmiştir. Ayrıca bu konu Komiser Yönetmeliği'nin "*Toplantının Açılıp Gündemin Görüşülmesi*" kenar başlıklı 25. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddelerdeki toplantının açılması ve yürütülmesi ile ilgili hükümler, kararın şekil şartlarını oluştururlar ve bu şartların yerine getirilmemesi sonucu alınan karar da iptal edilebilir bir karar olarak nitelendirilebilir³⁷⁷.

Genel kurulda görüşmelerin başlaması için ilk önce toplantı yetersayısının bulunduğu anlaşılmalıdır. Genel kurul toplantısına başkanlık edecek kimse, esas sözleşme ile tayin edilmemişse, genel kurul bir başkan seçer (TTK m. 375). Ancak esas sözleşme ile tayin edilen başkan toplantıya gelmez veya gelemezse yahut bu görevi ifa etmek istemezse, yerine genel kurulca bir diğeri seçilir. Meğerki bu görevi ifa etmemesi halinde vekâlet edecek kimse gösterilmiş olsun.³⁷⁸ Genel kurulu denetçiler veya tasfiye memurları tarafından toplantıya çağırılmışsa, toplantıyı denetçiler veya tasfiye memuru açar. Mahkemece azınlık toplantıya çağırmaya yetkili kılınmışsa, toplantı azınlığın tayin ettiği bir pay sahibi tarafından açılır.

Başkan sözleşmede öngörülmemişse veya toplantıda hazır değilse toplantıyı yönetim kurulu başkanı açar ve toplantı yetersayısı olup olmadığını yoklama yaparak veya hazır bulunanlar listesini kontrol ederek (TTK m. 376) saptar. Bunların ardından toplantı yetersayısının olduğunun saptanması halinde başkanlık divanı seçimine gidilir³⁷⁹. Ayrıca, toplantı açılmadan önce, hazır bulunan hükümet komiseri tarafından, kanunda ve esas

³⁷⁶ Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 181.

³⁷⁷ Moroğlu E.; Hükümsüzlük, sh. 100 vd., Karshoğlu H., age., sh. 190, Aksi görüş için bkz: Arslanlı H.; II-III, sh. 4.

³⁷⁸ Arslanlı H., C.II-III, sh. 37.

³⁷⁹ İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh. 141.

sözleşmede belirtilen hususların yerine getirildiğinin tespiti gerekmektedir. Bu kapsamda hükümet komiseri; Kom. Yön.'nin 31'inci maddede sayılan hususların eksikliği halinde toplantının açılmasına müsaade etmeyerek, durumu bir tutanakla tespit eder³⁸⁰.

Başkanlık divanı seçimleri, sözleşme de bu hususta hüküm varsa, bunlar uyarınca yapılır. Sözleşmede hüküm yoksa dernekler yasası hükümleri uygulanır (TTK m. 1)³⁸¹. Ancak esas sözleşme ile başkan seçilmemiş ise, toplantı açıldıktan sonra ilk yapılacak iş başkanın seçimidir. Başkan seçimi hakkındaki karar, TTK 378'inci maddesi gereğince adi çoğunluk gerektiren bir karar olup, usul kararı olması münasebetiyle müstakil bir genel kurul kararı olarak iptali istenemez³⁸². Genel kurul, toplantı başkanı ile beraber bir başkan vekili, yeteri kadar kâtip ve oy toplama memuru seçer. Bu kapsamda, genel kurul toplantılarında, müzakereleri ve tüm toplantı aşamasını yönetmekle görevli ve yetkili asıl kişi genel kurul başkanı olup, kâtip ve oy toplayıcılar öncelikle kendilerine özgülenmiş işlemleri yapmakla sorumludurlar³⁸³.

Başkanlık divanı toplantıyı amacına uygun ve tarafsız bir şekilde yönetmekle görevlidir. Başkanlık divanı, pay sahiplerinin hak ve yetkilerini kullanmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuş, genel kurulda oluşan ve genel kurul toplantılarına münhasır, geçici bir yönetim birimidir³⁸⁴. Başkanlık divanının görevi, seçilmeleriyle başlar ve toplantının kapatılmasına kadar devam eder. Toplantı sırasında istifa vb. nedenlerle görevden ayrılmalar olursa, ayrılan üyenin yerine yenilerinin seçim yapılmalıdır.

TTK m. 375/3'te başkan olabilecek kişiler için "kimse" ifadesini kullanmıştır. Buna göre gerek esas sözleşme ile gerek seçimle olsun herhangi bir kişi genel kurul başkanı olarak seçilebilecektir. Bu kişinin pay sahibi olması ya da anonim ortaklık organ üyesi olması zorunlu değildir³⁸⁵. Burada önemli olan, genel kurul başkanının tarafsız ve adil bir kişi olmasıdır³⁸⁶.

Genel kurul başkanlık divanı olarak başkanın yanında olması gereken kâtip ve oy toplayıcıları da esas sözleşme ile belirlenebilecek, divanın önceden belirlenmiş bir ekip olarak

---

³⁸⁰ **Yargıtay 11. HD. 29.06.2000 tarihli ve E: 5051, K: 6125** sayılı kararında; "*Genel kurulun ertelenmesi konusunda yine genel kurul kararı alınması gerekir. Oturum başkanınca toplantının iptal edildiği, hükümet komiserinin genel kurulun ertelenmesini oya sunması sonucu genel kurulun devamı yönünde karar çıkması üzerine oturumu yönetmek üzere yönetim kurulu başkan ve üyelerinin yanaşmamaları nedeniyle denetim kurulu üyesi tarafından oturumun devamı ile divan seçimi ve diğer kararların alındığı, bunda yasal bir engel bulunmadığı*" yönünde karar vermiş olup, başkanın varlığı genel kurul kararı için zorunlu unsur olarak görülmüştür. Karşlıoğlu H.;age.,sh. 191 dn.

³⁸¹ **İmregün O.;Anonim Ortaklık**, sh. 141.

³⁸² **Moroğlu E.: Hükümsüzlük**, sh. 99.

³⁸³ **Karşlıoğlu H.,age.sh 191,192..**

³⁸⁴ **Yiğit İ.; age. sh. 132.**

³⁸⁵ **Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 403,404, **Yiğit İ.;age.,sh. 138.**

³⁸⁶ **Yiğit İ.;age, sh. 138.**

görev yapması sağlanabilecektir. Eğer başkanlık divanı esas sözleşme ile belirlenmemiş ise başkanda olduğu gibi, genel kurul tarafından seçilecektir.

Kâtip ve oy toplayıcılarının da pay sahibi olmaları gerekmez; şirket dışından kişiler de bu görevler için seçilebilir³⁸⁷. Kâtip tutanağı tutmakla görevlidir. Bunun yanında, oyların tasnif ve sayımında yardımcı olmak, varsa genel kurulda ilgili evrakı okumak, yoklama yapmak, söz sırasını kaydetmek gibi görevleri de olabilir. Oy toplayıcısı ise oyları toplamak, olumlu, olumsuz ve çekimser şeklinde tasnif etmek ve saymakla görevlidir³⁸⁸.

Genel kurul toplantısı görüşme usulü ana sözleşme de belirlenmemişse, başkan bir usul tespit eder ve genel kurulun onayına sunar. Görüşmeleri, toplantı yetersayısının tespit edilmesinden sonra açmalı, gündem sırasına göre görüşmelerin yapılmasını sağlamalıdır. Başkan kendiliğinden gündem sırasını değiştiremez ve gündemden madde çıkaramaz³⁸⁹. Bu konuda ki kararı genel kurul verecektir. Karar için de hemen oylamaya müracaat hakkı yoktur. Öncelikle gündemin her bir maddesi için konuşmak isteyenler bulunup bulunmadığını sormalıdır. Gerçi genel kurul ekseriyet kararı ile görüşmelerin sonlandırılmasına her an karar vermek imkânına sahiptir. Ancak buna karar vermeden teklifin lehinde veya aleyhinde en azından birer kere konuşulması gerekir. Aksi durumda konuşmak isteyenlere fırsat vermeden görüşmeler sonlandırılırsa bu iyi niyet kurallarına aykırı olur³⁹⁰.

Başkan görüşmelerin bitiminden sonra oylamaya geçilmesini sağlamalı, oylama sonucunu tespit etmeli ve kararın toplantı tutanağına yazılmasını sağlamalıdır. Ayrıca pay sahiplerinin karara karşı muhalefetini tutanağa geçirilmesini sağlamalıdır³⁹¹.

Genel kurul başkanı toplantının yürütülmesi için bütün usulü yetkileri haizdir. Toplantıya katılmak isteyenlerin, katılma hakkına sahip olup olmadığına karar verebilir, pay sahiplerinin konuşma sırasını belirleyebilir ve gerektiğinde geri kalan konuşma sürelerini sınırlandırabilir. Genel kurulun sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli olan her türlü tedbiri almakla görevli ve yetkilidir³⁹².

Başkan söz hakkını kendisi içinde tanıyarak görüşünü açıklayabilir. Ayrıca gündemde ki maddeler görüşülmedikçe toplantı sona ermeyeceğinden ertesi gün devam

---

³⁸⁷ Arslanlı H., C. II; sh. 38; Pulash H.; Şirketler Hukuku, sh. 338. Yargıtay'ın da benzer şekilde kararları mevcuttur. Y. 11. HD.17.5.1982 tarihli ve E: 2110 K:2353 sayılı karar için bkz: Karşoğlu H.;age., sh.195.

³⁸⁸ Özer I.;age., sh. 111; Çevik, O.N: Anonim Şirketler, sh. 811; Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 404., Karşoğlu H.;age, sh. 195.

³⁸⁹ Yiğit İ.;age. sh. 140.

³⁹⁰ Arslanlı H., C. II; sh. 39.

³⁹¹ Yiğit İ.;age. sh. 140.

³⁹² Yiğit İ.;age. sh 141.

zorunluluğu doğabilir. Bu toplantının ertelendiği anlamına gelmez³⁹³. Başkanın kararlarının tek başına iptal edilmesi söz konusu değildir.

“Toplantı başkanlığı ve iç yönerge” kenar başlıklı Yeni TTK m. 419/1’e göre, *“esas sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa toplantıyı, genel kurul tarafından seçilen, pay sahibi sıfatını taşıması şart olmayan bir başkan yönetir. Başkan, tutanak yazmanı ile gerek görürse oy toplama memurunu belirleyerek başkanlığı oluşturur. Gereğinde başkan yardımcısı da seçilebilir”*. Hüküm, TTK’ da bulunmayan fakat uygulamada yerleşmiş olan hususları düzenlemiş bulunmaktadır. Anonim şirket yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından, asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlar ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. Genel kurul tarafından onaylanarak yürürlüğe konulan iç yönerge aynı zamanda tescil ve ilan edilir.

2. Bakanlık Temsilcisinin (Komiserin) Toplantıda Hazır Bulunması ve İlgili Yönetmelik

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı komiseri toplantıda hazır bulunmalı, tutanakların³⁹⁴ kanuna uygun şekilde tutulmasını ve toplantının kanun hükümlerine uygunluğunu gözetimi altında tutmalı, gerekirse uyarılarda bulunmalı ve sonuç olarak kanuna uygunsuzluğu gördüğü takdirde tutanakları imzalamamalıdır. Nitekim genel kurul kararları tutanaklar komiser tarafından imzalanmadıkça geçerlilik kazanamazlar (TTK 378/2, 297).Yani hükümsüzdür³⁹⁵.

TTK m. 297’e göre komiserlerin görevleri “zabıtların kanuna uygun” şekilde tutulmasını gözetimden ibarettir. Bu itibarla, komiserin görevi sadece toplantıyı izlemek değildir³⁹⁶. Kom. Yön. göre komiserlerin görevleri, genel kurul toplantısından önce, toplantı sırasında ve toplantı sonrasında olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır.

Kom. Yön. m. 31’e göre toplantı başlamadan önce ki görevleri şunlardır;

³⁹³ Tekil F.,Anonim Şirket, sh. 280 vd.

³⁹⁴ Yönetim kurulu, genel kurul görüşmeleri, kararları ve seçimleri ile ilgili tutanakların tutulması için gerekli olanakları sağlamış bulunmalıdır (TTK m. 375/2). Tutanaklar genel kurul katibi tarafından tutulur. “ ....tutanaklara verilen kararların mahiyet ve neticeleri ile muhalif kalanların muhalefet sebeplerinin yazılması..”gereklidir (TTK 378/2, 297), Tekil F.;Anonim Şirket, sh. 282 dn.

³⁹⁵ İmregün O.;Anonim Ortaklık, sh. 142, Tekil F.;Anonim Şirket, sh. 282.

³⁹⁶ İmregün O.;Anonim Ortaklık, sh. 143.

a) Toplantı yerinin ilansız toplantılarda Bakanlığa bildirilen veya ilanlı toplantılarda ilanda gösterilen yer olup olmadığını ve burada toplantı yapmanın ana sözleşmeye göre mümkün olup olmadığını kontrol etmek,

b) Toplantıya davetin Kanun ve ana sözleşmeye uygun olarak yapılıp yapılmadığını kontrol etmek,

c) Olağan genel kurul toplantılarında yönetim kurulu üyelerinden en az bir üye ile denetçilerden de en az birinin toplantı yerinde bulunup bulunmadığına bakmak,

d) Olağan toplantılarda bilanço ve kar/zarar cetvellerinin toplantı yerinde olup olmadığına ve denetçi raporunun verilir verilmemesine bakmak,

e) Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin sona erip ermediğini kontrol etmek,

f) Kanun ve ana sözleşmede öngörülen asgari nisabın mevcut olup olmadığına bakmak,

g) Oy hakkını haiz olup bu hakkını pay sahibi olmayan üçüncü bir şahıs vasıtasıyla kullananlar varsa, şirket ana sözleşmesinde bu konuda aksine bir hüküm bulunup bulunmadığını ve vekaletnamelerin bu Yönetmelikle belirlenen esaslara uygun olup olmadığını incelemek ve bu vekaletnameleri incelendi şerhi ile imzalamak ve divana verilmesini sağlamak,

h) Ana sözleşme değişiklikleri Bakanlık iznine tâbi bulunan şirketlerin toplantı gündemlerinde ana sözleşme değişikliği bulunması hâlinde Bakanlıktan bu konuda izin alınıp alınmadığına bakmak."

ı) Genel kurulun davet usulüne hiç uyulmaksızın veya Türkiye Ticaret sicili Gazetesi'nde ilan edilmeksizin toplanması halinde ortakların tümünün hazır bulunup bulunmadığına ve toplantının yapılmasına itiraz olup olmadığına bakmak,

i) Hazirun cetvelini imzalamak suretiyle asaleten veya vekâleten genel kurula katılanların kimlik kontrolünü itiraz veya lüzum görmesi hâlinde yapmak.

Komiser toplantıdan önce görevlendirme yazısı ile kimliğini ilgililere gösterir.

Komiser tarafından yukarıda (a,c,d,f,h,ı) bentlerinde sayılan hususlardan herhangi birinin mevcudiyetinin tespit edilmesi halinde toplantının açılmasına izin verilmeyerek durum tutanağa bağlanarak ilgililerle birlikte imzalanır. Bu maddenin (a,c,d,h,ı) bentlerinde yazılı hususlar nedeniyle toplantının yapılamaması halinde yapılacak ikinci toplantıda toplantı nisabı azalmaz.

Kom. Yön. m. 32'e toplantı sırasındaki görevleri şunlardır;

Genel kurul toplantısı açıldıktan sonra, komiserin görevi, toplantının Kanun ve ana sözleşme hükümlerine uygun olarak yapılmasını gözetmektir.

a) Şirket ana sözleşmesi ile belirlenmemiş ise, genel kurul toplantısını yönetmek, toplantı düzenini sağlamak, müzakerelerin Kanun ve ana sözleşmeye uygun olarak ve gündem dâhilinde yürütmek üzere başkan, oy toplayıcı ve kâtipten oluşan başkanlık divanının seçilmesine nezaret etmek,

b) Görüşmelerin gündem dâhilinde yapılmasına dikkat etmek, gündem dışına çıkılması halinde başkanı uyarmak,

c) Genel kurulun gündem maddeleri arasında ana sözleşme değişikliği de bulunuyor ise önceden Bakanlıktan izin alınıp alınmadığına bakmak,

d) Kanun ve ana sözleşmenin uygulanmasında tereddüt edilen konularda talep edilmesi halinde, bilgisi dâhilinde olan konularda görüş bildirmek,

e) Oy kullanılması sırasında kanunda öngörülen oy kısıtlamalarına uyulmasını sağlamak,

f) Kararların Kanun ve ana sözleşmede öngörülen nisaplara uygun olarak alınıp alınmadığını gözetmek,

g) Toplantı sırasında gündem maddelerine göre Kanun ve şirket ana sözleşmesinde öngörülen toplantı ve karar nisabının kaybolduğunun ileri sürülmesi halinde komiserin gözetiminde divan tarafından yoklama yapılır.

Yoklama sonucunda toplandı açılmadan önceki hazirun cetveline göre hesaplanan karar nisabı kadar payın temsil edildiği anlaşılırsa toplantıya devam edilir. Ancak bu takdirde karar nisabı mevcutların ekseriyeti değildir. Kararın oluşması için hazirun cetveline göre başlangıçta hesaplanan karar nisabı kadar karar lehine oy kullanılması gerekir.

h) Genel kurul tutanağının hazırlanmasına nezaret ederek, tutanağın Kanun ve bu Yönetmelikle belirtilen esaslara uygun olarak düzenlenmesini sağlamak. Genel Kurul tutanağının toplantı mahallinde ve toplantı sırasında daktilo ile düzenlememesi halinde tutanak el yazısıyla en az iki nüsha olarak tutulur ve divan heyeti ile komiser tarafından imzalanır. Elle tutulan bu tutanağın sonradan daktilo ile yazılması halinde ise elle tutulan tutanağın bir nüshası komiser tarafından önceden alınır ve daktilo edilen tutanakla birlikte dosyasında saklanır.

ı) Halka açık şirketlerde oyların Sermaye Piyasası Kurulu Tebliğine göre kullanılmasını sağlamak,

i) Uyarısına rağmen kararların Kanun, ana sözleşme ve bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olarak alınması halinde tutanağa gerekli şerhi yazmak.

Kom. Yön. m. 33'e göre toplantıdan sonra ki görevleri şunlardır;

Komiser, yönetim kurulu faaliyet raporu, denetçi raporu, bilânço, kâr ve zarar cetveli, hazirun cetveli, gündem, genel kurul toplantı tutanağı gibi toplantı ile ilgili belgeleri alarak Bakanlık merkez teşkilâtında Genel Müdürlüğe, il'lerde il müdürlüğüne teslim eder. Genel kurul toplantısı sırasında, Kanun, ana sözleşme ve bu Yönetmelik hükümlerine aykırılık olmasına rağmen herhangi bir nedenle toplantı tutanağında belirtilmeyen hususlar ile herhangi bir sebeple toplantının açılmaması veya açılan toplantının tamamlanamaması gibi hususların mevcudiyeti hâlinde rapor düzenleyerek Bakanlığa/il müdürlüğüne verir. Bu rapor genel kurul belgeleriyle birlikte saklanır.

Bu yönetmelik, yer yer kanun koyucu gibi davranan bir espriden kaynaklanan ve kanuna aykırı düşen yeni kurallara da yer veriyor olması normlar hiyerarşisini ciddi şekilde sarsmaktadır³⁹⁷. İmregün'e göre, komiser toplantıyı yöneten kişi değildir. Görevi yönetmek değil sadece izlemek, toplantıya nezaret etmektir. Bu itibarla, toplantı yönetimi hakkında komiserle başkanlık divanı arasında anlaşmazlık çıkarsa, komiser gördüğü aykırılığı raporuna yazmakla yetinir, yetinmelidir. Komiserin toplantıyı terk veya tutanağı imzalamayarak toplantıyı hükümsüz kılması ancak fevkalade istisnai ve yasanın ağır ihlalleri nedeni ile söz konusu olabilir³⁹⁸.

Yeni TTK m. 407/3'e göre, “333 üncü madde gereğince belirlenen şirketlerin genel kurul toplantılarında Sanayi ve Ticaret Bakanlığının temsilcisi de yer alır. Diğer şirketlerde, hangi durumlarda Bakanlık temsilcisinin genel kurulda bulunacağı ve genel kurul toplantıları için temsilcilerin görevlendirilmelerine ilişkin usul ve esaslar ile bunların nitelik, görev ve yetkileri ayrıca ücret tarifeleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. Bakanlık temsilcisinin toplantıya katılma giderleri ve ücretleri ilgili şirket tarafından karşılanır.” Yeni kanun komiserlere ilişkin değişik bir düzenleme getirmiştir. Düzenlemenin esası şöyle açıklanabilir. Komiserin genel kurullara katılması yönünden ortaklıklar ikiye ayrılmıştır. Bakanlık komiseri bir kısım anonim ortaklıklarda TTK da olduğu gibi bulunacaktır. Bu ortaklıklar bakanlığın tebliği ile belirlenecektir. Diğer ortaklıklarda da komiser bulunacaktır. Ancak bu komiserlerin kimler olacağı ve nitelikleri Adalet Bakanlığıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığının (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) birlikte çıkaracakları bir tebliğde gösterilecektir.

Bahtiyar'a göre 407. maddenin 3. fıkrasında yapılan bakanlık temsilcisi ve komiser ayırımının haklı bir mantığının olmadığını, bunun yanında gerekçede de doyurucu bir

³⁹⁷ Tekil F.;Anonim Şirket, sh. 282. Ayrıntılı bilgi için bkz: Helvacı M.; Genel Kurul, sh. 12–66.

³⁹⁸ İmregün O.;Anonim Ortaklık, sh. 144.

açıklamanın bulunmadığını, üstelik gerekçe ile madde metni arasında kullanılan kavramlar yönünden farklılığın göze çarptığını, gerekçede maddedeki Bakanlık temsilcisi yerine Bakanlık komiseri kavramının kullanıldığını belirtmektedir³⁹⁹.

Yukarıda değindiğimiz düzenlemeden yola çıkarak TTK madde 333'ü incelemekte yarar vardır. Madde şu şekildedir: *“Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler Sanayi ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır. Bakanlık incelemesi sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapılabilir. Bunun dışında hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz.”* Bu maddede geçen şirketlerin genel kurullarında Sanayi ve Ticaret Bakanlığının temsilcisi bulunacaktır. Dolayısıyla bu madde de geçen şirketler Bakanlığın izni ile kurulacak ve kıstasları yine Bakanlığın yayınlanacağı tebliğde belirlenecektir. Diğer şirketlerde yani madde 333 dışında kalan şirketlerde hangi durumlarda bakanlık temsilcisinin bulunacağı ve bunun kıstasları yine Bakanlığın çıkaracağı bir yönetmelikte belirlenecektir. Moroğlu bu maddenin *“...Bunun dışında hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz”* diyen son cümlesini gereksiz ve sakıncalı bulmaktadır. Kayıtlı sermaye sistemine geçiş için “izin alınmasını” öngören 332. maddenin 3. fıkrası ile çelişki oluşturduğunu belirtmektedir. Bu nedenle bu cümlenin gereksiz olduğunu maddenin 1. ve 2. cümlelerinin “sınırlı izin” ilkesini yeteri kadar ifade ettiğini söylemektedir⁴⁰⁰.

3. Gündemin Belliliği ve Gündeme Bağlılık İlkesi

Genel kurula davet için yapılan ilan veya mektuplara, toplantının gündemi eklenir, zira alınacak kararlar, katılan katılmayan herkesi bağlayacağından (TTK m. 379, Yeni TTK m. 423) gündemin önceden bilinmesi ve bu gündemin değiştirilmemesi gerekir. Bunun sonucunda gündeme bağlılık ilkesi konmuştur (TTK m. 369/2, Yeni TTK m. 413).

Gündemde toplantı günü, saati, yeri, gündemin, esas sözleşme değişikliklerinde değişen maddelerin STB'den izin alınan eski ve yeni şekillerinin, daveti hangi organın

³⁹⁹ Mehmet Bahtiyar, Makaleler II, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi, Beta Basım, İstanbul 2008, sh. 205.

⁴⁰⁰ Moroğlu E.;Değerlendirme ve Öneriler, sh. 110.

yaptığının, ilk toplantı ertelenmişse sebebinin ve yapılamakta olan toplantı için aranan yetersayısının, olağan genel kurulda finansal belgelerin nerede incelenebileceğinin ve vekâletname örneğinin yer almasını şart koşturmaktadır (Kom. Yön. m. 11).

Bununla beraber, sözleşmede toplantı yerinin saptanması yönetim kuruluna da bırakılmış olabilir. Bu durumda yönetim kurulu, genel kurulu merkezin bulunduğu yerden başka bir yerde toplantıya çağırabilir. Ancak bu yetkisini kullanırken, yönetim kurulu iyi niyetle hareket etmeli, pay sahiplerini izrar kastını gütmemelidir. Aksi halde böyle bir genel kurulun aldığı karar iptal edilebilir. Davet şeklen yerine getirilmiş de olsa, usulüne uygun yapılmış sayılmaz ve toplantıya katılmayan pay sahiplerinin iptal davası açma hakkı ortaya çıkar⁴⁰¹.

Gündem de gösterilmeyen hususlarda, genel kurul görüşme yapamaz ve karar alamaz (TTK m. 369/3). Bunun nedeni toplantıya katılmayan pay sahipleri gündemde ki maddeleri önemli veya ilginç bulmayarak toplantıya katılmamış olabilir.

Gündeme bağlılık ilkesinin bazı zorunlu ve yasal istisnaları vardır. Örneğin, sermayenin 1/10'nuna sahip azınlığın talebi üzerine bilânçonun görüşülmesi bir ay ertelenir (TTK m. 377). Genel kurul, bazı durumlarda gündemde olmasa dahi özel denetçi seçebilir, azınlığında bunu talebe hakkı vardır (TTK m. 438)⁴⁰². 1/10 azınlık tarafından sulh ve ibranın engellenmesi (TTK m.310), genel kurulun sorumluluk davası açma kararı vermesi (TTK m. 341), TTK m. 370 hipotezi, gündeme bağlılık ilkesinin istisnalarını oluşturmaktadır⁴⁰³.

Ama organların seçim ve azli için aynı şey söylenebilir mi? Bu noktada Yargıtay'ın bir dizi değişik yöndeki kararlarından⁴⁰⁴ sonra günümüzde “*gündeme bağlılık ilkesi'nin*” bu alanda da geçerliliği doğrultusunda olmak üzere istikrar kazanmış görünmektedir⁴⁰⁵.

Olağan genel kurul gündemi, TTK m. 369 da düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, olağan genel kurul gündeminde bulunacak hususlar, yasada öngörülen zorunlu hususlar, şarta bağlı hususlar ve sair hususlar olarak üçe ayrılır.

Zorunlu hususlar;

- Yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen yıllık raporların okunması,
- Ortaklık bilanço ve kar ve zarar hesabının ve kazancın dağıtılması hakkındaki önerilerin onanması veya değiştirilerek kabulü veya reddi

⁴⁰¹ İmregün O.; *Anonim Ortaklık*, sh. 117,118

⁴⁰² 11 HD. 10.11.1986 gün 86/5248 E. 86/5851 K. Azınlık erteleme istediği takdirde bu durum oya bile konmaz toplantı direk ertelenir. İmregün O.; a.e., sh. 119 naklen.

⁴⁰³ Tekil F.; *Anonim Şirket*, sh. 286.

⁴⁰⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz: Tekil F.; *Anonim Şirket*, sh. 285–294.

⁴⁰⁵ Tekil F.; *Anonim Şirket*, sh. 286.

Şarta bağlı hususlar;

- Sözleşmede öngörülmemişse, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin ücret ve huzur haklarının saptanması,
- Süresi biten yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin yeniden seçilmeleri veya değiştirilmeleri

Sair hususlar.

Bunları burada teker teker saymaya gerek ve olanak yoktur. Genel kurulu toplantıya çağırın organ veya azınlık tarafından “lüzumu görülen sair hususla” gündeme alınabilir⁴⁰⁶.

Davete ilişkin ilan ve mektuplarda gündemin belirtilmesi gerekir. Zira pay sahipleri gündemi bilerek o konu üzerinde hazırlanma imkânı bulur, genel kurulda sürpriz bir gündem maddesi ile karşılaşmaz. Ayrıca pay sahibi gündemde ki maddelere bakarak toplantıya katılmayı tercih etmeyebilir. Bu nedenle, gündem, davete ilişkin ilan ve mektuplarda mutlaka ve eksiksiz gösterilmelidir.

Gündeme bağlılık ilkesi ihlal görürse, genel kurulda ilan ve davet mektuplarında olmayan bir husus görüşülüp karara bağlanırsa, söz gelimi genel kurul üyelerinin bir kısmı dağıldıktan sonra bir gurup diğer gurubun haberi veya hazırlığı olmadan bir karar çıkartırsa İmregün'e göre alınan karar yoklukla sakattır. Yargıtay'a ve İsviçre Federal Mahkemesi'ne göre, sonuç yokluk değil iptal edilebilirliktir⁴⁰⁷.

Gündem Yeni TTK'nın 413. maddesinde düzenlemiştir. Bu hükme göre, gündem genel kurulu toplantıya çağırın tarafından belirlenir. Gündem de bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Kanuni istisnalar saklıdır. Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır. Bu son fıkra yenidir. Bu madde genel kurula yönetim kurulu üyelerini her olağan genel kurul toplantısında görevden alabilme olanağını vermektedir. Hükümün mantığı şudur: genel kurul yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun ortaya koyduğu sonuçlardan memnun kalmamışsa yönetim kurulunu değiştirebilmelidir; icraatı beğenilmeyen bir yönetim kurulu süre endişeleriyle görevde tutulmamalıdır⁴⁰⁸. Bizde bu yeniliği olumlu karşılıyoruz.

⁴⁰⁶ İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh. 119.

⁴⁰⁷ İmregün O.;Kara Ticareti, sh.301, İsviçre Federal Mahkemesi, 18.10.1954, ATF 80 II 271,JDT 1955 1333; Y 11 HD. 2.6.1977, E. 2873 K. 2890; YHGK, 15.3.1967, E.66/ T.400. (Tekil F.; Anonim Şirket, sh. 285,286).

⁴⁰⁸ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 518.

B. Görüşmelerin Yönetimi

Anonim ortaklık genel kurul toplantılarının yürütülmesi, pay sahiplerinin genel kurul toplantısına alınması anından itibaren başlayan ve toplantının kapatılmasına kadar devam eden ve bu süreçte toplantının açılması, müzakerelerin yapılması, kararların alınması, oylamaların yapılması ve tutanağın düzenlenmesi aşamalarını içeren bir aşamadır⁴⁰⁹.

Toplantı başkanı, görüşmeleri tarafsız bir şekilde yönetir. Bunun için her pay sahibi görüşünü rahatlıkla açıklayabilmelidir. Ancak, zaman darlığı nedeni ile söz isteyenlerin konuşma süreleri sınırlandırılabilirdiği gibi, gündemde ki bir madde veya bu madde dolayısıyla verilen bir önerenin leh ve aleyhinde konuşulduktan sonra yeterlilik önergesi verilip kabulü ile oylamaya geçilebilir. Ancak her halde, aleyhte olanlara görüşlerini açıklama olanağı tanınmalıdır. Aksi halde, bu afakî iyiniyet kurallarına aykırı davranış ve binnetice bir iptal sebebi olabilir (TTK m. 381)⁴¹⁰.

Oydan yoksun pay sahipleri de görüşlerini açıklayabilirler. Bunlar sadece o mesele oylanırken oylarını kullanamazlar. Bunun yanında pay sahiplerinin konuşma haklarının yanında aynı nitelikte, bilgi edinme haklarının varlığı da kabul edilmektedir⁴¹¹.

TTK' da, genel kurul müzakerelerinin nasıl yönetileceği konusunda bir hüküm bulunmamakla beraber, dernekler ve parlamento hukukunda geçerli olan kurallara göre, toplantı başkanının müzakereleri yöneteceğine doktrinde işaret edilmektedir⁴¹². Bunun yanında, pek tabiidir ki, müzakere usulü ile ilgili de esas sözleşmede bir hüküm var ise öncelikle bu hüküm uygulanmalıdır. Bunun yanında, müzakere usulü ile ilgili genel kurulda bir usul kararı da alınabilir⁴¹³.

Pay sahipleri her şeyden önce, hangi gündem maddesi hakkında konuşmak istediklerini genel kurul toplantı başkanlığına sözlü veya yazılı olarak bildirmelidirler. Bu husus, genel kurulda müzakerelerin ancak gündem maddeleri ile sınırlı olarak yapılabilmesinin bir gereğidir⁴¹⁴. Müzakere edilecek konular ile ilgili, toplantıya katılma hakkı olan pay sahiplerine konuşma hakkı tanınırken, pay sahibinin, konuşma hakkının varlığı gözetilmeli ve bu hak aşırı şekilde, iyiniyet kurallarına ve eşit işlem ilkesine aykırı olarak

---

⁴⁰⁹ Yiğit İ.;age, sh. 142.

⁴¹⁰ İmregün O.; Anonim Ortaklık, sh. 145.

⁴¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: Yiğit İ.;age.,sh.201 vd.

⁴¹² Teoman Ö.; Konuşma Süresinin Kısıtlanması, sh. 460.

⁴¹³ Karshoğlu H.;age, sh. 206.

⁴¹⁴ Yiğit İ.; age, sh. 164 vd.

sınırlandırılmamalıdır⁴¹⁵. Ancak başkan müzakereyi yönetirken eşit ve dengeli işlem yapmakla birlikte konuşma hakkını kullandırmada, çoğunluğun tahakkümüne izin veremeyeceği gibi, azlığın da gereksiz ve uzun süreli konuşmakla konuşma hakkını suiistimal ederek genel kurulun vazifesini yapmasını engellemesine müsaade etmemelidir⁴¹⁶. Hatta pay sahibinin teklifte bulunma ve konuşma hakkını kötü kullandığında genel kuruldan çıkartılabileceği de kabul edilmektedir⁴¹⁷.

Toplantı başkanı, görüşmeler sırasında gürültü veya kavga çıkar ve bu nedenle çalışma düzenini kuramazsa, kürsüden ayağa kalkarak toplantıya ara vereceğini ihtar etmek suretiyle gerekli gayreti gösterir. Buna rağmen gürültü ve kavga devam ederse oturuma ara verebilir veya müzakerelerin sağlıklı bir şekilde devam edilemeyeceği kanısında ise, başkanlık divanının diğer üyeleri ile görüşüp durumu genel kurula bildirerek toplantıyı erteleyebilir⁴¹⁸.

Gündem maddelerinin görüşülmesi bitirilmeden başkanın kendi başına toplantıyı kapatmaya veya müzakereleri ertesi güne bırakmaya yetkisi yoktur. Görüşmeler uzarsa, başkan pay sahiplerinin dinlenmeleri için kısa bir süre toplantıya ara verebileceği gibi duruma göre çok geç saatlere kadar uzayan görüşmeleri ertesi güne de bırakabilir. Ertesi güne bırakma kararının başkanın kendiliğinden değil de teklifte bulunarak genel kurulca uygun görülme şeklinde alınması uygun olur⁴¹⁹. Bu durumda genel kurul ertesi gün aynı kurul olarak toplanır, toplantının ertelenmiş olması söz konusu değildir.

Genel kurul müzakerelerinde azlığın etkili olabileceği başlıca dört konu vardır. Bunlar TTK m. 310, 341, 348, 377'de (Yeni TTK m. 559, -, 438, 420) düzenlenen azlık haklarıdır⁴²⁰. Bu durumlarda genel kurul azlığın bu talepleri ile bağlıdır. Aksine hareket edemez. Çoğunluğun iradesine rağmen, azlık iradesiyle arzu edilen sonuca ulaşması gerçekleştirilebilmektedir⁴²¹.

---

⁴¹⁵ Teoman Ö.; Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, sh. 458; Özer İ.: age. sh. 134; Arslanlı H.; C. II, sh. 42. Akbulut, Ü.; Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi, sh. 31 vd.

⁴¹⁶ Genel kurulda konuşma hakkının sınırlandırılması ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bkz: Teoman Ö.; Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, sh. 456 vd; Ayrıca bkz: Yiğit İ.: age. sh. 166 vd.

⁴¹⁷ Ömer Teoman : Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim-, C.I, (1971-1982), İstanbul 2000, sh. 60 vd. (Çıkarılma)

⁴¹⁸ Domanıç H.: Anonim Şirket, sh. 624, Çevik O.N.: Anonim Şirketler, sh. 704. Çevik, bir pay sahibinin genel kuruldan çıkarılmasının düşünülmemesi gerektiğini belirtmiştir.

⁴¹⁹ Çevik O.N.;Anonim Şirketler, sh. 705

⁴²⁰ Karshoğlu H.; age.,sh. 208

⁴²¹ Ünal Tekinalp; Otuz Yıllık Uygulamanın Işığı Altında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi, TTK'nin 30. Yılı Semineri, İstanbul 1988, sh. 30 vd. (Azınlık Hakları).

Müzakereler, gündemde ki madde sırasına göre yapılacaktır. Toplantı başkanı kendiliğinden gündem sırasını değiştirmez. Buna karşılık genel kurul gündem sırasının değiştirilmesini karar altına alabilir⁴²².

Karar için hemen oya başvurulmaz. Önce gündemin maddesi üzerine konuşmak isteyenler bulunup bulunmadığı sorulur. Her pay sahibi veya temsilci bu sırada konuşabilir. Genel kurulda çoğunluk, her an görüşmelerin yeterliliğine karar verebilir. Fakat bu karar verilmeden hiç olmazsa teklifler aleyhinde birer konuşma yapılmış olmalıdır. Müzakerelere müteakip teklifler genel kurulun oyuna sunulur. Karar alınması ve sonucun tespiti toplantı başkanının görevidir. Bunun ispat bakımından önemi vardır⁴²³. Oylama sonuçları toplantıda ilan edilir. Ayrıca karar ve seçimlere ait oylama sonuçlarının tutanakla⁴²⁴ açık olarak belirtilmesine özen gösterilmelidir. Bir genel kurul kararının alınması açısından müzakere aşaması, tutanağın tanzimiyle son bulmaktadır.

Müzakere aşaması ile ilgili şunu da belirtmekte yarar vardır. Genel kurulda, müzakerelerin tüm aşamalarının, görüşmelerin tamamını da kapsayacak şekilde kayıt altına alınması gerekmektedir. TTK m. 375 (Yeni TTK 417; 419) bu görevi, yönetim kuruluna vermiştir. Yönetim kurulu görüşmelerin kaydedildiği bir tutanak tutma görevi vardır⁴²⁵.

Yeni TTK m. 419/2 ile yeni bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre “*anonim ortaklık yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlar ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. Bu iç yönerge tescil ve ilan edilir*”. Pulaşlı iç yönergeyi, kanuna ve esas sözleşmeye uygun olmak üzere, şirketin organlarına, bunların hak ve yetkilerine, isleyişine ve özellikle de karar alma şekline ilişkin genel düzenlemeleri içeren kurallar bütünü olarak tanımlamaktadır. Yazar, Yeni TTK'nin hazırlanmasından daha önce, esas sözleşmeye hüküm konarak böyle bir yönerge çıkarılmasında fayda olacağını belirtmiştir⁴²⁶. Bizde bu maddeyi yerinde buluyoruz zira bu maddede getirilecek olan iç yönerge genel kurul müzakerelerinin nasıl yönetileceğini, görüşmelerin hangi usullere uyularak yapılması gerektiği konusunda açıklayıcı olacak ve mevcut kanunda var olan eksikliği de gidermiş olacaktır. Böylece TTK da var olan bu yöndeki boşluk yeni yasanın yürürlüğe girmesi ile son bulacaktır.

⁴²² İmregün O.;Anonim Ortaklık, sh.146

⁴²³ Çevik O.N.;Anonim Şirket, sh. 706

⁴²⁴ Tutanakla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: Bölüm II Madde VIII.

⁴²⁵ Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, 2. Bası Beta Basım Yayım, İstanbul 2006, sh. 107,108,109.

⁴²⁶ Pulaşlı H.;Şirketler, sh 400-401, Özer I.;age ,sh. 118 dn.

C. Toplantının Ertelenmesi

Genel kurul toplantısı için kanuni şartların yerine getirilmemesi, toplantı yetersayısının sağlanamaması, bakanlık komiserinin gelmemesi gibi sebepler yüzünden toplantının yapılamaması veya toplantı sırasında asgari toplantı yetersayısının kaybedilmesi, gündemde ki maddelerin bitirilememesi gibi nedenlerle toplantının “*başka bir güne bırakılması*” veya “*toplantının ertelenmesi*” söz konusu olabilir⁴²⁷.

“*Toplantıya ara verilmesi*” ile “*toplantının ertelenmesi veya başka bir güne bırakılması*” halleri birbirinden farklı sonuçlar getirir. Toplantıya ara verilmesi halinde, ara vermeden sonra toplanan kurul aynı kuruldur⁴²⁸. Dolayısıyla toplantı yetersayısında bir değişiklik söz konusu değildir. Toplantı yetersayısının olmaması sebebiyle toplantının ertelenmesinde, erteleme üzerine yapılan genel kurul ikinci bir genel kuruldur ve toplantı yetersayısı daha azdır (TTK m. 372, 388, Yeni TTK 418/1, 421). Genel kurul gündemdeki maddelerin görüşülmesinin tamamlayamadıkları takdirde, takip eden günlerde görüşmelere devam edilir. Burada toplantının ertelenmesi söz konusu değildir.

İlk toplantıda toplantı yetersayısının sağlanamaması halinde, ikinci toplantıya gidilecektir. Bu durumda ikinci toplantıda aynı gündemle toplanacaktır. Gereken yetersayı olmazsa üçüncü toplantının da aynı gündeme göre yapılması gerekir. Gündeme yeni madde ilave edilmesi, ilk toplantı yapılmış gibi işlem yapılmasını gerektirir⁴²⁹.

TTK m. 377 de (Yeni TTK 420) bilânçonun tasdiki hakkındaki müzakere, çoğunluğun veya ortaklık sermayesinin en az 1/10’una sahip olan azınlığın talebi üzerine bir ay sonraya bırakılır. Bu durum pay sahiplerine bildirilir ve usulüne göre ilan edilir. Azınlığın talebi üzerine görüşmelerin tekrar geri bırakılması için, bilânçonun itiraza uğrayan noktaları hakkında gereken izahatın verilmemiş olması gerekir⁴³⁰. Yönetim kurulunca, gerekli açıklama yapılmış olmasına rağmen, azınlık bunu tatminkâr bulmaz ve erteme de ısrar ederse, ertelemenin kabul veya reddi hususunda genel kurulca bir karar verilmesi gerekecektir (TTK m. 377)⁴³¹.

⁴²⁷ Çevik O.N.: *Anonim Şirketler*, sh. 707.

⁴²⁸ Yiğit İ.;age, sh. 189.

⁴²⁹ Çevik O.N.;a.e.,sh. 708.

⁴³⁰ Yiğit İ.;age.,sh 190. Yeni TTK M. 420/2 de bu durum korunmuştur. Bu maddeye göre; “*Azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır*” demektedir.

⁴³¹ Çevik O.N.;a.e.,sh.710.

Bu maddenin amacı, azınlığa bir aylık süre içinde bilanço ile ilgili gerekli incelemeleri yapıp bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır⁴³². Bu nedenle toplantının bir ay sonraya bırakılması için talebin genel kurulda ayrıca oylamaya tabi tutulmasına lüzum yoktur. Aksinin kabulü, TTK 377 ile getirilen müesseseyi ortadan kaldıracı nitelikte arz eder⁴³³.

Genel kurul azınlığın bilanço ve onunla bağlantılı gündem maddelerinin (*kar ve zarar hesabının ve kar dağıtım hakkındaki gündem maddeleri bilançonun tasdiki hakkındaki gündem maddesi ile birlikte ertelenir. Aynı zamanda TTK m. 377 uyarınca, bilançonun ertelenmesi kararı ile birlikte yönetim kurulu üyelerinin ibrasına yönelik açık bir gündem maddesi varsa, yönetim kurulu üyelerinin ibrası maddesinin de ertelenmesi gerekecektir*) ertelenmesi talebini dikkate almadan, görüşmelere devam edip karar alması halinde, devam kararı ve bu kararla bağlantılı olarak ertelenmesi gereken gündem maddeleri hakkında genel kurulun aldığı kararın yaptırımını iptal edilebilirliktir. Yani genel kurul talebe rağmen aldığı kararlar, iptal edilebilir kararlardır⁴³⁴.

Yeni TTK m. 420 de toplantının ertelenmesi hususu düzenlenmiştir. Bu hükme göre; “*Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Erteleme, 414 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır.*” Bu hüküm, mevcut kanunda ki ilkeleri aynen korumaktadır. Azlık halka açık olan ve olmayan ortaklıklar yönünden farklı tanımlanmıştır. Azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra ikinci ertelemenin yapılabilmesi için, itiraza uğrayan hususlar hakkında ilgililer tarafından dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması gerekir. Bu madde yeni bir ertelemenin yapılmasının şartını açıklığa kavuşturmuştur⁴³⁵.

---

⁴³² Ömer Teoman; “Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Müzakerelerin Ertelenmesi Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi “ Otuz yıl Ticaret Hukuku- Tüm Makalelerim-, C.II, (1982–2001), İstanbul Beta Basım Yayım, 2001, (127–150), (Müzakerelerin Ertelenmesi), sh. 139 vd.

⁴³³ Aksi görüş için bkz: Domaniç H.; Anonim Şirket, sh. 630, Doğanay İ.; TTK Şerhi I, sh. 834.

⁴³⁴ Yargıtay bir kararında azınlığın erteleme talebinin genel kurul tarafından reddedilmesi halinde, bu karara karşı iptal davası açılabilmesi için muhalefetin, toplantı tutanağına yazılması gerektiğini aksi halde genel kurul kararının iptalinin istenemeyeceğini hükmetmiştir. Y.11. HD. 31.5.1990 T., E.4113/K.4362 (Yiğit İ.;age, sh. 199)

⁴³⁵ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 524.

VIII. TOPLANTI TUTANAĞI

A. Tanımı ve Önemi

Yönetim kurulu, toplantıda alınan kararlar ve yapılan seçimlerde pay sahiplerinin beyanlarının bir belgeye geçirilmesini sağlamak zorundadırlar. Bu belgeye toplantı tutanağı denir (TTK m. 375/2)⁴³⁶. Bu hükümden, yönetim kurulunun tutanağın tutulmasını sağlama için gerekli önlemleri almış olmasını anlamak gerekir⁴³⁷. Yoksa genel kurul kendi tutanaklarını hazırlamak ve tutmakla mutlak yetkilidir⁴³⁸.

Kanun koyucu, genel kurul kararları ve bunların içerikleri konusunda doğabilecek şüphe ve tereddütleri önlemek, genel kurul kararlarının ve tutanakta belirtilmesi gereken diğer hususların belgelenmesini sağlamak amacıyla tutanağın düzenlenmesini şart koşmuştur⁴³⁹.

TTK m. 378'e göre, bir genel kurul toplantısında tutanağın düzenlenmiş sayılması için, TTK m. 297'deki esaslar dairesinde tutulması gerekir. Buna göre, komiserin tutanağın kanuna uygun şekilde tutulmasına nezaret etmesi ve tutanağı oyunu kullanan pay sahipleriyle birlikte imzalaması ve kararların tutanağa mahiyet ve sonuçlarıyla birlikte yazılması şarttır. Bunlardan birinin eksikliği, genel kurul kararlarının geçerlilik şartı olan tutanağın tutulmamış sayılmasına yol açar (TTK m. 297, m. 378), bu da kararların yokluğu sonucunu doğurur⁴⁴⁰.

Hazır bulunanlar listesi ile toplantıya davetin usulüne uygun olarak yapıldığını ispat eden belgeler tutanağa eklenir. Eğer bunların içeriği tutanakta açıklanmışsa, eklenmelerine gerek yoktur (TTK m. 378)⁴⁴¹.

Yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylı bir suretini derhal ticaret sicil memurluğuna vermek ve tutanağın içeriğinde tescil ve ilana tabi hususlar varsa, bunları tescil ettirmek zorunluluğu altındadır (TTK m. 378/2). Bu işlem de genel kurulda alınan kararların geçerlilik şartıdır⁴⁴².

---

⁴³⁶ Çevik O.N.;a.e., sh. 710. **Kom. Yön. m. 26 'a göre**, "Genel kurul toplantısında yapılan görüşmeler ve alınan kararlar divan katipleri tarafından tutanağa yazılır. Tutanak, toplantı mahallinde ve toplantı anında divan heyeti, Bakanlık Komiseri ve istenmesi halinde ortaklar tarafından imzalanır" demektir. Dolayısıyla, anılan yönetmeliğe göre, tutanağı tutma görevi divan üyelerine verilmiştir.

⁴³⁷ İmregün O., **Anonim Ortaklık**, sh. 146.

⁴³⁸ İmregün O.;a.e.,sh. 141.

⁴³⁹ Moroğlu E.; **Hükümsüzlük**, sh. 107.

⁴⁴⁰ Arslanlı H.; **C. II**, sh. 40, İmregün O.; **Anonim Ortaklık**, sh. 146, Moroğlu E.; **Hükümsüzlük**, sh. 107.

⁴⁴¹ Özer I.; **age**, sh. 112.

⁴⁴² Özer I.; **age**, sh. 112, Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, sh. 409.

TTK m. 378 yollaması ile TTK m. 297 uyarınca, başkanlık divanı, bakanlık komiseri ve toplantıya katılan pay sahipleri tarafından imzalanmalıdır. Komiser tarafından imzalanan tutanak kesin delil niteliği taşır⁴⁴³.

B. Tutanağın Muhteviyatı

Tutanağa yazılacak olan hususlar şu şekildedir⁴⁴⁴.

- a. Toplantı tarihi, saati ve yeri
- b. Toplantının olağan veya olağanüstü olarak yapıldığı
- c. Asaleten ve vekâleten temsil edilen sermayenin miktarı
- d. Toplantı, 370. maddeye istinaden yapılıyorsa, sermayenin tamamını temsil eden pay sahiplerinin huzuru ile yapılıyorsa, bu hususun
- e. Kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre yapılması gereken genel kurulun icra edildiği
- f. Bakanlık komiserinin yapmış olduğu inceleme sonucu toplantının icrasına mani bir halin bulunmadığına dair beyanı
- g. Pay sahiplerinin eleştirisi ve temennileri ile yönetim kuruluna yönelttikleri sorular ve bunlara verilen cevaplar
- h. Kararların mahiyeti
- i. Kararlara muhalif kalanların muhalefet şerhleri
- j. Karar yetersayıları
- k. Oydan yoksun paylar mevcutsa, bunların oylamaya katılıp katılmadığı
- l. Esas sözleşme değişikliğine dair kararlarda madde metninin değiştirilen şekli
- m. İntifa senedi ve tahvil çıkarılması halinde, miktarı ile tahvillerde küpür durumu, nominal değeri, intifa sentlerinin kimlere tahsis edildiği.

TTK m. 375/2, müzakerelere katılan pay sahiplerinin yaptıkları konuşmaların da tutanağa geçirileceğini hükme bağlamıştır. Pay sahiplerinin konuşmalarının tutanakta belirtilmesi kapalı tip ve az pay sahibi olan anonim ortaklıklarda bir sorun oluşturmaz, ancak halka açık anonim ortaklıklarda pay sahibi sayısının ve bu oranda konuşmak isteyenlerin sayısının fazla olması görüşmelerin aynen yazılmasını olanaksızlaştırmaktadır. Bu olanaksızlık karşısında, çoğunlukça kabul edilen görüş uyarınca doktrinde müzakerelerin özet

---

⁴⁴³ Özer I.;age. sh. 112.

⁴⁴⁴ Çevik O.N.; Anonim Şirketler, sh. 711.

halinde yazılmasının yeterli olacağı belirtilmiştir⁴⁴⁵. Ancak genel kurul, görüşmelerin tutanağa aynen yazılmasına da karar verebilir⁴⁴⁶. Yargıtay aksi kanaattedir⁴⁴⁷.

Genel kurul kararına muhalif kalanlar, ileride açacakları davada karşı tarafın “karara iştirak etmiş ve oy kullanmıştır” şeklinde ki def’isini karşılamak ve karara olumlu oy vermediğini ispatlamak amacıyla muhalefet nedenlerini genel kurul toplantı tutanağına geçirtmek zorundadır (TTK m. 297/c. 2, Kom. Yön. m. 26)⁴⁴⁸. Muhalefet şerhi, karara muhalif olan pay sahibinin talebi üzerine genel kurul başkanlığı tarafından tutanak metnine yazdırılır⁴⁴⁹ veya yazılı olarak verilen şerh, tutanağa eklenir. Bu durumda tutanağa, muhalefet şerhi veren pay sahibinin adı, soyadı ya da ticaret unvanı yazılarak muhalefet şerhinin ekli olduğu belirtilir⁴⁵⁰. **Tutanağa eklenen yazılı şerh, pay sahibi, toplantı başkanlığı ve komiser tarafından da imzalanır (Kom. Yön. m. 26)**. Muhalefet şerhi, pay sahibinin alınan karara karşı olduğunu gösteren bir beyandır. Dolayısıyla muhalefet şerhinin, oylama sonucunun açıklanmasından sonra ve fakat tutanağın yetkililer tarafından imzalanmasından önce verilmesi gerektiği kabul edilmelidir. Oylama sonucundan önce ortada bir karar yoktur, bu nedenle muhalif kalınması ve şerh verilmesi de söz konusu olamaz⁴⁵¹. Bizde bu görüşe katılıyoruz. Buna karşılık doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Bir görüşe göre; muhalefet şerhi kararın alınmasından önce veya sonra, tutanak yetkililer tarafından imzalanana kadar verilebilir⁴⁵².

Genel kurul tutanaklarının kanuna uygun şekilde tutulmasının en önemli şartlarından biri tutanağa, genel kurul kararlarının mahiyetinin ve sonuçlarının yazılmış olmasıdır. Genel

⁴⁴⁵ **Yiğit İ.;age.**, sh. 146; **Özer I.;age**, sh. 113.

⁴⁴⁶ **Arslanlı H.; C. II**, sh. 40.

⁴⁴⁷ **YHGK, 16.12.1964 t., E.1325/K.742** (Yiğit İ.;a.e.,sh. 146)

⁴⁴⁸ **Çevik O.N.;Anonim Şirketler**, sh. 711.

⁴⁴⁹ **Moroğlu E.: Hükümsüzlük**, sh. 205.

⁴⁵⁰ Pay sahibi veya temsilcisinin yazılı muhalefet şerhi vermesine rağmen toplantı başkanlığı, tutanakta ilgili açıklamayı yapmamış olabilir. Bu durumda komiserin bunu sağlaması gerekir. Aksi halde tutanağın kanuna uygun olarak hazırlanmasına nezaret etmekle görevli olan komiserin (TTK m. 297, Kom. Yön. m. 32/2/b. h) cezai, idari (disiplin) ve hukuki sorumluluğu söz konusu olur. İstemine rağmen muhalefet şerhi tutanağa geçirilmeyen pay sahibi veya temsilcisi, isteminin komiser aracılığı ile de gerçekleştirilmediğini kanıtladığı takdirde iptal davası açmak hakkına sahip olmalıdır. Bkz. **Özer I.;age.**,sh. 114 dn.

⁴⁵¹ Ayrıntılı bilgi için bkz :**Yiğit İ.;age.** sh. 152–155.

⁴⁵² **Arslanlı H.;C.II**, sh. 86, **Moroğlu E.: Hükümsüzlük**, sh.206. Çevrim içi katılımcılar da, muhalefet şerhlerini, güvenli e-imzalarını atarak bir e-posta aracılığıyla genel kurul başkanlığına ulaştırabilirler. Genel kurul başkanlığına gönderilen e-posta, tutanakta gerekli açıklama yapıldıktan sonra bilgisayar çıktısı alınarak toplantı başkanlığı ve komiser tarafından imzalanıp tutanağa eklenir. Çevrim içi katılımcıların, muhalefet şerhini sözlü olarak bildirmeleri ise mümkün değildir, çünkü şerhin çevrim içi katılımcı tarafından imzalanması zorunludur.(**Özer I.: age.** sh. 114, 115). Yeni TTK m. 1526 da güvenli elektronik imza düzenlenmiştir. Bu maddenin üçüncü fıkrası şu şekildedir : “Ticaret şirketleri ile gerçek ve tüzel kişi diğer tacirlere ilişkin olarak, bu Kanunun zorunlu tuttuğu bütün işlemler elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile yapılabilir. Bu işlemlerin dayanağı olan belgeler de aynı usulle elektronik ortamda düzenlenebilir. Zaman unsurunun belirlenmesi gereken ve tüzükte düzenlenen hâllerde güvenli elektronik imzaya eklenen zaman damgasının tarihi, diğer hâllerde merkezî veri tabanı sistemindeki tarih esas alınır.”

kurulun oyuna sunulan bir teklifin aldığı ret veya kabul oylarının miktarının açıkça tutanakta belirtilmesi sonradan açılacak iptal davası yönünden önem arz eder⁴⁵³.

Genel kurulda alınan kararların geçerli olabilmesi için toplantı tutanağının altının, komiser ve oyunu kullanan pay sahipleri tarafından imzalanmış olması öngörülmüştür. Tutanağın komiser tarafından imzalanması güvenlik şartlarından biridir. Tutanak aksi ispat edilinceye kadar HMK' ya göre kesin delil teşkil eder.

Pay sahibi adedi az olan şirketlerde, tutanağın toplantıya iştirak eden pay sahiplerinin tümü tarafından imzalanmasını temin mümkün ise de, halka açılmış pay sahibi yüzleri aşan ortaklıklarda bu mümkün olmamaktadır. Bu durum, pay sahipleri adına başkanlık divanın imzalanmasına yetki verilmek suretiyle halledilmektedir⁴⁵⁴.

Yargıtay bir kararında genel kurul tutanaklarının, başkan, oy toplayan iki üye ve katip tarafından imzalanmasını yeterli görmüş, ortaklık genel kurul toplantısında bulunacak pay sahiplerine kendi kusur ve iradesiyle bu tutanakları imzalamamış olmaları halinde, yapılan müzakereleri ve alınan kararların iptalini gerektirmeyeceği sonucuna varmıştır⁴⁵⁵.

Toplantıda hazır bulunanların ad ve soyadlarını gösteren cetvel ile toplantıya davetin usulünce yapıldığını ispatlayan vesikalar, ilana ait gazeteler, taahhütlü mektupların makbuzları, gündem tutanağa eklenir. Sözü edilen belgelerin içerikleri tutanakta açıklandığı takdirde bunların ayrıca ilavelerine lüzum yoktur⁴⁵⁶.

Yeni TTK m. 422 tutanağı düzenlemiştir. Bu maddeye göre tutanağın muhteviyatında; pay sahipleri veya temsilcileri, bunların sahip oldukları paylar, pay grupları, payların sayıları, itibarî değerleri, genel kurulda sorulan sorular, verilen cevaplar, alınan kararlar, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayıları, yer alır. Bu hüküm mevcut kanunun 378. maddesinin ikinci fıkrasının tekrarıdır.

Moroğlu Yeni TTK da tutanak kenar başlığı altında düzenlenen madde de tutanağın zorunlu içeriğinin noksan sayıldığını belirtmiştir⁴⁵⁷. Bize göre de madde de sayılanlara ilaveten ortaklığın ünvanı, toplantı tarihi ve yeri, ortaklığın sermayesi, toplantıda asaleten ve vekaleten kullanılan oyların toplam adedi, aleyhte oy kullananların ad ve soyadları, toplantı başkanının ve Bakanlık temsilcisinin adları, soyadları ve imzaları ile toplantının çağrılı veya çağrısız yapıldığı hususları da yukarıda belirttiğimiz gibi tutanakta yer almalıdır.

⁴⁵³ Çevik O.N.: Anonim Şirketler, sh.711-712.

⁴⁵⁴ Çevik O.N.: a.e. sh. 713.

⁴⁵⁵ Çevik O.N.,a.e.sh. 713. Genel kurulda temsil yetkisinin ancak yazılı ve imzalı bir belge ile verilebileceğini emreden TTK. m. 360'a aykırı olduğu iddia edilebilirse de, sürekli uygulama alanı bulan divan yetkisi, TTK m. 3'e uygun olarak örf ve adet haline geldiğinden, bir kanuni dayanak bulmuş sayılır. **Domaniç H.: Anonim Şirket**, sh. 635.

⁴⁵⁶ Çevik O.N.,a.e.sh. 713.

⁴⁵⁷ Moroğlu E.;Değerlendirme ve Öneriler, sh. 182.

Yeni TTK m. 422/2 genel kurul toplantısının sonunda düzenlenmesi gereken ve hazır bulunanlar listesini de içeren tutanağın hemen internet sitesine konacağını düzenlemiştir. Dolayısıyla tutanak yönetim kurulu tarafından hem internet sitesinde konulacak hem de Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde tescil ve ilan edecektir.

C. Tutanağın Düzenlenmesi ve İmzalanması

Tutanak, toplantının başlamasından itibaren düzenlenmesine başlanıp, toplantının sona ermesine kadar açık tutulması ve ancak toplantının sonunda yetkililer tarafından imzalandıktan sonra kapatılması gerekir⁴⁵⁸.

TTK m. 375/2 uyarınca tutanak tutulmasını sağlamak için gerekli önlemleri almak görevi yönetim kuruluna aittir. Toplantıda yapılan görüşmeler ve alınan kararlar ise kâtip tarafından tutanağa yazılır (Kom. Yön. m. 26). Tabî ki genel kurul kendi tutanağına hakim olmak durumundadır ancak yönetim kurulu bunun için gerekli önlemleri almalıdır.

TTK m. 297'ye göre tutanağı oyunu kullanan pay sahiplerinin imzalaması gerekir. Ancak doktrinde bütün pay sahiplerinin imzalamasının, tutanağın ve kararların geçerliliği açısından şart olmadığı kabul edilmektedir. Aksi halde, herhangi bir pay sahibi tutanağı imzalamaktan kaçınarak tutanağın ve alınan kararların geçerliliğini etkileyebilir⁴⁵⁹. Komiserin genel kurul toplantısında hazır bulunması ve tutanağı imzalaması, o genel kurulda alınan kararların geçerlilik şartıdır.

Yukarıda toplantı tutanağı kenar başlıklı konumuzda da belirttiğimiz gibi TTK m. 297 tutanakta sadece komiser ve pay sahiplerinin imzalarının olacağını düzenlemiştir. Başkanlık divanının tutanağı imzalaması gereğinden Kom. Yön. m. 26 söz etmiştir. Bu nedenle tutanağı başkanlık divanının üyeleri de imzalamalıdır⁴⁶⁰.

Yeni TTK madde 422/1 son cümlesine göre, tutanak, toplantı başkanlığı ve bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır aksi halde geçersizdir. Görüldüğü gibi Yeni TTK tutanağın pay sahiplerince imzalanması gerektiğine dair bir hükmü içermemektedir.

---

⁴⁵⁸ **Yiğit İ.;age**,sh. 155.

⁴⁵⁹ **Arslanlı H.;C. II**, sh. 60; **İmregün O.; Anonim Ortaklık**, sh. 115, 116. Yargıtay da bir kararında, öncelikle pay sahibi sayısı çok olan şirketlerde tutanağın bütün pay sahipleri tarafından imzalanmasının mümkün olmadığını, dolayısıyla TTK m. 378'in TTK m. 297'ye yaptığı atfın, 297. maddedeki diğer şartlar için geçerli olduğunu belirtmiştir. **TD., T. 16.05.1963, 5566/2167 sa. ka.** İçin bkz. **Ali Bozer.; Anonim Şirketlerde Genel Kurul Tutanaklarının İmzalanması**, BATİDER, C. II, S. 2, Ankara 1963, sh. 265–267, **Özer I.;age.**, sh. 116.

⁴⁶⁰ **Kom. Yön. m. 26/1'e göre**; “Genel kurul toplantısında yapılan görüşmeler ve alınan kararlar divan katipleri tarafından tutanağa yazılır. Tutanak, toplantı mahallinde ve toplantı anında divan heyeti, Bakanlık Komiseri ve istenmesi halinde ortaklar tarafından imzalanır”.

III. BÖLÜM

GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA, GENEL KURUL KARARLARININ ALINMASI VE ETKİLERİ

I. GENEL KURUL TOPLANTISINDA OYLAMA

A. Genel Olarak

Her pay sahibinin oy hakkı vardır. Bu haktan ne vazgeçilebilir, ne de (payın mülkiyeti devredilmeden) başkasına devir edilebilir. TTK m. 373/1 (Yeni TTK m. 432, 434), *“her hisse senedi en az bir oy hakkı verir. Bu esasa aykırı olmamak şartıyla hisse senetlerinin maliklerine vereceği oy hakkının sayısı esas mukavele ile tayin olunur”* demektedir. Bu hükme göre, her payın en az bir oy hakkı vardır. Bu hak esas sözleşme ile artırılabilir. Mesela, her paya iki, üç oy hakkı verilebilir. Ancak paylardan oy hakkı alınamaz veya azaltılamaz. Örneğin, ancak beş paya bir oy hakkı veren ve bazı paylardan oy hakkını tamamen kaldıran esas sözleşme hükmü muteber olmaz⁴⁶¹. Fakat esas sözleşme değişiklikleri için yapılan toplantılarda, esas sözleşme ile her paya birden fazla oy hakkı tanınmış olsa bile, her payın ancak bir oy hakkı mevcuttur (TTK m. 387, Yeni TTK m. 479).

Her pay en az bir oy hakkı verir. Pay sahibi, ortaklık payının en az $\frac{1}{4}$ ‘ünü ödemek suretiyle ortak olduğundan oy kullanabilmek için üstlendiği sermayenin tamamını ödemesi gerekmez⁴⁶².

Az önce değindiğimiz üzere, yasamız her pay sahibine en az bir oy hakkı vermektedir. Bu karşın doktrinde, esas sözleşme ile bir pay sahibinin malik olabileceği oy

---

⁴⁶¹ Turgut S. Erem; *Anonim Şirketler Hukuku*, İstanbul 1965, sh. 59 (Anonim Şirket).

⁴⁶² Eriş G.: *Anonim Şirket*, sh. 410, Ayrıntılı bilgi için bkz: Ömer Teoman, *Alman ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hakkında Pay Bedellerinin Ödenme Oranının Pay Hakkına Etkisi ve Türk Sistemi Üzerine Düşünceler*, Halil Arslanlı Armağanı, İstanbul 1978, sh. 617 vd.

sayısının sınırlandırılabilmesi öne sürülmüştür⁴⁶³. Ancak TTK m. 373 hükmü açıktır. Bu nedenle her payın bir oy hakkı daha az bir oya indirilerek esas sözleşmeye sınır getirilemez⁴⁶⁴.

Yani belirli bir miktarda paya malik olmayanın genel kurula katılamayacağı veya oy hakkına sahip bulunamayacağı hakkında ki esas sözleşme hükmü ile oy hakkının varlığına yönelik milliyet, cins vb. gibi ayrımlar gözetilmesi hakkında esas sözleşme koşulu geçersizdir⁴⁶⁵.

Yeni TTK m. 435 oy hakkının doğmasını düzenlemiştir. Buna göre, oy hakkı payın taahhüt edilmesiyle değil, kanunda veya esas sözleşmede öngörülen tutarın ödenmesiyle doğar. 344. ve devamı madde hükümleri uyarınca pay taahhüdünde bulunanlar ödeme yükümünü yerine getirmedikçe bu paylar için oy kullanamazlar.

Yeni TTK m. 434 de oy hakkı ile ilgilidir. Bu madde oy hakkının kullanılmasında gözetilen ilkelere yer vermiştir. Buna göre, oy hakkı mevcut kanundan farklı bir sisteme bağlanmıştır. Oy hakkının genel kurulda kullanılmasına ilişkin emredici kural korunmuştur, ancak bu kural 1527. madde ile yumuşatılmıştır. Oy hakkının 1527 de öngörülen şartlarla ve bir tüzük bağlamında elektronik ortamda kullanılmasına olanak sağlamıştır. Pay sahiplerinin oy hakkını paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanılacağı öngörülmüştür. Böylece oy hakkının mevcut kanunun **“pay”** sisteminden **“pay sahiplerinin paylarının toplam itibari değeri”** sistemine geçilmiştir. Mevcut kanun düzeninde itibari değerden soyutlanmış olarak, her paya en az bir oy hakkı tanınmıştır. Mevcut kanun sistemi farklı itibari değerli payların da bir oy hakkı[nı] haiz olması gibi zoraki bir imtiyaza yol açmaktadır. Dolayısıyla 434. maddenin 1. fıkrası iki ilkeyi içermektedir. *Birincisi, pay sahipleri oy hakkını sadece genel kurulda kullanabilir* (1527. madde düzenlemesi dışında). *İkincisi ise, pay sahibinin paylarının toplam itibari değerine göre oy hakkına haiz olabileceğidir yani oyun pay sahibi temelinde “toplam itibari değere” bağlanmasıdır.*

Oyun genel kurulda kullanılabileceği emredici bir kuraldır. Bu nedenle mektupla oy verilmesi mümkün değildir. Bu yolla kullanılan oylar geçerli değildir. Oyun kullanılmasında merkeze payı değil pay sahibini oturtarak dogmatik düzeni oyda pay sahibine bağlamıştır. Bunun sonuçlarını Yeni TTK m. 434 fıkra 2’de düzenlemiştir. Buna göre, her “pay sahibinin en az bir oyu vardır” başka bir ifadeyle “oysuz pay sahibi olmaz” ilkesini koymaktadır. Bu ilkeye bağlı kalmak şartı ile oy hakkının pay sahibi temelinde sınırlandırılabilmesine izin verilmiştir. Bu eski hukukta açıkça öngörülmemiş olan ve esas sözleşmeye bu konuda hüküm

⁴⁶³ Haluk Tandoğan, **Anonim Şirketlerde Hissedarların Umumi Heyete İştirak ve Rey Haklarının Esas Mukavele ile Tahdidi**, Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Ankara 1960, sh. 99 vd.

⁴⁶⁴ Eriş G.: **Anonim Şirket**, sh. 411.

⁴⁶⁵ Tekil F.: **Anonim Şirket**, sh. 294.

konulup konulamayacağı tartışmalı olan ve hâkim öğretisi tarafından da reddedilen bir kuraldır. Yeni kanunun sistemine göre payların çoğunluğuna sahip olmak “*ipso iure*” oyların çoğunluğunu haiz olmak sonucunu doğurmayabilir, esas sözleşme bu sonucu önleyebilir⁴⁶⁶.

Yeni TTK 434. maddesinin 3. fıkrası, zora giren bir ortaklığın finansal durumunun düzeltilmesi amacıyla payların itibari değerlerinin kanunda öngörülen asgari değer altına indirilmesine cevaz vermiştir. Bu hükme dayanılarak payın itibari değeri indirilmiş olsa bile, indirimden önceki itibari değerinden oy hakkı sağlar.

Birikimli oy, mevcut sistemde sadece halka açık anonim ortaklıklara özgülenmiştir. Ancak yeni kanun bakımından birikimli oyun sadece halka açık anonim ortaklıklara özgülemenin haklı bir sebebi olmadığı için yeni yasada, halka açık olmayan anonim ortaklıklar için de bu kuruma yer verilmiş ve düzenleme yetkisi STB’ ye bırakılmıştır (**Yeni TTK m. 434/4**).

Moroğlu bu hükmü eleştirmektedir. Zira yeni düzenleme mevcut düzenlemede her paya en az bir oy hakkı tanıyan sistemi değiştirerek bunun yerine pay sahiplerinin oy haklarını paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanmaları sistemini getirmektedir. “Farklı itibari değerli payların aynı oy hakkına sahip olmalarının zoraki bir imtiyaza yol açtığı” gerekçesine dayandırılan ve doğruluğu tartışmalı olan bu değişiklik sonucunda ülkemizde var olan anonim şirketlerin esas sözleşmelerinin oy hakkına ilişkin düzenlemeleri ve mevcut çıkar dengelerinin alt üst olacağını belirtmektedir. Bu değişikliğin mevcut dengeleri zorlayacağını düşünmektedir. Buna göre TTK m. 373 sistemi korunmalıdır⁴⁶⁷.

B. Oy Hakkının Kullanılması

Pay sahiplerine, ortaklık sıfatı ile tanınan ve genel kurul toplantısında anonim ortaklığın müşterek iradesi olan kararın oluşumuna katkıda bulunarak onun ortaklığın organizasyonu, yönetimi, temsili gibi işlerinde etkide bulunabilme yetkisi veren bir hakka oy hakkı denir⁴⁶⁸.

TTK m. 373 her pay sahibinin en az bir oy hakkına sahip olacağını emredici bir şekilde düzenlemiştir. TTK m. 385 ise oy hakkını müktesep haklar arasında saymıştır. Buna

⁴⁶⁶ Kendigelen A.:Yeni TTK, sh. 542, 543, 544.

⁴⁶⁷ Moroğlu E.;Değerlendirme ve Öneriler, sh. 189,190.

⁴⁶⁸ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 548,549; Yiğit İ.; age. sh. 207.

rağmen pay sahibi, oy hakkını kullanıp kullanmamakta serbesttir. Genel kurula katıldığı halde oy kullanmama yolunu seçebilir.

Oy hakkı pay sahibinin en geniş anlamda yönetime katılmasını sağlar. Çünkü pay sahibi oyu ile seçimlerde tercihlerini bildirir, organlarda yer alan üyeleri denetler, onları ibra eder veya ibrayı reddeder; iptal davası açmak, bilgi edinmek, karın dağıtımını sağlamak ve oranını belirtmek, azlık haklarının bazılarının kullanılmasını gerçekleştirmek gibi diğer haklarını oy hakkı aracılığı ile kullanır; bilânçonun oylanmasından, esas sözleşme değişikliklerine, tahvil ihracından feshe ve tasfiye işlerine kadar anonim ortaklığı ilgilendiren ve genel kurul kararlarına bağlı olan çeşitli konularda iradesini açıklar⁴⁶⁹.

Nama yazılı senetlerde; nama yazılı hisse senetlerinin sahiplerinin “adları soyadları ve adresleri” şirketin pay defterinde yazılı olduğundan (TTK m. 417, Yeni TTK 426, 499), bunların genel kurula katılıp oy vermeleri için herhangi bir formaliteye ihtiyaçları yoktur. Nama yazılı hisse senedi sahibi oyunu bizzat kullanmak istemezse bir temsilci tayin eder. Bu gibi senetler rehin, vedia veya ariyet olarak başkasına verilmiş olsa bile, katılma hakkı ve oy hakkı malike aittir. Bunlar ancak temsilci sıfatıyla oy hakkını kullanabilir⁴⁷⁰. **Yeni TTK m. 426** aynı esası benimsemiştir. Nama yazılı senetlerden doğan pay sahipliği hakları pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya pay sahibince, yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılır.

Hamile yazılı senetlerde; hamile yazılı senetlerde, mülkiyetin devri teslim ile hüküm ifade eder. Senedin zilyedi bulunduğunu ispat eden kimse oy kullanma hakkına sahiptir. Senet rehin, vedia veya ariyet olarak başkasına bırakılmamışsa; oy hakkı malike aittir. Temsil yetkisi ayrı bir senede yazılmış olmak şartıyla zilyet malik yerine ve onun menfaatine olarak oy hakkını kullanmaya yetkili sayılır (TTK m. 360,)⁴⁷¹.

İntifa hakkı ile bağlı hisse senetlerinde; TTK m. 360/son’a göre, hisse senedi bir intifa hakkı ile bağlı ise, bu durumda genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı intifa hakkı sahibine aittir. Fakat intifa hakkı sahibi oy hakkını hakkaniyet esaslarına göre kullanılmalıdır. Aksi takdirde, kuru mülkiyet sahibine karşı mesul olur⁴⁷². **Yeni TTK m. 432/2** intifa hakkı sahibi tarafından oy hakkının kullanılacağını düzenlemiştir. İntifa hakkı sahibi pay sahiplerinin menfaatlerini hakkaniyete uygun olarak göz önünde tutmamışsa pay sahibine karşı sorumludur. Hüküm mevcut kanunun tekrarı niteliğindedir.

⁴⁶⁹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 548,549.

⁴⁷⁰ Erem S. T.;Anonim Şirket, sh. 60.

⁴⁷¹ Tekil F.;Anonim Şirket, sh. 297, Erem S.T.; Anonim Şirket, sh. 60,61.

⁴⁷² Tekil F.;Anonim Şirket, sh. 297, Erem S. T.;Anonim Şirket, sh. 61.

Payda müşterek mülkiyet; durumunda payın bölünemeyeceği cihetle (TTK m. 400) oyun müşterek temsilci tarafından kullanılması gereklidir (TTK m. 373/2). Temsilcinin pay sahibi olması, aksi esas sözleşmede düzenlenmemişse, gerekmez (TTK m. 360/1). **Yeni TTK** m. 432/1 de, bir pay birden çok kişinin ortak mülkiyetinde ise, bunlar içlerinden birini veya üçüncü bir kişiyi, genel kurulda paydan doğan haklarını kullanması için temsilci olarak atayabilir. Hüküm mevcut kanunun tekrarı niteliğindedir.

Pay üzerindeki hapis hakkı; TTK'nın intifa hakkı sahibine oy hakkı tanınmışken hapis hakkı sahibine tanınmamış bulunması kanun koyucunun burada gözettiği bilinçli bir ayrımdır. Çünkü intifa hakkı yararlanmaya hapis hakkı teminata yöneliktir. Bu nedenle oy hakkının hapis hakkı sahibine değil, pay sahibine aidiyeti gerekir⁴⁷³.

C. Oy Hakkının Kullanılmasına Yönelik İlkeler ve Oy Hakkının Niteliği

1. İlkeler

a. Oy Hakkı Genel Kurulda Kullanılabilir

Bir önerinin, genel kurul dışında, elden dolaştırılarak tasvibi yoluyla karar alınması anonim ortaklığın korporatif karakterine aykırıdır. Oy hakkı sadece genel kurulda kullanılabileceği için, genel kurula katılma hakkına bir bakıma bağlıdır. Ancak bir diğer yönden de genel kurula ve müzakerelere katılma hakkından bağımsızdır. Oydan yoksunluk hallerinde veya diğer türden sınırlamaların varlığında genel kurula ve müzakerelere katılma hakkının devam etmekte bulunması her iki hakkın bir bakıma birbirlerinden bağımsız olduğunu kanıtlar⁴⁷⁴. TTK m. 385/2'de oy hakkı, genel kurula katılma hakkından doğan haklar arasında sayılmıştır. Dolayısıyla genel kurula katılma hakkı, oy hakkının bir ön koşuludur⁴⁷⁵.

---

⁴⁷³ Tekil F.; Anonim Şirket, sh. 299; Ayrıntılı bilgi için bkz: Abuzer Kendigelen, Ortaklık Payı (Pay Senedi) Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paya İlişkin Oy Hakkının Kime Ait Olduğu Sorunu, Batider, Haziran 1997, sh 103–140. Çeker M.: Hapis Hakkı, sh. 157.

⁴⁷⁴ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 551.

⁴⁷⁵ Arslan, C. II, sh. 23–24; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar sh. 543; Moroğlu E.; Hükümsüzlük, sh. 78; Pulaşlı H., Anonim Şirket, sh. 643.

Pay sahiplerinin genel kurul iradesinin oluşumuna katılmasını sağlamak ve kolaylaştırmak amacıyla genel kurul toplantısına katılmaksızın oy kullanılmasına imkân veren çeşitli sistemler geliştirilmiştir. Bunlar, mektupla oy verme ve proxy sistemleridir⁴⁷⁶.

Mektupla oy verme sistemi, bu sistem, pay sahiplerinin genel kurula katılmaksızın gündemde bulunan konulara ilişkin oyunu yazılı olarak ortaklığa ulaştırmaları ve bu şekilde toplanan oyların oluşturduğu çoğunluğun genel kurul kararı sayıldığı sistemdir⁴⁷⁷. Nitekim mektupla oy verme sistemine, TTK da izin verilmemiştir. Sistem, genel kurul kararının alınmasından önce söz konusu olan müzakere ve tartışma ortamını engellediği ve pay sahiplerinin yeteri kadar aydınlatılmaksızın belirli bir yönde oy kullanmalarına neden olduğu gerekçeleriyle eleştirilmektedir⁴⁷⁸.

Proxy sistemi, ilk önce ABD hukukunda ortaya çıkmış ve orada yaygın bir şekilde uygulama alanı bulmuş bir sistemdir. Bu sistem belirli kişilerin temsilci olarak yetkilendirilmesi esasına dayanır⁴⁷⁹. Proxy sisteminde pay sahibi temsilcilerine talimat verme yerine kullanılacak oyun yönünü belirleyen kabul, ret veya çekimser gibi, bir belgeyi, toplantıdan önce doldurmakta ve bu belgeyi vekâlet toplayanlara vermektedir. Pay sahibi genel kurula katılmaksızın, kendisine gönderilen belge üzerinde gerekli işaretlemeleri yaparak oy kullanma olanağını elde eder bu nedenle bu usul daha tercih edilebilir bir usuldür. Zira kullanılacak oyun yönü de belirtilmektedir⁴⁸⁰. Bu şekilde pay sahiplerinin iradelerinin genel kurula tam olarak yansıtılır⁴⁸¹.

b. Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkı Sadece Pay Sahibine Tanınmıştır

Kural olarak anonim ortaklıklarda oy hakkı pay sahibine tanınmıştır. Bu kural olmakla birlikte bu kuralın bir istisnası mevcuttur. Pay üzerinde intifa hakkı bulunması

---

⁴⁷⁶ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 402; Çeker M.; Oy Hakkı , sh.177-178.

⁴⁷⁷ Yiğit İ.;age.sh. 214.

⁴⁷⁸ Tekinalp Ü.: Yönetime Katılma , sh. 77-78; Çeker M.; Oy Hakkı, sh. 180; Akar Öçal, Anonim Şirket Genel Kurullarında Mektupla Oy Kullanma (Fransa Örneği), İkt. Mal., C.34, Y. 1987-88, sh. 379,380. Özer I.;age, sh. 147.

⁴⁷⁹ Yiğit İ.;age. sh. 214.

⁴⁸⁰ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 402.

⁴⁸¹ Proxy sistemi, TTK m. 360'da düzenlenen temsilci aracılığıyla oy kullanmadan tamamen farklıdır. Temsilci aracılığıyla genel kurula katılma halinde, temsilcinin pay sahibinin verdiği talimatlara aykırı olarak oy kullanması ihtimali her zaman vardır ve bu durumda kullanılan oylar geçerlidir. Proxy sisteminde ise pay sahibinin iradesine aykırı olarak oy kullanılması mümkün değildir. Proxy ilişkisinde vekalet toplayan kişi ayrıca oy kullanmaz; pay sahibinin proxy belgesini işaretlemek suretiyle kullandığı oyu genel kurula taşır ve toplantı başkanlığına ulaştırılmasını sağlar. Bu nedenle, sadece bir haberci niteliğindedir. Özer I.;age. sh. 148 dn.

halinde oy hakkı intifa hakkı sahibine aittir⁴⁸². Mamafih sözleşme ile, oy hakkı malike bırakılabilir⁴⁸³.

Genel kurula katılma hakkına kimlerin sahip olacağını daha önce belirlemiştik⁴⁸⁴. Ancak oy hakkının sahibi ile genel kurula katılma hakkının sahibi, her zaman birbiri ile örtüşmez. Çünkü genel kurula katılma hakkına sahip olmakla birlikte, oy hakkına sahip olmayan pay sahipleri de bulunmaktadır. Bu hallerde oy hakkından yoksunluk söz konusu olacaktır. Genel kurula katılma hakkına sahip olan pay sahibi ile intifa hakkı sahibi, oy hakkını kullanma hakkına da sahiptir. Oy hakkına sahip olan pay sahiplerinin hepsi genel kurula katılma hakkına da sahiptir. Sadece oydan yoksun pay sahipleri genel kurula katılmakla birlikte, oy hakkına sahip olmadıkları için oylamaya katılamazlar.

c. Her Pay Sahibinin En Az Bir Oyu Vardır (Yeni TTK'ya göre)

TTK emredici bir hükümle her payın en az bir oy hakkı vereceği belirtilerek, oy hakkı pay sahibine değil paya bağlanmıştır. Oydan yoksunluk hallerinde paya bağlı olan oy hakkında “kişiselleşme” görülür. Pay bedelinin ödenmediği, pay sahibinin bu sebeple mütemerrit olduğu hallerde de -eğer iskat yoksa- oy hakkı devam eder. Çünkü bu hallerde payın sahibi, yani onun kişiliği etkindir. Her payın en az bir oy hakkı vereceği temel ilkesine aykırı olmamak üzere, bazı paylara birden çok oy hakkı tanınabilir (oyda imtiyazlı paylar). Pay sahibini, maliki bulunduğu her pay nedeniyle asgari bir oy hakkından yoksun bırakan esas sözleşme hükümleri veya ortaklık organlarının kararları geçersizdir. Buna karşılık esas sözleşmeye hüküm konarak payın vereceği oy hakkının sayısının artırılması mümkündür (TTK m. 373/1, Kom. Yön. m. 21/b/1)⁴⁸⁵.

Payın itibari değerinin oy hakkına etkisi konusu tartışmalıdır. Doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. TTK, oy hakkının “*esas sermayeye katılma oranına*”, yani “*payın itibari değerine*” göre kullanılacağı konusunda açık bir hüküm içermemektedir. TTK m. 373 fıkra 1 ise oy hakkının belirlenmesinde payın itibari değerini dikkate almamış; payın itibari değeri ne olursa olsun her paya bir oy hakkı tanımıştır. Dolayısıyla, esas sermayeye katılma

⁴⁸² Bkz: Oy Hakkının Kullanılması; Bölüm III Madde I- B.

⁴⁸³ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 551.

⁴⁸⁴ Bkz: Genel Kurul Toplantılarına Katılma Hakkına Sahip Olanlar; Bölüm II Madde I-B.

⁴⁸⁵ Arslanlı H.; C. II, sh. 42; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 551; Çevik O.N., Anonim Şirketler, sh. 765–766; Domaniç H.; Anonim Şirket, sh. 856; Teoman Ö.: Oy Hakkından Yoksunluk, sh. 5; Pulaşlı H.; Şirketler Hukuku, sh. 640.

oranının oy hakkı üzerinde herhangi bir etkisi yoktur⁴⁸⁶. İtibari değer ölçüsünde oy kullanma, bu konuda sadece esas sözleşmede yer alan bir hükmün varlığı halinde mümkün olabilir.

Yeni TTK madde 434 de yukarıda değindiğimiz gibi, oy hakkının kullanılmasını paya değil pay sahiplerinin paylarının toplam itibari değeri sistemine bağlamaktadır⁴⁸⁷. Yeni TTK m. 434/1'e göre "*pay sahipleri, oy haklarını genel kurulda, paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanır*" demektedir. Dolayısıyla yeni kanun bakımından üçüncü ilke "*her pay sahibinin en az bir oy hakkı vardır*" ilkesidir. Yeni TTK m. 476/3, zora giren bir şirketin finansal durumunun düzeltilmesi amacıyla payların itibari değerlerinin kanunda öngörülen asgari değer altına indirilmesine izin vermiştir. Bu hükme dayanılarak payın itibari değeri indirilmiş olsa bile payın vereceği oy hakkı, indirimden önceki itibari değer üzerinden hesaplanabilecektir. Bütün bu değişiklikler için Moroğlu, mevcut anonim ortaklıkların esas sözleşmelerindeki oy hakkına ilişkin düzenlemelerin, pay sahipleri arasındaki mevcut çıkar dengelerini bozacağını belirtmiştir. Bu nedenle TTK m. 373'ün sisteminin korunması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca yazara göre, oydan yoksun payların yeni kanunda tüm anonim ortaklıklar için geçerli olacak şekilde düzenlenmemiş olmasının da büyük bir eksiklik olduğunu söylemiştir⁴⁸⁸.

d. Belirli Bir Biçim ve Yöntemde Oy Kullanma

Oyun, bir irade açıklaması olarak gerçekleşme durumu, kendiliğinden biçim ve yöntem koşulu yaratmaz. Biçim ve yöntem, oy kullanma hakkının, toplantı düzeninin ve birlikte kurumsal irade oluşturmanın gerekleri olarak ortaya çıkar. Bu gerekler, yasa veya esas sözleşmede öngörülmüş olabilir. Ancak tüm haklarda olduğu gibi oy hakkının da dürüstlük kuralına uygun olarak kullanılmasının bekleneceği açıktır (MK m. 2, TTK m. 381/1). Ayrıca oy yalnızca yöntemince gerçekleşen bir genel kurul toplantısında kullanılabilir (TTK m. 360/2)⁴⁸⁹.

TTK da genel kurul toplantısının yürütülmesi ve oy kullanma biçim ve yöntemine ilişkin ayrıntılı bir düzenleme yoktur. TTK m. 279/2 b.7 de, oy verme görüşme ve karar alınması durumlarının bağlı olacağı kural ve koşulların, esas sözleşme ile belirlenebileceğini

---

⁴⁸⁶ Hüseyin Ülgen: *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu*, Batider, C. 6, S. 9, sh. 667 vd. (Başkanın Üstün Oyu).

⁴⁸⁷ Ömer Teoman; *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari – Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi*, İkt. Mal. 1973, C. XIX, sh. 498 – 506 (İtibari Değer). Teoman, pay sahibinin oy hakkının, "*payın itibari değerine göre belirleneceğini*" savunmaktadır.

⁴⁸⁸ Moroğlu E.; *Değerlendirme ve Öneriler*, sh. 189,190.

⁴⁸⁹ Saka Z., *age*, sh. 120.

öngörmüştür. Öngörülmemişse, oylamanın nasıl yapılacağını göstermek, genel kurulun yetkisinde sayılmak gerekir⁴⁹⁰. Oylamanın ve oylama sonuçlarının, kanun ve durumun özelliğine göre kuşku götürmeyecek bir yerindelik ve denetime elverişlilik içinde gerçekleşmesi gerekir⁴⁹¹.

Kom. Yön. m. 22 ye göre, “*özel mevzuatta ve ortaklık esas sözleşmesinde yer alan özel hükümler saklı kalmak üzere genel kurul toplantısında oylama açık ve el kaldırmak suretiyle yapılır. Ortakların talep etmesi halinde oylamanın şekli genel kurul tarafından belirlenir.*”

Oyun kullanılması, “*kabul, ret veya çekimser*” türlerde gerçekleşebilir. Kabul oyunun; uygun bulma durumunu, ret oyunun; karşı çıkma durumunu, çekimser oyun ise geri durma, kaçınma durumunu anlatır.

Oy, gizli veya açık oylama yöntemiyle kullanılabilir. Uygulamada ***gizli (yazılı) oy***, önceden belirlenmiş renklerine göre veya üzerlerine oyun kabul, ret veya çekimser olduğu yazılmış oy pusulalarının, pay sahibince ne yönde oy kullanıldığı belirlenemeyecek bir yerde özel oy sandığına atılmak suretiyle yapılan oylama biçimidir. Pay sahiplerinin, oy sayılarında eşitlik olmayan durumlarda, tam gizlilik sağlanamaz. Çünkü oyun kullanımında verilen oy sayısının belirtilmesi gerekir. Böyle bir durumda gizli oylama, oylama süresi boyunca gizlilik anlamındadır. Kom. Yön. göre pay sahiplerinin talep etmesi halinde genel kurul bu halde gizli oy kullanma yöntemini kabul edebilir.

Açık (işaretle) oy ise, el kaldırılmak veya ayağa kalkmak biçiminde gerçekleştirilen oylama yöntemidir. Anonim ortaklıklarda pay sahibi çok ise oylamanın sayılması bakımından güçlüklerle karşılaşılır. Bu nedenle gizli oylamaya başvurulabilir. Açık oylama ise özellikle pay sahibi sayısının az olduğu anonim ortaklıklarda tercih sebebidir. Zira genel kurul toplantılarında açık oy yönteminin uygulanması hem masrafsızdır hem de daha hızlı bir şekilde oy kullanılmasını ve karar alınmasını sağlar. Bu çerçevede, pay sahiplerinin gündem maddeleri hakkındaki oylarını sözlü olarak bildirmeleri, el kaldırma, ayağa kalkma veya baş sallama şeklinde açıklamaları, oyun, açık yöntemine göre kullanılması olarak nitelendirilir.

Kom. Yön.de, asıl oy yönteminin açık oylama olacağını düzenlemiştir. Ayrıca açık oylamanın el kaldırmak suretiyle yapılacağını belirtmiştir. Ancak Kom. Yön. de açık oylamaya ilişkin başka bir hüküm yoktur. Meclis İçtüzüğü madde 141'e göre, genel kurul başkanı, önce oya sunulan gündem maddesindeki öneriyi kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin el kaldırmasını ister. Oy toplama memuru, oylama sonucunu tespit edemezse ya

⁴⁹⁰ Saka Z.;age. sh. 121.

⁴⁹¹ Moroğlu E.: Hükümsüzlük, sh. 102.

da toplantı başkanlığı üyeleri arasında oyların sayısı hakkında bir anlaşmazlık çıkarsa, genel kurul başkanı oylamanın ayağa kalkmak suretiyle bir kez daha yapılmasına karar verebilir. Bu halde, öneriyi önce kabul edenlerin, daha sonra etmeyenlerin ayağa kalkması istenir. Pay sahipleri çekimser oy da kullanabileceklerinden, çekimser oyların da başkan tarafından tespit edilmesi gerekir. Toplantı başkanlığında bulunanlar ise oylarını, genel kurulda ki oyların sayımı bittikten sonra ya da pay sahipleriyle aynı anda kullanabilirler⁴⁹².

Oy kullanılması ve sayımı tamamlandıktan sonra, oylamanın sonucu genel kurul başkanı tarafından genel kurula açıklanır. Sadece olumlu oylar değil, çekimser ve olumsuz oylar da tespit edilmeli ve açıklanmalıdır⁴⁹³.

Oylamanın biçim ve yöntemi yasada ve esas sözleşmede hüküm yoksa yukarıda belirttiğimiz gibi Kom. Yön. m. 22 hükümleri uygulanır. Kararsızlık yaratan durumlarda ise genel kurulun görüşüne başvurulup, genel kurul kararı doğrultusunda işlem yapılmalıdır. Zira genel kurul çalışma yönteminin ve gündeminin tek egemeni durumundadır. Bu konularda divan başkanının, belirleyicilik yetkisi yoktur ancak esas sözleşme ile kendisine yetki verilmişse, başkan bu yetkileri doğrudan kullanabilecektir. Bu durumda başkanın genel kurul oylama sonucunu veya kararın tespitinin kurucu olmayıp, kanıtlayıcı olma bakımından önemi vardır⁴⁹⁴.

e. Özgürce Kullanma

Anonim ortaklık pay sahipleri oy hakkını kullanıp kullanmamakta serbesttir. Pay sahipleri oylarını, ortaklık amacı doğrultusunda ve paya bağlı bir yetkilendirme olan oy kullanma hakkından yoksunluk durumları dışında, bağlılıkla ve serbestçe kullanabilecektir.

Bağlılık yükümü, pay sahibinin oyunu kullanırken anonim ortaklığın ve diğer pay sahiplerinin ortaksal menfaatlerini kendi menfaatine üstün tutma ve buna aykırı davranmama şeklindeki kişi ortaklıklarına ilişkin bir yükümdür⁴⁹⁵. Anonim ortaklıkta, pay sahibinin anonim ortaklığı ve diğer pay sahiplerinin ortaksal menfaatlerini destekleme ve onların ortaksal menfaatlerine aykırı hareket etmeme, ortaklığın menfaatlerini kendi menfaatlerine üstün tutma şeklinde-kişi ortaklıklarına özgü- bağlılık borçları yoktur⁴⁹⁶. Çünkü pay sahiplerinin, kişi ortaklıklarında söz konusu olan, ortakların müşterek amaç için birlikte çaba

⁴⁹² Özer I.; age.;sh. 151–152.

⁴⁹³ Yiğit İ.; age.;sh. 237.

⁴⁹⁴ Zafer S.; age. sh. 122–123.

⁴⁹⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 613.

⁴⁹⁶ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 613..

harcamaları ve sorumlu bulunmaları, yani “*affectio societatis*” bağlamında borçları mevcut değildir⁴⁹⁷. Pay sahibi genel kurulda oy hakkını kullanırken sadece kendi menfaatlerini ön plana alarak hareket eder⁴⁹⁸.

Pay sahibi, genel kurula katılmak, katılmamak veya katıldığı genel kurul toplantısında dilediği yönde oy kullanmakta serbesttir. Oy hakkının kullanılması, hakkın kötüye kullanılması yasağına tabi olarak sınırlanmıştır⁴⁹⁹. Hakların sakınılarak kullanılması ilkesiyle çelişerek, azınlığa zarar verici sonuçlar yaratacak genel kurul kararları, çoğunluk oylarıyla alınmış olsalar bile, gerek sadakat gerekse birlikte dürüstlük kurallarına aykırılık gerekçesiyle iptal edilebileceklerdir⁵⁰⁰.

2. Hukuki Niteliği

Pay sahipleri oy hakkını kullanırken bir hukuki sonucun meydana gelmesini isterler bu hukuki sonuç genel kurul kararıdır. Bu yönüyle oy kullanmak bir irade beyanında bulunmaktır⁵⁰¹. Doktrinde bu konuda görüş birliği mevcuttur.

Oy hakkının üç temel özelliği vardır. Bunlar; oy hakkının müktesep hak niteliği, vazgeçilmez hak niteliği ve hukukî işlem niteliğidir⁵⁰². Oy hakkının müktesep bir hak olduğu TTK'nin 385'inci (Yeni TTK m. 452) maddesinde hüküm altına alınmıştır. TTK'nin 373'üncü (Yeni TTK m. 434/2) maddesinde oy hakkının sınırı “*en az*” tabiri ile ifade edilerek, pay sahibinin rızası ile dahi oy hakkından vazgeçemeyeceği belirtilmiştir⁵⁰³.

Hukukî işlem niteliği ile ilgili olarak doktrinde tam bir mutabakat sağlanamamakla birlikte⁵⁰⁴, yukarıda belirttiğimiz gibi oy kullanan pay sahiplerinin bir irade açıklamasında buldukları kuşkusuzdur. Pay sahibinin genel kurul toplantısında oyunu kullanması; kabul, red veya çekimsiz türlerde gerçekleşebilir. Tüm bu oy kullanma biçimleri, hukuksal sonuç doğuran olgulardır. Bu tür olgular, bilinçli bir irade beyanı sonucu oluşmuş etkileyici

⁴⁹⁷ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.613.

⁴⁹⁸ Çeker M.; Oy Hakkı, sh. 194.

⁴⁹⁹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.613,614. Y. 11.HD, 18.51993, E. 5237/K.3695, Y. 11.HD. 11.12.1995, E. 8154/K. 9165 (Yiğit İ.age. sh. 219).

⁵⁰⁰ Saka Z.; age., sh. 125,126.

⁵⁰¹ Moroğlu E.; Hükümsüzlük, sh. 8, Çeker M.; Oy Hakkı, sh. 12; Teoman Ö.; Oydan Yoksunluk, sh. 3.

⁵⁰² Çeker M.; Oy Hakkı, sh 8. Karshoğlu H.;age. sh. 210.

⁵⁰³ Dağ Ü.; Oy Hakkının Kazanılması, sh. 10.

⁵⁰⁴ Karshoğlu H.;age., sh. 210.

davranışlar olarak, hukuki işlem içerisinde yer alır⁵⁰⁵. Hiç oy kullanmayan kişi, bir irade açıklamasında bulunmadığı için; bir işleme taraf olmuş sayılmaz.

Oy hakkı iradeyi sakatlayan nedenlerle, fesih, butlan ve iptale ilişkin Borçlar Kanunu hükümleri, anılan nitelikte bir irade açıklaması olan oy hakkında da uygulanır. (BK 19-20, 23-31)⁵⁰⁶. BK m. 23 ve izleyen maddeler çerçevesinde oyun iptali konusunda verilen bir karar, yalnızca oyun hükümsüzlüğüne yol açar⁵⁰⁷. Böyle olunca irade sakatlığı sonucu, oyun iptalinin, bu nedenle genel kurul kararının da iptali istemli olarak, karar tarihinden itibaren üç ay içinde açılacak bir dava ile ileri sürülmesi uygun olur (TTK m. 381, Yeni TTK m. 445, 446, 448). Çünkü oyun ve kararın hükümsüzlüğü, bağımsız olgular ve ayrı ayrı konular olmakla birlikte, aralarında ki maddi ve hukuksal bağlantı nedeniyle, bu tür uyuşmazlıklar genel kurul kararlarına yöneltilmiş dava içinde de çözümlenebilir. Öte yandan oyunu kullanan kişi, genel kurul toplantısı sırasında irade sakatlığının farkında değilse veya farkında olmakla birlikte iradi davranmıyorsa, dava açabilmek için bu konuda ki muhalefetini tutanağa geçirtmesi gerekmez (TTK m. 381/1-1)⁵⁰⁸. Oyun iptali veya butlanı yoluna gidilmesi daha çok genel kurul kararlarının iptali sonucuna yöneliktir. Bu konu çalışma kapsamımız dışında olduğu için ayrıca ele alınmayacaktır.

Genel kurul kararı ancak belirli sayıda ve aynı yönde kullanılmış oyların toplanması ile oluşur⁵⁰⁹. Bu kararlar çoğunluğu oluşturan oyların teklif lehinde veya aleyhinde olmasına göre, olumlu veya olumsuz genel kurul kararları şeklinde ortaya çıkar⁵¹⁰. Pay sahipleri, genel kurulun gündeminde bulunan konulara ilişkin müzakerelerin tamamlanmasından sonra, oy kullanmak suretiyle genel kurul kararlarının oluşumuna katkıda bulunurlar. Koşula bağlı olarak kullanılan oyların sadece koşul kısmını geçersiz saymak mümkün olmayıp, oy tümüyle geçersizdir⁵¹¹.

Yeni TTK m. 452 de mevcut kanunun 385. maddesinin tekrarıdır. Müktesep haklar yeni kanunda kavram olarak korunmuş ve yeni kanun tarafından tanınmıştır. Ayrıca müktesep hakları yetersiz şekilde tanımlayan ve yanlış anlaşılmalara yol açan 385/2. fıkrası kaldırılmıştır. Yeni kanunda bu kavramın muhafaza edilmesinin sebebi kanunun bu tür haklara çeşitli hükümlerinde yer vermesi ve esas sözleşme ile de bu nitelikte hak oluşturulabilmesidir. Hükümde müktesep hakların bir yönden bir türünü oluşturan başka bir

⁵⁰⁵ Dağ Ü.; Oy Hakkının Kazanılması, sh. 7, Teoman Ö.; Oy Hakkından Yoksunluk, sh. 5; Moroğlu E.: Hükümsüzlük, sh. 8; Çeker M.; Oy Hakkı, sh. 13.; Saka Z.;age.,sh. 114.

⁵⁰⁶ Arslanlı H.; II-III, sh. 53.

⁵⁰⁷ Dağ Ü.;Oy Hakkının Kazanılması, sh. 6-7.

⁵⁰⁸ Saka Z.;age.,sh. 115.

⁵⁰⁹ Çeker M.;Oy Hakkı, sh.12.

⁵¹⁰ Karşoğlu H.;age.,sh. 211, Özer I., age., sh. 144.

⁵¹¹ Çeker M.; Oy Hakkı, sh. 16, Saka Z.;age., sh. 119.

yönden de mezkûr haklardan tamamen farklı özellikleri olan vazgeçilmez haklara da kavram olarak yer verilmiştir.

Moroğlu, madde de geçen esas sözleşme kavramının ana sözleşme şeklinde değiştirilmesi gerektiğini, esas mukavele kavramından sadece bir sözcüğün öztürkçeleştirilip diğerinin bırakılmasını doğru olmadığını belirtmiştir. Aynı zamanda maddede geçen “vazgeçilmez haklar” diye bir kategori ihdas edilmesini hatalı bulmuştur. Vazgeçilmez hakların ne olduğu gerekçede açıklanmadığını, sadece “müktesep hakların bir türü” olduğunun belirtildiğini, ancak bu nitelemenin bizatihi “vazgeçilmez hak” nitelemesi ile bağdaşmadığını ve açık çelişki oluşturduğunu belirtmektedir. Bütün bu nedenlerle yeni kanunda “müktesep hak” kavramının muhafaza edilmesinin bugüne kadar ki yanlış değerlendirme ve uygulamaların devam etmesine yol açacağını düşünmektedir⁵¹².

D. Oy Hakkının Kullanılmasına İlişkin Kanuni Sınırlamalar

1. Oy Hakkından Yoksunluk

Oy hakkından yoksunluk, TTK'nın 374. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu maddeye göre ;

“Pay sahiplerinden hiçbirisi kendisi veya karısı veya kocası yahut usul ve fûru ile şirket arasında ki şahsi bir işe veya davalara ait müzakerelerde oy hakkını kullanamaz.

Şirket işlerinin görülmesine herhangi bir şekilde iştirak etmiş olanlar idare meclisi azalarının ibralarına ait kararlarda oy hakkını haiz değillerdir.”

TTK m. 291'e göre;

“Ayn nevinde sermaye koyan kimse, bunun değerinin biçilmesinde ve kendisine hususi menfaatler sağlayan kurucu veya diğer pay sahipleri bu menfaatlerin tasvibine ait müzakerelerde rey kullanamazlar.”

Oy hakkından yoksunluk hallerine değinirken, öncelikle oydan yoksun paylarla ilgili genel bir bilgi verdikten sonra, oy hakkının yoksunluk halleri ele alınacaktır.

Ortaklar ile ortaklık arasında meydana gelebilecek menfaat ihtilaflarını önlemek ve ortaya çıkan güç boşluğunu telafi etmek adına, özellikle çok ortaklı anonim ortaklıklarda, iki

---

⁵¹² Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 196.

tip pay sahibinin varlığına işaret edilmiştir. Ortaklık yönetimine katılmayı arzu ederek, yönetimde faal olarak katılmayı amaçlayan pay sahipleri ile ortaklık işlerine katılmayı amaçlamadan, esasında yalnızca kâr elde etmeyi ve ortaklık kârından nemalanmayı amaçlayan pay sahipleri olarak ikili bir ayrıma gidilmektedir⁵¹³. İşte bu ikinci tür pay sahiplerine, yani ortaklık yönetimine ilgi duymayan pay sahiplerine, genel kurulda oy hakkı vermeyerek bunun yerine daha yüksek kâr payı vermek suretiyle, ortaklık yönetiminin daha ilgili ve bilgili pay sahiplerince yönetilmesinin sağlanması amacıyla, oydan yoksun paylar müessesesinin tesis edildiği söylenebilir⁵¹⁴. TTK da oydan yoksun pay müessesesi düzenlenmemiş olup Sermaye Piyasası Kanunu'nun 14/A maddesinde hüküm altına alınmıştır⁵¹⁵.

Anılan yoksunluk hallerinden biri olan TTK m. 291, özel bir yoksunluk halidir⁵¹⁶. Şöyle ki, ayın neviden sermaye koyan kimse bunun değerinin biçilmesinde ve kurucular ile pay sahiplerine özel menfaatlerin tanınması hallerinde anılan şahıslar, bu menfaatlerin onaylanmasına ait kuruluş genel kurulu müzakerelerinde oy kullanamazlar. Diğer genel kurullarda da aynı durumlar da oy hakkından yoksunluk söz konusu olur. Böyle bir sonuca TTK m. 291'in örneksenerek uygulanması, diğer taraftan da TTK m. 374/1 ile varılır⁵¹⁷.

İmregün; bu maddelerde sayılan akrabalık esası yerine, pay sahibi ile genel kurulda görüşülen iş arasında “*kişisel ilgi*” kıstasının aranması çok daha uygun olacağını, nitekim ETTK'da çok daha isabetli olarak, oy hakkından yoksunluğu “*kişisel ilişkinin*” varlığı halinde kabul ettiğini⁵¹⁸ belirtmektedir. Oy hakkından yoksunluk sadece, oy kullanmadadır. Oy hakkından yoksun olan kişi, genel kurul toplantısına katılmış ise, oy hakkından yoksun olduğu karar oylanırken, oy vermemekle birlikte İmregün'e göre karara muhalefetini tutanağa geçirterek, bu karar hakkında iptal davası ikame edebilir⁵¹⁹.

---

⁵¹³ Karşoğlu H.;age.,sh. 220.

⁵¹⁴ Ömer Teoman; Anonim Ortaklıklar Hukukunun Çözümlememesi Sorunları, İkt. Mal. C. 22, (1975–1976), S. 1. sh. 30 vd, Karşoğlu H.;age.,sh. 221.

⁵¹⁵ Oydan Yoksun Paylar başlıklı SerPK'nın 14/A maddesi şöyledir: “Anonim ortaklıklar esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak şartıyla, kar payı imtiyazı sağlayarak, oy hakkından yoksun paylar ihraç edebilir ve bunları temsil eden hisse senetlerini halka arz edebilirler. Oydan yoksun payların ihracı ve bunların sermaye içindeki oranı bu payları temsil eden hisse senetlerine kar payı dağıtımında tanınacak imtiyazın mahiyeti ve oranı, senetlerin şekil, kapsam ve türü, kar payı imtiyazı dışındaki pay sahipliği haklarında tanınabilecek diğer imtiyazlar ve bunların kullanım esasları ile bu senetlerin halka arz, satış şart ve usulleri Kurul tarafından belirlenir.”

⁵¹⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz : Sertoğlu S.;age.sh. 50 vd.

⁵¹⁷ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 572.

⁵¹⁸ İmregün O.;Anonim Ortaklık, sh. 136,137.

⁵¹⁹ İmregün O.; a.e, sh. 137.

Oy hakkından yoksun olan kişinin, pay sahibi sıfatı ile oy kullanamayacağı gibi, başka pay sahiplerinin temsilcisi sıfatı ile de oy kullanamaması gerekir⁵²⁰. Yargıtay bu konuda aksi görüştedir⁵²¹. Bizde, oy hakkından yoksun olan kişinin temsilci sıfatı ile başka pay sahipleri adına oy kullanabileceği kanaatindeyiz. Oy hakkından yoksunluğu gerektiren TTK m. 374 deki hallerden birinin varlığı, genel kurula katılmaya engel değildir. Yargıtay bu ilkeye aykırı esas sözleşme hükümlerinin de geçersizliğine hükmetmiştir⁵²².

Yönetim kurulu üyelerinin eşleri ile usul ve fûrularının ibrada oy kullanıp kullanamayacakları sorununu ele alacak olursak, yönetim kurulu üyelerinin anonim ortaklık işlerinin görülmesine herhangi bir suretle iştirak etmiş olanların eşleri, usul ve fûruları yönetim kurul üyelerinin ibralarında da oy kullanabilirler⁵²³.

Yine yöneticilerin, başkasının temsilcisi olarak genel kurula iştirakleri halinde, temsil ettikleri paylara ait oyları kendi ibralarında kullanabilirler⁵²⁴.

Bir diğer sorun, pay sahibi tüzel kişiler sahip oldukları oyları, eğer yönetim kurulunda temsilcileri varsa, yönetim kurulu üyelerinin ibrasında kullanıp kullanamayacaklarıdır. Tekinalp; kullanamayacaklarını, zira tüzel kişi ile temsilcisi arasında hukuki anlamda özdeşlik olduğunu savunmaktadır⁵²⁵. Yönetim kurulunun ibrasına, ilişkin kararlarda, bir tüzel kişi temsilcisi olarak görev yapan bir kişinin, ibrasında, pay sahibi olan tüzel kişinin oy hakkı bulunduğu, Yargıtay'ın kökleşmiş içtihadıdır⁵²⁶. Keza Yargıtay, ibra kararlarında oy hakkından yoksun olan kişilerin, oy kullanması halinde, TTK m. 361/son'a göre, bu kişilerin kullandıkları oyların genel kurulda kararın oluşumu için kullanılan oy tutarından düşülmesini; karar, bu oyların düşülmesine rağmen, yine oluşabiliyorsa, kararın iptali cihetine gidilemeyeceğini içtihat etmiştir⁵²⁷. Yani kararın alınmasında oylar etken olmuşsa, açılacak dava sonucu genel kurul kararının iptal edilmesi gerekecektir. Eğer oylar kararın alınmasında etken olmamışsa, dava reddedilecektir.

Oy hakkından yoksunluk müessesesi, anonim ortaklıklarda pay sahibini ve azınlığı korumak için getirilmiştir⁵²⁸.

---

⁵²⁰ İmregün O.; a.e.,sh. 137.

⁵²¹ TDD.. 2.6.1959 gün 507 E. 163 K. (İmregün O.; a.e.,sh. 137).

⁵²² TD. 4.3.1965 Tarih, E.3347, K.727 (Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 569).

⁵²³ 11. HD. 8.1.1979, E. 3644, K. 45 (Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 570).

⁵²⁴ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 571.

⁵²⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 570.

⁵²⁶ 11. HD. 29.4.1982 tarih K. 1996, E. 1360 (İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 138).

⁵²⁷ 11.HD.16.3.1982 Tarih, 760 E. 1097 K; 11 HD. 8.12.1983 Tarih, 5488 E., 5570 K.; 11 HD. 17.11.1985 Tarih 4548 E., 6334 K. (İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 138.) . Teoman Ö.; TTK m. 329'un Anlamı, sh. 261–273.

⁵²⁸ Bu müessesenin eleştirisi için bkz: İmregün O., Anonim Ortaklık, sh. 138,139.

Yeni TTK, “*Oydan Yoksunluk*” kenar başlıklı 436. maddesi de akrabalık esasını gözeterek, oy hakkından yoksunluğu ele almıştır. Mevcut düzenlemeyi bazı değişikliklerle korumakla birlikte öğretici ve içtihatlarla ki birikim korunmuştur.

Anılan madde şu şekildedir: “*Pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya herhangi bir yargı kurumu ya da hakemdeki davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz.*”

Oydan yoksunluğa sebebiyet veren hallerin içine, pay sahibinin karı ve kocasının, alt ve üst soyunun ortağı oldukları şahıs şirketleriyle, hâkimiyeti altındaki sermaye şirketleri de dâhil edilmiştir. Pay sahibinin, kendisi veya yakınlarının pay sahibi oldukları ve hâkimiyetleri altında bulunan sermaye ortaklıkları ile anonim ortaklık arasındaki iş, işlem ve uyuşmazlıklar nedeniyle oydan yoksun tutulması yerindedir. Ancak, kanaatimizce kişi ortaklıkları ile anonim ortaklık arasındaki iş, işlem ve uyuşmazlıklarda, pay sahibinin her koşulda oydan yoksun bırakılması yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı doğru değildir. Hüküm, Türk hukukunda kolektif ve komandit ortaklıkların tüzel kişiliğe sahip oldukları ve bu ortaklıkların pay sahiplerinin ikinci derecede sorumlu oldukları göz önünde bulundurulmadan kaleme alınmıştır. Pay sahiplerinin kişi ortaklığında doğrudan sorumlu olacakları bir neden ortaya çıkmadıkça, oydan yoksun bırakılmamaları gerekir. “*Hâkimiyet altında*” bulunma ise içtihat yolu açık olmak üzere 195. maddenin kıyas yoluyla uygulanması suretiyle belirlenebilir.

Hükümde başka eksiklik ve hatalar da bulunmaktadır. Öncelikle, Türk Ticaret Kanunu’nun 374. maddesinin I. fıkrasında olduğu gibi “*iş*” ve “*dava*” kelimelerinin kullanılmış olması hatalıdır. Maddeye “*işlem*” kelimesi de eklenmiştir. Kanaatimizce bu durumda “*iş*” ibaresi de korunduğundan, hüküm aşırı ölçüde genişlemiştir. Geniş anlamda “*iş*” kavramı, hukukî işlemleri olduğu kadar, geleceğe yönelik icap, sözleşme projeleri gibi girişimleri de kapsamaktadır. Pay sahibinin oy hakkından yoksunluğunu öngören istisnaî bir hükmün kapsamının, bu ölçüde geniş tutulması yerinde olmamıştır. “*Dava*” kavramının yerine “*uyuşmazlık*” kavramının kullanılması daha doğru olacaktır. Hakem önünde çözülecek uyuşmazlıklara da madde metninde açıkça yer verilmesi ise, isabetli olmuştur⁵²⁹.

Yeni Türk Ticaret Kanunu 436. maddesinin II. fıkrasına göre, “*şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz*”. Kanun gerekçesinde, 374. maddenin II. fıkrâ hükmünün korunduğu ifade edilmiştir. Ancak

---

⁵²⁹ Sertoğlu S.;age., sh. 80.

kanaatimizce, Yeni Kanunun 436. maddesinin II. fıkrasının sözü karşısında, herhangi bir değişiklik yapılmadığının söylenmesi mümkün değildir. Hükümde iki önemli değişiklik söz konusudur. Birincisi, Türk Ticaret Kanunu'nun 374. maddesinin II. fıkrasındaki “*şirket işlerinin görülmesine herhangi bir suretle iştirak etmiş olanlar*” ibaresi hükümden çıkarılarak yerine, “*şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler*” ibaresinin eklenmesidir. Böylece, yönetim kurulu üyelerinin ibrasında kimlerin oydan yoksun olacağı konusundaki tartışmalara son nokta konulmuş olmaktadır.

Diğer değişiklik, oydan yoksun olacakları öngörülen kişilerin “*kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını*” kullanmayacaklarının öngörülmüş olmasıdır. Bu, oyda yoksun kişilerin, başkasına ait paylardan doğan oy hakkını ibra oylamasında temsilen kullanabilecekleri anlamına gelmektedir.

Yeni kanunda tedricî kuruluş düzenlenmediğinden, tedricî kuruluşa ilişkin bir hüküm olan Türk Ticaret Kanunu'nun 291. maddesinin karşılığı olan bir düzenleme, Yeni kanunda yer almamaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nun 291. maddesi, tedricî kuruluşa ilişkin hükümler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, maddenin karşılığı olan bir hüküm Yeni TTK'da bulunmamaktadır. Yeni TTK'da anî kuruluş – tedricî kuruluş ayırımı kaldırıldığından, kuruluşa aynî sermayeye değer biçilmesine ilişkin tek bir hüküm vardır. 343. maddeye göre, anonim ortaklığa aynî sermaye konulması veya bir işletmenin devralınması durumunda, değer biçme işlemi ortaklık merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi tarafından atanacak bilirkişilerce gerçekleştirilecektir. Aynî sermayeye değer biçecek bilirkişilerin atanmasına ve bu bilirkişilerce düzenlenen raporların görüşülmesine ilişkin bir genel kurul toplantısı olmadığından, oydan yoksunluk da söz konusu olmayacaktır.

2. Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi (TTK m. 329/III. c. 2)

TTK m. 329/1'e göre, ortaklık kendi paylarını iktisap edemeyeceği gibi rehin olarak da kabul edemez, bu senetlerin iktisap edilmesi veya rehin olarak alınması sonucunu doğuran sözleşmelerin hükümsüzdür⁵³⁰. Bu kuralın bazı istisnaları maddenin ilerleyen bölümlerinde sayılmıştır. II. fıkrasında ise, Kanun'da belirtilen istisnalardan birisine dayanarak anonim ortaklığın kendi paylarını iktisap etmesi veya rehin olarak kabul etmesi durumunda, ilk

⁵³⁰ TD, 06.01.1964, E. 2581, K. 93; 19. HD, 03.12.1992, E. 7572, K. 6393 (Sertoğlu S.;age.,sh. 62).

firsatta bunları elden çıkarması gerektiği düzenlenmiştir⁵³¹. Son olarak, hükmün III. Fıkrasının 2. cümlesinde, “*şirketçe devralınan payların umumî heyette temsili caiz değildir*” şeklinde bir kurala yer verilmiştir. İşte bu kural oy hakkının donması diye adlandırılır.

Oy hakkının donmasına geçmeden önce donma ile yoksunluk arasındaki farkı ortaya koymakta yarar vardır. Donma varsa, oy hakkı, donma devam ettiği sürece, her türlü kararın alınmasında kullanılamaz. Donma geneldir. Bu ilke, oy hakkı ile ilgili olarak TTK m. 329/3 de öngörülmüştür. Yoksunluk ise ancak bazı gündem maddeleri için söz konusudur (TTK m. 374/1 ve 2 de sayılanlar), yoksunluk özeldir⁵³². Oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK'nin 374. maddesi emredici nitelikte olduğundan; bu hükmü hafifleten ya da bertaraf eden esas sözleşme hükümleri geçerli değildir⁵³³.

“*Şirketin kendi hisse senetlerini satın alması*” kenar başlıklı TTK m. 329'a göre; ortaklık kendi pay senetlerini devralamayacağı gibi rehin olarak da kabul edemez. Bu hüküm gereği, yasanın sınırlı bir biçimde saydığı, istinaen edinme durumlarında bile, paylar ortaklık genel kurulunda temsil edilemez (TTK m. 329/son)⁵³⁴. Çünkü pay sahiplerinin bir araya gelerek ortaklık işlerine yönelik haklarını kullandıkları ve ortaklık iradesini oluşturdukları bir kurulda, ortaklığın kendisinin yer alması, çelişki yaratır (TTK m. 360/1, 373/1, 385/2). Yukarıda belirttiğimiz gibi; donma hali, yalnızca oy kullanma halini değil, bu hakka dayanan her türlü hakkı, bu paylar ortaklık elinde bulunduğu sürece dondurur. Böyle paylara bağlanan genel kurul üyeliği, askıya alınmış ve doğrudan veya temsilen kullanılması durdurulmuş olur.

Bu düzenlemenin amacı, ortaklığın bütün mal varlığını, pay sahiplerini ve ortaklık alacaklılarını korumak, ortaya çıkabilecek riskleri ve zararlı sonuçları önlemektir. Ortaklıkça devralınan paylar üçüncü kişiye devredildiğinde, donmuş olan hakkı tekrar canlanır ve devralan üçüncü kişi tarafından kullanılabilir⁵³⁵.

Ortaklık mülkiyetindeki paylar genel kurulda temsil edilememesine rağmen, toplantı yeter sayısının hesabında esas sermayeye eklenmesi gerektiğini zira TTK m. 372 ve 388'e göre toplantı yeter sayısı esas sermayeye göre belirlendiğini savunan yazarlar vardır⁵³⁶. Bizim de katıldığımız görüş uyarınca; ortaklığın elinde bulunan kendi payları, yetersayıların hesabında etkili olmamalıdır. Hükmün amacı bunu gerektirmektedir. Ayrıca genel kurula

---

⁵³¹ “*İk firsat*”ın ne zaman olduğunu belirleyecek olan yönetim kuruldur. Yönetim kurulu, piyasa koşullarını araştırarak ve basiretli bir işadami gibi davranarak, en uygun koşullarda payları elden çıkarmakla yükümlüdür (Teoman Ö.; *Oy Hakkından Yoksunluk*, sh. 78).

⁵³² Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar*, sh. 569.

⁵³³ Korkut Ö.; *age.* sh. 133; Teoman Ö.; *Oy Hakkından Yoksunluk*, sh. 17; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar*, sh. 572.

⁵³⁴ Teoman Ö.; *Oy Hakkından Yoksunluk*, sh. 56, Saka Z.; *age.*, sh. 166.

⁵³⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), *Ortaklıklar*, sh.482,483.

⁵³⁶ Teoman Ö.; *TTK 329'un Anlamı*, sh. 378-381, Yiğit İ.; *age.*; sh. 235.

katılma hakkı dahi vermeyen bu payların, toplantı yetersayısında hesaba dâhil edilmesi büyük çelişki yaratmaktadır⁵³⁷. Bunun yanında karar yetersayısı, TTK m. 378'e göre mevcut oylara göre belirlenmekte olup ortaklık mülkiyetindeki paylar toplantıda temsil edilemeyeceğinden karar yetersayısının hesabında da dikkate alınmamalıdır⁵³⁸.

Anonim ortaklığın kendi paylarını edinmesi veya rehin olarak kabul etmesi, Yeni TTK'nın 379. ve 389. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Yeni TTK'nın 379. maddesinin I. fıkrasında, “*şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış sermayenin onda birini asan veya bir işlem sonunda asacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez. Bu hüküm, bir üçüncü kişinin kendi adına ancak şirket hesabına iktisap veya rehin olarak kabul ettiği paylar için de geçerlidir*” ifadelerine yer verilmek suretiyle, Türk Ticaret Kanunu'nun 329. maddesindeki mutlak yasak kaldırılmış ve yerine sınırlı bir serbesti getirilmiştir.

Yeni TTK da “Hakların Kullanılması” kenar başlığını taşıyan madde 389'a göre “*Şirketin iktisap ettiği kendi payları ile yavru şirket tarafından iktisap edilen ana şirketin payları, ana şirketin genel kurulunun toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz. Bedelsiz payların iktisabı hariç, şirketin devraldığı kendi payları hiçbir pay sahipliği hakkı vermez. Yavru şirketin iktisap ettiği ana şirket paylarına ait oy hakları ile buna bağlı haklar donar.*”

Bu hüküm mevcut kanunun 329. maddesinin 3. fıkrasına tekabül etmektedir. Yeni kanunun bu hükmünün gerekçesine göre⁵³⁹, ortaklığın kanuna uygun veya aykırı şekilde iktisap ettiği paylar ortaklığa hiçbir pay sahipliği hakkı vermez. Ortaklık, sadece söz konusu paylardan kaynaklanan bedelsiz payları iktisap edebilir; ancak anılan bedelsiz paylarda ortaklığa pay sahipliği hakları sağlayamaz. Bu maddenin sonuçları mevcut kanunun 329/2. fıkrası hükmüne nazaran daha kesin ve kapsamlıdır. Ortaklık hamiline hisse senetlerini inanlı bir işlem ile devredip kendisini genel kurulda temsil ettiremez, oy kullanamaz, temettü alamaz. Hükümle ilgili bir kısım sorunlar kanuni çözümlerin sakıncalarını göz önüne alınarak içtihadı ve öğretiyi bırakılmıştır. İşaret edilmek istenen sorunlar, “*inter alia*”, söz konusu payların tutarınca toplantı yetersayısının azalıp azalmadığı; tahakkuk eden temettünün kanuni yedek akçelere alınıp ortaklığın malvarlığı haline mi geldiği, yoksa özel bir hesaba konulup

⁵³⁷ Yeni TTK madde 389 da “şirketin iktisap ettiği kendi payları ile yavru şirket tarafından iktisap edilen ana şirketin payları, ana şirket genel kurulunun toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz” hükmüne yer vermiştir. Aynı görüşteki yazarlar için bkz: **Çeker M.; Oy Hakkı**, sh. 209; **Domanıç H.; TTK Şerhi**, sh. 586; **İmregün O.; Anonim Ortaklık**, sh.376; **Saka Z.; age.**,sh. 166; **Tekinalp (Poroy / Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 483.

⁵³⁸ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 483, **Yiğit İ.;age.**, sh. 235, **Karshoğlu H.,age.**, sh. 225.

⁵³⁹ **Kendigelen A.: Yeni TTK**, sh. 476,477.

payın devri ile birlikte devralana mı verileceği; rüçhan hakkının kullanılmasının bedelsiz paylara kıyaslanıp kıyaslanmayacağıdır. Yabancı doktrinde, “pay sahipliği vermemenin” geçici bir hal olduğu, paylar anonim ortaklığın elinde iken pay sahipliği haklarının dondukları, payların devri ile birlikte söz konusu paylardan kaynaklanan hakların canlandığı görüşü savunulmaktadır.

Ortaklık tarafından edinilen payların, genel kurulun toplantı yetersayılarının hesabında dikkate alınıp alınmayacağı yönündeki tereddüt, Yeni kanun ile giderilmiştir. Ayrıca hükümde, ortaklık tarafından devralınan payların tüm pay sahipliği haklarından yoksun bulunduğu açıkça vurgulanmıştır.

Yeni TTK madde 389 dışında madde 201 de hakların donmasını düzenlemiştir. Bu madde ticaret şirketleri ile ilgili olarak genel hükümler arasında düzenlenmiştir. “*Hakların Donması*” kenar başlığını taşıyan bu hüküm yenidir. TTK’da böyle bir düzenleme yoktur.

Bu maddeye göre; “*Bir sermaye şirketinin paylarını iktisap edip karşılıklı iştirak konumuna bilerek giren diğer bir sermaye şirketi, iştirak konusu olan paylardan doğan toplam oylarıyla diğer pay sahipliği haklarının sadece dörtte birini kullanabilir; bedelsiz payları edinme hakkı hariç, diğer tüm pay sahipliği hakları donar. Söz konusu paylar toplantı ve karar nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz. 389 ile 612 nci madde hükümleri saklıdır. (2) Birinci fıkrada öngörülen sınırlama, bağlı şirketin hâkim şirketin paylarını iktisap etmesi veya her iki şirketin birbirlerine hâkim olması hâlinde uygulanmaz.*”

Bu maddenin getirilme amacı gerekçe de şu şekilde açıklanmıştır: Bu maddenin amacı, temelde kökenleri aynı olan payların yönetime etkilerini sınırlamaktır. Kullanılacak oyların saptanmasında yavru şirketin oyları esas alınmış, yoksa ana şirketin toplam oylarına göre oy hakkı sınırlandırılmak yoluna gidilmemiştir. İkinci fıkra sınırlandırmanın kalktığı istisnai bir duruma yer vermiştir. Sınırlama yeni kanununun 198. maddesi uyarınca bildirimle başlar. Birinci fıkra uyarınca, bağlı şirket hâkim şirketin ne kadar payına sahip olursa olsun en çok kendisinin sahip olduğu payların yüzde yirmi beşinin verdiği oyları kullanabilir. Mesela, yavru şirket ana şirketin sermayesinin yüzde kırkına sahipse, yüzde kırkın yüzde yirmi beşi olan yüzde on yavru şirketin kullanabileceği oyun sınırını gösterir. Geri kalan yüzde otuz donar. Bu kural ana şirketin paylarının veya oylarının çoğunluğuna sahip olmadığı halde topluluğu yöneten azınlıkta ki pay sahiplerinin haksız bir olanaktan yararlanmasına engel olmak için öngörülmüştür. Birinci fıkrada ki kural topluluk hukukunda, kanun koyucuların

daima yer verdikleri bir ilkeye dayanmakta ve nesnel adalet anlayışından kaynaklanmaktadır⁵⁴⁰.

Bu kural sadece oy hakkı için değil, payın verdiği diğer haklar içinde geçerlidir. Nesnel adalet anlayışı, ana şirketin ve topluluğun karşılıklı iştiraklerle bir azınlığın menfaatine kullanılmasına engeldir. Ancak yavru ortaklığın iştirakinin ekonomik değerine zarar vermemek için rüçhan hakkı ile bedelsiz payları iktisap hakları istisna edilmelidir. Hüküm uyarınca kullanılmayan haklar kaybolmaz, donar ve bu payların devri ile birlikte yeni devralan donmuş hakları kullanma olanağına sahip bulunur. Kullanılmayan kısım toplantı ve karar yetersayısının hesabında dikkate alınmaz. Ana şirket yavru şirketle iştirak ilişkisinde bulunmuşsa, bu tür ilişki içinde bulunmasını, azınlıkta kalan pay sahipleri açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirmekte ve yaygınlık kazanmasında hukuk politikası açısından sakınca görmektedir. İkinci fıkrada karşılıklı iştirak, iştirak eden şirketlerin her ikisi üzerinde de hâkimiyet sağlıyorsa sınırlama ortadan kalkar. Yeni kanununun 197. maddesi uyarınca her ikisi de bağlı her ikisi de hâkim şirket sayılır ve bu konumda bulunmanın sonuçlarına katlanır. Yeni yasa bu olumsuz konumu daha da ağırlaştırmak istememiştir⁵⁴¹.

E. İradi Sınırlamalar

a. Esas Sözleşme İle Getirilen Sınırlamalar

Esas sözleşme de karşıt bir düzenleme yoksa genel kurul yasa da gösterilmiş koşullar çerçevesinde esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir (TTK m. 385/1 c.1). Ancak bireysel olarak pay sahiplerinin bu nitelikte taşıdıkları kazanılmış haklarında, istekleri olmaksızın hiçbir değişiklik yapılamaz (TTK m. 385/1. c.2). Kazanılmış hak niteliği ilgili maddede belirtildiği gibi “oy hakkına” değil “oy kullanma hakkına” ilişkindir⁵⁴². Böylece, esas sözleşme düzenlemeleriyle “oy hakkı” üzerinde değişiklik yapılabilirse de “oy kullanma hakkı” üzerinde, pay sahibinin isteği olmaksızın hiçbir değişiklik yapılamaz (TTK m. 373/1, 401, 385/1 c. 2)⁵⁴³. Esas sözleşmede genel kurulda oy kullanma yöntemine ilişkin düzenleme yapılabilir fakat bu hakkın özüne dokunulamaz (TTK m. 279/2 b. 7).

⁵⁴⁰ Kendigelen A.:a.e, sh. 328,329.

⁵⁴¹ Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 328,329.

⁵⁴² Saka Z., age.,sh. 167.

⁵⁴³ Saka Z., age.,sh. 167.

TTK m. 371/1' de düzenlenen her pay en az bir oy hakkı verir kuralına, bu hakkın vazgeçilemez ve bertaraf edilemez niteliğine, oy hakkının temsilci aracılığıyla da kullanılabilme imkânına aykırı düşmemek; kullanılması bir şarta bağlanmamak kaydı ile esas sözleşme ile oy hakkına ilişkin bazı sınırlamalar getirilebilir⁵⁴⁴. Anonim ortaklığın zorunlu kıldığı bir takım sınırlamalar, yoksunluk, donma hali gibi oy kullanmayı güvence altına alan makul tedbirlerdir. TTK bunların dışında, belli bir çerçeveye bağlı kalınarak oyun kullanılmasını öngören dolaylı sınırlamalar da buraya dâhil edilmelidir⁵⁴⁵. Örneğin, yönetim kurulu üyelerinin veya denetçilerin veya esas sözleşmede yer alan bazı komitelerin seçiminde, bazı pay guruplarına tanınan aday gösterme hakkı (TTK m. 401). Bu esas sözleşmede öngörülen bir tür sınırlamadır.

İradi sınırlamaların bir kısmı da, anonim ortaklık dışında düzenlenir ve borçlar hukuku karakteri gösterir. Sınırlamalar bazen bir sözleşmenin konusunu teşkil ederler, bazen de bir sözleşme de bulunan çeşitli şartlardan biri veya birkaçını meydana getirirler. Bu sözleşmeler BK. m. 19–20 hükümlerine ve diğer genel ilkelere uymaları kaydıyla, geçerlidirler. Sözleşme serbestisi ilkesi uyarınca sahibinin bu hakkının kullanmasını kendi iradesi ile sınırlandırmasına bir engel yoktur. Ancak yine somut olaya göre, her durum ve şartta ayrı değerlendirme yapılmalıdır⁵⁴⁶. Oyun kullanılmasına ilişkin sınırlamaları içeren uygulamada “*oy anlaşmaları*” diye anılan düzenleme aşağıda ayrı bir başlık altında incelenecektir.

b. Oy Anlaşmaları İle Getirilen Sınırlamalar

Genel kurulda oy cihetinden belirli bir sonucun sağlanmasına uygun tutum içinde bulunma (belirli yönde oy kullanma, karşı oy kullanmama veya oylamaya katılmama) taahhüdünü tek veya çok taraflı olarak kapsayan ön anlaşmalar, kısa deyimli ile oy anlaşmaları, özellikle günümüzde anonim ortaklıklarda gittikçe güçlerinin gerektiği şekilde organize olmalarını sağlamak bakımından ayrı bir önem taşımaktadır⁵⁴⁷. Yönetim kurulundan

---

⁵⁴⁴ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 573.

⁵⁴⁵ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh.573.

⁵⁴⁶ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh.573.

⁵⁴⁷ **Tekil F., Anonim Şirket**, sh. 301 dn. Moroğlu'na göre: “Oy sözleşmelerini, ortaklık karar organlarına da belli bir yönde kullanılması, kullanılmaması veya kullanımında çekimser kalması taahhüdünü içeren sözleşmeler olarak tanımlayabiliriz. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, oy sözleşmelerinin konusu bizatihi oy hakkının devir ve temlik olmayıp, bu hakkın belirli bir yönde kullanılması veya kullanılmamasıdır. Oy sözleşmeleri ile oy hakkı paydan veya pay sahibinden ayrı olarak başka bir kimseye devredilmeyip pay sahibinde kalmakta ve ortaklık genel kurulunda pay sahibi veya temsilcisi tarafından sözleşmede taahhüt edildiği yönde

gelen fakat şirket için büyük yarar taşıyan önerilerin de genel kuruldan gecikmeden veya zedelenmeden geçirilmesinde oy anlaşmaları yapıcı bir fonksiyon içinde bulunabilirler. Aynı anlaşmalar, bazen çoğunluğun gaye dışı eğilimlerini frenleyici, azınlığı tesisini de kolaylaştırıcı olabilirler⁵⁴⁸.

Dünyada bu anlaşmalar bazı ülkelerde ciddi tepkilere uğramışlar ve ancak istisnaen kabul edilmişlerdir. Almanya, İsviçre, İngiltere ve Amerika'da oy anlaşmaları ilke olarak geçerli ve istisnaen yasaktırlar⁵⁴⁹. Türk Hukukunda oy anlaşmalarını yasaklayan özel hükümler mevcut değildir. Burada önemli olan oy anlaşmaları ile genel kurulda oluşan kararın, ortaklık çıkarlarını ve diğer ortakların meşru haklarını ihlal etmiş olup olmamasıdır⁵⁵⁰. Böyle bir ihlal mevcut değilse, alınan karar yasaya, esas sözleşmeye ve iyiniyet kurallarına uygunsa, bu kararı iptal ettirmekte kimsenin çıkarı yoktur⁵⁵¹. Aksi halde oy anlaşmaları ile alınan karar iptal edilebilecektir. Oy anlaşmasının karşı edimini para veya özel bir çıkar sağlama taahhüdü oluşturuyorsa, bunlar oy satın alma anlaşmalarıdır ve doktrinde genellikle geçersiz sayılır⁵⁵². Yargıtay da bir kararında hizip⁵⁵³ teşkiline yasal engel bulunmadığını ilke olarak açıklamış bulunmaktadır⁵⁵⁴.

Oy anlaşmalarının hukuki niteliği tartışmalıdır. Ancak bazı yazarlara göre borç doğuran anlaşmalar olan oy anlaşmaları, meydana gelişleri, hükümleri ve sona ermeleri bakımından BK hükümlerine tabidir⁵⁵⁵. Tekinalp'e göre, oy anlaşmaları, BK' da öngörülen anlaşmalardan birine uymadıkları gibi bu anlaşmalar örneksenemezler de. Meğerki somut olayın özellikleri hizmet, vekâlet, eser sözleşmelerine veya diğer bir sözleşmeye ilişkin hükümlerin uygulanmasına hak verdirsin⁵⁵⁶.

---

kullanılmaktadır... Oy sözleşmeleri ile oy hakkının kullanılmasına yönelik vekâlet (TTK m. 360) arasındaki fark burada belirginleşmiş olmaktadır. Şöyle ki oy sözleşmesinde oy hakkının bizatihi pay sahibi tarafından kullanılması söz konusu olduğu halde, oy kullanımında vekâlette oy hakkı vekil (temsilci) tarafından kullanılır. Bununla beraber, vekâlet ile oy sözleşmelerinin birlikte yapılması da mümkündür. Bir pay sahibi lehine, oy kullanma taahhüdünde bulunmuş olduğu diğer bir pay sahibine veya üçüncü kişiye, ayrıca taahhüt konusu oyların genel kurulda kullanılması konusunda vekâlet (temsil) yetkisi de vermiş olabilir. **Moroğlu E.; Oy Sözleşmeleri**, sh. 4.

⁵⁴⁸ **Tekil F., Anonim Şirket**, sh. 301,302.

⁵⁴⁹ **Tekil F., Anonim Şirket**, sh. 302.

⁵⁵⁰ **İmregün O.: Anonim Ortaklık**, sh. 140.

⁵⁵¹ **İmregün O.: a.e.**, sh. 140. Ayrıca, İmregün'e göre özel çıkar taahhüdü karşılığında oy kullanma halinde sözleşmenin tümünün geçersiz olması ve kararın iptali yoluna gidilmesi görüşündedir.

⁵⁵² **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh.575. Tekinalp'e göre, karşılıklı olmasa bile, taahhütte bulunan pay sahibine, bir organa seçilmek gibi ortaksal bir imkân sağlayan karşı taahhüdü "özel çıkar" kabul etmemek gerekir. Zira bir pay sahibinin oy gücünü, kendisinin bir organa seçilmesini temin için kullanılması doğaldır. Karşılıklı oy kullanma halinde de aynı nedenle elde edilen menfaat geçersizliğe neden olmamalıdır.

⁵⁵³ Hizip: Kelime anlamı, bölük, kısım demek. Bir topluluk içinde inanç ve düşünce bakımından ayrılık gösteren yan tutmaya yönelik topluluk içi grup demektir. Bkz: www.tdk.gov.tr

⁵⁵⁴ **Y. 11.HD. 1.12.1961 Tarih, 1688 E. 4690 K. (Tekil F., Anonim Şirket**, sh. 302).

⁵⁵⁵ **Moroğlu E.: Oy Sözleşmeleri**, sh. 7; **Çeker M.: Oy Hakkı**, sh. 238.

⁵⁵⁶ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar**, sh. 574.

Oy anlaşmaları şekle bağlı değildir ve nisbi karakterdedir. Sözleşmelerin nisbiliği ilkesi gereğince, oy anlaşmasının ve bu anlaşma gereğince oy konusunda belirli bir taahhüde girmiş pay sahiplerinin, genel kurul toplantısından önce payını bir başkasına devretmesi durumunda, oy anlaşmaları payı devralan üçüncü kişiyi bağlayacak değildir⁵⁵⁷. Böyle bir durumda oy anlaşmasının etkisiz bırakılması yani dolanılmasını önlemek amacı ile uygulamada oy anlaşması çok defa bir blokaj anlaşması ile tamamlanır. Bu anlaşma ile malik payını devretmeye veya devretse bile sözü geçenleri oy hakkından yoksun bırakmama taahhüdünde bulunur⁵⁵⁸.

Oy anlaşmalarının konusu oy hakkının bir başkasına devredilmesi değil; belli bir yönde veya çekimser oy kullanılmasıdır. Oy anlaşması gereği oy hakkı, genel kurulda pay sahibi ya da temsilcisi tarafından anlaşmada taahhüt edildiği yönde kullanılır⁵⁵⁹. Oy anlaşmalarının yerine getirilmemesi veya gereği gibi yerine getirilmemesi halinde Bk m. 96'ya dayanılarak tazminat istenebilir. Cezai şart öngörülmüşse bu hükümler işletilebilir. Sürekli, oy anlaşmalarında, borcun ihlali üzerine gelecekte yapılacak genel kurullarda kullanılacak oylar için teminat talebinde bulunulabilir. Ancak aynen ifa söz konusu olamaz⁵⁶⁰. Bizde bu görüşe katılıyoruz. Çalışmamızda oy anlaşmalarının borçlar hukuku kapsamında özelliklerine yer verilmeyecektir.

F. Oy Hakkının Kullanılmasına Yönelik Kanuni Sınırlamaları Etkisiz Bırakmak İçin Devir ve Devrin Sonuçları

TTK m. 361 oy hakkının kullanılması ile ilgili önemli bir kural öngörmüştür. Hükme göre, oy hakkına ilişkin sınırlamalardan birini etkisiz bırakmak amacıyla, payların veya hisse senetlerinin - genel kurulda oy hakkını kullanmak üzere - başkasına verilmesi caiz değildir⁵⁶¹. Madde de verilme kelimesi kullanıldığı için, yasanın, payın mülkiyetini geçirmeksizin, oy kullanmayı sağlamak amacı ile zilyetliğin devrettiğini kastettiği, yani TTK

⁵⁵⁷ Tekil F., Anonim Şirket, sh. 303.

⁵⁵⁸ Tekil F. : a.e. sh. 303.

⁵⁵⁹ Moroğlu E.; Oy Sözleşmeleri, sh. 4; Çeker M.:Oy Hakkı, sh.233. Moroğlu, oy anlaşmalarının yerine getirilmemesi veya gereği gibi yerine getirilmemesi halinde, aynen ifa davasının açılabilceğini, ilamın İİK m. 30'a dayanılarak icra edilebileceğini, hapis ile tazyikinde sonuç vermemesi halinde, alacaklının Bk. M. 97/1 hükmünden yararlanılarak, borçlunun ilama konu olan oy haklarının kendisi tarafından kullanılmasına izin verilmesini yetkili icra tetkik merciinden talep edilebileceğini, oy haklarının yargıç izni ile alacaklı tarafından kullanılmasının bir çeşit temsilci sıfatı ile oy kullanma durumu olduğunu, bu nedenle TTK m. 360/2 'nin koşullarına tabi bulunduğunu savunmaktadır. Moroğlu E.; Oy Sözleşmeleri, sh. 88 vd. 94 vd. Aksi görüş için bkz: Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 576.

⁵⁶⁰ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.575.

⁵⁶¹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 577.

m. 360/3 c. 2 vd. ye yöneldiğinden şüphe olmadığını belirten yazarlar vardır⁵⁶². Hüküm, inançlı devirlerle, hükme uyar şekilde pay üzerinde intifa hakkı tanınması halinde de uygulanır. Yine TTK m. 329 sebebiyle ortaya çıkan donma durumunu ortadan kaldırmak amacıyla yapılan devirlerde, geçerli olmayan temsil belgelerinde, TTK m. 361/1 geçerli olacaktır. Doktrinde, bu ifadenin hükmün amacına uygun olarak geniş yorumlanması ve sınırlamaların dolanılması sonucunu doğurabilecek her türlü işlem ve davranışın hüküm kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁵⁶³. Çünkü hükmün amacı, pay sahibinin yoksunluğa ilişkin hükümleri dolanmak amacıyla üçüncü kişilerle yaptığı her türlü hukukî işlemi geçersiz kılmaktır⁵⁶⁴. Payların oydan yoksun olan bir kişiye satılmış olmasına rağmen, yoksunluk öngören hükümlerden kurtulmak amacıyla pay senetlerinin tesliminin gerçekleştirilmemesi ve böylece oydan yoksunluğa tabî olmayan devredenin genel kurulda oy kullanması durumunda, pay senetleri karşı tarafa verilmediği hâlde, oydan yoksunluk dolanılmıştır⁵⁶⁵. Bu nedenle, bu işlemin de 361. maddenin I. fıkrasına aykırı olduğu kabul edilmelidir.

Her pay sahibi hakkı olmayan kimselerin genel kurul toplantılarına katılmalarına yönetim kurulu nezdinde, yani genel kurul toplantısından önce, itiraz edebileceği gibi, itirazını genel kurulda da yapabilir. İtirazın kabul edilmemesi halinde itirazını genel kurul toplantı tutanağını da yazdırabilir (TTK m. 361/2). Hükümde “*hakkı olmayan kimselerin umumi heyet toplantısına iştirak etmelerine karşı*” denilmiş olmakla birlikte, hakkı olmayan kimse deyimine Tekinalp oy hakkı olmayan şahısları, oy hakkı bulunmakla birlikte oydan yoksun olanları ve oyları donmuş olanları da dâhil etmektedir⁵⁶⁶. Teoman’a göre ise, hükümde genel kurula katılmaya hakkı olmayan kimselerden söz edildiğini, oydan yoksun olanların ise genel kurula katılabildikleri gerekçesini bu yüzden normun amacı ile bağdaştırmanın güç olduğunu belirtmektedir⁵⁶⁷. Yönetim kurulu bu itirazı inceleyip bir karar vermek ve hazirun cetvelini buna göre düzenlemekle mükelleftir. İtiraz genel kurulda yapılmışsa bu durumda divan başkanına veya başkanlığını bu yetkiyi tanımak gerekir. İtiraz üzerinde genel kurulda oylama yapılmasına gerek yoktur. TTK m. 361/3 göre, bu durumda iptal davası açılabileceğini hüküm altına almıştır.

⁵⁶² Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), a.e., sh. 577.

⁵⁶³ Tekinalp (Poroy / Çamoğlu), a.e.;sh. 577; Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, sh. 186

⁵⁶⁴ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, sh. 186.

⁵⁶⁵ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, sh.186.

⁵⁶⁶ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), a.e., sh. 577.

⁵⁶⁷ Aynı görüş için bkz İmregün O.: Menfaat İhtilafları, sh. 158 Teoman Ö.; Oy Hakkından Yoksunluk, sh. 204.

Türk Ticaret Kanunu'nun oydan yoksunluğa ilişkin hükümleri dolanmayı yasaklayan ve dolanmanın sonuçlarını düzenleyen “*Suiistimal*” başlıklı 361. maddesinin yerini, **Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun** “*Yetkisiz Katılma*” başlıklı 433. madde almıştır.

Yeni yasanın 433. maddesinin birinci fıkrası hükmü ile mevcut yasanın 361. maddesinin birinci fıkrası arasında bazı benzerlikler bulunmakla beraber iki metin arasında bazı sonucu etkileyebilecek farklar da vardır.

Yeni TTK m. 433'e göre, “*hakının kullanılmasına ilişkin sınırlamaları dolanmak veya herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak amacıyla, payların veya pay senetlerinin devri ya da pay senetlerinin başkasına verilmesi geçersizdir. (2) Yetkisiz katılmalarla ilgili olarak her pay sahibi, toplantı başkanlığına itirazda bulunabilir, itirazını ve yönetim kuruluna da itirazda bulunmuş olduğunu tutanağa geçirtebilir.*”

Yeni yasanın gerekçesinde değişikliğe ilişkin şunlar belirtilmiştir: İlk olarak Türk Ticaret Kanunu, devrin oy hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlamaların dolanılması amacına yer vermeyerek bir tartışmaya yol açmıştı. Yeni yasa, hükmün uygulanmasını sadece dolanma amacına özgülemeyi amaçlamamıştır, böyle bir yorumlama istenmeyen hatta “*ratio legis*” aykırı düşen bir daraltmaya sebep olabilir. Bu sebeple birinci fıkra da “*sınırlamaları dolanmak*”a açıkça yer verilirken, “*herhangi bir şekilde etkisiz bırakmak*” amacı da korunmuştur. Böylece dolanma niteliği taşımayan, etkisiz bırakma amaçları da hükmün kapsamına alınmıştır. Yeni yasa, oy hakkına ilişkin sınırlamaların uygulanmaması amacını taşıyan her türlü devri ve bırakmayı hükmün kapsamında değerlendirme olanağını vermektedir. Hükmün öngörülme amacı da budur.

Hükmün ikinci yeniliği “*“paylar” ile “pay senetleri”, “devir” ile “bırakma” ayrımını yapması ve böylece hükümden kurtulmaya olanak sağlayabilecek yorumlara kapıyı kapatmasıdır.*”

İkinci fıkra hükmünün gerekçesine göre; yetkisiz katılma itirazını ne toplantı başkanı ne de genel kurul, nede STB temsilcisi çözebilir. İtirazda bulunan isterse ihtilafı genel kurul kararlarının iptali bağlamında mahkemeye götürebilir. Yönetim kuruluna yapılan itirazın sonucu farklı olabilir.

433. maddesinin II. Fıkrasının ifadesi, kanımızca pek de açık değildir. Yetkisiz katılmalar nedeniyle pay sahiplerinin toplantı sırasında yapacakları itirazların toplantı başkanlığına yöneltileceği, pay sahiplerinin isterlerse bu itirazlarını ve toplantıdan önce yönetim kurulu nezdinde itiraz etmiş iseler, bu durumu toplantı tutanağına yazdırabilecekleri anlaşılmaktadır. Böylece, itirazın genel kurul toplantısından önce yönetim kuruluna; toplantı sırasında ise genel kurula yöneltilebileceği hükme bağlanmıştır.

Görüldüğü gibi, Türk Ticaret Kanunu'nun 361. maddesinin III. Fıkrasında öngörülen iptal davası açma hakkına, Yeni Kanunun 433. maddesinde yer verilmemiştir.

G. Oyların Toplanması, Sayılması ve Sonucun Tespiti

Bir genel kurul kararının oluşması için görüşmelerin ve oylamanın yapılması yeterli olmayıp sonucun hukuk zemininde varlık kazanması için oylama sonucunda oyların belirlenen yönetime göre belirlenerek sonucun tutanakla tespit edilmesi gerekmektedir⁵⁶⁸.

Oy pusulaları aracılığıyla gizli oylamanın yapıldığı hallerde genel kurulda kullanılan oyların toplanması söz konusu olur. Buna karşılık açık oylamada, oylar toplanmaz; sadece sayılır. Esas sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa oylar, pay sahiplerinin oylarını oy pusulalarına yazıp imzaladıktan sonra, bunları oy toplayıcılarına vermeleri veya belli bir yerde bulunan kutuya atmaları suretiyle toplanır⁵⁶⁹. Oyları toplamak, bunları olumlu, olumsuz ve çekimser şeklinde tasnif etmek ve oyları saymakla oy toplayıcıları görevlidir⁵⁷⁰.

Oy kullanmanın bir irade beyanı olduğunu yukarıda belirtmiştik⁵⁷¹. Bu nedenle irade beyanın oluşması için oy pusulası başkanlık divanına ulaştırılmalıdır. Genel kurul başkanı, kendisine ulaştırılan oyları hazır bulunanlar listesinde yer alan oy miktarıyla karşılaştırmalı, mükerrer oy kullanılmasının önüne geçmelidir (Seri: IV, No:29 sayılı Tebliğ⁵⁷² m. 7/1). Eğer bir pay sahibi, mükerrer oy kullanmış ve oyların yönü aynı ise fazla olarak kullanılan oylar kullanılmamış sayılır ve bunlara ilişkin oy pusulaları başkan tarafından iptal edilir. Mükerrer oylar farklı yönde ise tek paya sahip pay sahibinin farklı yönde oy kullanmasında olduğu gibi oyların tamamı geçersiz olur⁵⁷³.

Oylar toplanıp tasnif edilmesine müteakip, oyların sayılması aşamasına geçilir. Bütün bu aşamalar genel kurul başkanının ve hükümet komiserinin gözetiminde yapılmalıdır. Oyların sayımında iki yöntem söz konusudur. Bunlar toplama yöntemi ile çıkarma yöntemidir. Toplama yönteminde kullanılan olumlu ve olumsuz oylar sayılır ancak çekimser oy verilmiş oy niteliğinde kabul edilmediğinden sayılmaz. Çıkarma yönteminde ise sadece olumsuz oylar ile çekimser oylar sayılır. Bu sayı hazır bulunanlar listesinde belirlenen sayıdan

⁵⁶⁸ Moroğlu E.; Hükümsüzlük, sh. 106.

⁵⁶⁹ Özer I.age. sh. 178.

⁵⁷⁰ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 403,404.

⁵⁷¹ Bkz: Bölüm 3 Madde C-1.

⁵⁷² Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Birikimli Oy Kullanılmasına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri: IV, No:29). www.spk.gov.tr. (son yararlanma: 15.07.11).

⁵⁷³ Yiğit İ. age. sh. 255.

çıkarılır ve böylece olumlu oylar bulunur. Bu yöntemde olumsuz ve çekimser oyların haricindeki diğer bütün oyların pay sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmamış olsa bile, olumlu yönde kullanıldığı sonucu ortaya çıkar⁵⁷⁴. Oyların sayımında genel kurulda kullanılmayan oylar dikkate alınmaz. Genel kurul toplantısına katılan ancak oy kullanmayan veya olumsuz oy kullandığını belirtmeyen pay sahiplerinin olumlu oy vermiş sayılmaları kabul edilemez. İradenin zımni şekilde açıklanması mümkün olmakla birlikte oy hakkının önemi göz önüne alınarak zımni oya izin verilmemelidir⁵⁷⁵.

Oyların sayılması işleminde, olumlu ve olumsuz oyların sayılması ile ilgili herhangi bir tereddüt yaşanmamakta, ancak çekimser oyların olumlu mu olumsuz mu sayılacağı konusunda tereddüt yaşanmaktadır. Yargıtay, 11. HD. 29.11.1982 tarih ve E: 5096, K: 4999 sayılı kararında “*çekimser oylar aleyhte kabul edilmelidir*” kuralını benimsemiştir. Ancak biz Yargıtay’ın bu kararına katılmıyoruz.

Bir genel kurul kararından söz edilebilmesi için genel kurulda oy hakkı kullanılması şarttır. Daha sonra bu oylar sayılıp tasnif edildikten sonra oylama sonucunun yani kararın tespit edilmesi gerekir. Bu tespit teklifin kabul veya reddi yönündedir.

Oylama sonucunun tespitini genel kurul başkanı yapar. Başkan bu tespiti, teklifin kabul veya reddedildiğini bildirerek yapabileceği gibi doğrudan olumlu, olumsuz ve çekimser oylar ile geçersiz oyların miktarlarını söyleyerek de ifade edebilir. Ancak bu tespitin, başkan tarafından genel kurula hitaben sözle yapılması şart olmayıp, oylama sonucunun tutanak ile tespiti kararın alınmış olması için yeterlidir⁵⁷⁶.

TTK’nın 267’nci maddeye göre oylama sonucu tespit edildikten sonra toplantı tutanağına yazılması gerekir. Oylama sonucunu başkan açıklar ve bu karar genel kurulun iradesidir. Başkan oylama sonucunun tespitinde hataya düşerse pay sahiplerinin, oylama sonucunun yanlış tespit edildiğine ilişkin itiraz etme hakları vardır. Genel kurul başkanı, yapılan itirazlar üzerine ya da kendiliğinden hata yaptığını fark ederse doğru olan tespiti yapabilir⁵⁷⁷. Başkan, yanlış tespitinde direnir ve bu tespiti tutanağa geçirirse, genel kurulun gerçek iradesini yansıtmamakla birlikte geçerli bir genel kurul kararının meydana geldiği kabul edilmelidir. Ancak bu yanlış karar, görünüşte olan ama hukuka aykırı bir karardır. Dolayısıyla alınan karara karşı iptal davası açılabilir ve karar bu nedenle iptal edilebilir⁵⁷⁸.

⁵⁷⁴ **Yiğit İ. age.** sh. 255. Ayrıntılı bilgi için **Korkut Ö.;age.**,sh. 189 vd.

⁵⁷⁵ **Yiğit İ. age.** sh. 257.

⁵⁷⁶ **Karşoğlu H.;age.**,sh. 236.

⁵⁷⁷ Arslanlı, başkanın öneriyi tekrarlayarak yeni bir oylama yapabileceğini savunmuştur. **Arslanlı H., C. II,** sh. 41, **Özer I.,age.** sh. 180 dn.

⁵⁷⁸ **Arslanlı H., C. II,** sh. 41; **Yiğit İ., age.**,sh. 261. Yargıtay da bir kararında böyle bir genel kurul kararının iptal edilebileceğini hükmetmiştir. **11. HD., T. 27.10.1982, 4028/4182 sa. ka. (Özer I. age.,** sh. 180).

H. Üstün Oy

Anonim ortaklık genel kurulunda yapılan oylama sonucunda öneri hakkında verilen olumlu ve olumsuz oyların eşitliği halinde, genel kurul başkanının oyunun üstün tutulmasının, yani kararın başkanın oyu yönünde oluşacağını öngören esas sözleşme düzenlemelerinin geçerli olup olmadığı tartışma konusu olmuştur. Sorunun, gruplar arası mücadele sonucunda ortaklığın karar alamaz hale gelmesi nedeniyle ortaya çıktığı ileri sürülmektedir⁵⁷⁹.

Pay sahibinin sahip olduğu oy hakkının kapsamını belirlemek için bu hakkın hangi ölçüde kullanılacağını, yani payın itibari değerinin oy hakkı üzerinde etkili olup olmadığının ortaya konması gerekir. Oy hakkının payların itibari değerine göre kullanılacağı konusunda TTK da açık bir hüküm bulunmamaktadır. Konu doktrinde tartışmalıdır. Bazı yazarlar oy hakkının belirlenmesinde itibari değer işlevi olmadığını savunmaktadır⁵⁸⁰.

Bu ilke ile başkanın üstün oyu arasındaki bağlantı şu şekilde açıklamak mümkündür. Eğer oy hakkı itibari değere sıkı bir şekilde bağlı ise, başkanın oyu da başkanın payının itibari değerine göre tayin edilmelidir. Oya üstünlük tanımak, itibari değer ile oy arasındaki ilişkiyi reddetmek, pay sahiplerinin genel kurulda oylarını, kendilerine ait payların itibari değerleri toplamı ile orantılı olarak kullanacakları ilkesine aykırı düşmek olur. Türk hukukunda böyle bir ilkenin bulunmadığından da yararlanılarak üstün oya geçerlilik tanınmıştır⁵⁸¹.

Bizim de katıldığımız görüş uyarınca, genel kurulda oyların eşitliği halinde genel kurul başkanının oyuna üstünlük tanıyan esas sözleşme düzenlemeleri geçerli kabul edilmemelidir⁵⁸². Her şeyden önce anonim ortaklıklar hukukunda oy hakkı, pay sahibine değil; paya bağlanmıştır ve bu kural tartışmaya yer bırakmayacak kadar açıktır (TTK m.

---

⁵⁷⁹ Ülgen H.: **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 667 vd. ; Çeker M., **Oy Hakkı**, sh. 66; Yiğit İ. age., sh. 261; Tekinalp, genel kurul başkanına üstün oy tanınmasına ilişkin esas sözleşme hükümlerinin geçerli kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Yazarın gerekçeleri şu şekilde özetlenebilir: 1) Türk hukukunda oy hakkının paya bağlanmış olması, kişisellik unsuruna hiç yer verilmediği anlamına gelmez. TTK m. 374'de öngörülen oy hakkından yoksunluk hallerinde oy hakkında bir kişiselleşme söz konusudur. 2) TTK m. 373/1 ve m. 401 ile tanınan oyda imtiyaz, oy hakkı ile sermayeye katılma payı arasında her zaman bir eşitliğin olmadığını ortaya koyar. 3) TTK m. 378/1, emredici bir hüküm olmakla birlikte karar yetersayısının esas sözleşme ile ağırlaştırılmasının mümkün olduğu genellikle kabul edilmektedir. 4) Başkana üstün oy hakkı tanınması, anonim ortaklığın işleyişini sağlamakta ve şirketin yararına olmaktadır. **Ünal Tekinalp: Yönetim Kurulu Başkanının Genel Kurulda Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu**, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, sh. 301 (**Üstün Oy**); Özer I., age. sh. 180 dn.

⁵⁸⁰ Ülgen H.: **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 684,685, İmregün O., **Menfaat İhtilafları**, sh. 31, Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, sh. 553, Hikmet Sami Türk, **Anonim Ortaklık Pay Senetlerinde İtibari Değer Farkları**, Prof. Dr. Mahmut Koloğlu'na 70. Yaş Armağanı, Ankara 1975, sh. 577.

⁵⁸¹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, sh. 553. Ülgen H., **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 667 vd.

⁵⁸² Ülgen H., **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 680 vd; Özer I., age. sh. 180.

373/1). Başkana tanınan üstün oy hakkı ise onun kişiliğine tanındığı için TTK m. 373/1'e aykırı bir nitelik taşır⁵⁸³.

TTK m. 378'de karar alınması için aranan oy çokluğu ise kararın mevcudiyeti şartı değil; olumlu kararın alınması için gerekli olan yetersayıdır. Dolayısıyla olumlu ve olumsuz oyların eşit çıkması halinde bir karar alamama söz konusu olmaz; oylanın öneri reddedilmiş, yani olumsuz bir karar alınmış olur⁵⁸⁴. Bu nedenle oylarda eşitlik halinde, anonim ortaklık karar alamıyor şeklinde bir gerekçeyle başkana üstün oy hakkı tanımak yerinde değildir. Üstelik olumlu bir karar alınması için uğraşılması da anlamsızdır. Genel kurul, olumlu veya olumsuz bir karar alabilir⁵⁸⁵.

Ülgen, ayrıca sorunun, TTK m. 378'deki karar yetersayısının ağırlaştırılmasıyla ilgisi olmadığını ifade etmiştir. Oy hakkına sahip olup olmama ayrı, genel kurulda belirli bir çoğunlukla karar alınması ayrıdır. Başkana üstün oy hakkı tanınması, TTK m. 378'deki mutlak çoğunluktan daha ağır bir yetersayının kararlaştırılması anlamına gelmez⁵⁸⁶.

Sonuç olarak ortada bir genel kurul kararı vardır ve pay sahibi bile olması zorunlu olmayan ve sadece müzakereleri yönetmekle görevli olan başkan, bu kararı etkileyemez⁵⁸⁷.

Mevcut kanun bakımından yukarıda vardığımız sonuçlar **Yeni TTK** bakımından geçerli değildir. Yeni TTK oy hakkının kullanılması ile ilgili farklı sistemler getirmiştir. Yeni kanun payı değil pay sahibini esas almıştır. Ayrıca pay sahipleri oy haklarını genel kurulda kullanırken payların toplam itibari değerleriyle orantılı olarak kullanacağını düzenlemiştir⁵⁸⁸.

Yeni TTK sadece limited şirketlerde, yönetim ve temsil görevini yerine getiren müdürler kurulunun başkanına, oylarda eşitlik halinde üstün oy hakkı tanımıştır (Yeni TTK m. 624/3). Madde gerekçesine göre; başkanın üstün oyu, yönetim organındaki kilitlemeyi çözen ve şirketi çalışabilir konumda tutan bir araçtır. Kurucuların kabul ettiği başkanın üstün oyu çözümünü kanun koyucunun reddetmesinin haklı ve ikna edici bir gerekçesi yoktur. Bu sistemin temel hukuk kurallarına uymadığı yönündeki itirazların dayanaktan yoksun olduğu konusunda öğretici görüş birliği içerisindedir⁵⁸⁹.

⁵⁸³ Ülgen H., **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 684–685, Yiğit İ., **age.** sh. 263.

⁵⁸⁴ Özer Lage. sh. 181.

⁵⁸⁵ Ülgen H., **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 685; Yiğit İ., **age.** sh. 263, Özer Lage. sh. 181.

⁵⁸⁶ Bkz.: Ülgen H. **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 683–684.

⁵⁸⁷ Ülgen H. **Başkanın Üstün Oyu**, sh. 685; Çeker M., **Oy Hakkı**, sh. 68, Özer Lage. sh. 181, Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), **Ortaklıklar**, sh. 406,407.

⁵⁸⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz: **Bölüm 3 -I, Madde C- c.**

⁵⁸⁹ Kendigelen A.:**Yeni TTK**, sh. 726.

II. GENEL KURUL KARARI

A. Tanımı ve Niteliği

Anonim ortaklıkta bir genel kurul kararından söz edilebilmesi için, usulüne uygun olarak toplanmış bir genel kurulun olması ve ortaklık işlerine ilişkin bir öneri hakkında pay veya intifa hakkı sahiplerinin ya da onların temsilcilerinin irade beyanlarının aynı yönde birleşmesi gerekir⁵⁹⁰. Genel kurul kararı, genel kurul olarak toplanan pay sahipleri, intifa hakkı sahibi veya bunların temsilcilerinin kullandıkları oyları ile meydana gelen, kural olarak ortaklık iç ilişkide ve istisnaende dış ilişkide hukuki sonuç sağlamaya yönelik ortaklık irade beyanıdır⁵⁹¹. Kararın meydana gelebilmesi için, sözleşmelerde olduğu gibi taraflardan hepsinin iradelerinin birbirine uygun olmasına lüzum yoktur. Oya iştirak eden ve kanun veya esas sözleşme ile tayin edilen miktarda sermayeyi temsil eden pay sahiplerinin çoğunluğunun teklif lehine oy vermeleri kararın oluşumu için yeterlidir⁵⁹².

Genel kurul kararının hukuki mahiyeti tartışılmıştır. Genel kurul kararı, hukuki sonuç sağlama amacına yönelik, ortaklık irade beyanı olduğu için bir hukuki işlemdir⁵⁹³. Genel kurul kararı tek taraflı değil çok taraflı bir hukuki işlemdir⁵⁹⁴.

Genel kurul kararları, toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında geçerlidir(TTK m. 379, **Yeni TTK m. 423**)⁵⁹⁵.

Genel kurul kararlarının geçerli olabilmesi için, davet ilan ve toplantı yetersayısı gibi kanuni şartların yerine getirilmesinden başka toplantı da Ticaret Bakanlığını temsilen bir komiserin hazır bulunması, kararların kanunen belirlenen yetersayılara uyularak alınması genel kurul tutanağının komiserin nezaretinde tutularak toplantı da hazır bulunan pay sahipleri ile komiser tarafından imzalanması gerekmektedir⁵⁹⁶.

---

⁵⁹⁰ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.412, Çevik O.N., Anonim Şirketler, sh. 841,842.

⁵⁹¹ Yiğit İ.,age.,sh. 268.

⁵⁹² Erem T. S. : Anonim Şirketler, 66,67.

⁵⁹³ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.412.

⁵⁹⁴ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.412. Genel kurul kararının çok taraflı bir hukuki işlem niteliğinde olduğunu kabul eden görüş, anonim ortaklık tüzel kişiliğinin iradesinin, her biri ayrı ayrı hukuki işlem niteliğinde olan pay sahiplerinin oylarıyla meydana geldiği gerekçesine dayanır. Çok taraflı hukuki işlem olduğunu ifade eden Eren de kararları, aynı gruba dâhil kişilerin ortak bir iş veya amaca ilişkin bir karar almak için başkana yöneltilmiş irade beyanları olarak tanımlamaktadır. **Fikret Eren: Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, İstanbul 2003, sh. 154. **Özer I.age**, sh. 184 dn.

⁵⁹⁵ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 410.

⁵⁹⁶ Orhan Çevik, Kenan Azık, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, 1971, sh. 154.

III. GENEL KURUL KARARI ALINABİLMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN KARAR YETERSAYILARI

A. Olağan Karar Yeter Sayısı

TTK m. 378 kural olarak oy çokluğu ilkesini kabul etmekle birlikte istisnai olarak ağırlaştırılmış oy çokluğuna (TTK M. 388/ 2, 3) ve oybirliği (TTK m. 388/1) hallerine yer vermiştir. Ancak esas sözleşme ile karar yeter sayısının artırılabilmesi de doktrinde kabul edilmektedir⁵⁹⁷. Esas sözleşmeye hüküm konulmak suretiyle karar yetersayısı arttırılabilir. Fakat bu madde de öngörülen çoğunluk daha az bir yeter sayıya indirilemez.⁵⁹⁸ Yalnız bu durumda çoğunluğun üzerinde bir yetersayının her zaman oluşması mümkün olmayacağından genel kurulda kararların alınmaması gibi bir tehlike ile karşılaşılması her zaman beklenmelidir⁵⁹⁹. Yargıtay kararına göre çekimser oy verenler kararlarda olumsuz etki yapar⁶⁰⁰.

Genel kurul kararları mevcut oyların çoğunluğu ile alınır (TTK m. 378). TTK kural olarak oy çokluğu ilkesini kabul etmiştir⁶⁰¹. TTK da düzenlenen bu çoğunluk mutlak çoğunluktur. Yani mevcut oyların yarısından bir fazladır.

Yeni TTK madde 418 toplantı ve karar nisabını düzenlemiştir. Bu maddeye göre kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir. **Yeni TTK madde 421**, esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisaplarını düzenlemiştir. 421/1'e göre, esas sözleşmenin değiştirilmesi ile ilgili genel karar nisabı genel kurulda mevcut bulunan oyların çoğunluğudur. Bu nisap esas sözleşme ile daha ağırlaştırılabilir, ancak hafifletilemez⁶⁰².

Moroğlu, TTK'nın 388. maddesinin yalın hükmünün değiştirilmesinin ve İsviçre sistemiyle karışık bir sisteme geçmenin tutarlı bir gerekçesinin bulunmadığını ve bunun gerekçede de açıklanmadığını belirtmektedir. TTK'nın mevcut 388. maddesi hükmünün Yeni

⁵⁹⁷ Y. 11.HD. 26. 11. 1981 E. 4607/ K. 5042. Yargıtay bu kararına göre, TTK m. 378/1 maddesi iki yönlüdür. Maddedeki "kararlar mevcut reylerin ekseriyeti ile verilir", hükmü, daha az bir oy çoğunluğu ile karar verilemeyeceği bakımından buyurucu bir kuraldır. Ancak, karar yetersayısının esas sözleşme ile daha ağırlaştırılmasına bu hüküm engel değildir. (Eriş G., Anonim Şirket, sh. 429).

⁵⁹⁸ Eriş G., Anonim Şirket, sh. 429.

⁵⁹⁹ Çevik/Azık, Anonim Şirketler, sh. 154.

⁶⁰⁰ Y.11.HD. 13.10.1982 E.3701/K. 3867 (Eriş G., Anonim Şirket, sh. 429).

⁶⁰¹ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.406,407; Oğuz İmregün; Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları, C.50, İstanbul, sh. 350 vd. TTK m. 378 ile İsv. BK m. 703 aksine, 1965 tarihli Alm. AŞK. m. 139'da "mevcut oylar" değil, "verilen oylar"ın mutlak çoğunluğu aranmıştır. Bkz: Yıldız Ş.: age.; sh. 80.

⁶⁰² Kendigelen A.: Yeni TTK, sh. 421.

TTK'da muhafaza edilmesinin gerekli ve doğru olduğunu belirtmektedir ve maddeyi bu yönüyle eleştirmektedir⁶⁰³.

B. Ağırlaştırılmış Karar Yeter Sayısı

Bazı kararlar için yasa, ağırlaştırılmış oy çokluğu ve iki halde de oy birliği aramıştır⁶⁰⁴. Ağırlaştırılmış karar yeter sayıları TTK m. 388'de düzenlenmiştir. Kom. Yön. madde 24'deki hükümler TTK ile paraleldir.

Ortaklığın tabiyetini değiştirmek veya pay sahiplerinin taahhütlerini artırmak konusundaki kararlar için bütün pay sahiplerinin ittifakı gerekir (TTK m. 388/1). Aynı maddenin 2. ve 3. fıkraları karar yeter sayılarını değil, toplantı yeter sayısını düzenlemektedir. 2. ve 3. fıkralara göre toplanan genel kurulda karar yetersayısı TTK m. 388/4'e göre mevcut oyların çoğunluğudur.

TTK'nin 388'inci maddesinde oy birliğini gerektiren iki hal dışında, karar yeter sayısı mevcut oyların çoğunluğu, yani mutlak çoğunluk olarak öngörülmüştür. Ancak buradaki çoğunluğun oyların çoğunluğu olup olmadığı noktasında TTK m. 387'nin göz önüne alınması gerekir. TTK m. 387'ye göre esas sözleşme değişikliklerine ilişkin genel kurul toplantılarında, ana sözleşmede aksine bir hüküm olsa da, her pay bir oy hakkı verecektir. Buna göre, ana sözleşme değişikliklerinde karar yeter sayısının genel kurulda temsil edilen pay sayısının çoğunluğu olduğu ifade edilebilir⁶⁰⁵.

Karar yeter sayılarının düzenlendiği TTK m. 378 ve m. 388'de, toplantı yeter sayısını düzenleyen TTK m. 372'nin aksine, karar yeter sayılarının esas sözleşme ile düzenlenebileceğine ilişkin herhangi bir açıklık yoktur. Doktrinde baskın olan görüş uyarınca, genel kurul karar yeter sayılarının esas sözleşme ile ağırlaştırılması mümkündür (TTK m. 279/2/b. 7); ancak azaltılamaz^{606 607}. Kom. Yön. m. 24/1'de geçen "*daha ağır bir nisap*

⁶⁰³ **Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler**, sh. 180,181.

⁶⁰⁴ **İmregün O.:Anonim Ortaklık**, sh. 148.

⁶⁰⁵ **Yiğit İ.: age.**, sh. 275. **Moroğlu E.: Sermaye Artırımı**, sh. 71; **Kendigelen A.: İmtiyaz**,sh. 223.

⁶⁰⁶ Yargıtay da aynı kanaattedir. **11. HD., T. 20.10.1995, 4655/7789 sa. ka.(Özer I.:age.sh 186), Arslanlı H.:C.II-III**, sh. 59.

⁶⁰⁷ Yargıtay 11HD. 19.04.2001 tarihli ve E: 2526, K: 3389 sayılı kararında: Ağırlaştırılmış karar yeter sayısının, esas sözleşme ile ağırlaştırılabileceğine işaret ederek, karar yeter sayısı ile ilgili farklı noktalara dikkat çekmiştir. Kararında, "*Ana sözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların 2/3 çoğunluğu gereklidir. Ana sözleşme, bu kararların alınması için oy çoğunluğu hakkında daha ağır hükümler koyabilir. Davalı kooperatif ana sözleşmesinin 33. maddesine göre de, genel kurulda kararlar, ortakların en az 1/4'ünün hazır olması şartıyla oylama sırasındaki mevcudun yarıdan fazlasının oyu ile alınır. Ancak ana sözleşmede değişiklik yapılması ile ilgili kararlar ortaklar cetvelinde imzası bulunanların 2/3 çoğunluğu ile verilir. Dairemizin yerleşik uygulamasına göre, kanun ve ana sözleşmede toplantı ve karar nisabı yönünden bir fark bulunmamakta, sadece ana sözleşmede yer alan; hazirun cetvelinde imzası bulunanlar; ibaresi yönüyle bir farklılık göze*

öngörülmemişse” ifadesi de bu hususu doğrulamaktadır. Bununla birlikte, esas sözleşme ile bütün kararlar için oy birliği şartı getirilemez. Çünkü böyle bir hüküm, çoğunluk ilkesinin geçerli olduğu anonim ortaklığın mahiyet ve bünyesine aykırılık oluşturur⁶⁰⁸.

Yeni TTK madde 421/2 de yer alan kararlar için karar yetersayısı sermayenin yüzde yüzünü temsil eden pay sahiplerinin tümünün oybirliğidir. Bu nisap hafifletilemez. Zira hükümde yer alan kararlar tüm pay sahiplerinin onayını gerektirir. Bu kararlar şunlardır; *bilânço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar, şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar.* 421/3 de yer alan kararlar için karar yetersayısı sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerin olumlu oylarıyla alınır. Burada yer alan karar nisabı hafifletilemez, ancak ağırlaştırılabilir. Bu kararlar şunlardır; *şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması, nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması.* 421/2 ve 421/3 de yer alan toplantılarda öngörülen yetersayılara ilk toplantıda ulaşılamazsa izleyen toplantılarda da aynı yetersayı aranır (TTK m. 421/4).

Moroğlu, toplantı ve karar yeter sayılarının ayrı ayrı belirtilmeksizin yetersayıların kararlar bağlamında ifade edilmesini, açıklık ve hukuk güvenliği açısından sakıncalı gördüğünü ifade etmiştir. Yazar, yukarıda değindiğimiz gibi bu hüküm ile getirilen yeni sistemin mevcut anonim şirketlerin esas sözleşmelerini ve pay sahipleri arasındaki mevcut çıkarlar dengesini alt üst edeceği gerekçesiyle özel toplantı yeter sayılarını düzenleyen TTK m. 388’in ufak değişikliklerle muhafazasının daha doğru olacağını savunmaktadır⁶⁰⁹.

C. Karar Yeter Sayılarına Aykırılığın Yaptırımı

TTK ve esas sözleşmede belirtilen karar yeter sayıları, genel kurul kararının mevcudiyeti şartı değil; genel kurulda ileri sürülen bir önerinin kabulü, yani olumlu karara

---

çarpılmaktadır. Oran ağırlaştırılmadığına göre, kanunda ana sözleşmeyle öngörülebileceği belirtilen ağırlaştırılmış nisap amaçlanmamıştır. Toplantıya başlangıçta katılan ortakların, daha sonra toplantıyı terk etmeleri, toplantı nisabını etkilememesi kaydı ile mümkündür. Ortakların toplantı sonuna kadar beklemelerini zorlayacak bir hukukî düzenleme de mevcut değildir. Bu durumda, görüşme sırasında kalan üyelerin sayısı üzerinden nisap hesaplanmalıdır. Aksi halde, karar almak imkânsız hale ve kooperatif çalışamaz duruma getirilmiş olur. Hukukî işlemi batıl kılacak yorum yerine onu geçerli hale getirecek yorum tarzının tercih edilmesi (güven ilkesi) çağdaş hukukta kabul gören yorum tarzıdır.” ifadesini kullanarak, karar yeter sayısı yorumu ile ilgili de “güven ilkesine” işaret etmiş ve toplantı ve karar yeter sayısının esas sözleşme ile artırılabilceğini hüküm altına almıştır. (Karshoğlu H., age. sh. 247,248).

⁶⁰⁸ Yiğit İ.:age., sh. 276.

⁶⁰⁹ Moroğlu E.; Değerlendirme ve Öneriler, sh. 181.

bağlanabilmesi şartıdır⁶¹⁰. Doktrinde bazı yazarlar TTK'nin 378'inci maddesindeki hükmün emredici nitelikte olduğunu, yasada ve esas sözleşmede belirtilen yeter sayılarına uyulmadan bir genel kurul kararı almanın mümkün olmadığını, böyle bir kararın yok hükmünde olduğunu savunmuşlardır⁶¹¹. Ancak bizim de katıldığımız görüşe göre; karar yeter sayısı, bir genel kurul kararının varlığı için geçerlilik şartı olmayıp, yalnızca bir teklifin kabulü yani olumlu karara bağlanması için bir muteberlik şartı olarak kabul edilmelidir⁶¹².

IV. GENEL KURUL KARARININ TESCİL VE İLANI İLE KARARIN ETKİLERİ

A. Genel Kurul Kararının Tescil ve İlanı

Ortaklık yönetim kurulu, genel kurul toplantı tutanağının noterce onaylı bir örneğini derhal ticaret sicili dairesine vermekle beraber, bu tutanağın içeriğinde ki tescil ve ilana bağlı konuları, tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür (TTK m. 328/2 c. 4, 317)⁶¹³. Bu kapsamda TTK m. 378/2'de "*genel kurul tutanağının, oylamanın tamamlanıp, tespitine ve tutanağa geçirilmesine müteakip "derhal" noterce tasdikli bir suretinin ticaret siciline verilerek tescil ve ilan edilmesi*" hükmü getirilmiştir. TTK 378/2'deki bu "*tescil ve ilan*" şartının, maddedeki vurgu ve taşıdığı açık emredicilik nedeniyle, kararın muteberlik şartı olduğu savunulmaktadır⁶¹⁴.

Ortaklık yönetim kurulu için böylece getirilen yükümlülük, iki ayrı alanda toplanmaktadır: a) tutanağı sicil dairesine vermek; b) gereken konuları tescil ve ilan ettirmek. Genel kurul toplantı tutanağı, genel kurul kararlarını ve bu kararların oluşumunu sağlayan olguları belirleyen ve açıkça gösteren bir belgedir⁶¹⁵. Kanunun, bu tutanağın bir örneğinin

---

⁶¹⁰ Özer I.: age., sh. 188.

⁶¹¹ Domanıç H.: TTK Şerhi, sh. 902; Poroy(Tekinalp/Çamoğlu): Ortaklıklar, sh. 406 vd; İmregün O.: Anonim Ortaklık, sh. 149, Arslanlı H.: C.II, sh. 58, Yıldız Ş.; Genel Kurul Kararlarının İptali, sh. 89.

⁶¹² Moroğlu E.: Hükümsüzlük, sh. 105.

⁶¹³ Saka Z.;age. sh. 208.

⁶¹⁴ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 409, Y.11. HD. 15.01.2004 tarihli ve E: 5999, K: 521 sayılı kararı (Karslıoğlu H.:age., sh. 250). Karşı görüş: "... genel kurul kararını içeren tutanağın ticaret siciline verilmesi zorunluluğunun yerine getirilmemiş olması kararın geçerliliğini etkilemez" şeklindedir (Moroğlu E.: Hükümsüzlük, sh.274). yasa tutanağın verileceği yerin "ticaret sicili" değil "ticaret sicili dairesi" olduğunu belirtmiştir. Ticaret sicili, sicil işlemlerini kapsayan kayıt düzenidir.

sicil dairesine verileceğini öngören hükmüyle, tespit edici ve açıklayıcı işlevde bir güvenlik önlemi sağlanmıştır⁶¹⁶.

Anonim ortaklıkta, ortaklık adına tescili gereken konuların tescil ilgilisi, ortaklığı yönetim ve temsil, görev ve yetkisini taşıyan yönetim kuruludur (TTK m. 317, 378/2 c.4). Yönetim kurulunun, genel kurul toplantı tutanağını tescil ve ilan ettirmek yükümlülüğünü yerine getirmemesi, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu gerektirir (TTK m. 40, 336/5).

Yönetim kurulu, genel kurul toplantı tutanağının noterce onaylı bir örneğini derhal ticaret sicili dairesine vermekle beraber, bu tutanağın içeriğinde ki tescil ve ilana bağlı konuları, genel kurul toplantısının sona erdiği tarihten itibaren en geç on beş gün içinde tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür (TTK M. 378/2, 32/1-2, 383). Böylece tescil edilen konu, daha önce tescil edilmiş bir olgu veya işlemi, tamamen veya kısmen sona erdiriyor veya ortadan kaldırıyor, sicilin önceki kaydı da bu yönde değiştirilir (TTK m. 33).

Anonim ortaklık genel kurul toplantı tutanağı içeriğinde yer alan hangi konuların tescil ve ilanı zorunlu bulunduğu, TTK da gösterilmiştir. Bunlar: Ortaklıkların birleşmesi kararları (m. 148), kuruluşta devir ve satın alma işlemlerinin onaylanması kararı (m.311/4), yönetim kurulu üyelerinin seçimi veya azli kararları (m.314,315,316,317,323), denetçilerin seçimi ve azli kararları (m. 347,350,352), ortaklık esas sözleşmesinin değiştirilmesi kararları (m.390), esas sermayenin artırılması veya azaltılması kararları (395, 398/5), tahvil çıkarma kararı (m.423), tasfiye memuru atanması veya azli kararları (m.441,442), yeni bir anonim ortaklıkla birleşme veya devralınma (m.452), kararları⁶¹⁷.

Sicil memuru, tescil için aranılan yasal koşulların var olup olmadığını incelemek ve araştırmakla yükümlüdür (TTK m. 34/1-2). Yargıtay kararlarında da genel kurul kararının “*tescil ve ilanı*” zorunlu görülmeyle birlikte sicil memurluğunca TTK m. 34 ile Ticaret Sicil Tüzüğüne göre kararın, esas sözleşme hükümleri ile TTK hükümlerine göre uygunluğu açısından kanunî şartların mevcut olup olmadığının re’sen araştırılması gerektiği hususuna işaret edilerek, bunun sicil memur görevi olduğu belirtilmiştir⁶¹⁸. TTK’nin 36’ncı maddesine göre de sicil memuru kararına karşı dava açılacaktır. Buradan da sicil memuru genel kurul kararını “*tescil*” etmeye mecbur olmadığını, hatta kontrol görevinin varlığı ile eksikliğin tespiti halinde “*tescil etmeme*” görevinin olduğu sonucuna ulaşılabilir⁶¹⁹.

⁶¹⁶ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 410.

⁶¹⁷ Saka Z.:age.,sh. 210.

⁶¹⁸ Yargıtay 11. HD. 20.12.2004 tarihli ve E: 3276 K: 12555 sayılı; Y. 11. HD. 28.11.1985 tarihli ve E: 5890 K: 7155 sayılı kararı; Yargıtay 11. HD. 29.5.1997 tarihli ve E: 3701, K: 4002 sayılı kararları (Karshoğlu H.: age.,sh. 251).

⁶¹⁹ Karshoğlu H.: age.,sh. 251.

Yukarıda genel kurul kararlarının tescil ve ilanı başlıklı açıklamalarımızda değindiğimiz hususlar Yeni TTK açısından da geçerliliğini korumaktadır. **Yeni TTK madde 422’de** yönetim kuruluna, toplantı tutanağının noterce onaylanmış bir suretini ticaret sicil memurluğuna vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana bağlı hususları tescil ve ilan ettirmek yükümünü vermiştir. Ayrıca tutanak hemen anonim ortaklığın internet sitesine de konulması gerektiğini belirtmiştir.

Bu madde ile TTK da ki sistem korunmuştur. Ancak tutanağın şirketin internet sitesine konması hükmü yenidir ve nitekim bu yenilik olumludur. Hatırlanacağı gibi Yeni TTK madde 1524 her sermaye şirketinin bir internet sitesi açma zorunluluğunu getirmiştir. Bu bağlamda şirketler internet sitesinde genel kurul kararını yayınlatabileceklerdir.

B. Genel Kurul Kararının Etkileri

Anonim ortaklıklarda usulüne göre alınmış bir genel kurul kararı TTK’nin 379’uncu maddesi gereğince karar ile ilgili olumlu oy kullanmış pay sahipleri dışında, o kararın alınması ile ilgili genel kurula hiç katılmayan veya katılıp da olumsuz oy kullanmış bulunan tüm pay sahipleri için de hüküm ifade etmekte olup ortaklık organları ile tüm ortaklar açısından bağlayıcıdır. Aynı zamanda alınmış olan genel kurul kararı istisnaen de olsa, üçüncü kişiler üzerinde de etkili olabilmektedir. Bu nedenlerle kanun koyucu alınan genel kurul kararının; tüm ilgililerce ve hatta doğrudan ilgili olmasa da ortaklık alacaklısı, borçlusu vb. nedenlerle ortaklık faaliyetlerini takip etmek durumunda olan kişilerce bilinmesi ihtiyacına işaret etmiştir⁶²⁰.

Genel kurul kararı “*birden çok kişinin, kendilerine oy hakkı veren bir hukukî ilişki içerisinde bu hakkı kullanarak yaptıkları anlaşma*” şeklinde tanımlanabilir. Bu kapsamda genel kurul aldığı kararlar bakımından ortaklık iradesini yansıtır. Ortaklık iradesi hukuki zeminde ancak genel kurul kararı ile hukuki sonuç doğurur. Dolayısıyla genel kurul kararı, hukuki sonuç doğuran bir irade açıklamasıdır. Kural olarak iç ilişkide istisnaen de dış ilişkide etkilidir⁶²¹.

Genel kurul kararları genellikle içe dönüktür, istisnaen de dışa, yani 3. kişilere etki yaparlar. İstisnai nitelikte bu kararlara örnek olarak; *devir ve satın alma işleminin tasdiki, tahvil çıkarama, tasfiye halinde aktiflerin toptan satılabilmesi* ile ilgili kararlar

⁶²⁰ Karşoğlu H.:age. sh. 250.

⁶²¹ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 410. Özer I.: a.g.e. sh. 183.

gösterilebilir⁶²². Bu tür işlemlerde yürütme, anonim ortaklığı idare ve temsile yetkili ve görevli organda, yani yönetim kurulundadır. Genel kurul bunlar dışında da, üçüncü kişileri ilgilendiren ve yönetim kuruluna direktif olarak kararlar verebilir⁶²³. İlk sayılan kararların özelliği bu kararlar olmadan yönetim kurulu geçerli olarak işlem yapamaz, diğerinde ise, yönetim kurulu, anonim ortaklığı üçüncü kişilere karşı geçerli olarak bağlayabilmektedir.

Genel kurul kararları doktrinde türlü açılardan sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma genel kurul kararlarının hükümleri ile ilgili olmakla beraber, iptal sorunu bakımından bazen önem taşır. Genel kurul kararları olumlu veya olumsuz şeklinde türlere ayrılabilceği gibi genel kurul kararlarının maddi (esasa) hukuka veya usule ilişkin kararlar olarak da ayrılabiliriz. Olumsuz kararların aleyhinde iptal davası açılıp açılmayacağı doktrinde tartışılmış olması bakımından önem taşımakla birlikte, usule ilişkin kararların, esas itibariyle esasa ilişkin kararlarla birlikte iptal edilmeleri gerektiği, ancak devamlılık arz eden usul kararlarının, tek başlarına iptal edilebilecekleri ileri sürülmektedir⁶²⁴.

Kararın türlerine kısaca değindikten sonra, usul kararları olarak nitelendirdiğimiz bazı kararlar aslında doğrudan ortaklık işleri ile ilgili değil esas ve nihaî kararın alınması ile ilgili genel kurul müzakerelerinin düzenlenmesi amacıyla alınır. İşte bu tip düzenleyici kararlarda iç ilişkide etkili olan kararlar olarak nitelendirilebilir⁶²⁵.

Esasa ilişkin kararların da, kural olarak, düzenleyici kararlar gibi iç ilişkide etkili oldukları söylenebilir. Ancak aralarında bir fark vardır. Şöyle ki; esasa ilişkin kararlar, istisnaen dış ilişkide de etkili olabilirler. Genel kurul kararlarının dış ilişkide etkili olabilmesi kararın içeriğinden ve bu içeriğin kanun ile öngörülmesinden kaynaklanmaktadır. Dış ilişkide etkili olacak kararlar yukarıda sayılmıştır.

Sonuç olarak bir genel kurul kararı üçüncü kişileri etkileyecek nitelikte olsa dahi bu kararın yönetim kurulu uygulayacaktır. Burada yönetim kurulu, genel kurulun almış olduğu kararın dış ilişkide etki doğurması için bu kararı uygulaması gerekecektir. Yönetim kurulunun yapmış olduğu bir işlem ile ilgili alınmış bir genel kurul kararı, işlemin geçerliliği bakımından zorunlu olarak TTK tarafından aranmaktadır⁶²⁶.

Yeni TTK m. 423 “Kararın Etkisi” kenar başlığıyla aynı konuyu düzenlemiştir. Buna göre, genel kurul tarafından verilen kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz

---

⁶²² Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 410.

⁶²³ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 410.

⁶²⁴ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh. 411,412.

⁶²⁵ Ülgen B.D.: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali, sh. 30, Moroğlu E.: Hükümsüzlük, sh. 10.

⁶²⁶ Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), Ortaklıklar, sh.410, Karshoğlu H.:age.,sh. 253.

oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir. Burada yer alan hükümle TTK m. 379 paralellik göstermektedir.

SONUÇ

Anonim ortaklıklarda genel kurul kararının hükümsüzlük halleri, çalışma konusunun sınırları dâhilinde olmamakla birlikte çalışmanın kapsamını; genel kurul kararları oluşturduğu için, kararların alınmasında, TTK' ya ve **Yeni TTK'ya** göre gerekli olan kurucu unsurlar ve karar alınmasının şartları ortaya konulmuştur. Bu şartları ve unsurları ortaya koymaya müteakip, bu unsurların ve şartların yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesi halinde, müeyyidenin ne olduğu konusuna değinilmemiştir.

Bu çalışmamızda, anonim ortaklık genel kurul kararlarının tanımı, hukuki niteliği belirlenmeye çalışılmış bu kapsamda genel kurul kararlarının oluşumu, karar alma süreci, kararın etkileri ele alınmıştır. Ayrıca TTK ve Yeni TTK sisteminde anonim ortaklıkların karar ve irade organı olarak genel kurulun, ortaklığın devamlılığı açısından toplanmasının zorunlu olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Henüz yürürlüğe girmemiş Yeni TTK ile yürürlükte olan TTK arasında ki farklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Mevcut yasal düzenlemeler ışığında ilgili konular incelendikten sonra Yeni TTK hükümlerine ilgili konuların en sonunda yer verilmiştir. Ayrıca, diğer genel kurullar, anonim ortaklık genel kurulu ile karşılaştırılmış ve bu genel kurul kararlarının benzer yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca hâlen uygulamada olan Komiser Yönetmeliği'nin TTK ile çelişen hükümleri anlatılmış ve bu yönetmeliğin getirdiği düzenlemelere de çalışmamızda yer verilmiştir.

Bu kapsamda genel kurul tanımı şu şekilde yapılabilir: “Anonim ortaklık genel kurulu TTK m. 360 vd. da (Yeni TTK m. 407 vd) düzenlenen ve ortaklık esas sözleşmesinde nasıl toplanacağı, toplantı vakti, oy, müzareke ve karar vermesinin tabi olduğu şartların yazılması suretiyle esas sözleşmede yer alan, pay sahiplerinin ortaklık işlerinin görüşülmesi amacıyla bir araya geldikleri, kararları ile kural olarak iç ilişkide, istisnaen de dış ilişkide etkili olduğu ortaklığın zorunlu bir organdır.” Anonim ortaklık genel kurul kararlarının alınmasının aşamaları ise şu şekildedir. Öncelikle; genel kurul toplantıya davet edilir, pay sahipleri genel kurul toplantısına alınır ve pay sahiplerinin toplantıya alınması anından başlayarak toplantının kapatılmasına kadar devam eden ve toplantının açılması, tutanağın düzenlenmesi, müzakerelerin yapılması, oylamaların yapılması ve kararların alınması aşamalarını içeren bir süreçtir.

Anonim ortaklık, bütün pay sahiplerinin katılma hakkı olduğu, genel kurul tarafından anılan kararlar ile yönetilir. Ortaklık iradesi genel kurulda oluşur. Tüzel kişilerin iradesi organları ile açıklanır ifadesi Medeni Kanunumuzda yer alan bir ilkedir. Bu kapsamda

genel kurulun organ niteliği taşıdığından şüphe yoktur. Ancak genel kurulun üst organ olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. TTK' ya göre yönetim kurulu ve denetçilerin seçilmeleri ibra edilmeleri ve azli konularında karar verme yetkisi (vazgeçilmez şekilde) genel kurulun tekelindedir (TTK m. 312/I, 316, 347). Fakat genel kurulun bazı önemli konularda devredilmez ve üstün nitelikte yetkileri bulursa da, yönetim kurulunun devamlı faaliyette bulunan aktif ve etkin bir organ olması nedeniyle gerçekte ortaklığa hâkim olduğu görüşü de (modern eğilimler referans gösterilerek) ileri sürülmektedir. Bu kapsamda genel kurul bir iç organ özelliği de taşımaktadır.

Bu konu da bir tespite bulunmak gerekirse; genel kurulun almış olduğu karar üçüncü kişileri etkileyecek nitelikte olsa dahi bu kararı yönetim kurulu uygulayacaktır. Burada yönetim kurulu, genel kurulun almış olduğu kararın dış ilişkide etki doğurması için bu kararı uygulaması gerekecektir. Bu durum genel kurulun iç organ olması özelliğinin bir sonucudur. Diğer açıdan bakıldığında, yönetim kurulunu seçmek ve azletmek, genel kurulun münhasır yetkisindedir. Ayrıca şirketin olağanüstü işleri hakkında karar mercii genel kuruldur ve ortaklığın olağan iş ve işlemlerini yapma yetkisine sahip yönetim kurulunun üzerinde azil yetkisi gibi bir baskı gücü genel kurulda bulunmaktadır; o halde genel kurulun, ortaklığın "*mukadderatına*" hâkim bir üst organ olduğunu kabul etmek gerekecektir. **Yeni TTK** da üst organ kuramını reddetmekte ve organlar arasında altüst ilişkisi değil; işlev bölümü kuralının hâkim olduğunu ve kendilerine tanınan devredilemez yetkilerle, organların eşdeğer olduğunu kabul etmektedir.

Genel kurul toplantısına katılmak çoğu pay sahibince çeşitli sebeplerle mümkün olmamaktadır. Bu nedenle uygulama, genel kurula katılım genellikle az olmaktadır. Bunun sonucunda ortaya güç boşluğu çıkmaktadır. Bunu önlemek için, **Yeni TTK** m. 1505'de ortaklıkların internet sitesi açma zorunluluğuna değinilmiş ve m. 1527'de ise elektronik ortamda genel kurul düzenlenerek genel kurul toplantılarına katılma olanağı getirilmiştir. Bu olanak, ortaklık açısından da sayıları on binleri bulan pay sahiplerinin bir arada bulunacağı, yeterli kapasite ve donanıma sahip bir toplantı yeri temin etmek gibi zorlukları da ortadan kaldırmakta ve günümüz bilgi toplumunun bir gereği olan hızlı karar alma ve uygulamaya geçmeye olanak vermektedir.

Elektronik ortamda genel kurul iki şekilde mümkündür. Birincisi; çevrim içi katılımlı bir genel kuruldur. Çevrim içi katılımlı genel kurul, genel kurul toplantısında hazır bulunmak zorunda olan kişiler ile toplantıya katılmak isteyen pay sahipleri veya temsilcilerinden oluşan geleneksel anlamda bir genel kurul toplantısına, toplantıda hazır bulunamayacak olan pay sahiplerinin elektronik ortamda katılabilmeleri şeklinde gerçekleşir.

Çevrim içi katılımlı bir genel kurulda, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ile çevrim içi katılımcılar arasında eşit işlem ilkesi gereği herhangi bir ayırım yaratılamaz. Fiilen toplantıda hazır bulunan pay sahipleri veya temsilcileri ile çevrim içi katılımcılar aynı haklara sahiptir. İkincisi ise, sanal (virtüel) genel kuruldur. Sanal (virtüel) genel kurullarda toplantı, tamamen elektronik ortamda gerçekleşmektedir. Bu genel kurul türünde, yalnızca toplantıya katılmak zorunda olan kişiler bir araya gelir (Yönetim Kurulu, Başkanlık divanı, Komiser vb.); pay sahipleri ise bu kişilerin bir araya geldikleri yere davet edilmez. Pay sahipleri sadece internete bağlanarak toplantıya katılabilirler.

Yeni yasada, anonim ortaklıklarda online yani çevrim içi genel kurullara katılım, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılımın ve oy vermenin bütün sonuçlarını doğurur. Bu nedenle anonim ortaklığın, esas sözleşmelerine koyacakları hükümler ve diğer düzenlemeler bir tüzükle tespit edilecektir. Yeni TTK da bu anlamada düzenlenen genel kurul çevrim içi (online) genel kuruldur.

Yeni TTK'nin genel kurul organı için getirdiği en önemli düzenlemelerden biri elektronik ortamda genel kuruldur. Bu genel kuruldan başka, olağan ve olağanüstü genel kurul toplantıları, kuruluş genel kurul toplantıları, imtiyazlı pay sahipleri genel kurul toplantıları, oydan yoksun pay sahipleri genel kurul toplantıları, tahvil sahipleri genel kurulu toplantıları ve intifa senedi sahipleri genel kurul toplantıları da mevcuttur. Bu kurulları özel kurul toplantıları diye de adlandırabiliriz. Ancak özel kurul diye adlandırdığımız bu kurullardan bazılarında **yeni yasada** yer verilmemiştir. Özel kurullar; kanunda belirtilen şekilde kendileriyle ilgili hakların ihlâl edildiği durumlarda veya kanunda belirtilen konularda ortaklık genel kurulunca karar alındığı durumlarda, ya bu kararı onama, ya da onamanın reddi yönünde karar alabilirler. Bunun dışında, asıl ortaklık genel kurul kararını kaldırmak veya değiştirme yönünde karar alamazlar. İşte bu özel kurulların almış oldukları onama veya onamanın reddi kararlarında; meydana gelişleri veya konuları itibari ile kanuna, esas sözleşmeye veya afakî iyi niyete aykırı olmaları halinde TTK 381 (Yeni TTK 445, 446, 448) vd. maddelerine göre iptalleri de istenebilir. Bunun yanında emredici hükümlere, ahlâka, adaba aykırı veya imkânsız olmaları halinde de yok veya batıl olduklarının tespiti dava edilebilir.

Genel kurula katılma hakkı mevcut yasa ve **yeni yasa** açısından, pay sahibi ve intifa hakkı sahibine aittir. İntifa hakkı sahibinin yanında pay sahibi de genel kurula katılma hakkını sürdürecektir. Pay üzerinde intifa hakkı tanınmışsa oy hakkı da intifa hakkı sahibine aittir. Ancak taraflar aralarında yaptıkları sözleşme ile aksini kararlaştırabilirler. Pay üzerinde rehin hakkı sahibinin, ariyet alanın, hapis hakkı sahibinin ve tevdi eden kişinin genel kurula

katılma hakkı bulunmamaktadır. Bu durumda pay sahibi genel kurul toplantısına katılır. Pay defterinde kayıtlı olan çıplak pay ve nama yazılı pay senedi sahipleri genel kurula katılma hakkına sahip olur. Hamile yazılı pay senetleri sahiplerinin mevcut yasaya göre genel kurul toplantısına katılabilmeleri için ise pay senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren belgeleri toplantı gününden bir hafta önce ortaklığa tevdi etmeleri gerekir. **Yeni yasaya** göre hamile yazılı pay senetleri sahipleri, genel kurulun toplantı gününden en geç bir gün önce bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı alırlar ve genel kurul toplantısında bu kartları ibraz ederek toplantıya katılırlar.

Pay sahibi genel kurul toplantılarına temsilci aracılığıyla da katılabilir. Pay sahibi Kom. Yön. m. 21/9'a rağmen mevcut yasaya göre birden fazla temsilci ile genel kurul toplantısına katılabilir. **Yeni TTK madde 425'e** göre pay sahibi olan veya olmayan **bir kişiyi** temsilci olarak genel kurula yollayabilir. Temsilci aracılığıyla genel kurula katılma hakkıyla ilgili olarak **Yeni TTK m. 427** pay sahibinin temsilini düzenlemiştir. Bu maddeye göre, katılma haklarını temsilci olarak kullanan kişi, temsil edilenin talimatına uyar. Talimata aykırılık, oyu geçersiz kılmaz. Temsil edilenin temsilciye karşı hakları saklıdır. Hamiline yazılı pay senedini, rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü sözleşmesi ve benzeri sözleşmeler sebebiyle elde bulunduran kimse, pay sahipliği haklarını, ancak pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirilmişse kullanabilir.

Temsilci aracılığıyla genel kurula katılmada *kurumsal temsil* önemlidir. TTK da kurumsal temsil düzenlenmemiş olmakla birlikte **Yeni TTK m. 428'de** organın temsilcisi, bağımsız temsilci ve kurumsal temsilci başlıklı kenar maddesinde, kurumsal temsilci düzenlenmiştir. Ayrıca Seri IV No: 8 sayılı SPK tebliği ile kurumsal temsil düzenlenmiştir. **Yeni TTK** madde gerekçelerine göre, toplumsal yönü ve sorunları olan ve kanuna yeni giren kurumsal temsilci ile **Yeni TTK m. 429** da düzenlenen *tevdii eden temsilcinin* Yargıtay içtihatları ve Türk doktrinince yeni bir hukuk olarak gelişeceği şüphesizdir. Bu hükümler ile bir taraftan pay sahipleri demokrasisini kurmak ve buna bağlı olarak yönetim-muhalefet oluşumunu cesaretlendirmek; bu yolla iyi yönetim için iyi bir temel oluşturmak amaçlanmakta; diğer taraftan da temsil kurumsallaştırılarak genel kurulda güç boşluğu doğma[ma]sı için araç yaratılmaya çalışılmaktadır. Böylece kanuni amaçların çok gerisinde kalmış bulunan eski genel kurul anlayışı terk edilmiş olacaktır. Hedef genel kurul toplantısına önem ve işlev kazandıracak bir düzen yaratmak ve pay sahipliği haklarının bilinçli kullanılacağı bir ortamı hukuken sağlamaktır. Aksi halde kâğıt üzerinde güçlü görülebilen pay sahipliği hakları, işlemeyen bir genel kurul sisteminde "*euphemism*", yani bir çeşit "*hukuki-edebi kelamcılık*" niteliği taşıyabilir.

Genel kurul toplantılarına mevcut yasaya göre yönetim kurulu üyeleri, denetçiler ve komiser bizzat katılmakla yükümlüdürler. **Yeni yasada** pay sahiplerinin yanında murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin toplantıda hazır bulunması gerektiği ve komiserler açısından ise **Yeni yasanın 333.** maddesinde belirlenen şirketler bakımından bakanlık temsilcisinin hazır bulunması gerektiği, diğer şirketler bakımından da hangi durumda bakanlık temsilcisinin bulunacağı yönetmelikle tespit edileceği düzenlenmiştir. Bu kimselerin toplantıda hazır bulunmaması veya toplantıyı terk etmeleri halinde toplantı yapılmaz. Bu durumda pay sahiplerinden birinin talebi ile toplantı ertelenebilir. Mevcut yasaya göre dinleyicilerinde genel kurul toplantısına hazır bulunabilmeleri için esas sözleşmede düzenlenmiş olması gerekir. Esas sözleşme de düzenleme yoksa dinleyicilerin katılmasına genel kurul başkanı, başkanın kararına itiraz halinde genel kurul karar vermeye yetkilidir.

Genel kurul toplantısına davet, esas sözleşme de gösterilen şekilde ve herhalde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde de ilanla yapılır. İlanın toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantıdan en az on beş gün önce yapılması gerekir. Toplantıya davet, pay defterinde kayıtlı olan pay sahipleri ile ortaklığa hisse senedini tevdi eden hamiline yazılı pay sahiplerine taahhütlü mektupla bildirilir. Daveti yapmaya yönetim kurulu yetkilidir. **Yeni TTK m. 414'e** göre davetin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve ortaklığın internet sitesinde yayınlanacak ilanla yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Genel kurul toplantısında hazır bulunanlar listesi düzenlenir. Hazır bulunanlar listesi, pay sahiplerinin ne kadar oya sahip olduklarını saptamak, toplantı ve karar yetersayılarının varlığını kontrol etmek ve oydan yoksun olanları belirlemek amacıyla yönetim kurulu tarafından, toplantı anında düzenlenir ve ilk oyların toplanmasından önce herkesin görebileceği bir yere asılır. Listenin TTK m. 376'da başkan tarafından imzalanacağı düzenlenmesine rağmen, uygulamada başkanlık divanı ve komiser tarafından imzalanmaktadır. Toplantı tutanağının kanuna uygun bir şekilde düzenlenmiş sayılabilmesi için, hazır bulunanlar listesi ayrı alarak düzenlenir veya tutanağa eklenebilir. Hazır bulunanlar listesinin içeriğine tutanakta da yer verilebilir. Bunlardan hiçbirisinin yerine getirilmemesi halinde yokluk yaptırımını söz konusu olacaktır. Listenin pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulmaması o genel kurulda alınan kararın iptal edilebilirliğine yol açar. Ayrıca pay sahibi sayısı fazla olan anonim ortaklıklarda hazır bulunanlar listesi elektronik ortamda tutulabileceği gibi toplantı tutanağının da elektronik ortamda tutulmasına bir engel yoktur. **Yeni TTK' da** hazır bulunanlar listesi düzenleme yetkisinin yönetim kurulunda olacağı belirtilerek, TTK 376. maddesinde ki belirsizliğe bir son vermiş bulunmaktadır. **Yeni TTK m. 417/3 de** hazır bulunanlar listesinin yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacağı ve

toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulacağı hususu açıkça düzenlenmiştir. Dolayısıyla yukarıda değindiğimiz hazirun cetvelinin düzenlenme zamanı ve kim tarafından düzenleneceği hususunda ki mevcut kanundan kaynaklanan boşluklar yeni kanunla giderilmiş olmaktadır.

TTK da genel kurulun toplanmış sayılabilmesi için kanunen aranan toplantı yeter sayılarına uyulmuş olması gerekir. Gerek olağan gerekse olağanüstü toplantılarda, görüşme açılabilmesi için belirli bir oranda sermayeyi temsil eden pay sahiplerinin genel kurulda hazır bulunmalarını veya temsil edilmelerini şart koşturmuştur. Dolayısıyla toplantı yetersayısı, genel kurulun toplanıp karar alabilmesi için anonim ortaklığın en az ne kadar sermayesinin toplantıda hazır bulunması gerektiğini ifade eden yetersayıdır. Toplantı yetersayısı sağlanmadan yapılan genel kurul toplantılarında alınan kararlar, genel kurul henüz toplanmış sayılacağı için, yoklukla malul kararlardır. Toplantı başlamadan önce, kanun veya esas sözleşme de belirtilen toplantı yeter sayısının sağlanmaması veya toplantı sırasında yapılan yoklama sonucunda toplantı açılmadan önceki hazirun cetveline göre hesaplanan karar yeter sayısı kadar payın temsil edilmediğinin anlaşılması halinde genel kurul toplantısı ertelenir. Toplantının başlaması için gerekli olan kanun ve esas sözleşme de öngörülen toplantı yeter sayısı, toplantının devam etmesi için de gereklidir. Toplantı sırasında toplantı yeter sayısının kaybolması durumunda genel kurul toplantısı ertelenir. Burada yapılan toplantı yetersayıları ile ilgili açıklamalar **yeni yasa** açısından da geçerlidir.

Toplantı yeter sayısının mevcut olduğunun anlaşılmasından sonra toplantı açılır. Toplantı başkanı esas sözleşmede belirlenmişse ve toplantı sırasında mevcutsa toplantıyı açar. Esas sözleşme ile genel kurul başkanı belirlenmemişse genel kurul toplantısını açmaya yetkili kişi, toplantıya daveti yapan organın üyelerinin kendi aralarından seçecekleri kişidir. Toplantı açıldıktan sonra toplantı başkanlığı (divan başkanı, katip ve oy toplama memuru) seçilir. Daha sonra müzakere aşaması başlar. Toplantı başkanlığı ile ilgili yapılan bu açıklamalar **Yeni TTK** açısından geçerlidir. Yeni TTK ile getirilen ve 419. maddede yer alan düzenlemede yerleşik uygulama hüküm altına alınmıştır.

TTK' da, genel kurul müzakerelerinin nasıl yönetileceği konusunda bir hüküm bulunmamakla beraber, dernekler ve parlamento hukukunda geçerli olan kurallara göre, toplantı başkanının müzakereleri yöneteceğine işaret edilmektedir. Müzakere aşamasını toplantı başkanı yönetir. Müzakerelere katılma hakkı, hem gündemle bağlı olma, dürüstlük kuralına ve eşit işlem ilkesine uygun hareket etme gibi kanuna dayanan hem de başkasına saygı ve nezaketle hareket etme gibi ilkelerden doğan sınırlamalara tabidir. Toplantıya katılan pay sahipleri veya temsilcileri öncelikle hangi gündem maddesi hakkında konuşmak

istediklerini genel kurul divan başkanlığına bildirmeli ve bir sıra almalıdırlar. Müzakerelere katılma hakkı, belli bir konuşma süresine ve gündeme bağlı olma ile başkalarına saygı ve nezaketle hareket etme gibi sınırlandırmalara tabidir. Bu sınırların aşılması durumunda, genel kurul toplantılarının düzeninin korunması amacıyla, pay sahiplerine uygulanabilecek çeşitli yaptırımlar söz konusu olabilir. Bu tür yaptırımlar, pay sahibinin geri kalan konuşma süresinin sınırlandırılması, sözünün kesilmesi, söz hakkının kaldırılması, uyarılması, özür dilemeye davet edilmesi şeklinde olabilir. Tüm bu uyarılara uymayan pay sahibi, en son çözüm olarak genel kuruldan çıkarılabilir. **Yeni TTK m. 419/2** ile yeni bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre anonim ortaklık yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlar ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. Bu iç yönerge tescil ve ilan edilir.

Müzareke aşamasının sonunda önerilerin oylamasına geçilir. Aslında tutanağın, toplantının başlamasından itibaren düzenlenmesine başlanıp, toplantının sona ermesine kadar açık tutulması ve toplantı sonunda yetkililer tarafından imzalandıktan sonra kapatılması gerekir. Toplantı tutanağı genel kurul toplantısında verilen kararlarla pay sahiplerinin muhalefet şerhlerini ve beyanlarını, toplantı sürecinde önemli olan hususları ve ayrıca genel kurul toplantısı ile ilgili bilgileri içeren, komiserin, başkanlık divanının ve isteyen pay sahiplerinin imzaladığı, tutulması genel kurul kararlarının geçerlilik şartı olduğu kesin delil niteliğinde ki tutanaktır. Tutanak TTK m. 297 deki esaslar dairesinde tutulması gerekir (TTK m. 378). Komiser tutanağın kanuna uygun şekilde tutulmasına nezaret etmesi ve imzalaması, kararların mahiyet ve sonuçlarıyla birlikte tutanağa yazılması ve ayrıca toplantı yeri ve zamanının belirtilmesi şarttır. TTK m. 297, tutanakta sadece komiser ve pay sahiplerinin imzalarının olacağını düzenlemiş, buna karşılık başkanlık divanının olacağından söz etmemiştir. Başkanlık divanının tutanağı imzalaması Kom. Yön. de düzenlenmiştir. Yetki verilmesine rağmen tutanak, başkanlık divanı tarafından imzalanmamışsa alınan kararların geçerli olmadığı sonucu çıkmamalıdır. Zira başkanlık divanının tutanağı imzalaması yetkisi TTK da düzenlenmemiştir. Ancak Yargıtay'ın aksi yönde kararları mevcuttur. **Yeni TTK m. 423** tutanak kenar başlığı ile toplantı tutanağını düzenlemiştir. Bu maddeye göre, tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi hâlde geçersizdir demektedir. Başkanlık divanının tutanağı imzalaması gerektiği Yeni TTK da açıkça hükme bağlanmıştır.

Genel kurulda önerilerin oylanmasına müzareke aşamasından sonra geçilir. Oy hakkı, pay sahiplerine, ortaklık sıfatı ile tanınan ve genel kurul toplantısında anonim ortaklığın müşterek iradesi olan kararın oluşumuna katkıda bulunarak onun ortaklığın organizasyonu, yönetimi, temsili gibi işlerinde etkide bulunabilme yetkisi veren bir haktır. Oy kullanmak bir irade beyanında bulunmaktır. Olumlu, olumsuz veya çekimser şekilde irade beyanı oluşabilir. Pay sahipleri kullandıkları oylarla bir hukuki sonucun (kararın) meydana gelmesini istemektedirler, bu niteliği ile oy kullanmak bir irade beyanında bulunmaktır. Bu irade beyanının toplantı başkanlığına yöneltilmesi ve ulaşması gerekir.

Oy hakkı pay sahibinin en geniş anlamda yönetime katılmasını sağlar. Çünkü pay sahibi oyu ile seçimlerde tercihlerini bildirir, organlarda yer alan üyeleri denetler, onları ibra eder veya ibrayı reddeder; iptal davası açmak, bilgi edinmek, karın dağıtımını sağlamak ve oranını belirtmek, azlık haklarının bazılarının kullanılmasını gerçekleştirmek gibi diğer haklarını oy hakkı aracılığı ile kullanır; bilânçonun oylanmasından, esas sözleşme değişikliklerine, tahvil ihracından feshe ve tasfiye işlerine kadar anonim ortaklığı ilgilendiren ve genel kurul kararlarına bağlı olan çeşitli konularda iradesini açıklar.

Genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olan her pay sahibi, oy hakkını kullanma yetkisine de sahiptir. Ancak TTK da düzenlenen bazı durumlarda oy hakkı kullanılamaz. Oy hakkının donması durumunda, oy hakkı, donma devam ettiği sürece, her türlü kararın alınmasında kullanılamaz. Donma geneldir. Ayrıca donan paylar toplantı yeter sayısının hesabında da nazara alınmazlar. Çünkü sadece oy hakkı değil bütün haklar donmaktadır. Bu ilke, oy hakkı ile ilgili olarak TTK m. 329/3 de öngörülmüştür. Oy hakkından yoksunluk ise ancak bazı gündem maddeleri için söz konusudur (TTK m. 374/1 ve 2 de sayılanlar), yoksunluk özeldir. Oy hakkından yoksunluğu düzenleyen TTK'nin 374. maddesi emredici nitelikte olduğundan; bu hükmü hafifleten ya da bertaraf eden esas sözleşme hükümleri geçerli değildir. **Yeni TTK**, oydan yoksunluk kenar başlıklı 436. maddesi de akrabalık esasını gözeterek, oy hakkından yoksunluğu ele almıştır. Mevcut düzenlemeyi bazı değişikliklerle korumakla birlikte öğreti ve içtihatlarda ki birikim korunmuştur. **Yeni kanunun 389. maddesine göre**, ortaklığın kanuna uygun veya aykırı şekilde iktisap ettiği paylar ortaklığa hiçbir pay sahipliği hakkı vermez. Ortaklık, sadece söz konusu paylardan kaynaklanan bedelsiz payları iktisap edebilir; ancak anılan bedelsiz paylarda ortaklığa pay sahipliği hakları sağlayamaz. Bu maddenin sonuçları mevcut kanunun 329/2. fıkrası hükmüne nazaran daha kesin ve kapsamlıdır. **Yeni TTK da** ayrıca hakların donması kenar başlığını taşıyan bir hüküm daha vardır. Bu hüküm yenidir, mevcut kanunda böyle bir düzenleme yer almamıştır.

Genel kurulda oylama tamamlandıktan sonra pay sahiplerinin kullandıkları oylar, olumlu, olumsuz ve çekimser olmak üzere ayrı ayrı sayılır ve oya sunulan önerinin kabul veya reddine dair oylama sonucu, yani karar genel kurul başkanı tarafından tespit edilir.

Bir genel kurul kararının oluşması için gereken şartlar mevcut yasal düzenlemeler ile yeni yasada getirilen düzenlemeler ve Yargıtay kararları ışığında şu şekilde özetlenebilir. Usulüne göre teşekkül etmiş bir genel kurul toplantısı, hazır bulunanlar listesinin hazırlanması, hükümet komiserinin varlığı (yeni yasada bazı şirketler için bakanlık temsilcisinin varlığını aramaktadır), ortaklık işlerine ilişkin bir teklif hakkında ortakların irade beyanlarının aynı yönde birleşmesi ve oylama sonucunun tutanak ile tespit edilmesi.

Anonim ortaklıklarda usulüne göre alınmış bir genel kurul kararı TTK 379'uncu ve **Yeni TTK'nın 423.** maddeleri gereğince karar ile ilgili olumlu oy kullanmış pay sahipleri dışında, o kararın alınması, ilgili genel kurula hiç katılmayan veya katılıp da olumsuz oy kullanmış bulunan tüm pay sahipleri için de hüküm ifade etmekte olup ortaklık organları ile tüm ortaklar açısından bağlayıcıdır. Aynı zamanda alınmış olan genel kurul kararı istisnaen de olsa, üçüncü kişiler üzerinde de etkili olabilmektedir. Genel kurul tutanağının, oylamanın tamamlanıp, tespitine ve tutanağa geçirilmesine müteakip “derhal” noterce tasdikli bir suretinin ticaret siciline verilerek tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Burada ki tescil ve ilan kararın muteberlik şartı olduğu savunulmaktadır.

Sonuç olarak, anonim ortaklıkta özellikle Yeni TTK'nın getirdiği düzenlemelere bakıldığında mevcut TTK da var olan eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda, organsal yapının iyileştirilmesi amacıyla, organların işlevinin amaca uygun bir şekilde yerine getirmelerini sağlayacak kurum ve hükümlere yer verilmiştir. Genel kurulda oluşan güç boşluğu, olabildiği kadar çok pay sahibinin veya temsilcisinin genel kurula katılabilmesini sağlamak amacıyla yeni düzenlemelerle giderilmeye çalışılmıştır. Bunun için genel kurulların online olarak toplanabilmesinin ve pay sahiplerinin online olarak oy kullanabilmelerinin önü açılmıştır. Ayrıca getirilen yeni hükümlerle, genel kurullar kanunen öngörülen en düşük yeter sayı ile toplanıp karar alabilecektir. Bu anlamda organlar arasındaki ilişkilerde işlevsel bölünmeye göre düzenlenmiş olacaktır.

KAYNAKÇA

Ansay; Tuğrul: Anonim Şirketler, 6. Baskı, Ankara 1982.

Arslanlı; Halil: Anonim Şirketler, C.II Anonim Şirketlerin Organizasyonu, İstanbul, 1959.

Arslan; İsmail: Şirketler Hukuku Bilgisi, Konya 2002.

Akbulut; Üzeyir: Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi; Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 1996.

Aksoy; Murat Uğur: Anonim Ortaklıklarda Teorik Bir Kavram Olarak Bağlı Pay Senetleri, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, s. 300 vd. (**Bağlı Pay Senetleri**).

Bahtiyar; Mehmet: Makaleler II, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi, Beta Basım, İstanbul 2008.

Bahtiyar; Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 2. Bası Beta Basım Yayım, İstanbul 2006.

Ballar; Suat: “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Öncesi Hâmiline Yazılı Pay Senetlerinin Zilyetliği İle Hukukî Devir Ve Teslimlerinin Kanıtlanması”, IV. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara 1989.

Ballar; Suat: Türk Dernekler Hukuku, İstanbul 1987.

Berzek; Ayşe Nur: Anonim Ortaklıkta Pay Üzerinde İntifa Hakkı Sahibinin Oy Hakkı ve Oy Hakkına Bağlı Diğer Haklar, AÜEHFD, C. VI, S. 1–4, Erzincan 2002.

Bilge; Mehmet Emin: Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 1, İstanbul 2003, sh. 219–235, (**Genel Kurulda İnternet**).

Bilge; Mehmet Emin: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternetin Kullanımı, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VII, S. 1–2, Erzincan 2003, sh. 363 (**Oy Vermede İnternet**).

Bilgili; Fatih: İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004.

Bozer; Ali: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Tutanaklarının İmzalanması, BATİDER, C. II, S. 2, Ankara 1963.

Çağa; Tahir: Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Hisseler, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Cilt: V, Ankara 1988.

Çamoğlu; Ersin: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu, İstanbul 1972, (**Hukukî Sorumluluğu**).

Çamoğlu; Ersin: Ticaret Bakanlığı Komiserinin Genel Kurul Toplantısının Açılmasına İzin Vermekten Kaçınma Yetkisi, İkt. Mal., C. 22, S. 9, 1976.

Cerrahoğlu; Fadullah: Anonim Şirketlerde Umumi Heyet, İstanbul Ticaret, C. 10, S. 478, İstanbul 1967, (**Umumi Heyet**).

Çeker; Mustafa: Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması, Ankara 2000, (**Oy Hakkı**).

Çeker; Mustafa: Anonim Ortaklık Payı Üzerinde Hapis Hakkı Bulunması Halinde Oy Hakkı Kime Aittir? (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Münasebetiyle), BATİDER, C. XVIII, S. 4, Ankara 1996.

Çeker; Mustafa: Halka Açık Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Pay Sahiplerine Çağrıda Bulunarak Vekalet Toplanması, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt XVIII, Sayı 1–2, Batider 1995, (**Vekalet Toplama**).

Çevik; Orhan Nuri: Anonim Şirketler, 3. Baskı, Ankara 1988.

Çevik; Orhan/ Azık; Kenan: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, 1971.

Dağ; Üner: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması, İstanbul 1996 (Oy Hakkının Kazanılması).

Dağ; Üner: Hamile Yazılı Hisse Senetlerinde Genel Kurula İştirakin ve Oy Hakkını Kullanmanın Bir Şartı Olarak Tevdi Mükellefiyeti, Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan, İstanbul 2005, (Tevdi Mükellefiyeti),

Deryal; Yahya: Anonim Ortaklıklar Genel Kurul Kararlarının Hukukî Niteliği, Prof. Dr. Fehiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul 2003.

Doğanay; İsmail: TTK Şerhi, Birinci Cilt, Madde 1–419, İstanbul 2004,(TTK Şerhi).

Doğrusöz; A. Bumin: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantıları, Yaklaşım Dergisi, Cilt 1, S. 3, Ankara 1993.

Doğrusöz/Somer: Ticaret Şirketleri, Uygulama Rehberi, C. I, Anonim Şirketler, İstanbul 1992.

Domaniç; Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, İstanbul 1988,(TTK Şerhi).

Domaniç; Hayri: Anonim Şirketler, İstanbul 1978.

Erdem; H. Ercüment; Yeni Türk Ticaret Kanununda Payın Devrine İlişkin Yenilikler, (www.globalenerji.com.tr).

Eren; Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2003.

Eriş; Gönen: Açıklamalı-İçtihatlı, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara Seçkin Yayınevi, 1995, sh.116 vd.. (Anonim Şirketler).

Eriş; Gönen; Ticarî İşletme Ve Şirketler II, B. 3, Ankara 2004

Erüreten; Bahir Mazhar: Açıklamalı, Uygulamalı, İçtihatlı Anonim Şirket Davaları, İstanbul,1988.

Gücük; Turgut: Genel Kurula Katılma ve Oy Hakkının Engellenmesi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu IV, Ankara 1987.

Hatemi; Hüseyin: Medeni Hukuk Tüzel Kişileri I, İstanbul 1979, (Medeni Hukuk Tüzel Kişileri).

Helvacı; Mehmet: “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserleri Hakkında Yönetmelik” Gereği Ticaret Ortaklıklarının Özellikle Anonim Ortaklık Genel Kurullarının Yapılması (İlgili Mevzuatla Birlikte) İstanbul, Beta Basım Yayım, 1997,(Genel Kurul).

Hirsch; Ernst: Ticaret Hukuku Dersleri, B. 2, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, İstanbul 1948.

İnal; Emrehan: E-Ticaret Hukukundaki Gelişmeler ve İnternette Sözleşmelerin Kurulması, İstanbul 2005.

İmregün; Oğuz: Anonim Ortaklıklar, Yenilenmiş 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayınları, (Anonim Ortaklık).

İmregün; Oğuz: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan, İstanbul 1995, (İptal Davası).

İmregün; Oğuz: Kara Ticareti Hukuku Dersleri, 9. Bası, İstanbul (Kara Ticareti).

İmregün; Oğuz: Anonim Ortaklıklarda İntifa Senetleri, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan; İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları: İstanbul, 1976

İmregün; Oğuz: Anonim Şirketlerde Azınlığın Himayesi, III. Banka ve Ticaret Hukuku Haftası, Ankara 1964.

İmregün; Oğuz: Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları, C.50, İstanbul.

İlyasov; Muhammet: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2009, DEÜSBE.

Karahan; Sami: Oydan Yoksun İmtiyazlı Paylar, Batider, C. 18, S. 3, Haziran 1996, (Oydan Yoksun İmtiyazlı Paylar).

Karshoğlu; Hasan: Anonim Şirket Genel Kurul Kararları Kararların Alınması ve Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, GÜSBE Ankara 2007.

Kaya; Mustafa İsmail: Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması, 2003.

Kaya; Arslan: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, BTHAE, Ankara 2001.

Kayihan; Şaban: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu'na Armağan, Ankara–2004.

Kendigelen; Abuzer: “Gerekçeli Karşılaştırmalı Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun” On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Mart 2011 (Yeni TTK).

Kendigelen; Abuzer: Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri, Prof. Dr. Fehiman Tekilin Anısına Armağan, İstanbul Beta Basım Yayım, 2003.

Kendigelen; Abuzer: Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, İstanbul 1997.

Kendigelen; Abuzer: Ortaklık Payı (Pay Senedi) Üzerinde Hapis Hakkı ve Bu Hakka Konu Oluşturan Paya İlişkin Oy Hakkının Kime Ait Olduğu Sorunu, Batider, Haziran 1997.

Kirtil; Neşe: Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu, İzmir 2005.

Korkut; Ömer: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Toplantısına Çağrı ve Toplantının Yürütülmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2000.

Kürşat; Ünal Oğuz: Sermaye Piyasalarında Halka Açık Anonim Ortaklıklar, Ankara 1999.

Moroğlu; Erdoğan: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, 3. Bası, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2005.

Moroğlu; Erdoğan: TTK'ya Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 2001.

Moroğlu; Erdoğan: Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararlarına Etkisi ve Yargıtay Kararları, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C. VII. Ankara 1990 (Davete Aykırılık).

Moroğlu; Erdoğan: Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmesi, Ankara 1996, (Oy Sözleşmeleri).

Nomer; Fusun: Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar, İstanbul 1994,(Oydan Yoksun Paylar).

Omağ; Merih Kemal: Anonim Şirketler Hukukunda Eşit Davranma İlkesi, Eskişehir İktisadi ve Ticarî İlimler Akademisi Dergisi, C. 12, S. 1, Eskişehir 1976.

Oğuzman; M. Kemal / Öz; M. Turgut: Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 2000.

Öçal; Akar: Anonim Şirket Genel Kurullarında Mektupla Oy Kullanma (Fransa Örneği), İkt. Mal., C.34, Y. 1987-88.

Özer; Işık: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006.

Özkorkut; Korkut: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali, Ankara 1996.

Poroy; Reha/ Tekinalp; Ünal/Çamoğlu; Ersin: Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku; Adi Ortaklık, Ticaret ortaklıklarına ilişkin Genel Hükümler, Kolektif, Komandit, Paylı Komandit, Limited, Anonim ve Holding Ortaklıklar ile Kooperatif, Gözden Geçirilmiş 9. Bası, İstanbul, Beta Basım Yayım, 2003.

Poroy; Reha: Halka Açık Anonim Şirketlerde Çağrı Yoluyla Oyda Vekalet veya Hisse Senedi Toplanmasına İlişkin Sorunlar, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, İstanbul 1995.

Pulaşlı; Hasan: Şirketler Hukuku, Adana 2005.

Pulaşlı; Hasan: Türk Ticaret Kanununa ve Tasarıya Göre Anonim Şirket Genel Kurullarında Oy Hakkının Kullanılması, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 2006.

Saka; Zafer: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2004.

Simge Sertoğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurulunda Oy Hakkının Kullanılmasında Sınırlamalar, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

Steiger; F.Von: İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku, Çeviren: Tahir Çağa 3. Bası, İstanbul,1968 (İsviçre de Anonim Şirketler).

Tandoğan; Haluk: Anonim Şirketlerde Hissedarların Umumi Heyete İştirak ve Rey Haklarının Esas Mukavele ile Tahdidi, Ticaret ve Banka Hukuku Haftası, Ankara 1960.

Tekil; Fehiman: Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1998, (Anonim Şirketler).

Tekil; Fehiman: Anonim Şirketlerde Yetki Sorunları Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 1999. (Yetki Sorunları).

Tekinalp; Ünal: Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması; İkt. Mal. C.XVII; S.5, (Tahvil Sahipleri Genel Kurulu ve Toplantıya Çağırılması).

Tekinalp; Ünal: Tahvil Sahipleri Genel Kurulunun Görevleri ve Yetkileri, İkt. Mal, C. XVII, S. 6, (Tahvil Sahipleri).

Tekinalp; Ünal: Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı'nda Anonim Şirkete İlişkin Kurumsal ve Dogmatik Düzen, HPD, S.4, İstanbul 2005, (Zorunlu Hedefler Bağlamında TTK Tasarısı).

Tekinalp; Ünal: Yönetim Kurulu Başkanının Genel Kurulda Üstün Oya Sahip Olup Olamayacağı Sorunu, İkt.Mal., C. 18, S. 8, İstanbul 1971-1972, (Üstün Oy).

Tekinalp; Ünal: Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları, İstanbul 1979, (Yönetime Katılma).

Tekinalp; Ünal: Genel Kurul Toplantı Yeter Sayılarına İlişkin Bazı Sorunlar, İkt. Mal., Y. 1978, C. XXV, S.1., (Toplantı Yeter Sayıları).

Tekinalp; Ünal: Otuz Yıllık Uygulamanın Işığı Altında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi, TTK'nin 30. Yılı Semineri, İstanbul 1988, (Azınlık Hakları)

Teoman; Ömer: Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları I, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, İstanbul 1995, (Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları);

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu, İstanbul 1983, (Yoksunluk)

Teoman; Ömer: Avrupa Anonim Ortaklığında Tahviller; Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim; C.I; (1971–1982); İstanbul Beta Basım Yayım,2000.

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklıklarda İntifa Senetleri, İstanbul 1978, (İntifa Senetleri).

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. II, (1982–2001), İstanbul 2001.

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim–, C. I (1971- 1982), İstanbul 2000, (Konuşma Süresinin Sınırlandırılması).

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul Toplantılarına Bizzat Katılmak Yükümü Var mıdır? Otuz Yıl Ticaret Hukuku–Tüm Makalelerim–, C. I, (1971–1982), Beta Basım Yayım, İstanbul 2000. (Katılma Yükümlülüğü),

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına “Dinleyicilerin Katılması” Otuz Yıl Ticaret Hukuku–Tüm Makalelerim–, C. I, (1971-1982), Beta Basım Yayım, İstanbul 2000.

Teoman; Ömer: Bağlı Nama Yazılı Pay (Senedi) ve Halka Açık Anonim Ortaklık Kavramı Üstüne Düşünceler, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000.

Teoman; Ömer: “Şirketçe Devralınan Payların Umumi Heyette Temsili Caiz Değildir>> Kuralının (TTK m. 329, f. 3, c. 2) Anlamı, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000 (TTK Mm. 329/3 c. 3 Anlamı).

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklıkta Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması Durumunda Oy Hakkı Dışındaki Yönetim Haklarının Kimin Tarafından Kullanılacağı Sorunu, Otuz Yıl Ticaret Hukuku -Tüm Makalelerim-, C. I, (1971–1982), İstanbul 2000.

Teoman; Ömer: “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına “Dinleyicilerin” Katılması” Otuz Yıl Ticaret Hukuku,- Tüm Makalelerim-C.I, (1971–1982), İstanbul, Beta Basım Yayım, 2000, (Dinleyiciler).

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul Toplantılarına Bizzat Katılma Yükümü Var Mıdır?” Otuz Yıl Ticaret Hukuku,- Tüm Makalelerim-C.I, (1971–1982), İstanbul, Beta Basım Yayım, 2000.

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku – Tüm Makalelerim-, C.I, (1971-1982), İstanbul 2000.

Teoman; Ömer: “Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı (TTK m. 377) Müzakerelerin Ertelenmesi Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi “ Otuz yıl Ticaret Hukuku- Tüm Makalelerim-, C.II, (1982–2001), İstanbul Beta Basım Yayım, 2001, (127–150), (Müzakerelerin Ertelenmesi).

Teoman; Ömer: Alman ve İsviçre Anonim Ortaklıklar Hakkında Pay Bedellerinin Ödenme Oranının Pay Hakkına Etkisi ve Türk Sistemi Üzerine Düşünceler, Halil Arslanlı Armağanı, İstanbul 1978.

Teoman; Ömer.; Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari – Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi,. İkt. Mal. 1973, C. XIX, (İtibari Değer).

Teoman; Ömer: Anonim Ortaklıklar Hukukunun Çözülmemiş Sorunları, İkt. Mal. C. 22, (1975–1976), S. 1.

Turanboy; Asuman: Anonim Ortaklıklarda Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Hissedarlara Çağrı Yoluyla Oyda Vekalet,
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/297/2733.pdf>

Türk; Hikmet Sami: Anonim Ortaklık Pay Senetlerinde İtibari Değer Farkları, Prof. Dr. Mahmut Koloğlu’na 70. Yaş Armağanı, Ankara 1975.

Tüzün; Necat: Anonim Şirketler, Ankara 1962.

Ulusoy; Yılmaz: Mukayeseli Sermaye Şirketleri; Ankara; 1974.

Ülgen; Burcu Dalay: Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993.

Ülgen; Hüseyin: Anonim Ortaklıklarda Paylar Üzerinde İntifa Hakkı Halinde Oy Hakkının Malik Tarafından Kullanılmasını Öngören Sözleşmenin Geçerliliği, İkt. Mal. 1977, C.XXIII, (İntifa Hakkı),

Ülgen; Hüseyin: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu, Batider, C. 6, S. 9, sh. 667 vd. (Başkanın Üstün Oyu).

Ünal; Oğuz Kürşat: Sermaye Piyasalarında Halka Açık Anonim Ortaklıklar, Ankara 1999.

Ünal; Süleyman: TTK' ya Göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1990.

Yasaman; Hamdi, Anonim Ortaklıklarda Azınlığın Genel kurulu Toplantıya Çağırması,
Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan, İÜHF,1995.

Yıldız; Şükrü: Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004. (Eşit İşlem İlkesi).

Yıldız; Şükrü: Ttk'na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali,
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989, sh. 11 vd. (Genel Kurul Kararlarının İptali).

Yiğit; İlhan: Anonim Ortaklık Genel Kurulun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar,
Yüksek Lisans Tezi, İÜSBE, İstanbul 2004.